

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ
31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ
ପ୍ରତିବେଦନ

(ସଂଖ୍ୟା 3)
ରାଜସ୍ଵ ପ୍ରାପ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ
31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ
ପ୍ରତିବେଦନ

(ସଂଖ୍ୟା 3)
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ସୂଚୀପତ୍ର

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ମୁଖବନ୍ଧ	-	vii
ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ	-	ix to xiv
ଅଧ୍ୟାୟ-I : ସାଧାରଣ		
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	1.1	1
ବିଭାଗ ତଥା ସରକାରଙ୍କର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତି ଜବାବ	1.2	4
ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ଅପର୍ୟ୍ୟାପ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ	1.2.1	4
ବିଭାଗୀୟ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ	1.2.2	6
ସମୀକ୍ଷାରେ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ନଥିପତ୍ର ଅନୁପସ୍ଥାପନ	1.2.3	7
ଟିଠା ସମୀକ୍ଷା ଅନୁଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଜବାବ	1.2.4	8
ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ଥିତି	1.2.5	9
ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପୂର୍ବ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ	1.2.6	11
ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଛାପିତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ପଦ୍ଧତିର ବିଶ୍ଳେଷଣ	1.3	11
ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ସ୍ଥିତି	1.3.1	11
ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ ପ୍ରତି ବିଭାଗ/ସରକାରଙ୍କର ଭରସା ପ୍ରଦାନ	1.3.2	12
ସମୀକ୍ଷା ଯୋଜନା	1.4	12
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	1.5	13
ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସ୍ଥାନୀୟ ସମୀକ୍ଷାର ସ୍ଥିତି	1.5.1	13
ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ	1.5.2	14
ଅଧ୍ୟାୟ-II : ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଏବଂ ପ୍ରବେଶ କର		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	15
କର ପରିଚାଳନା	2.1.1	16
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	2.1.2	17
ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମରେ କରଦାତାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚିତ୍ର	2.1.3	19

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	2.1.4	20
ସଂଗ୍ରହର ବିଶ୍ଳେଷଣ	2.1.5	20
ବକେୟା ରାଜସ୍ୱର ବିଶ୍ଳେଷଣ (ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର)	2.1.6	21
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା	2.1.7	21
ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରଭାବ	2.1.8	22
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	2.1.9	22
ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା	2.2	24
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	2.3	52
ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା	2.4	52
ନିମ୍ନତର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.1.1	53
ନିମ୍ନତର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.1.2	54
ଅଣପ୍ରକାଶ୍ୟାକୃତ ଧାନ କ୍ରୟ ଉପରେ କର ଅନାରୋପଣ	2.4.2.1	55
ଗୁଡ଼ାଖୁ ଉପରେ କରର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.2.2	56
ହାତ ତିଆରି ବିଡ଼ି ଉପରେ କର ଅନାରୋପଣ	2.4.2.3	57
ଠିକାକାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ସ୍ୱଳ୍ପ ଅବଧାରଣ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.3.1	57
କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ସ୍ୱଳ୍ପ ଅବଧାରଣ ହେତୁ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କୋଇଲା ବିକ୍ରୟରେ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.3.2	58
ଭଡ଼ା ଦେୟ ଉପରେ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.3.3	59
ଅସୁଜ୍ଜ ବିୟୋଗ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.4.3.4	59
ଅଗ୍ରହଣୀୟ ବିବେଶ କର ଜମା	2.4.4	60
ବିଲମ୍ବିତ କର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ	2.4.5.1	68
ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ	2.4.5.2	69
ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବ ଉପରେ ପ୍ରମାଣିତ ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ ନହେବା ଜନିତ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ	2.4.5.3	70
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା/କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶ ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା	2.5	71

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁକ୍ରମ	ପୃଷ୍ଠା
ଅଗ୍ରହଣୀୟ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରି ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.5.1	71
ଅଗ୍ରହଣୀୟ ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରି ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.5.2	73
ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ	2.5.3	74
ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନାର ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା	2.6	74
‘ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର’ ଏବଂ ‘ଏସିଡ୍ ସୁରୀ’ ଉପରେ କର ନିସ୍ତାରଣ	2.6.1	75
‘ମହୁଲ ଫୁଲ’ ଉପରେ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.6.2	76
କ୍ରୟ କାରବାରର ଭୁମାମୂଳ ଅବଧାରଣ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ	2.6.3	77
ଅଧିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ ମଞ୍ଜୁରି	2.6.4	78
ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କର ଉପରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ	2.6.5	81
ଅଧ୍ୟାୟ-III : ମୋଟରଯାନ କର		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	83
କର ପରିଚଳନା	3.1.1	84
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	3.1.2	85
ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	3.1.3	86
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମାକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା	3.1.4	86
ସମାକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ	3.1.5	86
ସମାକ୍ଷାର ପରିଣାମ	3.1.6	87
ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମାକ୍ଷା	3.2	88
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	3.3	115
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁପାଳନ ନହେବା	3.4	115
ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ	3.4.1	116
ବିନା ମାର୍ଗ ପରମିଟରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର କର ଅନାଦାୟ / ସୂଚାଦାୟ	3.4.2	118
ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଅବଜ୍ଞା କରିଥିବା ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ବାବଦରେ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ	3.4.3	119
ଠିକାଗାଡ଼ି ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଭେଦାତ୍ମକ କର ଅନାଦାୟ	3.4.4	120

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ବାବଦରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ / ସୂଚାରୋପଣ	3.4.5	121
ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା / ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଅନୁପାଳନ ନହେବା	3.5	122
ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ	3.5.1	122
ପାରସ୍ପରିକ ରାଜିନାମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ବାବଦ ମିଶ୍ରିତ କର ଅନାଦାୟ	3.5.2	123
ଅଧ୍ୟାୟ-IV: ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	125
କର ପରିଚାଳନା	4.1.1	126
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	4.1.2	127
ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	4.1.3	128
ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ	4.1.4	129
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	4.1.5	130
ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ	4.2	131
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଓ ସରକାରୀ ଆଦେଶ / ଅନୁଦେଶ ପାଳନ ନହେବା	4.3	131
ବିଭାଗକୁ କୌଣସି ରାଜସ୍ୱ ପୈଠ ନକରି ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ	4.3.1.1	132
ଅଗ୍ରୀମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିବା ସରକାରୀ ଜମି ନିୟମିତାକରଣ ନହେବା ଫଳରେ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	4.3.1.2	134
ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ସୂଚାରୋପଣ ତଥା ସୁଧ ଅନାରୋପଣ	4.3.1.3	136
ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ତଥା ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ ନହେବା	4.4	136
ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସୂଚାଦାୟ	4.4.1	137
ଅଧ୍ୟାୟ-V : ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ୍		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	139
କର ପରିଚାଳନା	5.1.1	140
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	5.1.2	140
ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	5.1.3	141
ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ	5.1.4	141

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା	5.1.5	142
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	5.1.6	142
ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	5.2	143
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ / ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁଦେଶ ପାଳନ ନହେବା	5.3	143
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ ଲିଃରୁ ତିଯୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ବାବଦରେ ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ / ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ	5.3.1	144
ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ମଦର ସ୍ୱଚ୍ଛତା ବାବଦରେ ଶୁଳ୍କର ଅନାଦାୟ	5.3.2	145
ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ଗୁଡ଼ର ଉପଯୋଗରେ ହ୍ରାସ ହେତୁ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ	5.3.3	146
ପାତନଶୀଳା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ମହୁଲଫୁଲ ଉପରେ ପରିବହନ ଫିସ୍ ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ	5.3.4	147
ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଏବଂ ଆମଦାନୀ ଫିସ୍ ଅନାରୋପଣ	5.3.5	148
ଅଧ୍ୟାୟ-VI : ବନ ପ୍ରାପ୍ତି		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	149
ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚ୍ଛଳନା	6.1.1	150
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	6.1.2	150
ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ	6.1.3	151
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	6.1.4	152
ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ	6.2	152
ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ସରକାରୀ ଆଦେଶ ପାଳନ ନହେବା	6.3	153
ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ସୁଧ ଅନାରୋପଣ	6.3.1	153
ଗଢ଼ିକାଠ ଓ ଖୁଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ନିକାଶ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ	6.3.2	154
ଅଧ୍ୟାୟ-VII : ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	155
ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚ୍ଛଳନା	7.1.1	156
ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା	7.1.2	156
ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ	7.1.3	157

	ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୂଚନା	
	ଅନୁଚ୍ଛେଦ	ପୃଷ୍ଠା
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	7.1.4	157
ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	7.2	158
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ଓ ଅନୁଦେଶ ଅନୁଯାଳନ ନହେବା	7.3	158
ଷ୍ଟିମ କୋଲଲା ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	7.3.1	159
ଲୁହାପଥର ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	7.3.2	160
ବେଆଇନ ଭାବେ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥରର ମୂଲ୍ୟ ଦାବି ତଥା ଆଦାୟ ନହେବା	7.3.3	161
ଅଧ୍ୟାୟ-VIII : ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି		
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର	-	165
ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	8.1	166
ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ	8.2	167
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ	8.3	182
ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ, ଅଧିସୂଚନା ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାଳନ ନହେବା	8.4	183
ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ସହାୟକ ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚନାରୋପଣ	8.4.1	183
ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ / ଅନାଦାୟ	8.4.2	184
ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ / ଅନାଦାୟ	8.5	186

ମୁଖବନ୍ଧ

ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ବିଧାନର 151(2) ଧାରା ଅନୁସାରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରତିବେଦନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଅଛି ।

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ରାଜସ୍ୱପ୍ରାପ୍ତି ସମୂହର ସମୀକ୍ଷା ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ (କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କ୍ଷମତା ଏବଂ ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ) ଅଧିନିୟମ, 1971 ର ଧାରା 16 ଅନୁସାରେ କରାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ରାଜ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କର, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଭାର), ପ୍ରବେଶ କର, ମୋଟରଯାନ କର, ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ, କ୍ଷୀମ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍, ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ଫିସ୍, ବନ ପ୍ରାପ୍ତି, ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି ସମୂହର ସମୀକ୍ଷା ଫଳାଫଳ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଅଛି ।

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷରେ ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପନ୍ନୀୟ ଏକ ମାମଲା ତଥା ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ବିଷୟମାନ ଯାହା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା, ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଅଛି ।

ଅନୁବାଦିତ ପ୍ରତିବେଦନରେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହେଲେ ଇଂରାଜୀ ପ୍ରତିବେଦନ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବ ।

ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

I ସାଧାରଣ

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ 1,032.61¹ କୋଟି ଟଙ୍କାର କର, ସୁଧ, ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ କିମ୍ବା ସୁନ୍ଦାରୋପଣ, ରାଜସ୍ୱ ହାନି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦୁଇଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ସମେତ 45 ଗୋଟି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଅଛି । କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

(ଅନୁଚ୍ଛେଦ 1.5.2)

ବିଗତ ବର୍ଷରେ ସରକାରଙ୍କ ସମୁଦାୟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି 26,430.21 କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବା ସ୍ଥଳେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଏହା 33,276.15 କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 48 ପ୍ରତିଶତ କର ରାଜସ୍ୱ (11,192.67 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଏବଂ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ (4780.37 କୋଟି ଟଙ୍କା) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 52 ପ୍ରତିଶତ, ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କରରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ (10,496.86 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଓ ସହାୟକ ଅନୁଦାନ (6,806.25 କୋଟି ଟଙ୍କା) ବାବଦରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଚ୍ଛେଦ 1.1.1)

31 ଡିସେମ୍ବର 2010 ସୁଦ୍ଧା ଜାରି ହୋଇଥିବା 3,267 ଗୋଟି ପ୍ରତିବେଦନରେ 6,258.05 କୋଟି ଟଙ୍କା ସମ୍ବଳିତ 9,712 ଗୋଟି ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ, 30 ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ଟିସ୍ସଣା/ଅନ୍ତିମ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅଭାବରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁଚ୍ଛେଦ 1.2.1)

2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟକର, ମୋଟରଯାନ କର, ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ, ବନ ପ୍ରାପ୍ତି, ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ 2011-12 ରେ ମୋଟରଯାନ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ମାମଲା ସହିତ 1,83,397 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 2,138.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ସୁନ୍ଦାରୋପଣ/ ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଇତ୍ୟାଦି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । 2010-11 ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗମାନେ 33,615 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1,635.29 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯାହା 2010-11, 2011-12 ଓ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ବିଭାଗ ମାନେ 2,986 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 31 କୋଟି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

(ଅନୁଚ୍ଛେଦ 1.5.1)

II ମୂଲ୍ୟାୟନ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ପ୍ରବେଶ କର ଏବଂ ବୃତ୍ତି କର

“ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ” ଉପରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲା ।

- ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା 2007-08 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ପ୍ରାପ୍ତ 556 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର 35 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ ଫଳାଫଳ ପଠାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 521 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନର ସ୍ଥିତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ

¹ ଜୋରିମାନା, ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ନହୋଇ ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ।

ମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସହିତ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇନଥିଲା କିମ୍ବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଏହାର କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.6)

- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥ୍ୱିତ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ ଓ ଶାଖା ଅନ୍ତରାଳରେ ଅନିୟମିତ ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ ହେବା ଫଳରେ 0.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.11)

- ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ଯେ 14 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ 0.12 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ପାଇଥିଲେ ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.12)

- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ଯେ 20 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 38 ଗୋଟି ଫର୍ମରେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ ଏବଂ 13 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 15 ଗୋଟି ଫର୍ମରେ ଏହିଭଳି କାରବାରର 0.38 କୋଟି ଟଙ୍କା ଗୋପନ ରଖିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 0.32 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ନିସ୍ତାରଣ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ୱ ଛଅଗୋଟି ମଣ୍ଡଳରେ ଛଅ ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀ ନାମରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ‘ସି’ ଫର୍ମ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନାତ୍ମକ ଉପଯୋଗ କରି 0.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଏଡାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.13)

- କାରସାଦିମୁକ୍ତ, ଫଟୋ କପି ହୋଇଥିବା, ଡୂଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ନକଲି ଘୋଷଣାପତ୍ର ବ୍ୟବହାର ହେବା ଫଳରେ 1.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅନିୟମିତ ଭାବେ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.14)

- ବିଭାଗର ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.16)

ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣରେ ନିମ୍ନତର ହାରରେ କର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର, ଜୋରିମାନା ଓ ସୁଧ ବାବଦରେ 8.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.1.1 ଏବଂ 2.4.1.2)

ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଅଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଧାନ କ୍ରୟ ବାବଦରେ 13.96 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.2.1)

ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରଣରେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ଉଣା ଅବଧାରଣ ହେତୁ 4.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.3.1 ଏବଂ 2.4.3.2)

ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଏବଂ ସୁନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ 71 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 1.88 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ନିବେଶ କର ଜମା (ଆଇ.ଟି.ସି.) ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମାମଲାରେ 58.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.4)

927 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ବିଳମ୍ବରେ କର ପ୍ରଦାନ ବାବଦରେ 1.97 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.5.1)

ନଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅତିରିକ୍ତ କର 61.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ 1.22 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.5.2)

3,313 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ (ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମୋଟ କାରବାର 40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା) ପ୍ରମାଣିକୃତ ସମାକ୍ଷିତ ହିସାବପତ୍ର ରିପୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ ହୋଇ ନଥିବା ବାବଦରେ 8.12 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.4.5.3)

ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁର ହେବାରୁ 6.70 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.1.1 to 2.5.1.3)

ଋଗିଗୋଟି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଉପାନ୍ତ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁର ହେବାରୁ 1.16 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.2)

ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଅତିରିକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର 3.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ 6.27 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.3)

ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ (ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର) ପ୍ରବେଶ ଉପରେ 61.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.6.1.1)

ପାଞ୍ଚଗୋଟି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିବା କର 72.43 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ 1.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 2.6.5.1)

III ମୋଟରଯାନ କର

“ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ” ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମାକ୍ଷା ନିମ୍ନ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲା ।

- ବାହାନର ପରମିଟ୍ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜିକରଣ ଏବଂ ସାରଥୀର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ବ୍ୟତୀତ ବାହାନ ଓ ସାରଥୀର ସମସ୍ତ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ଗୁଡ଼ିକ 31 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟନ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.1)

- ଅନଲାଇନ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲାଇଜଡ୍ ଡାଟା ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମରେ ରିଏଲଟାଇମ ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନହେବା ଏବଂ ବାହାନ ସଫ୍ଟୱେଆର ଅଧିକରେ ପରମିଟ୍ ମୋତ୍ତୁ୍ୟଲର କଣ୍ଟ୍ରୋଲହେତୁ ନହେବା ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.1 ଏବଂ 3.2.8.2)

- ସ୍ପାର୍ଟିକାର୍ଡ ଆଧାରରେ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ/ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରିରେ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ 71.05 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.4)

- ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିବାଡାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାଗଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି ବାବଦରେ 1.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତ ସେବା କର ସଂଗ୍ରହ ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.6)

- ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗରେ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ଏବଂ ବିଳମ୍ବରେ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ହେବା ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.7)

- ବିଧିମାନ୍ୟତା କଣ୍ଟ୍ରୋଲରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା ଫଳରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନେକ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତା ନଥାଇ ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.9)

- ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟାରେ ଧାରାବାହିକତାର ଅଭାବ ଏବଂ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ ନିରୂପଣରେ ଅନିୟମିତତା ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.11 ଏବଂ 3.2.8.15)

- ନିବେଶ କଣ୍ଟ୍ରୋଲରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତତା ହେତୁ 422 ଗୋଟି ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଓ 74 ଗୋଟି ଟ୍ରେସିଂ ସଂଖ୍ୟାର ଦୋହରା ଏଣ୍ଟ୍ରି ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.12)

- କାର୍ଡ୍ ଟିସ୍କୁ ସକ୍ରୀୟ କରାନଯାଇ 13,370 ଗୋଟି ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଏବଂ 22,411 ଗୋଟି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.16)

- ସଂଯୋଗ ନଥିବାରୁ ବିନା ଆପତ୍ତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ଟିକସ ନିକାସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରକ୍ରୀୟାରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଦୋହରା ଡାଟା ।

(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.17)

31,825 ଗୋଟି ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ଗାଡ଼ିରୁ ଜୋରିମାନା ସହ 67.65 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ କିମ୍ବା ସୁସ୍ଥାଦାୟ ଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.4.1.1 ଏବଂ 3.4.1.2)

ବିନା ପରମିଟରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା 54 ଗୋଟି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିରୁ ଜୋରିମାନା ସହ 19.46 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ କିମ୍ବା ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.4.2)

ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଅବଜ୍ଞା କରିଥିବା 18 ଗୋଟି ଗାଡ଼ିର ଜୋରିମାନା ସହ 23.28 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.4.3)

1.38 ଲକ୍ଷ ମାମଲାରେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକମାନଙ୍କ ଠାରୁ 1.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରକ୍ରୀୟା ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.5.1)

IV ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍

ଡିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ନହୋଇ 5.35 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 13 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.3.1.1)

ଡିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ ଆଗୁଆ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିବା 15 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ନିୟମିତିକରଣ ନହେବା ଫଳରେ 4.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 4.3.1.2)

V ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ୍

16 ଗୋଟି ଦେଶୀୟ ଡିପୋ ବାବଦରେ ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ ଲିଃରୁ 76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଡିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.3.1)

ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ମଦର ସୁସ୍ଥଭଠାଣ ବାବଦରେ ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 38.37 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.3.2)

ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ଗୁଡ଼ର ଉପଯୋଗରେ ହ୍ରାସ ହେତୁ ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 22.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁକ୍ଷେପ 5.3.3)

VI ବନ ପ୍ରାପ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଃ ଉପରେ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ବାବଦରେ 95.18 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 6.3.1)

VII ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି

ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବାରୁ 4.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସ୍ୱଳ୍ପଦାବୀ ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 7.3.1)

ଦୁଇଗୋଟି ମାମଲାରେ ଅଣପ୍ରକାୟାକୃତ ଲୁହାପଥର ପରିବର୍ତ୍ତେ ପ୍ରକାୟାକୃତ ଲୁହାପଥର ଉପରେ ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେତୁ 17.35 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 7.3.2.1 ଏବଂ 7.3.2.2)

ବେଆଇନ ଭାବେ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ ଜଣେ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ 216.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବୀ କିମ୍ବା ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ-7.3.3)

VIII ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି

“ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି” କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟିତ କରିଥିଲା ।

- ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ଦୁର୍ବଳ ଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 8.2.10)

- ତିନିଗୋଟି ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ବିଭିନ୍ନ ରଣ ଗ୍ରହଣ/ସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା ରଣ ବାବଦରେ 611.11 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ ।

(ଅନୁଛେଦ 8.2.11 ଏବଂ 8.2.12.1)

- ରଣ ପରିଶୋଧର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଯୋଜନ ହେତୁ 17.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନି ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଛେଦ 8.2.12.3)

ମେସର୍ସ ଶ୍ୟାମ ଡିଆରଆଇ ପାଞ୍ଚର ଲିଃ ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ବାବଦରେ ସୁଧ ସହିତ 10.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

[ଅନୁଛେଦ 8.4.2.1(a)]

ଅଧ୍ୟାୟ-I : ସାଧାରଣ

1.1 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

1.1.1 ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2010-11 ବର୍ଷରେ କର ଏବଂ ଅଣକର ବାବଦରେ ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ସେହି ବର୍ଷ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ଓ ସହାୟକ ଅନୁଦାନ ତଥା ବିଗତ ଚାରି ବର୍ଷର ଅନୁରୂପ ଚିତ୍ର ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
		2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11
1.	ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ					
	• କର ରାଜସ୍ୱ	6,065.07	6,856.09	7,995.20	8,982.34	11,192.67
	• ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ	2,588.12	2,653.58	3,176.15	3,212.20	4,780.37
	ମୋଟ	8,653.19	9,509.67	11,171.35	12,194.54	15,973.04
2.	ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ					
	• ନିର୍ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କର/ ଶୁଳ୍କରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ	6,220.42	7,846.50	8,279.96	8,518.65	10,496.86 ¹
	• ସହାୟକ ଅନୁଦାନ	3,159.02	4,611.02	5,158.70	5,717.02	6,806.25
	ମୋଟ	9,379.44	12,457.52	13,438.66	14,235.67	17,303.11
3.	ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି (1+2)	18,032.63	21,967.19	24,610.01	26,430.21	33,276.15
4.	1 ର 3 ସହିତ ଶତକଡ଼ା ହାର	47.99	43.29	45.39	46.14	48.00

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ ସୂଚିତ କରୁଅଛି ଯେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ (15,973.04 କୋଟି ଟଙ୍କା) ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହର 48 ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ ଯାହାକି ଗତବର୍ଷ 46.14 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । 2010-11 ବର୍ଷର ଅବଶିଷ୍ଟ 52 ପ୍ରତିଶତ ରାଜସ୍ୱ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

¹ ବିଗତ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ 2010-11 ବର୍ଷର ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାଭିତ୍ତୀ ବିବରଣୀ 11 - ରାଜସ୍ୱର ଲଗ୍ନ ଶୀର୍ଷ ମୁତାବକ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ହିସାବ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ । ଉକ୍ତ ସାରଣୀରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା “କ କର ରାଜସ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୁଖ୍ୟ ଶୀର୍ଷ 0020-ନିଗମ କର, 0021- ନିଗମ କର ବ୍ୟତୀତ ଆୟକର, 0028- ଆୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର, 0032 - ସମ୍ପଦ କର, 0037- ସାମା ଶୁଳ୍କ, 0038-କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, 0044- ସେବା କର ଏବଂ 0045- ପଶ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବା ଜନିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କ, ଅଧିନସ୍ଥ ଲଗ୍ନ ଶୀର୍ଷ, 901- ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ନିଜ ଆଗମର ଅଂଶ” ଗୁଡ଼ିକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ରାଜସ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇ ବିଭାଜ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କରରୁ ରାଜ୍ୟର ଅଂଶ ସ୍ୱରୂପ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

1.1.2 2006-07 ଠାରୁ 2010-11 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଗୃହୀତ କର ରାଜସ୍ୱର ଚିତ୍ର ନିମ୍ନ ସାରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛି ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)							
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2009-10 ତୁଳନାରେ 2010-11 ରେ ଶତକଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି (+) ହ୍ରାସ (-)
1.	ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	3,042.34	3,567.16	4,268.72	4,914.99	6,221.28	(+) 26.58
	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର	722.48	551.27	534.61	493.77	585.52	(+) 18.58
2.	ବିଦ୍ୟୁତ କର ଓ ଶୁଳ୍କ	282.58	327.46	365.03	459.96	458.06	(-) 0.41
3.	ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ	226.38	276.16	348.79	292.18	390.66 ²	(+) 33.71
4.	ମୋଟରଯାନ କର	426.54	459.42	524.43	611.23	727.58 ²	(+) 19.04
5.	ମାଲ ଓ ଯାତ୍ରୀ କର	574.00	626.90	638.32	815.25	1,111.37	(+) 36.32
6.	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	430.07	524.93	660.07	849.05	1,094.26 ²	(+) 28.88
7.	ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍	260.49	404.76	495.66	359.96	415.82 ²	(+) 15.52
8.	ପଣ୍ୟରୂପ୍ୟ ଓ ସେବା ଜନିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର ଓ ଶୁଳ୍କ	26.59	31.59	47.39	50.40	54.84	(+) 8.81
9.	ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ ଉପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର ବୃଦ୍ଧି, ବାଣିଜ୍ୟ, ଆଜିବିକା ଓ ନିୟୋଜନ ଉପରେ କର	73.60	86.44	112.18	135.55	133.28	(-) 1.67
ମୋଟ		6,065.07	6,856.09	7,995.20	8,982.34	11,192.67	

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ ନିମ୍ନ ମତେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ।

ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ : 33.71 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ଭୂ-ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମ, 1960 ଅନୁଯାୟୀ ଜମିର କିସମ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥାକୁ ସରକାରୀ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଓ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଫଳପ୍ରଦ ପଦକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ଅଧିମୂଲ୍ୟ ଓ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ ।

ମୋଟରଯାନ କର : ମୁଖ୍ୟତଃ ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣରେ ବୃଦ୍ଧି, ବକେୟା ଆଦାୟରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ 19.04 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଥିଲା ।

ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ : ନୂତନ ବିକ୍ରୟ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ ଓ ପ୍ରଭାବୀ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ 28.28 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଅଟେ ।

² ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଓ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ଥିବା ପରିମାଣ ମଧ୍ୟରେ ଅମେଳ ଅଛି ।

ଷାଞ୍ଚ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ : ନିବନ୍ଧନ ମହାନିରୀକ୍ଷକ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠା 15.52 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଅଟେ ।

ଏପ୍ରିଲ 2010 ରେ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ଡିସେମ୍ବର 2010 ସୁଦ୍ଧା ଜଣାଇ ନଥିଲେ ।

1.1.3 ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 2006-07 ଠାରୁ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସଂଗୃହୀତ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛି ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)							
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2009-10 ତୁଳନାରେ 2010-11 ରେ ଶତକଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି (+) ହ୍ରାସ (-)
1.	ଅଣଲୋହ ଖଣିଜ ଓ ଧାତବ ଶିଳ୍ପ	936.60	1,126.06	1,380.60	2,020.76	3,329.25 ³	(+) 64.75
2.	ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି	398.42	570.39	654.67	379.23	260.83	(-) 31.22
3.	ବନ୍ୟ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ	130.63	82.66	139.29	109.03	157.68 ³	(+) 44.62
4.	ଜଳସେଚନ ଓ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶୀୟ ଜଳ ପରିବହନ	54.41	48.90	52.95	70.13	143.10	(+) 104.05
5.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା	14.44	17.31	9.38	56.48	11.06	(-) 80.42
6.	ପୂର୍ଣ୍ଣ	24.96	31.61	38.31	41.99	48.79	(+) 16.19
7.	ଆରକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତି	23.39	29.17	22.25	36.69	38.45	(+) 4.80
8.	ଶିକ୍ଷା, କ୍ରୀଡ଼ା, କଳା ଓ ସଂସ୍କୃତି	41.94	41.95	10.65	14.88	25.98	(+) 74.60
9.	ଚିକିତ୍ସା ଓ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ	13.07	14.28	32.18	12.96	19.55	(+) 50.85
10.	ବିବିଧ ସାଧାରଣ ସେବା	777.36	396.95	388.85	11.60	412.29	(+) 3454.22
11.	ଶକ୍ତି	1.23	1.05	0.63	2.66	2.07	(-) 22.18
12.	ସମବାୟ	2.39	2.29	2.01	1.99	2.18	(+) 9.55
13.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି	169.28	290.96	444.38	453.80	329.14	(-) 27.47
ମୋଟ		2,588.12	2,653.58	3,176.15	3,212.20	4,780.37	

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।

³ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଓ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ଥିବା ପରିମାଣ ମଧ୍ୟରେ ଅମେଳ ଅଛି ।

ଅଣଲୋହ ଖଣିଜ ଓ ଧାତବ ଶିଳ୍ପ : ମୁଖ୍ୟତଃ ଲୌହପଥର ଓ କ୍ରୋମାଇଟ ଇତ୍ୟାଦିର ରାଜଭାଗ ଦର ବୃଦ୍ଧି 64.75 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଥିଲା ।

ବନ୍ୟ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ : ମୁଖ୍ୟତଃ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିମିଟେଡରୁ 119.17 କୋଟି ରାଜଭାଗ ସଂଗ୍ରହ, 44.62 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ଥିଲା ।

ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ଜାଣୁଥିବା 2012 ସୁଦ୍ଧା ଜଣାଇ ନଥିଲେ ।

1.2 ବିଭାଗ ତଥା ସରକାରଙ୍କର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତି ଜବାବ

ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିବା କର, ଶୁଳ୍କ, ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଅନାରୋପଣ/ ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ଇତ୍ୟାଦିର ମାମାଂସା ସମୀକ୍ଷା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇ ନପାରିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜରିଆରେ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବିଭାଗ, ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ସଂଶୋଧନକ୍ଷମ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରି ଆବଶ୍ୟକ ଉତ୍ତର ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପଠାଇବା ବିଧେୟ । ମହାଲେଖାକାର (ବାଣିଜ୍ୟିକ, ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତି ସମୀକ୍ଷା) ଉଚ୍ଚ ଉତ୍ତର ଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ସମୀକ୍ଷା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ମାମାଂସା କରିଥାନ୍ତି । ବିରୋଧାଧିନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି (ଟି.ସି. ମିଟିଙ୍ଗ) ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ । ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ । ଯାହା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୁଏ ଏବଂ ସରକାରୀ ହିସାବ କମିଟି (ପି.ଏ.ସି) ଦ୍ୱାରା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏପ୍ରକାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ନିମନ୍ତେ ପଠାଯାଇଥାଏ । ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବାର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁପାଳନ ଚିତ୍ତେ ଦେବା ଦରକାର । ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ଚିତ୍ତେ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପି.ଏ.ସି. ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି ଏବଂ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟରେ ସୁପାରିଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପି.ଏ.ସି. ସୁପାରିଶ ଅନୁସାରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଚିତ୍ତେ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ଦରକାର । ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଉପାପନ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପି.ଏ.ସି. ଦ୍ୱାରା ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇ ସର୍ବଶେଷରେ ମାମାଂସା କରାଯାଇଥାଏ ।

ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ତଥା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ 1.2.1 ରୁ 1.2.6 ଅନୁଚ୍ଛେଦ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

1.2.1 ସମୀକ୍ଷା ମତବ୍ୟ ପ୍ରତି ଅପର୍ୟାପ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ମହାଲେଖାକାର (ବାଣିଜ୍ୟିକ, ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି) ଓଡ଼ିଶା, ସାମୟିକ ଭାବେ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପାଦନର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିହିତ ନିୟମାବଳୀ ଓ କ୍ରିୟାବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନଥିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥାନ୍ତି । ସମୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିବା ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକର ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ମାମାଂସା ହୋଇ ନପାରିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜରିଆରେ ପଠାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅବିକଳ ନକଲ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ

ତୁରନ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ତୁରନ୍ତ ଉତ୍ତର, ତୃଟି ଏବଂ ଲଘନ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ ପ୍ରାଥମିକ ଉତ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜାରି ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏକମାସ ମଧ୍ୟରେ ଜଣାଇବା ଦରକାର । ଗୁରୁତର ଆର୍ଥିକ ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଡିସେମ୍ବର 2010 ସୁଦ୍ଧା ପଠାଯାଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା 3,267 ଗୋଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ 6,258.05 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଜଡ଼ିତ 9,712 ଗୋଟି ଅନୁଛେଦ ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ପଡ଼ିରହିଥିଲା । ଯାହା ବିଗତ ଦୁଇବର୍ଷର ଅନୁରୂପ ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

	ଜୁନ୍ 2009	ଜୁନ୍ 2010	ଜୁନ୍ 2011
ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ପ୍ରତିବେଦନର ସଂଖ୍ୟା	3,168	3,251	3,267
ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା	8,917	9,285	9,712
ଜଡ଼ିତ ଥିବା ରାଜସ୍ୱର ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)	3,901.84	4,685.50	6,258.05

ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା ବାକିଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ବିଭାଗ ଅନୁଯାୟୀ ସବିଶେଷ ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗର ନାମ	ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ୱରୂପ	ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ	ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ବାକିଥିବା ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ	ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)	ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତର ମିଳିନଥିବା ପ୍ରତିବେଦନର ସଂଖ୍ୟା
1.	ଅର୍ଥ	ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର/ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର	712 ⁴	1,548	707.19	48
		ପ୍ରବେଶ କର		355	121.32	
		ବୃତ୍ତି କର		10	16.87	
2.	ଅବକାରୀ	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	235	492	156.12	25
3.	ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ	ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ	503	1,063	379.01	124
4.	ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚଳନା	ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ	767	1,695	1,138.67	199
		ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍	461	726	642.30	119
5.	ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି	ଖଣିକ ପ୍ରାପ୍ତି	106	240	1,384.35	17
6.	ପରିବହନ	ମୋଟରଯାନ କର	314	3,018	571.12	23
		ମାଲ ଓ ଯାତ୍ରୀ କର	7	237	0.01	
7.	ଶକ୍ତି	ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶୁଳ୍କ	111	244	1,111.86	27
8.	ସମବାୟ	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	30	55	14.24	13
9.	ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ଓ ଖାଉଟି କଲ୍ୟାଣ	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	17	21	3.19	1
10.	ପୂର୍ଣ୍ଣ	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	3	3	2.73	1
11.	ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ (ଭଡା)	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	1	5	9.07	1
ମୋଟ :			3,267	9,712	6,258.05	598

⁴ ବର୍ଷ 2009-10 ଓ 2010-11 ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କର/କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର/ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର/ପ୍ରବେଶ କର/ବୃତ୍ତି କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ 56 ଗୋଟି ଏବଂ 45 ଗୋଟି ମିଶ୍ରିତ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଜାରି ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତର ପହଞ୍ଚିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଡିସେମ୍ବର 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଠାଯାଇଥିବା 598 ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ମିଳି ନଥିଲା । ଏହିପରି ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ନମିଳିବା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବେଦନରେ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟି, ଅକୃତି ଓ ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକର ପରିଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବା ସୂଚିତ କରେ ।

ସମୀକ୍ଷା ଚିତ୍ତଶାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକର ଯଥାଶିକ୍ଷା ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ପଠାଇବା ତଥା ରାଜସ୍ୱ ହାନି ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଏବଂ ବକେୟା ରାଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ କରିବାରେ ବିଫଳ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ସରକାରଙ୍କୁ ସୁପାରିଶ କରୁଅଛୁ ।

1.2.2 ବିଭାଗୀୟ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ

ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା ଦ୍ୱରାଦ୍ୱିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ଗୁଡ଼ିକ ଗଠନ କରିଥାନ୍ତି । 2010-11 ବର୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ ଏବଂ ମାମାଂସା ହୋଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ବିଭାଗର ନାମ	ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ	ଅନୁଷ୍ଠିତ ବୈଠକ ସଂଖ୍ୟା	ମାମାଂସା ହୋଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ମାମାଂସା ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)
ଅର୍ଥ	ବିକ୍ରୟ କର, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, ପ୍ରବେଶ କର ଏବଂ ବୃତ୍ତି କର	6	10	64	9.06
ପରିବହନ	ମୋଟରଯାନ କର	15	4	17	0.19
ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚଳନା	ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍	30 3	29 52	105 124	33.07 1.35
ଅବକାରୀ	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ	1	5	28	0.52
ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ	ବନ ପ୍ରାପ୍ତି	6	51	59	117.83
ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି	ଖଣିକ ପ୍ରାପ୍ତି	1	10	16	2.91
ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ଓ ଖାଉଟି କଲ୍ୟାଣ	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	1	3	9	0.01
ମୋଟ		63	164	422	164.94

2010-11 ମଧ୍ୟରେ ଶକ୍ତି ଏବଂ ସମବାୟ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ନଥିଲା । ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଓ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ହେତୁ ଏଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା ଦ୍ୱରାଦ୍ୱିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ବୈଠକ କରାଇବା ପାଇଁ ସରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗକୁ ଅନୁଦେଶ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

1.2.3 ସମୀକ୍ଷାରେ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ନଥିପତ୍ର ଅନୁପସ୍ଥାପନ

ମୁଖ୍ୟ କର ଓ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନୀୟ ସମୀକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟପୁରୀ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ସମୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଏକ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବାକୁ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କୁ ସୂଚନା ଜାରି କରାଯାଇଥାଏ ।

2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 52 ଗୋଟି⁵ ବାଣିଜ୍ୟକର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା 2,223 ଗୋଟି ବିକ୍ରୟ କରା/ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କରା/ପ୍ରବେଶ କର ସମ୍ପର୍କିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 1,203 ଗୋଟି ମାମଲା 2010-11 ବର୍ଷ ସମ୍ପର୍କିତ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 1,020 ଗୋଟି ମାମଲା ବିଗତ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କିତ ଅଟେ ।

1.2.3.1 ବିକ୍ରୟ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ବକେୟା

ପୂର୍ବତନ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର (ଓଏସଟି) ଅଧିନିୟମ 1947 ଅଧୀନରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସେମାନଙ୍କର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ସମାପ୍ତ ହେବା ବର୍ଷର 36 ମାସ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅଣପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସେମାନଙ୍କର ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପର୍କିତ କାରବାର ସମାପ୍ତ ହେବା ବର୍ଷର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୁଏ । ଯାହାହେଉ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କର ନିଷ୍କାରଣର ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାଙ୍କ କାରବାର ସମ୍ପର୍କିତ ବର୍ଷ ସମାପ୍ତ ହେବାର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ । 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଅପସାରିତ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1947 ପରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ତଥା ଅଣପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଅପିଲ ବିଚାରଧୀନ ନଥିଲେ, ଅତିବେଶି ହେଲେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା କଥା । ପୁନଶ୍ଚ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର (ସିସିଟି) ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1994 ରେ ଜାରି ସ୍ଥାୟୀ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅପିଲ ଆଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତିର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା କଥା । ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଓଡ଼ିଶାଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅପସାରିତ ହୋଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1947 ସମ୍ପର୍କିତ 9,826 ଏବଂ 6,696 ଗୋଟି ମାମଲା ଯଥାକ୍ରମେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ଓ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା ନିମ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରକାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇନଥିଲା ।

ବର୍ଷ	ବକେୟା ମାମଲାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସ୍ଥିତି	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗ	ମୋଟ	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଫଏସଲା ହୋଇଥିବା ମାମଲା	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ
2006-07	3,74,170	80,863	4,55,033	2,11,261	2,43,772
2007-08	2,43,772	17,010	2,60,782	2,38,036	22,746
2008-09	22,746	980	23,726	10,352	13,374
2009-10	13,374	67	13,441	3,615	9,826
2010-11	9,826	144	9,970	3,274	6,696

⁵ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କଟକ-I, କଟକ-II, ଗଞ୍ଜାମ, ଯାଜପୁର, ପୁରୀ, ସମ୍ବଲପୁର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ତେଜି ଏବଂ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବଡ଼ବିଲ, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭଞ୍ଜନଗର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, କଟକ-I (କେନ୍ଦ୍ରୀୟ), କଟକ-I(ନଗର), କଟକ-I(ପୂର୍ବ), କଟକ-I(ପଶ୍ଚିମ), କଟକ-II, ଡେକାନାଲ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ-I, ଗଞ୍ଜାମ-II, ଜଗତସିଂହପୁର, ଯାଜପୁର, ଜଟଣୀ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କଞ୍ଚିବାଞ୍ଜି, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ନୟାଗଡ଼, ମାଲକାନଗିରି, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା-I, ରାଉରକେଲା-II, ସମ୍ବଲପୁର-I, ସମ୍ବଲପୁର-II ଏବଂ ସୋନପୁର ମଣ୍ଡଳ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ବକେୟା ସମାପନ ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଏକ ବୈଧାନିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ 2004; 1.4.2005 ରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 106 ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରୂପେ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ରେଞ୍ଜଗୁଡ଼ିକର ତତ୍କାଳୀନ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର, ସହକାରୀ କମିଶନର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଓଡ଼ିଶା, କଟକଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ବୈଠକ ଗୁଡ଼ିକରେ ସମୀକ୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବିତରାଧୀନ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ ନହେବାର କାରଣ ଉତ୍ତରରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1947 ର ଧାରା 12(5)/12(8) ଅଧିନରେ ଏବଂ ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ବିଧି ମୁତାବକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଶେଷ ସମୟସୀମା 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ଥିଲା ଏବଂ ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ, ଆଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତିର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବାକୁ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଯେଉଁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବା ଫଳରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ବିଧିସଙ୍ଗତ କର ପାଇବାକୁ ଥିଲା, ସେଥିରୁ ରାଜ୍ୟ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

1.2.4 ଟିଠା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଜବାବ

ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଟିଠା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ଜବାବ, ହସ୍ତଗତ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଦେବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମଇ 1967 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନକପତ୍ର ଜରିଆରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କୁ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ମନୋଭାବ/ଜବାବ ସମ୍ପର୍କରେ ଉକ୍ତ କ୍ଷମତାପତ୍ର କିମିତିର ସୁପାରିଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଦୋହରା ଯାଇଥିଲା (ଡିସେମ୍ବର 1993) । ଟିଠା ସମୀକ୍ଷା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଦୃଢ଼ୀକରଣ କରିବା ସହିତ ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ/ ସଚିବ ମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅର୍ଥ ସରକାରୀ ପତ୍ର ଜରିଆରେ ମହାଲେଖାକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତିନିଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପୁନର୍ବିଲୋକନ ସମେତ 63 ଗୋଟି ଟିଠା ଅନୁଚ୍ଛେଦର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଦୃଢ଼ୀକରଣ କରିବା ସହିତ ତାହା ଉପରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରି ଜାନୁଆରୀ ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ/ସଚିବ ମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅର୍ଥ ସରକାରୀ ପତ୍ର ଜରିଆରେ ପଠାଯାଇଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଛଅ ସପ୍ତାହ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅର୍ଥ ସରକାରୀ ପତ୍ର ଜରିଆରେ ଅନୁସ୍ମାରକ ମାନ ମଧ୍ୟ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ଟିଠା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଜବାବର ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗର ନାମ/ ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ୱରୂପ	କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସହ ପଠାଯାଇଥିବା ଚିଠା ଅନୁଛେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଜବାବ ମିଳିଥିବା ଚିଠା ଅନୁଛେଦ ସଂଖ୍ୟା	ଜବାବ ମିଳିନଥିବା ଚିଠା ଅନୁଛେଦ ସଂଖ୍ୟା
1.	ଅର୍ଥ (ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର/ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର/ପ୍ରବେଶ କର)	24	24	-
	ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି –ଏକ ପୁନର୍ବିଲୋକନ	1	1	-
	ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ‘ସି’ ଓ ‘ଏଫ୍’ ର ବ୍ୟବହାର – ଏକ ପୁନର୍ବିଲୋକନ	1	-	1
2.	ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସହିତ ପରିବହନ (ମୋଟରଯାନ କର)	12	-	12
3.	ରାଜସ୍ୱ (ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ, ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ)	9	6	3
4.	ଅବକାରୀ (ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ)	5	-	5
5.	ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ (ବନ ପ୍ରାପ୍ତି)	2	2	-
6.	ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି (ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି)	4	1	3
7.	ଶକ୍ତି (ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି)	5	2	3
ମୋଟ		63	36 ⁶	27

ଦୁଇଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସହିତ 47 ଗୋଟି ଅନୁଛେଦରେ ଏକାକୃତ 63 ଗୋଟି ଚିଠା ଅନୁଛେଦ ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଅଛି ।

1.2.5 ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସ୍ଥିତି

ଡିସେମ୍ବର 1993 ରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁଛେଦ ମାନଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା, ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହରେ, ପ୍ରତିବେଦନ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବା ଦିନଠାରୁ ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିଧାନସଭାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନ ମାନଙ୍କରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁଛେଦ ମାନଙ୍କର ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା ଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ବିଲୋକନରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ 2005-06 ଠାରୁ 2009-10 ଅବଧି ପାଇଁ 75 ଗୋଟି ଅନୁଛେଦରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଚିତ୍ରଣା ଦେଇ ନଥିଲେ, ଯାହାର ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

⁶ କେତେକ ମାମଲାରେ ଆଂଶିକ ଉତ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅନୁଲେଖ ସଂଖ୍ୟା	ସରକାରୀ ହିସାବ କମିଟିରେ ଆଲୋଚିତ ଅନୁଲେଖ ସଂଖ୍ୟା	ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ବାକିଥିବା ଅନୁଲେଖ ସଂଖ୍ୟା	ବିଭାଗମାନଙ୍କରୁ ଅନୁପାଳନ ଚିତ୍ତଣୀ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିବା ଅନୁଲେଖ ସଂଖ୍ୟା
1991-92	63	62	1	--
1992-93	54	53	1	--
1993-94	44	43	1	--
1994-95	47	44	3	--
1997-98	38	3	35	--
1998-99	40	1	39	--
1999-00	34	--	34	--
2000-01	45	5	40	--
2001-02	45	7	38	--
2002-03	57	10	47	--
2003-04	63	9	54	--
2004-05	62	12	50	--
2005-06	53	33	20	1
2006-07	48	9	39	2
2007-08	44	--	44	8
2008-09	47	--	47	22
2009-10	42	--	42	42
ମୋଟ	826	291	535	75

ଏଥିରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ସମ୍ପର୍କିତ ବର୍ଷରେ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ଅନୁଲେଖ (234) ର ଶତକଡ଼ା 32.05 ଅନୁଲେଖ ଉପରେ ଅନୁପାଳନ ଚିତ୍ତଣୀ ଦିଆଯାଇନଥିଲା ।

ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କର ଦାୟାଦ୍ୱବୋଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସରକାରୀ ହିସାବ କମିଟି (ପି.ଏ.ସି.) ତାଙ୍କର ପ୍ରତିବେଦନ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବାର ଛଅମାସ ମଧ୍ୟରେ ସୁପାରିଶ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଚିତ୍ତଣୀ ଅଧିକତର ବିଚାରାଧିକାର ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ମଇ 1966 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କୁ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଦଶମ, ଏକାଦଶ, ଦ୍ୱାଦଶ ଓ ତ୍ରୟୋଦଶ ବିଧାନସଭାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପି.ଏ.ସି. ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଏହି କମିଟି 1985-86 ରୁ 2005-06 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ 14 ଗୋଟି ବିଭାଗ ଉପରେ ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କର ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅନୁଲେଖ ଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷା କରି 501 ଗୋଟି ଅନୁଲେଖରେ ସୁପାରିଶ ହୋଇଥିବା ଥିବା 56 ଗୋଟି ପି.ଏ.ସି. ରିପୋର୍ଟ ବିଧାନସଭାରେ ଫେବୃଆରୀ, 1991 ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର, 2008 ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଉକ୍ତ କମିଟିଙ୍କର 31 ଗୋଟି ସୁପାରିଶ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାତଗୋଟି ବିଭାଗର⁷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଚିତ୍ତଣୀ ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଏହା ସୂଚିତ କରୁଅଛି ଯେ ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ ସମ୍ପର୍କିତ ମୁଖ୍ୟାଂଶ ଗୁଡ଼ିକରେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀମାନେ ଭୂରିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

⁷ କୃଷି, ଅବକାରୀ, ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ, ଆଇନ, ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପ୍ରଶମନ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ଖଣି ଏବଂ ଜଳ ସମ୍ପଦ ବିଭାଗ ।

1.2.6 ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପୂର୍ବ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ

2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ଗୁଡ଼ିକରେ କିଛି 2,021.59 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, କର ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚାରୋପଣ, ରାଜସ୍ୱ ହାନି, ଦାବା ଉପସ୍ଥାପନର ବିଫଳତା ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ଜୁନ୍ 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମାନେ 886.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ 334.68 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଓରା ସବିଶେଷ ସ୍ୱୀକୃତି ଓ ଅସୁଲିର ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନର ଆର୍ଥିକ ପରିମାଣ	ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିମାଣ	ଅସୁଲିର ପରିମାଣ
1.	2005-06	136.70	47.37	21.61
2.	2006-07	516.32	447.22	292.35
3.	2007-08	484.80	142.69	15.33
4.	2008-09	578.83	67.13	5.14
5.	2009-10	304.94	181.72	0.25
ମୋଟ		2021.59	886.13	334.68

1.3 ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଛାପିତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ପଦ୍ଧତିର ବିଶ୍ଳେଷଣ

ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସମୀକ୍ଷାରେ ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା ଓ 2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷରେ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଅବକାରୀ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନର ଧାରା ପରବର୍ତ୍ତୀ 1.3.1 ରୁ 1.3.2.1 ଅନୁକ୍ରମେ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

1.3.1 ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନର ସ୍ଥିତି

ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁକ୍ରମେ ଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ 2011 ବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତିର ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ବର୍ଷ	ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବଶେଷ			ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟା			ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନିଷ୍ପାଦିତ ସଂଖ୍ୟା			ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ		
	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁକ୍ରମ ସଂଖ୍ୟା	ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ
2006-07	258	602	128.89	55	138	42.65	39	107	16.48	274	633	155.06
2007-08	274	633	155.06	28	70	13.36	23	91	26.97	279	612	141.45
2008-09	279	612	141.45	18	53	16.95	76	229	53.98	221	436	104.42
2009-10	221	436	104.42	34	95	20.40	17	23	0.10	238	508	124.72
2010-11	238	508	124.72	19	66	14.82	13	77	1.47	244	497	138.07

ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅମାମାଂସୀତ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ / ଅନୁକ୍ରମେ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା ଦ୍ୱରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ଛଅଥର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ 59 ଗୋଟି ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଏବଂ 272 ଗୋଟି ଅନୁକ୍ରମେ ଗୁଡ଼ିକର ମାମାଂସା ହୋଇଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ 1 ଏପ୍ରିଲ 2006

ସୁଦ୍ଧା ବିରୋଧୀ ଥିବା ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ / ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ।

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ନିରୀକ୍ଷଣ ସମୟରେ ଅମାମୀସୀତ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକ ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତର ଭିତ୍ତିରେ ପୁନର୍ବିଲୋକନ କରାଯାଇଥାଏ । ବିଭାଗ ଠାରୁ ଉତ୍ତର ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଏବଂ ସ୍ୱତଃ ପୁନର୍ବିଲୋକନ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବେଦନ / ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ମାମୀସୀ କରାଯାଇଥାଏ ।

1.3.2 ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ ପ୍ରତି ବିଭାଗ/ସରକାରଙ୍କର ଭରସା ପ୍ରଦାନ

1.3.2.1 ସ୍ୱୀକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଦାୟ

ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଆଦାୟ ପରିମାଣର ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ବର୍ଷ	ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ସ୍ୱୀକୃତି ହୋଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସଂଖ୍ୟା	ସ୍ୱୀକୃତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ମୂଲ୍ୟ	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ ପରିମାଣ	ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ଆଦାୟ ପରିମାଣରେ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ସ୍ଥିତି
2005-06	3	6.00	2	1.69	1.36	1.46
2006-07	5	0.82	4	0.76	0.09	0.13
2007-08	5	3.85	2	3.14	-	0.27
2008-09	1	0.57	-	-	-	-
2009-10	9	21.19	5	0.69	0.14	0.14
Total	23	32.43	13	6.28	1.59	2.00

ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସମୀକ୍ଷାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସ୍ୱୀକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରୁ ଅସୁଲ ପରିମାଣ 31.85 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ଯେହେତୁ ବକେୟା ଅବକାରୀ ପ୍ରାପ୍ତି ଦାବି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ଅଧିନିୟମ, 1962 ଅନୁସାରେ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ, ସରକାର ସ୍ୱୀକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ଅବଶିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରିବା ଦରକାର ।

1.4 ସମୀକ୍ଷା ଯୋଜନା

ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଅଧିନସ୍ଥ ଯୁନିଟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ରାଜସ୍ୱ ସ୍ଥିତି, ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟତା ପୂର୍ବ ଧାରା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାପକାଠି ଅନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ, ମଧ୍ୟ ଏବଂ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ସମ୍ଭାବନା ଯୁନିଟ ରୂପେ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଯାଏ । ଶ୍ରେଣୀ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଆଧାର କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଓ କର ପ୍ରଶାସନର ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ବିଷୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଯଥା ବଜେଟ ଭାଷଣ, ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଶ୍ରେତପତ୍ର, ଅର୍ଥ କମିଶନଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ (ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ର), ଟିକସ ସଂସ୍କାର କମିଟିର ସୁପାରିଶ, ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ

ପରିସଂଖ୍ୟାନର ବିଶ୍ଳେଷଣ, କର ପ୍ରଣାସନର ରୂପଚିତ୍ର, ସମୀକ୍ଷା ପରିସରର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି ଓ ଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବାର୍ଷିକ ସମୀକ୍ଷା ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମୀକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ 806 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ 330 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍ ଯୋଜନା ମୁତାବକ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସମସ୍ତ ସମୀକ୍ଷା ଯୋଗ୍ୟ ଯୁନିଟ୍‌ର 40.94 ପ୍ରତିଶତ ଅଟେ । ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ଯୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ସମୀକ୍ଷା ଯୋଜନା – 2010-11

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ପ୍ରଧାନ ରାଜସ୍ୱ ଶୀର୍ଷ	ମୋଟ ସମୀକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ ଯୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଯୋଜନାଭୁକ୍ତ ଓ ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଯୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା
1	ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର/କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର/ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଇତ୍ୟାଦି	60	60
2	ମୋଟରଯାନ କର	39	27
3	ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ	316	108
4	ଷାମ୍ପଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍	174	21
5	ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ୍	34	15
6	ବନ ପ୍ରାପ୍ତି	74	59
7	ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି	24	15
8	ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି	85	25
ମୋଟ		806	330

ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁପାଳନୀୟ ସମୀକ୍ଷା ବ୍ୟତୀତ ଦୁଇଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ଯଥା “ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାରରେ ଘୋଷଣା ପତ୍ର ‘ସି’ ଓ ‘ଏଫ୍’ ର ବ୍ୟବହାର” ଏବଂ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି” ମଧ୍ୟ ସଞ୍ଚାଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।

1.5 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

1.5.1 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସ୍ଥାନୀୟ ସମୀକ୍ଷାର ସ୍ଥିତି

ବାଣିଜ୍ୟ କର, ମୋଟରଯାନ କର, ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍, ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ, ବନ, ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର 2010-11 ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ 330 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍‌ର⁸ 1,83,397 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 2,138.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ସୁନ୍ଦାରୋପଣ ଓ ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଇତ୍ୟାଦି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲା । ସେହି ବର୍ଷ ଏବଂ ପରବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗମାନେ 33,615 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1,635.29 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ 10,178 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 1,605.56 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷର ସମୀକ୍ଷାରେ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । 2010-11ବର୍ଷରେ ବିଭାଗମାନେ 2,986 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 31 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

⁸ ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଗୋଟିଏ ରେଞ୍ଜ (କଟକ-1) ଏବଂ 12 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳରେ “ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବ୍ୟାପାର ରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବ୍ୟବହାର” ସହ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମେତ ସାତଗୋଟି ବିଭାଗରେ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ଉପରେ ସୁଧ ବେୟ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା ।

1.5.2 ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ତିନିଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଯଥା “ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବ୍ୟାପାର ରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବ୍ୟବହାର”, “ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ” ଏବଂ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦରେ ସୁଧପ୍ରାପ୍ତି” ବ୍ୟତୀତ 45 ଗୋଟି ଅନୁଛେଦରେ କର, ଶୁଳ୍କ ଓ ସୁଧ, ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ/ଅନାରୋପଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 1,032.61 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବ ଜଡ଼ିତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି । ସରକାର/ବିଭାଗ ମାନେ 891.03 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ 0.33 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଅଛି । ଅବଶିଷ୍ଟ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ଉତ୍ତର ମିଳିନଥିଲା । ଏହି ଅବଲୋକନ ଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧ୍ୟାୟ II ରୁ VIII ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଅଧ୍ୟାୟ-II : ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଏବଂ ପ୍ରବେଶ କର

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

କର ସଂଗ୍ରହରେ ପ୍ରାଥମିକ ବୃଦ୍ଧି	2010-11 ବର୍ଷରେ ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର (ଓଏସଟି) କୁ ମିଶାଇ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଭାଟ)/ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସଟି) ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ରୁ କର ସଂଗ୍ରହ ଯଥାକ୍ରମେ 4.72 ପ୍ରତିଶତ ଓ 27.01 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ଓ ବୃଦ୍ଧି କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ 8.08 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଙ୍ଗ, ଉପରୋକ୍ତ କର ସଂଗ୍ରହରେ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଶିଳ୍ପକ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବସାୟ କାରବାରର ବୃଦ୍ଧି ତଥା ଏହି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବଳିଷ୍ଠ କର ସଂଗ୍ରହ ଅଭିଯାନ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧି କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହ୍ରାସର ଧାରା ପ୍ରତି କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇନଥିଲା ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା ହୋଇନଥିଲା	ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଙ୍ଗର ବିଭିନ୍ନ ସମୀକ୍ଷାଯୋଗ୍ୟ ସଭାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ବିଗତ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର ସ୍ୱାଣ୍ୱତା ଯୋଗୁଁ ପରିଚଳିତ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବଶତଃ ବିଭାଗରେ ଦୁର୍ବଳ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବଜାୟ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଦର୍ଶାଯାଉଥିବା ମତେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣର ରାଜସ୍ୱ ଗଳନ ଦିଗରେ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମେ ସମୀକ୍ଷା ନକଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏପ୍ରକାର ଅକୃତିକ୍ୱ ସମ୍ଭାନ ନକରିବାର ତୃପ୍ତି ରହିଯାଇଥିଲା ।
ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟରୁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅତିଅଳ୍ପ ଆଦାୟ	2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 26,409 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 893.06 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ଓ ଅନାଦାୟ, କର ଅବ୍ୟାହତି/ପ୍ରତିବଦଳର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ, ସୁଧା/ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ଆଦି ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ, ସରକାର/ବିଭାଗ 183 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 56.68 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କେବଳ 33 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 9.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣର ସ୍ଥିତି ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି ଅତିନିମ୍ନ 16.67 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।
2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦାନୀ ପରିଚଳିତ ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ	2010-11 ରେ ଆମେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସି ଏବଂ ଏଫ୍ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା କରିଥିଲୁ ଏବଂ ଓଭାଟ, ସିଏସଟି ଏବଂ ଓଇଟି ସମ୍ବନ୍ଧିତ 60 ଗୋଟି କ୍ଷୁଦ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ନିମ୍ନ ମାତ୍ରା କଲାବେଳେ 275 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 94.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର/ସୁଧା/ଜୋରିମାନା/ଅଧିକାର ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ । 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଓ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 16 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 22.11 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୃପ୍ତିକୁ ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ 0.02 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

<p>ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମଦାନୀର ଉପସ୍ଥାପିତ ମୁଖ୍ୟାଂଶ</p>	<p>ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ 2.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଙ୍ଗର ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଓ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକୁମ୍ଭେ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ପାଳନ ନହେବା ହେତୁ ଆମ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା 59.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୁକ୍ତ ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ ।</p>
	<p>ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ଗତ କେତେବର୍ଷ ଧରି ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ସେହି ଏକପ୍ରକାର ତ୍ରୁଟି ବିରୁଦ୍ଧି ଆମଦାନୀ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବିଭାଗ, ସମସ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟକର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ସୂଚନା ପ୍ରମୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରୟୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲୁ ଯେ ଯଦିଓ ଏହି ତ୍ରୁଟି ବିରୁଦ୍ଧିଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ମିଳିଥିବା ନଥିପତ୍ରରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରି ହେଉଥିଲା, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେହି ତ୍ରୁଟିକୁ ଧରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଥିଲେ ।</p>
<p>ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ</p>	<p>ବିଭାଗକୁ ଏହି ପ୍ରକାର ତ୍ରୁଟି ବିରୁଦ୍ଧିର ପୁନରାବୃତ୍ତି କମାଇବାକୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବା ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ହେବ ।</p> <p>ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବାର ମାମଲା ମାନଙ୍କର ଅନାଦାୟ କର ଇତ୍ୟାଦି ଆଦାୟ ପାଇଁ ବିଭାଗ, ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦରକାର ।</p>

2.1.1 କର ପରିଚଳନା

ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ କର ଯଥା ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ଥିବା ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର (ଓଏସ୍‌ଟି) ଅଧିନିୟମ, 1947 ବଦଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ଠାରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିବା ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର, ପ୍ରମୋଦ କର, ବିଳାସ କର ଓ ବୃତ୍ତି କର ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଆଦାୟ ଯଥାକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର (ଓଭାର୍) ଅଧିନିୟମ, 2004, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଅଧିନିୟମ, 1956, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ଅଧିନିୟମ, 1999, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରମୋଦ କର (ଇଟି) ଅଧିନିୟମ, 2007, ଓଡ଼ିଶା ବିଳାସ କର (ଓଏଲ୍‌ଟି) ଅଧିନିୟମ, 1995 ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବୃତ୍ତି, ବ୍ୟାପାର, ଆଜୀବିକା ଓ ନିୟୋଜନ କର (ପିଟି) ଅଧିନିୟମ, 2000 ଅଧୀନରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ସହଜ କର ପ୍ରଶାସନ ନିମନ୍ତେ ରାଜ୍ୟକୁ 12 ଗୋଟି ପ୍ରାଦେଶିକ ରେଞ୍ଜରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ 45 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ ଓ 14 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଯୁନିଟରେ ଉପବିଭାଜିତ ହୋଇଅଛି ଯେଉଁଠାରେ ଯୁଗ୍ମ କମିଶନର ବାଣିଜ୍ୟକର (ଜେସିସିଟି) / ସହକାରୀ କମିଶନର ବାଣିଜ୍ୟକର (ଏସିସିଟି)/ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଧିକାରୀ (ସିଟିଓ) ମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରୂପେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ବୃତ୍ତିକର ସହକାରୀ ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ ଯିଏକି ସହକାରୀ ବୃତ୍ତିକର ଅଧିକାରୀ (ଏପିଟିଓ) ରୂପେ ବିବେଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ବୃତ୍ତିକର ଅଧିକାରୀ ରୂପେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ କାମ କରିଥାନ୍ତି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କମିଶନରଙ୍କ

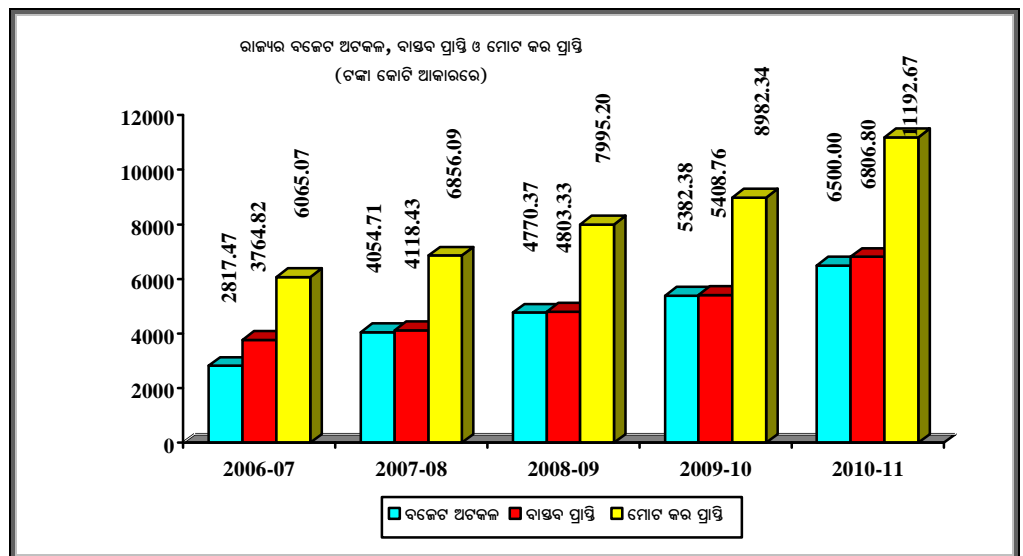
କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ) କ୍ ଅଧୀନରେ ଏକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ କର ଏଡାଲବା ଏବଂ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାର ନଥିପତ୍ରର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରିବା ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛି ।

2.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ବିକ୍ରୟ କର/ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ସମେତ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର /ପ୍ରବେଶ କର ଓ ବୃତ୍ତି କରର ବାସ୍ତବ କର ପ୍ରାପ୍ତି ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

A. ଓଏସ୍ଟି/ସିଏସ୍ଟି/ସମେତ ଓଭାର

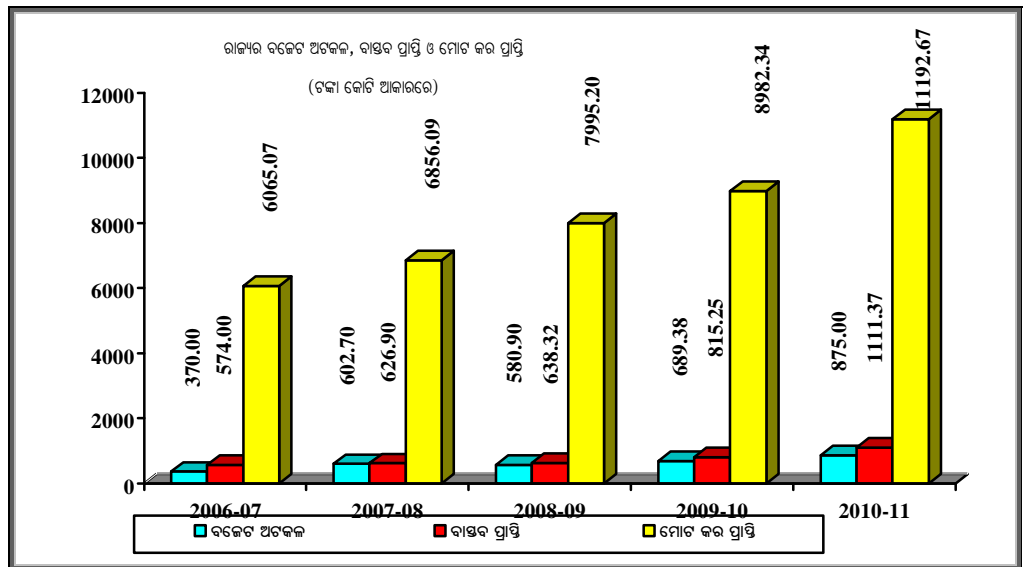
(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଧିକ (+) / କମି (-)	ପରିବର୍ତ୍ତନର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	2,817.47	3,764.82	(+) 947.35	(+) 33.62	6,065.07	62.07
2007-08	4,054.71	4,118.43	(+) 63.72	(+) 01.57	6,856.09	60.07
2008-09	4,770.37	4,803.33	(+) 32.96	(+) 00.69	7,995.20	60.08
2009-10	5,382.38	5,408.76	(+) 26.38	(+) 00.49	8,982.34	60.22
2010-11	6,500.00	6,806.80	(+) 306.80	(+) 04.72	11,192.67	60.81

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା ଦର୍ଶାଉଅଛି ଯେ 2006-07 ରେ ଏହା 3,764.82 କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ 2010-11 ବର୍ଷରେ 6,806.80 କୋଟି ଟଙ୍କା (80.80 ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ରାଜସ୍ୱର 60.07 ଶତକଡ଼ା (2007-08) ଓ 62.07 ଶତକଡ଼ା (2006-07) ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ।

B. ପ୍ରବେଶ କର

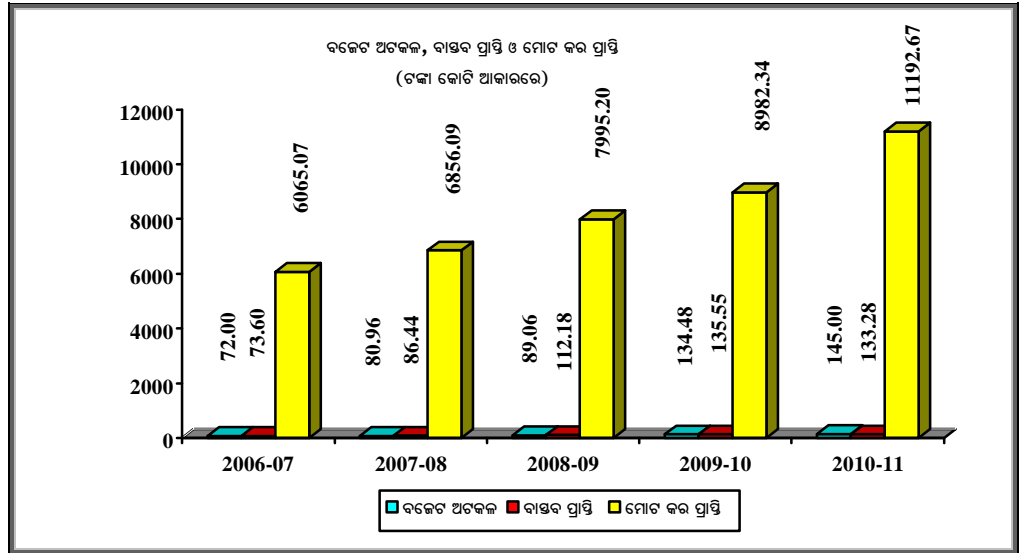
(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅବକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଧିକ (+) / କମି (-)	ପରିବର୍ତ୍ତନର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	370.00	574.00	(+) 204.00	(+) 55.13	6,065.07	09.46
2007-08	602.70	626.90	(+) 24.20	(+) 04.02	6,856.09	09.14
2008-09	580.90	638.32	(+) 57.42	(+) 09.88	7,995.20	07.98
2009-10	689.38	815.25	(+) 125.87	(+) 18.26	8,982.34	09.08
2010-11	875.00	1,111.37	(+)236.37	(+) 27.01	11,192.67	09.93

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା ଦର୍ଶାଉଅଛି ଯେ 2006-07 ରେ ଏହା 574.00 କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ବୃଦ୍ଧିପାଇ 2010-11 ରେ 1,111.37 କୋଟି ଟଙ୍କା (93.62 ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ରାଜସ୍ୱର 7.98 ପ୍ରତିଶତ (2008-09) 69.92 ପ୍ରତିଶତ (2010-11) ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ।

C. ବୃଦ୍ଧି କର

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅବକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଧିକ (+) / କମି (-)	ପରିବର୍ତ୍ତନର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ କର ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	72.00	73.60	(+) 01.6	(+) 02.22	6,065.07	01.21
2007-08	80.96	86.44	(+) 05.48	(+) 06.77	6,856.09	01.26
2008-09	89.06	112.18	(+) 23.12	(+) 25.96	7,995.20	01.40
2009-10	134.48	135.55	(+) 01.07	(+) 00.80	8,982.34	01.51
2010-11	145.00	133.28	(-)11.72	(-) 08.08	11,192.67	01.19

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା ଦର୍ଶାଉଅଛି ଯେ 2006-07 ରେ ଏହା 73.60 କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ 2009-10 ବର୍ଷରେ 135.55 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା ଓ 2010-11 ବର୍ଷରେ 133.28 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ କମିଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ରାଜସ୍ୱର 2010-11 ରେ 1.19 ପ୍ରତିଶତ ଓ 2009-10 ରେ 1.51 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ବୃଦ୍ଧି କର ବାବଦରେ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ରାଜସ୍ୱରେ ଏହାର ଅବଦାନ, ପୂର୍ବବର୍ଷ 2009-10 ତୁଳନାରେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ।

2.1.3 ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମରେ କରଦାତାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚିତ୍ର

ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଠାରୁ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନାନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ବର୍ଷ	ସୂଚକ କରଦାତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା (ଏଲଟିୟୁ)	ଏଲଟିୟୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା (ବିନ) ଅଛି	କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯାହାଙ୍କର ପାଇକାରୀ ପରିଚୟ ସଂଖ୍ୟା (ଶ୍ଟିନ) ଅଛି	ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଉଚିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ରିଟର୍ଣ୍ଣ ବିଳମ୍ବରେ/ ଆବୌ ଦାଖଲ କରିନଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ନୋଟିସ ଜାରି ହୋଇନଥିବା ଖୁଲାପକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା
2008-09	615	97187	27104	124906	123457	85669	48995	18754
2009-10	689	103319	27287	131295	130193	91847	51494	19525
2010-11	670	101268	24594	126532	126532	100706	25826	12026

ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଯୁକ୍ତି କଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ନଭେମ୍ବର 2010 ରୁ ସରକାର ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଇ-ଫାଇଲିଙ୍ଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପ୍ରତି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହେବ । ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ନଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ରଦ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବୈଧାନିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରୁଅଛନ୍ତି । 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ହୋଇନଥିବା 12,000 ମାମଲାରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନିଲମ୍ବନ ଓ 6,000 ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହୋଇଅଛି । ବିଭାଗର ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ 2010-11 ବର୍ଷରେ 12,206 ଗୋଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଅଧୀନରେ ଖୁଲାପକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ନୋଟିସ ଜାରି ହୋଇନଥିଲା ।

2.1.4 ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ

ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଙ୍ଗ ଅଧୀନରେ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ କର ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ଆଦାୟ ଜନିତ ବ୍ୟୟ ସହିତ 2008-09, 2009-10 ଏବଂ 2010-11 ବର୍ଷରେ ମୋଟ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଖର୍ଚ୍ଚର ଶତକଡ଼ା ହାର ଓ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସର୍ବଭାରତୀୟ ଶତକଡ଼ା ବ୍ୟୟ ହାରର ତୁଳନାତ୍ମକ ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
ବର୍ଷ	ମୋଟ ଆଦାୟ ¹	ଆଦାୟ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	ମୋଟ ଆଦାୟ ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚର ଶତକଡ଼ା ହାର	ପୂର୍ବବର୍ଷର ସର୍ବଭାରତୀୟ ଶତକଡ଼ା ହାର
2008-09	5601.22	44.45	0.79	0.83
2009-10	6409.96	53.90	0.84	0.88
2010-11	8106.29	80.49	0.99	0.96

ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବିଗତ ତିନିବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ଶତକଡ଼ା ବ୍ୟୟ ହାରର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ, 2010-11 ବର୍ଷରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ବ୍ୟୟ ହାର ତୁଳନାରେ ଏହା ଶତକଡ଼ା 0.03 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

2.1.5 ସଂଗ୍ରହର ବିଶ୍ଳେଷଣ

ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ ବିକ୍ରୟ କର ସମେତ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, ପ୍ରବେଶ କର ଓ ବୃଦ୍ଧି କର ସଂଗ୍ରହର ପ୍ରାକ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ତରରେ ମୋଟ କର ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି, ନିୟମିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ତରରେ ଆଦାୟ, ବକେୟା ଆଦାୟ ଏବଂ ମଞ୍ଜୁରୀ ହୋଇଥିବା ଫେରସ୍ତ କରର ସ୍ଥିତି ଓ ବିଗତ ତିନିବର୍ଷର ଯଥା 2008-09 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷର ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ବାସ୍ତବିକ ସଂଗ୍ରହର ତୁଳନାତ୍ମକ ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ରାଜସ୍ୱ ଶାଖା	ବର୍ଷ	ପ୍ରାକ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ତରରେ ଆଦାୟ ପରିମାଣ	ନିୟମିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପରେ ଆଦାୟ ପରିମାଣ (ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି)	ବକେୟା ଆଦାୟର ପରିମାଣ	ଫେରସ୍ତ ପରିମାଣ	ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବାସ୍ତବିକ ପରିମାଣ	ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଅନୁସାରେ ବାସ୍ତବିକ ସଂଗ୍ରହ	ସ୍ତମ୍ଭ 3 ର ସ୍ତମ୍ଭ 8 ସହିତ ଶତକଡ଼ା ହାର
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	2008-09	4790.08	15.19	32.26	34.19	4803.34	4803.33	99.72
	2009-10	5404.63	24.90	31.60	52.37	5408.76	5408.76	99.92
	2010-11	6762.33	45.17	18.09	18.79	6806.80	6806.80	99.34
ପ୍ରବେଶ କର	2008-09	629.94	7.52	2.37	0.84	638.99	638.32	98.69
	2009-10	772.72	26.63	2.88	0.50	801.73	815.25	94.78
	2010-11	1080.26	6.83	3.45	1.50	1089.04	1111.37	97.20
ବୃଦ୍ଧି କର	2008-09	91.96	0.02	0.08	-	92.06	112.18	81.98
	2009-10	116.43	0.54	0.74	-	117.71	135.55	85.89
	2010-11	125.26	0.14	0.13	-	125.53	133.28	93.98

¹ ଏହି ଆଦାୟ ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବାଣିଜ୍ୟ କର ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ସମସ୍ତ କର ପ୍ରାପ୍ତି ପରିମାଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି ଏବଂ ଏହାର ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ସହ ଅମେଳ ଅଛି ।

ପ୍ରାକ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ତରରେ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଓ ବିକ୍ରୟ କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଗ୍ରହ 99.34 ଏବଂ 99.92 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ; ପ୍ରବେଶ କର କ୍ଷେତ୍ରରେ 94.78 ଏବଂ 98.69 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ବୃତ୍ତି କର କ୍ଷେତ୍ରରେ 81.88 ପ୍ରତିଶତରୁ 93.98 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।

2.1.6 ବକେୟା ରାଜସ୍ୱର ବିଶ୍ଳେଷଣ (ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର)

ଅପସାରିତ ହୋଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1947 ଅଧୀନରେ 2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷର ବକେୟାର ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)					
ବର୍ଷ	ବକେୟାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସ୍ଥିତି	ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ	ବର୍ଷ ଶେଷରେ ବକେୟା ଆଦାୟ	ବକେୟା ଆଦାୟର ପ୍ରତିଶତ	ବକେୟାର ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ
2006-07	904.08	91.26	32.13	3.23%	963.21
2007-08	963.21	91.36	20.52	01.95%	1034.05
2008-09	1034.05	38.66	11.33	01.06%	1061.38
2009-10	1061.38	34.31	10.79	00.98%	1084.90
2010-11	1084.90	01.37	05.16	00.48%	1059.62*

*ବି.ବ୍ର.- ଅପିଲ ବିଚାରପୀଠ 21.40 କୋଟି ଟଙ୍କା କମାଇ ଦେଇଥିବା କମିଶନର ବାଣିଜ୍ୟ କର (ଓଡ଼ିଶା) ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ 2004, ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରେ ଅପସାରିତ ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା 1,059.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବକେୟା କର ରାଜସ୍ୱ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ 2006-07 ରୁ 2010-11 ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବକେୟା କର ଆଦାୟ ନଗଣ୍ୟ 0.48 ପ୍ରତିଶତରୁ 3.23 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ।

ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ବକେୟା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଅଟକି ରହିଅଛି ଯଥା, (i) କାରଣ ଦର୍ଶାଅ (235.84 କୋଟି ଟଙ୍କା), (ii) ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ରହିତାଦେଶ (314.45 କୋଟି ଟଙ୍କା), (iii) ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରହିତାଦେଶ (19.90 କୋଟି ଟଙ୍କା), (iv) ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରହିତାଦେଶ (224.12 କୋଟି ଟଙ୍କା) ଏବଂ (v) ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସାର୍ବିଫିକେଟ ମାମଲାରେ ସାମିଲ (265.32 କୋଟି ଟଙ୍କା) । ପୁନଶ୍ଚ ସେ କହିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011) ଯେ ବକେୟା କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନାରେ ସାମିଲ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାର ସମାଧାନ ପୂର୍ବକ ବହୁ ପରିମାଣର ବକେୟା ଦେୟ ଆଦାୟ ଭାରାଦିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସରକାର ଓଡ଼ିଶା ବିକ୍ରୟ କର (ଏକକାଳିନ ପରିଶୋଧ) ଅଧିନିୟମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଅଛନ୍ତି ।

2.1.7 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

ବିଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

2.1.8 ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରଭାବ

2.1.8.1 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ

2005-06 ରୁ 2008-09 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବର୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ସମୀକ୍ଷିତ ଯୁନିଟ୍, ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଏବଂ ଆପଣ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ, ବିଭାଗର ସ୍ୱୀକାର ଓ ଆଦାୟରେ ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦିଆଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ଅଧିନିୟମ	ସମୀକ୍ଷିତ ଯୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଆପଣିତ ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତିତ ପରିମାଣ		ଅସୁଲିତ ପରିମାଣ	
			ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
2005-06	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	31	196	58.46	60	17.13	13	5.57
	ପ୍ରବେଶ କର		54	5.49	20	2.22	5	0.20
	ମୋଟ		250	63.95	80	19.35	18	5.77
2006-07	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	31	215	83.64	67	30.97	11	2.72
	ପ୍ରବେଶ କର		2050	43.74	12	4.292	3	0.60
	ମୋଟ		2265	127.38	79	35.262	14	3.32
2007-08	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	38	155	160.16	14	0.74	1	0.36
	ପ୍ରବେଶ କର		34	112.13	Nil	Nil	Nil	Nil
	ମୋଟ		189	272.29	14	0.74	1	0.36
2008-09	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	44	241	282.77	10	1.33	nil	Nil
	ପ୍ରବେଶ କର		99	27.84	Nil	Nil	Nil	Nil
	ମୋଟ		340	310.61	10	1.33	Nil	Nil
2009-10	ବିକ୍ରୟ କର/ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର	56	224	82.45	Nil	Nil	Nil	Nil
	ପ୍ରବେଶ କର		66	19.51	Nil	Nil	Nil	Nil
	ବୃତ୍ତି କର		23075	16.87	Nil	Nil	Nil	Nil
	ମୋଟ		23365	118.83	Nil	Nil	Nil	Nil
ସର୍ବ ମୋଟ		200	26409	893.06	183	56.68	33	9.45

ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ମାତ୍ର 16.67 ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିବାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ଥିଲା । ସରକାର ଅନୁତ୍ତର ପକ୍ଷେ ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା ପରିମାଣର ଆଦାୟ ଅବିଳୟେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ।

2.1.9 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

ଆମେ “ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ” ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରିଥିଲୁ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଓ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 60 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍‌ର ନଥିପତ୍ର ଆମେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି 275 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 94.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର/ସୁଧ/ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ସୁନ୍ଧାରୋପଣ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ, ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	“ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ” (ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା)	1	2.56
ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର/ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର			
1.	କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ତୃତୀୟ ଛିସାବ ହେତୁ କର ସୁଚାରୋପଣ	7	0.13
2.	ଅଶୁଦ୍ଧ କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	35	5.19
3.	ଅଶୁଦ୍ଧ ଅବ୍ୟାହତ ପ୍ରଦାନ ହେତୁ କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	31	24.06
4.	ସୁଧ/କୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ସୁଚାରୋପଣ	90	39.04
5.	ନିବେଶ କର ଜମାର ଅଶୁଦ୍ଧ ମଞ୍ଜୁରୀ/ସମାଯୋଜନ	32	6.62
6.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	9	0.65
ମୋଟ		205	78.25
ପ୍ରବେଶ କର			
1.	କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ତୃତୀୟ ଛିସାବ	3	0.07
2.	ଅଶୁଦ୍ଧ/ରିହାତି କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ଅନାରୋପଣ	21	9.50
3.	ଅଶୁଦ୍ଧ ଅବ୍ୟାହତ ପ୍ରଦାନ/ପ୍ରତିବଦଳ ହେତୁ କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ	13	1.80
4.	ସୁଧ/କୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ସୁଚାରୋପଣ	31	4.44
5.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାମଲା	2	0.01
ମୋଟ		70	15.82
ଗାଏ ମୋଟ		275	94.07

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 2.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତ ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ ବିଭାଗ, 2010-11 ଏବଂ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିବା 13 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 21.86 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ବର୍ଷରେ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସମ୍ପର୍କିତ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ 0.02 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ସେହିଭଳି ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପ୍ରବେଶ କର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପର୍କିତ 0.25 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡିତ ତିନିଗୋଟି ମାମଲା ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

“ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ” ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଜଡିତ 2.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବ ଏବଂ 59.01 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଯୁକ୍ତ କେତେକ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

2.2 ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ 'ସି' ଏବଂ 'ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା

ମୁଖ୍ୟାଂଶ

- 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନରଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ (ଇଡବ୍ଲ୍ୟୁ) ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା 556 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର 35 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନର ଫଳାଫଳ ପଠାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 521 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତି ସତ୍ୟାପନର ସ୍ଥିତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସହିତ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରାଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ (ଇଡବ୍ଲ୍ୟୁ) ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ହୋଇ ନଥିଲା ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.10)

- ସମର୍ଥୃତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ନଥାଇ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ/ଶାଖା ଅପସାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର ଅବ୍ୟାହତି/ରିଆଡି ପ୍ରଦାନରେ ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ଫଳରେ 0.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ସୂକ୍ଷ୍ମରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.11)

- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 14 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 0.12 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅବ୍ୟାହତି/ରିଆଡି, 40 ଗୋଟି ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେଇ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.12)

- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ 20 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 38 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବତାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ 13 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 15 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେଇ ସେହି ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ 0.38 କୋଟି ଟଙ୍କା ଗୋପନ ରଖିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 0.32 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ନିଷ୍କାରଣ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଛଅଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ନାମରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଆଠ ଗୋଟି 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ମୂଳକ ବ୍ୟବହାର କରି 0.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନାକୁ ଏଡାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.13)

- ଘୋଷଣାପତ୍ରର କାରସାଦୀ ହୋଇଥିବା, ଫଟୋ ନକଲ ହୋଇଥିବା, ଡୂରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପ୍ରତିଭୂତ ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର ହୋଇ କରର ଅନିୟମିତ ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ଫଳରେ 1.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୂକ୍ଷ୍ମରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.14)

- ବିଭାଗର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନଥିଲା ।

(ଅନୁଲେଖ 2.2.16)

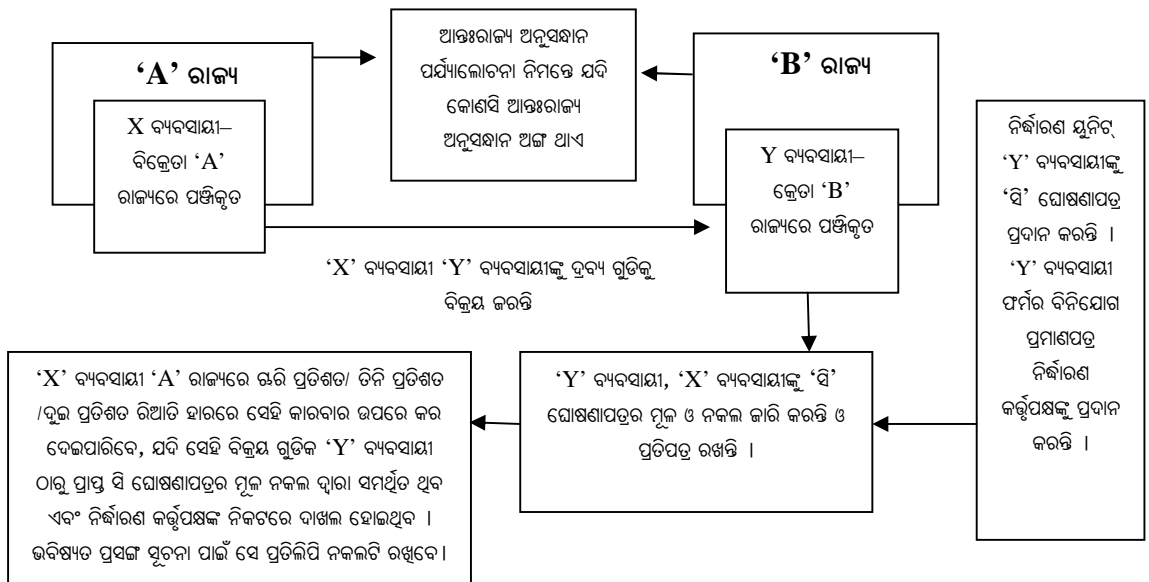

2.2.1 ଉପକ୍ରମ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସଟି) ଅଧିନିୟମ, 1956 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଯଥା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ କାରବାର ପରିମାଣ (ଆରଆଷ୍ଟଟି) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଅଧିନରେ ରାଜ୍ୟର ପୁଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପୈଠ କରି ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ କରର କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରିଆଡି ଏବଂ ଅବ୍ୟାହତି ପାଇବାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ । ସରକାର ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ସେହି ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଗୁଡିକ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟର ଉନ୍ନତି ସାଧନ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଉପରୋକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡିକରେ ଯେହେତୁ ସରକାରଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଡିତ ଥାଏ ଏବଂ ଯାହା ଉପରେ କର ଉପଶମର ମଞ୍ଜୁରି ଅଛି, ତାହାର ଦୁରୁପ ଯୋଗ ବିରୋଧରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ହିସାବ ରକ୍ଷା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦାୟୀତ୍ୱ ଅଟେ । ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜରିଆରେ କର ରିଆଡି / ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜଡିତ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡିକ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

‘ସି’ ଫର୍ମ

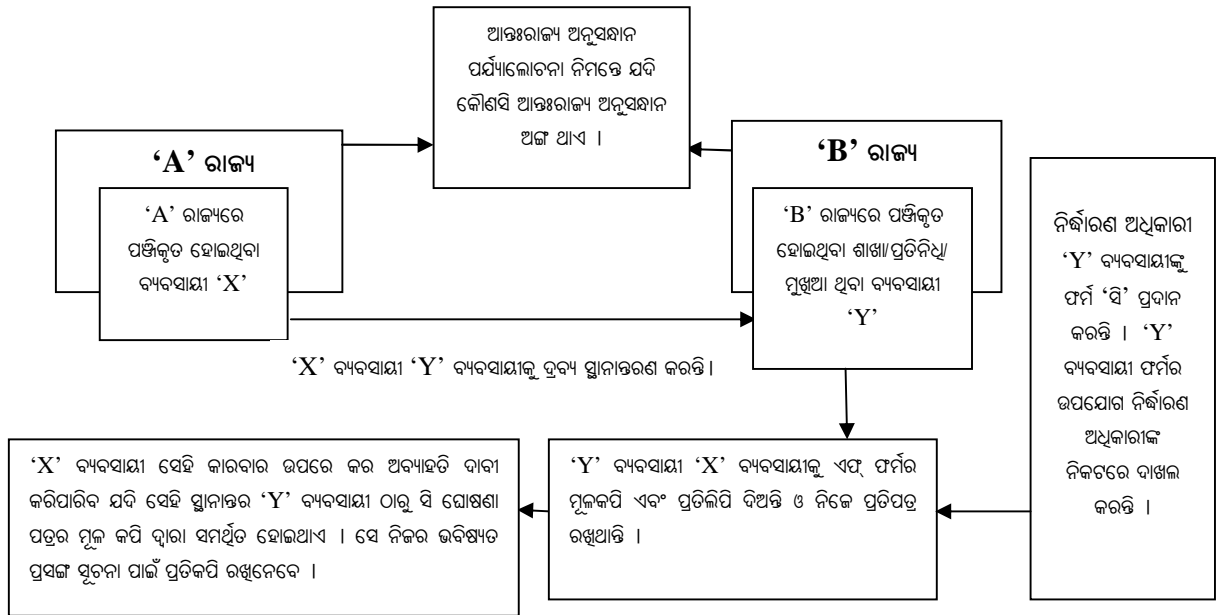
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ବା ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟୀ, କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀର ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡିକକୁ ବିକ୍ରି କରିପାରିବେ ଓ ସେହି କାରବାର ଉପରେ ଋଚି ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି ହାରରେ (1.4.2007 ରୁ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ଓ 1.6.2008 ରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ) କର ଆଦାୟ କରି ପୈଠ କରିପାରିବେ, ଯଦି ସେହି ବିକ୍ରୟ ଗୁଡିକ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥତ ହୋଇଥିବ ।

ଫର୍ମ ‘ଏଫ୍’

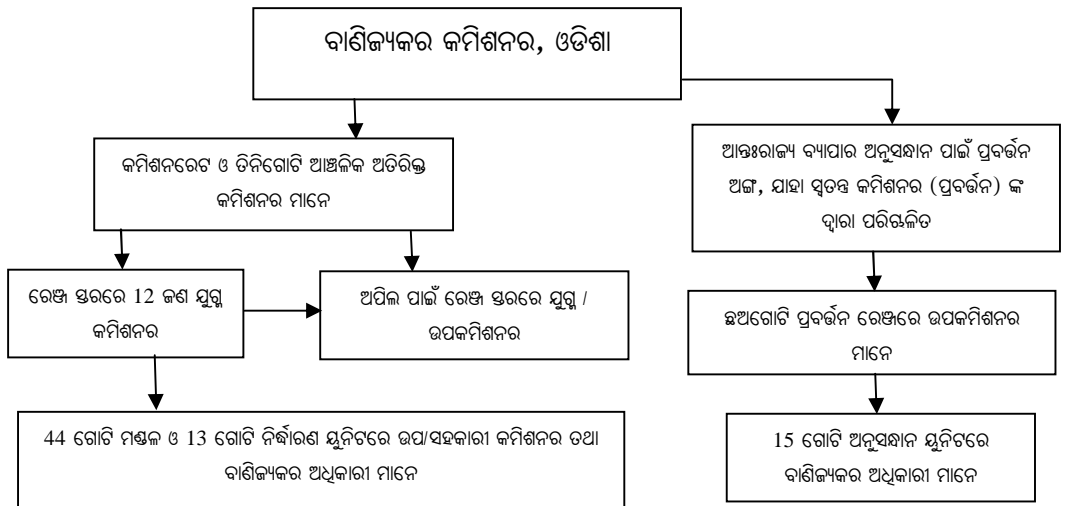
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1972 ର ଧାରା 6A ଅଧୀନରେ, ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନକୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ପାଖକୁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟାଳୟ ପାଖକୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡିକର ସ୍ଥାନାନ୍ତର, ବିକ୍ରି କାରଣରୁ ନହୋଇଥିଲେ, ‘ଏଫ୍’

ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରି କରରୁ ଅବ୍ୟାହତ ପାଇଥାଏ, ଯଦି ଏହି ଘୋଷଣାପତ୍ରଟି ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରେରଣ ପ୍ରମାଣ ସହିତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଯଥାରୂପେ ପୂରଣ କରାଯାଇ ଦସ୍ତଖତ ହୋଇଥାଏ । ମଇ 2002 ରୁ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ ଅବଶ୍ୟକ ପାଳନାୟ ହୋଇଅଛି । ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣର ଯଥାର୍ଥତା ଯଥା ବିକ୍ରୟ ପତ୍ରିକା, ପ୍ରେରଣ ବିବରଣୀ, ଷ୍ଟେ ବିଲ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରିବେ ସେହି ବିଷୟରେ ଜିଜ୍ଞାସା କରିବାକୁ ଅଧିନିୟମ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରିଛି ।

2.2.2 ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ଆଦାୟ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ତାଙ୍କୁ କମିଶନରେଟ/ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ତରରେ ଅତିରିକ୍ତ କମିଶନର, ରେଞ୍ଜ ସ୍ତରରେ 12 ଜଣ ଯୁଗ୍ମ କମିଶନର ଏବଂ ମଣ୍ଡଳ/ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯୁନିଟ ସ୍ତରରେ 44 ଜଣ ଉପକମିଶନର/ ସହକାରୀ କମିଶନର/ ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଧିକାରୀମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

2.2.3 ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆକଳନ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାଟି ସଂଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଅଭିରକ୍ଷଣ ଓ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଏକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା କି ନାହିଁ;
- ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା କରର ଅବ୍ୟାହତ/ରିଆତି, ମୂଳ ଘୋଷଣାପତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥୂତ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ;
- କର ଫାଙ୍କିର ପ୍ରତିରୋଧ ପାଇଁ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଯଥାର୍ଥତା ଆକଳନ କରିବାକୁ, ପଦ୍ଧତିଟିଏ ଅଛି କି ନାହିଁ;
- ଚିନକ୍ୱିସ ଡ୍ରେବସାଇଟରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମକ୍ଷାୟ ବିବରଣୀ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇବା ଏବଂ ସେଥିରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସଠିକତା ସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଦ୍ଧତିଟିଏ ଅଛି କି ନାହିଁ;
- ଜାଲ, ଅବୈଧ ଓ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ (ଉପଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଯଥେଷ୍ଟ ବିବରଣୀ ବିନା) ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ରହଣ ଓ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି କି ନାହିଁ; ଏବଂ
- ବିଭାଗ ପାଇଁ ଏକ ଫଳପ୍ରଦ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ଅଛି କି ନାହିଁ ।

2.2.4 ସମୀକ୍ଷାର ପରିସର ଓ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି

ଗୋଟିଏ ରେଞ୍ଜ (କଟକ-I) ଏବଂ 12 ଗୋଟି² ମଣ୍ଡଳରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1956 ଅଧୀନରେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ଅବ୍ୟାହତ/ରିଆତି କର ମଞ୍ଜୁର ହୋଇ ରୁଡାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଆମଦାନୀ ନଭେମ୍ବର 2010 ରୁ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାଟି ସଞ୍ଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ସେହି ମଣ୍ଡଳ/ରେଞ୍ଜ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ରୁଡାନ୍ତ ହୋଇଥିବା 2,133 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମଧ୍ୟରୁ ଆମେ 1,697 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ବରାଦ କରିଥିଲୁ, ମାତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯାଞ୍ଚପାଇଁ 1,487 ଗୋଟି ନଥିପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆମେ ସେଥିରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲୁ ଯେ 1,188 ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ କର ଅବ୍ୟାହତ/ରିଆତି ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ସବୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରରୁ ଆମେ 28 ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 4,252 ଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଓ 2,202 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲୁ ଯାହା ବଳରେ ରାଜ୍ୟର ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରି କର ଅବ୍ୟାହତ/ରିଆତି ପାଇଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣାନ୍ୱୟ ବିବରଣୀ ସେହି ସବୁ ବିବରଣୀରେ ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ମୂଲ୍ୟର ସଠିକତା ଏବଂ ସେହି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଯଥାର୍ଥତା ଆକଳନ ପାଇଁ ଉପରୋକ୍ତ 28 ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେହି ସବୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାରି କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରକ୍ଷିତ ନଥିପତ୍ର ସହ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ସେହିପରି, ଆମେ ମଧ୍ୟ 22 ଗୋଟି ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ 12 ଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଏବଂ 444 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବିବରଣୀ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲୁ ଏବଂ ରାଜ୍ୟର 36 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ସହକାରୀ କମିଶନର/ଉପକମିଶନରଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ସହ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରିଥିଲୁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ,

² ବରଗଡ଼, କଟକ-I (ପୂର୍ବ), କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ), କଟକ-I (ନଗର), କଟକ (କେନ୍ଦ୍ରୀୟ), ଦେବଗଡ଼, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, ନୂଆପଡ଼ା, ରାଉରକେଲା-II, ସମ୍ବଲପୁର-II ଓ ସୋନପୁର ।

କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଏପ୍ରିଲ ରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2010 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଛଅଗୋଟି ରେଞ୍ଜ³ ଓ ସାତଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର⁴ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥିବା ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

2.2.5 ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର

ଭାରତର ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା ଓ ଲେଖା ବିଭାଗ (ଆଇଏ ଆଣ୍ଡ ଏଡି), କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସହଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛି । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ 9 ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସମ୍ମିଳନୀ କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାର/ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ପରିସର ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏଥିରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ଚିଠା ରିପୋର୍ଟ ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟ ପାଇଁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ପଠାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା । 14 ଡିସେମ୍ବର 2011 ରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଅନ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀ ମଧ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ କି କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟର ପରିଣାମ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ସରକାର/ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିଲା ।

---

³ ରେଞ୍ଜ - ଅନୁଗୁଳ, ବଲାଙ୍ଗୀର, ବାଲେଶ୍ୱର, ପୁରୀ, ସମ୍ବଲପୁର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

⁴ ମଣ୍ଡଳ - ଅନୁଗୁଳ, ବଡ଼ବିଲ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, କଟକ-II, ଗଞ୍ଜାମ-II, କଟକୀ ଓ ରାଉରକେଲା-I ।

2.2.6 ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ରହଣ, ପ୍ରଦାନ ଓ ବିନିଯୋଗର ହିସାବ ଅନୁରକ୍ଷଣ –

2.2.6.1 ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ସୁରକ୍ଷା

- ରାଜ୍ୟ ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରଣାଳୟରୁ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରେଞ୍ଜ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି ।
- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଯାହା ଫଳରେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ଥିବା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କଲାବେଳେ କର ଅବ୍ୟାହତ/ରିଆତି ପାଇବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ଏହା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବେ । ଉପରୋକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ପ୍ରଦାନ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଏକ ପୃଥକ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ । ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ ହେଲାବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଦସ୍ତଖତ କରି ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ ।
- ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ଓ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ, ଯେପରିକି ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ, ବିଲ ସଂଖ୍ୟା, ତାରିଖ ଓ ତତ୍ସହିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବର୍ଣ୍ଣନା ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ରୟ/ବିକ୍ରୟ/ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ଉପରୋକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ହିସାବକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଉଲ୍ଲିଖିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗର ହିସାବ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଗମ ରେଜିଷ୍ଟର ସହ ପ୍ରଦାନ ସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରତିନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଓ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଗାର୍ଡ଼ ଫାଇଲରେ ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।
- ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାରି କରିଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ଜାରି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗର ହିସାବ ଉପଲବ୍ଧ କରାନଯିବା ଯାଏ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

ରାଜ୍ୟର ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଘୋଷଣାପତ୍ରର ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଦ୍ରଣ, ଲେଖନ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ପ୍ରକାଶନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ, ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଗଚ୍ଛିତଥିବା ଜମା ଶେଷ ହେବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ ଓ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ଦେଇ, ବରାଦ କରିଥାନ୍ତି । ମୁଦ୍ରଣ ପରେ ସମୟକୁ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁରୋଧପତ୍ର ଦେଇ ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରଣାଳୟରୁ ଘୋଷଣା ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । କମିଶନରେଟର ଜଣେ ପ୍ରାଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରୋକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଓ ସବିଶେଷ ବସ୍ତୁଗତ ସତ୍ୟାପନ ପରେ ଘୋଷଣା ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଜମା ହିସାବ ହସ୍ତଗତ ଭାବେ ଓ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କର ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଭାଟିସ୍) ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଏ ଏବଂ ଦୁଇଟି ତାଲା ସୁବିଧା ଯୁକ୍ତ ସୁଦୃଢ଼ କକ୍ଷରେ ଥିବା ଷିଲ ଆଲମିରାରେ ନିରାପଦ ଅଭିରକ୍ଷା ପାଇଁ ରଖାଯାଏ । ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ, ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାଧିକାର ଓ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ପରେ ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଏବଂ

ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଭାଟିସ୍ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥାଏ ।

ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ କମିଶନରେଟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା କଲାବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲ୍ପ ଯେ ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ମୁଦ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସୂଚ ହେଉଥିଲା ।

2.2.6.2 ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ଓ ହିସାବ ରକ୍ଷଣା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ଥିବା ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ କାରବାର) ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫାଙ୍କା ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇପାରିବେ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିପାରିବେ । ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦରଖାସ୍ତରେ, 25 ଗୋଟି ଫାଙ୍କା ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କରୁଥିଲେ, 21 ଟଙ୍କାର କୋର୍ଟ ଫି ଷ୍ଟାମ୍ପ ଲାଗିବା ଉଚିତ । ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣଙ୍କ ଫର୍ମ-V ('ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇଁ) ଓ ଫର୍ମ-VC ('ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇଁ) ଏକ ରେଜିଷ୍ଟର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିବେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫର୍ମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବର ଏକକିତା ସଠିକ ନକଲ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବେ । ପୂର୍ବରୁ ଯୋଗାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ହିସାବର ପ୍ରତିଲିପି ଉପଲବ୍ଧ ନକରିବା ଯାଏଁ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । 1 ଏପ୍ରିଲ 2011 ଠାରୁ ବିଭାଗ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଅଣୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଷ୍ଟେକସାଇଟ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଓ ପୂର୍ବରୁ ପୂରଣ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, ଏପ୍ରିଲ 2011 ଠାରୁ ଫାଙ୍କା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିହାର କରାଯାଇଛି ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ କଟକ-I ପୂର୍ବ ମଣ୍ଡଳରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗ ହିସାବ ପ୍ରଦାନ କରିନଥିବା ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇ ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘୋଷଣାପତ୍ରମାନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ନିମ୍ନରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ/ ଚିନ୍ ସଂଖ୍ୟା	ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମର ତାରିଖ	ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମର ତାରିଖ	ପ୍ରଦାନ ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା
କଟକ-I ପୂର୍ବ	ଅର୍ଜୁନ ଟ୍ରେଡର୍ସ 21791202170	24 ଅକ୍ଟୋବର 2008	2	7 ମଇ 2009	2
କଟକ-I ପୂର୍ବ	ମୋତିଝାଲା ଟ୍ରେଡର୍ସ 21981202599	6 ଜୁନ୍ 2006	8	16 ଅକ୍ଟୋବର 2008	13
କଟକ-I ପୂର୍ବ	ସଞ୍ଜୟ ଆଣ୍ଡ କୋ 21091202167	9 ଜୁନ୍ 2006	1	24 ଅକ୍ଟୋବର 2008	1

ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ (ଡିସେମ୍ବର 2010) ଯେ ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ବିନିଯୋଗ ହିସାବ ଆମ ସମୀକ୍ଷା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଡିସେମ୍ବର 2010 ଓ 22 ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ଅବ୍ୟବହୃତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରସ୍ତ କରିଥିଲେ ।

2.2.6.3 ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ପରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ

କଟକ-I ପୂର୍ବ ମଣ୍ଡଳରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନଭେମ୍ବର 2009 ରେ ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାରୁ ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାନୁଆରୀ 2010 ରେ ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 30 ଜୁନ୍ 2010 ରେ 137 ଗୋଟି ସି ଘୋଷଣାପତ୍ର⁵ 1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 31 ଡିସେମ୍ବର 2009 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 14.16 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ ଆନ୍ତରାଜ୍ୟ କ୍ରୟ ପାଇଁ ମୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ନାମରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏସବୁକୁ ମୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଜଣେ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ ଯାହାକୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଏକ ପୃଥକ ଟିନ୍ (କର ଦାତାଙ୍କ ଚିହ୍ନିତ ସଂଖ୍ୟା) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସୂଚିତ କରୁଥିଲା ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ସେ କରିଥିବା ଆନ୍ତରାଜ୍ୟ କାରବାର ଓ ତାଙ୍କର କରଦାୟୀତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ କଲାବେଳେ ଯାଞ୍ଚ କରିନଥିଲେ । ଏହିପରି, ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ତାରିଖ ପରେ ମୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ଅନିୟମିତ ଥିଲା ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 31 ଡିସେମ୍ବର 2009 ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଝିହ୍ନିଦା ତାଲିକା ଅନୁଯାୟୀ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର, ଉତ୍ତରୀ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା କାରଣ ମୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ତାରିଖ ପରେ ଝିହ୍ନିଦା ତାଲିକାଟି ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବାତିଲ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା । ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରୟ କରିବା ସମୟରେ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ କାରବାରର ତିନିମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପଞ୍ଜିକୃତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ତିନିବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ କାରବାର ବାବଦରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ମତ ହେଉନଥିଲା ।

⁵ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର - PQ/Y-777678 ରୁ 777814 (ମୋଟ 137 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର) ।

2.2.6.4 ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟବହୃତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫେରସ୍ତ ନହେବା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ପଞ୍ଜିକରଣ ଓ କାରବାର), 1957 ସହ ପଠିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧିନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହେଲେ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣଙ୍କ ତତକ୍ଷଣାତ ତାଙ୍କୁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ପ୍ରତିଲିପି ସହ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ବାତିଲ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖିଥିବା ବୈଧ ଓ ଅବ୍ୟବହୃତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକୃତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରିବେ ।

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ସମ୍ଭାଷ୍ୟ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଏବଂ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ

(ଡିସେମ୍ବର 2010) ଯେ କଟକ-I ପୂର୍ବ ମଣ୍ଡଳରେ 10 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ 11 ମଇ 2009 ଓ 30 ଡିସେମ୍ବର 2009 ମଧ୍ୟରେ ରଦ୍ଦ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ 6 ଜୁନ୍ 2006 ରୁ 6 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ମଧ୍ୟରେ 76 ଗୋଟି ଅବ୍ୟବହୃତ ଫାଇଲ୍ 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫେରସ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରସ୍ତ ଆଣିବା ଲାଗି ମଣ୍ଡଳର ପଞ୍ଜିକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୋର ଦେଇନଥିଲେ । ଏହାର ସବିଶେଷ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନାମ	ଟିନ୍ ସଂଖ୍ୟା	ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବାତିଲ ତାରିଖ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଫର୍ମର ପ୍ରକାର	ବାତିଲ ସମୟରେ ଅବ୍ୟବହୃତ ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ତାରିଖ
1.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ଅର୍ଜୁନ ଚୋପରା	21791202170	9.12.2009	C	2	PQ/Y-214465 ରୁ 214466	24.10.2008
2.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ଅର୍ଜୁନ ଚୋପରା	21791202170	9.12.2009	C	2	PQ/Y-390597 ରୁ 390598	7.5.2009
3.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମହାନ୍ତି	21881202266	17.7.2009	C	2	PQ/Y-390269 ରୁ 390270	30.4.2009
4.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ମହାବୀର ଅଟୋ ଏକେନି ପ୍ରା.ଲିଡ.	21891202212	11.5.2009	C	6	PQ/Y-287336 ରୁ 287341	6.6.2006
5.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ବାୟୋ କେନେଟିକ୍	21891202309	21.12.2009	C	8	PQ/Y-42233 ରୁ 42240	6.9.2009
6.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚିନ୍ମୟ ଚୋପରା	21751202289	30.12.2009	C	2	PQ/Y-390439 ରୁ 390440	30.4.2009
7.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ମୋତିଘୁଲା ଚୋପରା	21981202599	21.12.2009	C	8	PQ/X-287309 ରୁ 287316	6.6.2006
8.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ମୋତିଘୁଲା ଚୋପରା	21981202599	21.12.2009	C	13	PQ/Y-214380 ରୁ 214392	16.10.2008
9.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ମହାବୀର ଏକେନି	21721202160	19.12.2009	C	2	PQ/Y-390633 ରୁ 390634	7.5.2009

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନାମ	ଟିନ୍ ସଂଖ୍ୟା	ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବାତିଲ ତାରିଖ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଫର୍ମର ପ୍ରକାର	ବାତିଲ ସମୟରେ ଅବ୍ୟବହୃତ ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ତାରିଖ
10.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ଜନସାଇଟ୍ ମାର୍କେଟିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରା.ଲିଡି.	21471210009	17.7.2009	C	6	PQ/Y-390764 ରୁ 390769	7.5.2009
11.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ଏସିଆନ ଟ୍ରେଡିଂ କମ୍ପାନୀ	21271201874	15.5.2009	C	23	PQ/X-287603 to 287625	12.6.2006
12.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ସଞ୍ଜୟ ଆଣ୍ଡ କୋ.	21091202167	6.6.2009	C	1	PQ/X-287479	9.6.2006
13.	କଟକ-I (ପୂର୍ବ)	ମେସର୍ସ ସଞ୍ଜୟ ଆଣ୍ଡ କୋ.	21091202167	6.6.2009	C	1	PQ/Y-214464	24.10.2008
		ମୋଟ				76		

ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟବହୃତ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ରଖିବା ହେତୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଦୁର୍ଭୋଗ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ମଧ୍ୟ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ରଦ୍ଦ ପୂର୍ବରୁ ଅବ୍ୟବହୃତ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଫେରସ୍ତକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି ନଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇବା ଲାଗି ସହକାରୀ ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଧିକାରୀ (ଏସିଟିଓ) କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ତାହାର ଅନୁପାଳନ ସମାପ୍ତ କରାଯିବ । ମାତ୍ର ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ନଥିପତ୍ରର ପୁନଃପରୀକ୍ଷା ପରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 1, 8 ଓ 12 ରେ ଥିବା ମାତ୍ର ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 13 ଗୋଟି ଅବ୍ୟବହୃତ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଫେରସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ 63 ଗୋଟି ଅବ୍ୟବହୃତ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ରକୁ ହାସଲ କରାଯିବ ।

2.2.7 ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଭାଟିସ୍) ରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ, ହିସାବ ଏବଂ ଟିନକ୍ଲସିସ୍ରେ ଏହାର ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ

6 ଫେବୃଆରୀ 2006 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅନୁଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଅଣାଯିବା ପରେ ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁଗତ ସତ୍ୟାପନ ହୋଇ ଭାଟିସର ବୈଧାନିକ ଫର୍ମ ପରିଚାଳନା ମୋଡ୍ୟୁଲରେ ଷ୍ଟକ ଏଣ୍ଟ୍ରି କରାଯାଏ । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର ପାଇବା ପରେ ଭାଟିସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଏବଂ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ଓ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ମୋଡ୍ୟୁଲରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଏ ।

2.2.7.1 ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାଟିସରେ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଷ୍ଟକ ହିସାବ

କମିଶନରେଟରେ ହସ୍ତରଖିତ ଭାବେ ଅନୁରକ୍ଷିତ ହେଉଥିବା ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ ରେଜିଷ୍ଟରରୁ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର 1,76,125 ଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଓ 37,525 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମାପ୍ତ ପରିଚାଳନା ହୋଇଥିବା 12 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଭାଟିସରୁ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ

ଉପରୋକ୍ତ ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ତୁଳନାରେ 1,74,375 ଗୋଟି 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ଓ 35,525 ଗୋଟି 'ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା । ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କର ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ ରେଜିଷ୍ଟର ଅନୁଯାୟୀ 2007-08 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ଷ୍ଟକ ଗ୍ରହଣର ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ତୁଳନାରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଭାଟିସରେ ଷ୍ଟକ 'ସି' ଏବଂ 'ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ର ଷ୍ଟକ ହିସାବ ନଥିବା ତଥ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ମଣ୍ଡଳ ନାମ	ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 'ସି' ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିବା 'ସି' ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ନଥିବା 'ସି' ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା	ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା	ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିବା 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା	ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇନଥିବା 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା
1.	କଟକ-I ପୂର୍ବ	14250	14250	0	4000	4000	0
2.	କଟକ-I-ସହର	21750	21750	0	10875	10875	0
3.	କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ	17000	17000	0	5000	5000	0
4.	କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ	31000	31000	0	13650	13650	0
5.	ଝାରସୁଗୁଡ଼ା	20000	20000	0	0	0	0
6.	କଳାହାଣ୍ଡି	9125	9125	0	1000	1000	0
7.	ରାଉରକେଲା-II	41500	41500	0	1000	1000	0
8.	ସମ୍ବଲପୁର-II	11000	11000		1000	0	1000
9.	ବରଗଡ଼	9750	8000	1750	1000	0	1000
10.	ନୂଆପଡ଼ା	750	750	0	0	0	0
11.	ସୋନପୁର	0	0	0	0	0	0
12.	ଦେବଗଡ଼	0	0	0	0	0	0
	ମୋଟ	176125	174375	1750	37525	35525	2000

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳକୁ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା PQ/Y ସିରିଜର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 727251 ରୁ 729000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 70 ଗୋଟି ବହିରେ ଥିବା 1750 ଗୋଟି 'ସି' ଫର୍ମ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇନଥିଲା । ସେହିପରି ସମ୍ବଲପୁର-II ମଣ୍ଡଳ ଓ ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳକୁ ଯଥାକ୍ରମେ 10 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ଓ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା OGP/AY ସିରିଜର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 85501 ରୁ 86,500 (1000 ଗୋଟି) ଏବଂ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 180001 ରୁ 181000 (1000 ଗୋଟି) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 80 ଗୋଟି ବହିରେ ଥିବା 2000 ଗୋଟି 'ଏଫ୍' ଫର୍ମ ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇନଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ କମିଶନରେଟର ସହକାରୀ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର (ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା) କହିଲେ ଯେ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳ 1,750 'ସି' ଫର୍ମର ଷ୍ଟକ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇଥିଲେ । ଭାଟିସରେ 2000 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ପ୍ରବେଶ ନହେବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ କହିଲେ ଯେ ସମ୍ବଲପୁର-II ରେଞ୍ଜକୁ ପଠାଯାଇଥିବା 2,000 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ଷ୍ଟକ ମଧ୍ୟରୁ 1,000 ଗୋଟି 'ଏଫ୍' ଫର୍ମର ଷ୍ଟକ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 1,000 ଗୋଟି 'ଏଫ୍' ଫର୍ମ ସମ୍ବଲପୁର-II ମଣ୍ଡଳକୁ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଫଳରେ ଭାଟିସରେ ସେହି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.7.2 ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଭାଟିସରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ

ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ତୁଳନାରେ ଋରୋଟି ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ଭାଟିସରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସେହିସବୁ ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ 81,821 ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମ ଓ 35,214 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଉକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭାଟିସରେ 71,615 ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମ ଓ 39,814 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମ ଜାରି ହୋଇଥିବାର ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା			ଭାଟିସରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସଂଖ୍ୟା		
	‘ସି’	‘ଏଫ୍’	ମୋଟ	‘ସି’	‘ଏଫ୍’	ମୋଟ
କଟକ-I ପୂର୍ବ	14529	5267	19796	2221	3523	5744
କଟକ-I-ନଗର	20453	9204	29657	20386	9156	29542
କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ*	30415	12525	43140	32584	18917	51501
କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ	16424	8218	24642	16424	8218	24642
ମୋଟ	81821	35214	117235	71615	39814	111429

* କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଣ୍ଡଳରେ ଅତ୍ୟଧିକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ 2007-08 ପୂର୍ବରୁ ଜାରି ହୋଇ ଘୋଷଣାପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଭାଟିସରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହେତୁ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାଟିସରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶର ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା/ ହ୍ରାସକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ କଟକ-I ନଗର ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଟା ଏଣ୍ଟ୍ରି ଅପରେଟରଙ୍କ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ହେତୁ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶରେ ହ୍ରାସ ହୋଇଥିବା କହିଥିଲା ବେଳେ କଟକ-I ପୂର୍ବ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହ୍ରାସର କାରଣକୁ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଓ ଉତ୍ତର ପରେ ଜଣାଇବେ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

2.2.7.3 ଭାଟିସରେ ଫର୍ମ ବିନିଯୋଗର ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ

ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ 1 ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ 14 ଅକ୍ଟୋବର 2011 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 1,65,009 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର (1,36,960 ଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଓ 28,049 ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର) ବିନିଯୋଗର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ।

2.2.7.4 ଟିନକ୍ୟୁସିସ୍ରେ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀର ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ

ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଉଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ପରେ ଦିନକୁ ଥରେ ଟିନକ୍ୟୁସିସ୍ ଷ୍ଟେବସାଲଟରେ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଭାବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଯାଉଛି । ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହେଉଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ତୁଳନାରେ ଟିନକ୍ୟୁସିସ୍ରେ ପ୍ରବେଶ ହେଉଥିବା ତଥ୍ୟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକରି ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଭାଟିସରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ତାହା ଟିନକ୍ୟୁସିସ୍ରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା । ସେହିପରି, ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବିନିଯୋଗ

ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଭାବରେ 2007-08 ରୁ 14 ଅକ୍ଟୋବର 2011 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ତାହା ମଧ୍ୟ ଚିନକୃଷିସ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ।

2.2.8 ‘ସି’ ଓ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ଲାଭ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟକର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଅଧୀନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ହେଉଥିବା କାରବାର ଉପରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫର୍ମରେ କାରବାରର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଯଥା ‘ସି’ ଫର୍ମ ବଳରେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଓ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମ ବଳରେ ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିବା ଶାଖାକୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଦର୍ଶାଇ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ବିବରଣୀମାନ ଉପଲବ୍ଧ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କର ଅବଧି ସମୟ ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ । ଗୋଟିଏ ତ୍ରେମାସିକ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ସପକ୍ଷରେ ‘ମୂଳ’ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସେହି ତ୍ରେମାସିକ ଶେଷ ହେବାର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟକର ଅଧିନିୟମ, 1956 କିମ୍ବା ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତିନି ମାସ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଦାଖଲ ନହେବା କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବିତ ଦାଖଲ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ ଭାବରେ ପୂରଣ ହୋଇଥିଲା ଓ ଠିକ କ୍ରମରେ ଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ କିମ୍ବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ତୃପ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଦେଖାଗଲେ ସେହି ରିଟର୍ଣ୍ଣକୁ ସୁନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହାକୁ କର ସମୀକ୍ଷା ବିଚାରାଳୟ ପଠାଯାଇଥାଏ ।

2.2.9 ଅବ୍ୟାହତି/ରିଆଡି ମଞ୍ଜୁର ପୂର୍ବରୁ ଚିନକୃଷିସ୍ୱ ମାଧ୍ୟମରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାପନ ପଦ୍ଧତି

ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ବାଣିଜ୍ୟକର ବିଭାଗକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାରର ପ୍ରଭାବୀ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାପାଇଁ ଚିନକୃଷିସ୍ୱ ଡ୍ରେବସାଇଟ ତିଆରି କରାଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସାଧୁତାକୁ ସତ୍ୟାପନ କରିବାକୁ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିନକୃଷିସ୍ୱର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସତ୍ୟାପନ ବ୍ୟତୀତ, ବାଣିଜ୍ୟକର ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀ ମାନେ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ/କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ବାଣିଜ୍ୟକର ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟର ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟାହତି/ରିଆଡି ଦାବୀର ସମର୍ଥନରେ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଫର୍ମର ସତ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି । ଚିନକୃଷିସ୍ୱ ମଧ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟକର ବିଭାଗର ପରିଚ୍ଛଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଏମଆଇଏସ) ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ଗୁପ୍ତ ସୂଚନା ବିବରଣୀ (ବିଆରଆର) ଏବଂ କ୍ଷମତାପତ୍ର କମିଟି (ଇସି) କୁ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାଣିଜ୍ୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ଚଳନର ଗତିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁର୍ତ୍ତ ଏବଂ ବ୍ୟବହାରିକ ପରିଚୟ (ଆଇଡି) ସହ ଚିନକୃଷିସ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶ ସୁବିଧା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ରକୁ ସତ୍ୟାପିତ କରିବାକୁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଅବ୍ୟାହତି/ରିଆଡି ମଞ୍ଜୁର ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଚିନକୃଷିସ୍ୱର ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ସତ୍ୟାପନ କରୁଥିଲେ । ଚିନକୃଷିସ୍ୱ ଡ୍ରେବସାଇଟରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନର ବିଶଦ ବିବରଣୀ

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ରିପୋର୍ଟ କିମ୍ବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ପାଇଁ କୌଣସି ପଛଟି ନଥିଲା । ଆମେ ମଧ୍ୟ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କରୁ ଏହା ନିରୂପଣ କରିପାରିଲୁ ନାହିଁ ଯେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ତାହାର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ଚିନକ୍ଷିପ୍ ପ୍ରକୃତରେ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ ।

2.2.10 ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାରର ଅନୁସନ୍ଧାନ

ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଙ୍ଗ ନଥିଲା । କମିଶନରେଟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଜଣେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କମିଶନର (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ) କି ଅଧୀନରେ ଚଳୁଥିଲା ଯାହାକି ନିଜର ନିୟମିତ କାମ ଯଥା ବ୍ୟବସାୟ ସ୍ଥଳର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନିରୀକ୍ଷଣ, ବେହିସାବ ଷକ ତଲାସ ଓ ଅଭିଗ୍ରହଣ, ରାଷ୍ଟ୍ରା ଉପରେ ବାହନ ଗୁଡ଼ିକର ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ ଯାଞ୍ଚ, ଅଣପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବା, ତନଖି ଫାଟକ ଓ ସାମା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଆଧୁନିକୀକରଣ ଆଦି ସହ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ଅନୁସନ୍ଧାନର ପରିଚାଳନା କଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲେ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟରେ ଛଅଗୋଟି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ (ଇଆର) ଏବଂ 15 ଗୋଟି ଅନୁସନ୍ଧାନ ୟୁନିଟ୍ କାମ କରୁଥିଲା । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଗୁଡ଼ିକ ଉପକମିଶନର/ ସହକାରୀ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ୟୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି କ୍ରମରେ ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ବାଣିଜ୍ୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା । ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବ୍ୟାପାର ପରିଚାଳନାର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଅଂଶ ବିଶେଷ ଭାବେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜକୁ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ପଠାଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପରେ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟାପନର ଫଳାଫଳକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗକୁ ଜଣାଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟକୁ ପଠାଇଥାନ୍ତି ।

2.2.10.1 ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଗୃହୀତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ

2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ବିଭାଗ କେବଳ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରୁ ଗୋଟିଏ ରେଜିଷ୍ଟର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣ ଫାଇଲରେ ରଖାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜକୁ ପଠାଯାଉଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାକୁ ମିଳିଥିବା ‘ସି’ ଓ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ସତ୍ୟାପନ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିବାରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ, ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ 556 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର (‘ସି’ 383 ଗୋଟି ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ 173 ଗୋଟି) ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ୱ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜକୁ ସେହି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣ ପଠାଇଲା ବେଳେ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ କୌଣସି ସମୟସୀମା ସ୍ଥିର କରିନଥିଲେ । ଫଳରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିବା 556 ଗୋଟି ଫର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ 35 ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମର ସତ୍ୟାପନ ଫଳାଫଳକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗର ନଥିବାରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ 521 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ ସ୍ଥିତି ମିଳିନଥିଲା । ଆମେ ଏହାମଧ୍ୟ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଇଲାକା ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ଭାଗିସ ଅଧୀନରେ ଥିବା ନଥିବାରୁ ତାଗାବେସ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ, ଆମେ ଅବଲୋକନ କଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2008 ଓ ଫେବୃଆରୀ 2010 ମଧ୍ୟରେ 10 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବିଶଦ ବିବରଣ ଭୁଲବଶତଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜର ଇଲାକା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ସୁତରାଂ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାପନ ଫଳାଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଦୁଇଟି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜର⁶ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ସେହିସବୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜକୁ 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଇଥିବା 78 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରର (ଫର୍ମ 'ସି' 56 ଗୋଟି ଓ ଫର୍ମ 'ଏଫ୍' 22 ଗୋଟି) ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନର ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଆମେ ପଚାରିଥିଲୁ । ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜର ଉପକମିଶନର, 39 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର (ଫର୍ମ 'ସି' 34 ଗୋଟି ଓ ଫର୍ମ 'ଏଫ୍' ପାଞ୍ଚଗୋଟି) ର ବିଶଦ ବିବରଣ ସେମାନେ ପାଇନଥିଲେ ବୋଲି କହିଥିଲା ବେଳେ, କଟକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜର ସହକାରୀ କମିଶନର, କହିଲେ ଯେ ସେମାନେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2011 ପରଠାରୁ ସତ୍ୟାପନ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ ରେଫରେନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଓ ତା ପୂର୍ବରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଯୁକ୍ତି ଗୁଡ଼ିକ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗକୁ ସତ୍ୟାପନର ଫଳାଫଳ ପଠାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କଟକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଯୁକ୍ତି (କଟକ-II ଓ ଅନୁଗୁଳ) ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସତ୍ୟାପନ ଫଳାଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

2.2.10.2 ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସହ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ

'ସି' ଏବଂ 'ଏଫ୍' ଫର୍ମରେ ଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଦୁରୁପଯୋଗ ଏବଂ ତତ୍ସହିତ ଜଡ଼ିତ ବିଭିନ୍ନ ଅସଦାଚରଣକୁ ରୋକିବାକୁ ଅକ୍ଟୋବର 1972 ଓ ଡିସେମ୍ବର 1977 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ଅନୁଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଆସିଥିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ମାମଲାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରୁ କିଛି ବଛାଯାଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରେରଣ କରାଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣ୍ଡଳ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ଯୁକ୍ତିରେ ସତ୍ୟାପନ ନିମନ୍ତେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ଦୁଇଗୋଟି ରେଜିଷ୍ଟର, ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ସଂଗୃହୀତ 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇଁ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରେରଣ ନିମନ୍ତେ ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ ମାନଙ୍କର ନଥିବାରୁ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମଣ୍ଡଳମାନେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସହ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ ବିହିତ ରେଜିଷ୍ଟର ଅନୁରକ୍ଷଣ କରୁନଥିଲେ କିମ୍ବା 2007-08 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ରୂପାନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କାଳରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିବାକୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ନିମନ୍ତେ

ପଠା ହୋଇନଥିଲା । ଯେହେତୁ ଉକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କାଳିକ ରିପୋର୍ଟ/ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଉପଲକ୍ଷ ହେବାର କୌଣସି ପଦ୍ଧତି ନଥିଲା, ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତୃଟି/ନକଲ/କାରସାଦି ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନିରୂପଣ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲା । ଅତଏବ, ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରାଯାଇଥିଲା ତାହାର ତଥ୍ୟଗତ ସ୍ଥିତି ଉପରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଅବଗତ ନଥିଲେ ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ବର୍ଷରେ ଶେଷ ହେଉଥିବା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ (ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି) ର ଅନୁକ୍ଷେପ 2.2.6.1 ରେ ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ରେ ବିଭାଗ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସୀମିତ ସମୟକାଳ ଓ ଲକ୍ଷ ସମ୍ବଳ ଭିତରେ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ସେମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ ବିଭାଗ ଚିନକ୍ୱିସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଆସୁଛନ୍ତି ଓ ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସର ଅଂଶ ସ୍ୱରୂପ ବୈଧାନିକ

⁶ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ଓ କଟକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ରେଞ୍ଜ ।

ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତିନିଟିଟି କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିନକୃଷିସ୍ୱର ବ୍ୟବହାର ଆମେ ଦେଖିନଥିଲୁ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତିନିଟିଟି କେବଳ 1 ଏପ୍ରିଲ 2011 ରୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅବୈଧ ଓ ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ କଳା ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନଥିଲା । 2007-08 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ କୌଣସି ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲା । ମାତ୍ର ଆମଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରେ ଆମେ କିଛି ବିରୂପିତ ଦେଖିଥିଲୁ, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ 2.2.12 ଏବଂ 2.2.13 ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

2.2.11 ଅନିୟମିତ କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟକର ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ, 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥୂତ ହୋଇନଥିବା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାର ଗୁଡ଼ିକ, ଘୋଷିତ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଠ ପ୍ରତିଶତ କର ହାରରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ 10 ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ହାର ଯାହା ଅଧିକ ହେଉଥିବ ସେହି ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ହେବ । ମାତ୍ର, 1 ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥୂତ ହୋଇନଥିବା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାର ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧୀନରେ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ, ସେହି ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ହେବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଜୁଲାଇ 2006 ପରଠାରୁ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଆକାରରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ମଣ୍ଡଳ/ରେଞ୍ଜ ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1.96 କୋଟି ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କାରବାର/ଶାଖା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ ଛଅ ଗୋଟି ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର ରିଆଡି/ ଅବ୍ୟାହତିର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ଯୋଗୁଁ 18.72 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କରର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ ରିଆଡି କର ହାରରେ କିମ୍ବା କର ଅବ୍ୟାହତି ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପ ଅନୁକ୍ଷେପ

ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ଆଲୋଚିତ ହେଉଅଛି ।

2.2.11.1 ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥୂତ ହୋଇନଥିବା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ

ତିନୋଟି ମଣ୍ଡଳରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 1.55 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦିଓ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଏକପାଖୁଆ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା, ମାର୍ଚ୍ଚ ଓ ନଭେମ୍ବର 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବା ଫଳରେ 7.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, 7.35 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଦ୍ରବ୍ୟର ନାମ	ଅବଧି/ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାରିଖ	କର ବ୍ୟତୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ସୁସ୍ଥାବେଶ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		
					କର	କୋରିମାଦା	ମୋଟ
ନୂଆପଡା	2	କୁଣ୍ଡା	2005-06/ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009	21.67	1.92		1.92
ବରଗଡ଼	1	ଓଉଳ ଓ ଖୁଦ	ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ଜୁନ୍ 2006/31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009	41.65	1.66		1.66
ରାଉରକେଲା-II	1	ଲୁହା ଓ ଲଷାତ	ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ଜୁନ୍ 2008/12 ନଭେମ୍ବର 2009	91.93	3.68	7.35	11.03
ମୋଟ	4			155.25	7.26	7.35	14.61

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ କହିଲେ (ମାର୍ଚ୍ଚ ୩ ଓ ନଭେମ୍ବର 2009) ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ କରାଯିବ । ମାତ୍ର, ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.11.2 କରମୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ କର ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ

ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯଦିଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ କୁଣ୍ଡା ଉପରେ କର ଅବ୍ୟାହତି ନଥିଲା, ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 2005-06 ବର୍ଷରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 211.12 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଏହାକୁ ମୋଟା କୁଣ୍ଡା⁷, ଏବଂ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବେ ବିଚାର କରି, କର ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର, 3 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ସେହି ମଣ୍ଡଳର ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର⁸ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ଜୁନ୍ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମୋଟାକୁଣ୍ଡା ଉପରେ ଏହାକୁ ଏକ କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବରେ ବିଚାର କରି ଏହା ଉପରେ ଚାରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇ ନଥିବାରୁ ମୋଟାକୁଣ୍ଡାର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ କର ଅବ୍ୟାହତି ଫଳରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 4.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାବେଶ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.12 ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପଯୋଗ ଦ୍ୱାରା କର ଫାକି

2.2.12.1 ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କର ନଥିବାରୁ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ଓ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2006 ମଧ୍ୟରେ 20.87 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କର ରିଆଡି ଦାବି କରିଥିବା ତିନୋଟି ମଣ୍ଡଳର ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଛଅଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାଲ ଥିଲା । ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟର ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ପ୍ରମାଣିତ କଲେ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

⁷ ମୋଟାକୁଣ୍ଡା, ଧାନରୁ ବାହାରିଥିବା ଚୋପା ଯାହାକି କରଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

⁸ ମେସର୍ସ ପଞ୍ଜନ ପୁର ପ୍ରଡକ୍ସ, ଟିନ୍ -21891700889 ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)					
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	କାରବାର ଅବଧି	କର ବ୍ୟତୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ବିଭେଦାତ୍ମକ କର ହାରରେ ନିସ୍ତାରିତ କରର ପରିମାଣ
କଟକ-I ପୂର୍ବ	3	3	2004-05 ଏବଂ 2005-06	12.52	0.91
କଳାହାଣ୍ଡି	2	2	2005-06	4.20	0.32
ସମ୍ବଲପୁର-II	1	1	2005-06	4.15	0.29
ମୋଟ	6	6		20.87	1.52

ଏହିପରି, ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ ଯୋଗୁଁ 1.52 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିସ୍ତାରିତ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ଉପରେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ଥିଲା ।

ବିଷୟଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ଏବଂ ତାହାର ଫଳାଫଳକୁ ଜଣାଇବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ (ଜୁଲାଇ 2011) । ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.12.2 ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ର ସହିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2008 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ 47.17 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତି ଦାବି କରିଥିବା ଋରିଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ସାତଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା 14 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର (ସାତ ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମ ଓ ସାତ ଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମ) ଅନ୍ୟ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଯଥା ଛତିଶଗଡ଼ର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାଲ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା ଯେହେତୁ ସେମାନଙ୍କର ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)					
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	କାରବାର ଅବଧି	କର ବ୍ୟତୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ବିଭେଦାତ୍ମକ କର ହାରରେ ନିସ୍ତାରିତ କରର ପରିମାଣ
ବରଗଡ଼	3	4	1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2008	13.30	1.02
କଟକ-I ପୂର୍ବ	2	8	1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 31 ଡିସେମ୍ବର 2007	10.69	0.68
ରାଉରକେଲା-II	1	1	1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 30 ଜୁନ୍ 2006	10.95	0.66
ସମ୍ବଲପୁର-II	1	1	2005-06	12.23	0.49
ମୋଟ	7	14		47.17	2.85

ଏହିପରି ଜାଲ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଉପଯୋଗ ଯୋଗୁଁ 2.85 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିସ୍ତାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ବିଷୟଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ଫଳାଫଳ ଜଣାଇବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.12.3 କଟକ-I ପୂର୍ବ ମଣ୍ଡଳରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ‘ସି’ ଫର୍ମର ସତ୍ୟାପନରୁ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 2005-06 ବର୍ଷ ପାଇଁ କର ସହ 2.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆନ୍ତଃପ୍ରଦେଶର ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 20 ଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ମୂଳତଃ ଅସଲି ନଥିଲା । ସେହି ‘ସି’ ଫର୍ମ ମୂଳକପି ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥିଲା ଓ ନିମ୍ନରେ (ନୋଟ୍ : ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଖାଯିବ) ଲେଖାଥିଲା ଯଦିଓ ଅଧିନିୟମ 6(B) ଅନୁସାରେ ଫର୍ମର ମୂଳ ଅଂଶରେ (ନୋଟ୍: ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟମାବଳୀର ଧାରା 13(4)(e) ଅନୁସାରେ ବିହିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବ) ଲେଖାପରି ମୁଦ୍ରିତ ହେବାର ଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସେହି ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକରେ ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଉଥିବା ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ୍ଟ ଜଳଛାପ ଚିହ୍ନ ନଥିଲା ଓ ଆନ୍ତଃପ୍ରଦେଶ ସରକାରଙ୍କ ସରକାରୀ ଚିହ୍ନ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା ଏବଂ ଏଥିରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମୁଦ୍ରଣଗତ ତ୍ରୁଟି ରହିଥିଲା । ଆମ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ସମୟରେ ସେହି ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଦାନ ସମ୍ପନ୍ନାୟ ବିଶଦ ବିବରଣ ଆନ୍ତଃପ୍ରଦେଶର ସମ୍ପୃକ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚରୁ ମଧ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିନଥିଲା ।

ଉପଯୁକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଏହି ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଫଳରେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ 1.93 କୋଟି ଟଙ୍କାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରଯୋଗ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବିଭେଦାତ୍ମକ ଋଷି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 7.74 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୂଚନାପତ୍ର ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ମାମଲାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର (ଜାନୁଆରୀ 2012) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.2.13 ପ୍ରଦାନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା ଓ ଉପଯୋଗୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା

କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ସମୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ 55 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟର ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ପରିମାଣ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀ (ଯେଉଁମାନେ ଉକ୍ତ ଫର୍ମ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ) କି ଦ୍ୱାରା ଉପଯୋଗୀ ହିସାବରେ ପ୍ରକଟିତ ପରିମାଣ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିଥିଲୁ । ଏହା ଫଳରେ 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରି କାରବାର/ଶାଖା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 0.38 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରି କାରବାରର ଗୋପନ ହୋଇ 0.32 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଫାକି ହୋଇଥିଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଆଠଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମର ପ୍ରବନ୍ଧନାତ୍ମକ ଉପଯୋଗ ଦ୍ୱାରା 3.72 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ କର ରିଆଡି ଦାବି କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 0.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ସୂଚନାପତ୍ର ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ଉପଅନୁଲେଖ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

2.2.13.1 ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଝଟି ଦର୍ଶାଇ କର ଫାକି

ଏପ୍ରିଲ 2004 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ 10 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର 20 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 38 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର (30 ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମ ଓ ଆଠଗୋଟି ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମ) ଦାଖଲ କରି 13.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ସମ୍ପୃକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ସହ ଉପରୋକ୍ତ ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀ

ସେହି ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ ବଦଳରେ 9.11 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରିଥିବା ବିନିଯୋଗ ହିସାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ମଣ୍ଡଳ ଓ୍ଵାରା ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	କାରବାରର ଅବଧି	ରାଜ୍ୟର ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମ ଅନୁଯାୟୀ ପରିମାଣ	ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିନିଯୋଗ ହିସାବ ଅନୁସାରେ ପରିମାଣ	ପାର୍ଥକ୍ୟ	ବିଭାଗୀୟ କର ହାରରେ କର ଫାଙ୍କିର ପରିମାଣ
ବରଗଡ଼	2	4	1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 30 ଜୁନ୍ 2006	618.74	466.67	152.07	14.88
କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ	4	11	1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2008	151.72	69.56	82.16	5.51
କଟକ-I ସହର	1	2	2004-05	130.53	104.44	26.09	2.61
କଟକ-I ପୁର୍ବ	1	2	2005-06	7.33	2.80	4.53	0.18
କଟକ-I ପଶ୍ଚିମ	3	4	1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009	19.33	9.21	10.12	0.65
ଦେବଗଡ଼	1	3	1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008	113.25	93.97	19.28	1.04
ଝାରସୁଗୁଡ଼ା	5	7	1 ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007	251.68	124.59	127.19	5.09
କଳାହାଣ୍ଡି	1	1	2005-06	2.87	0.79	2.08	0.08
ରାଉରକେଲା-II	1	1	2005-06	1.23	0.69	0.54	0.03
ସମ୍ବଲପୁର-II	1	3	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 30 ଜୁନ୍ 2008	59.73	38.74	20.99	0.21
ମୋଟ	20	38		1356.41	911.46	445.05	30.28

ବିଭାଗ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ପ୍ରକୃତ କ୍ରୟ/ବିକ୍ରୟ ଅବଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ଫଳାଫଳ ଆମକୁ ଜଣାଇବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.2.13.2 ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଗୋପନ ହେତୁ କର ଫାଙ୍କି

ଆମେ ପୁନଶ୍ଚ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଛଅଗୋଟି ମଣ୍ଡଳରେ 13 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ନଭେମ୍ବର 2008 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ 15 ଗୋଟି ‘ସି’ ଫର୍ମ ବଦଳରେ 0.38 କୋଟି ଟଙ୍କାର କମ୍ ବିକ୍ରୟ ଦେଖାଇଥିଲେ ଯାହା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କର ବିନିଯୋଗ ହିସାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ତୁଳନାରେ କମ୍ ଥିଲା । ଏହା ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ସଂଗୋପନ ହେବା ଦର୍ଶାଉଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ କର ଫାଙ୍କି ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ମଣ୍ଡଳ ଓ୍ଵାରା ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	କାରବାରର ଅବଧି	ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀ ଦେଇଥିବା ଫର୍ମ ଅନୁସାରେ ପରିମାଣ	କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିନିଯୋଗ ହିସାବ ଅନୁସାରେ ପରିମାଣ	ପାର୍ଥକ୍ୟ	ବିଭେଦାତ୍ମକ କର ହାରରେ କର ଫାଙ୍କିର ପରିମାଣ
ବରଗଡ଼	1	1	1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ 30 ଜୁନ୍ 2006	1.78	1.96	0.18	0.01
କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ	3	3	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2008	21.54	27.87	6.33	0.23
କଟକ-I ପୂର୍ବ	1	1	2005-06	2.61	6.03	3.42	0.14
ଝାରସୁଗୁଡ଼ା	3	3	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007	12.27	30.47	18.20	0.73
କଳାହାଣ୍ଡି	1	3	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007	107.29	112.36	5.07	0.16
ରାଉରକେଲା-II	4	4	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 30 ଜୁନ୍ 2008	8.52	13.66	5.14	0.20
ମୋଟ	13	15		154.01	192.35	38.34	1.47

ଏହିପରି ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ସଂଗୋପନ କରି 1.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଫାଙ୍କି ଦେଇଥିଲେ ।

ବିଷୟଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ ଓ ସତ୍ୟାପନ ପରେ ଫଳାଫଳ ସମୀକ୍ଷାକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.2.13.3 ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରବଞ୍ଚନାତ୍ମକ ଉପଯୋଗ

ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ବିଶଦ ବିବରଣର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଛଅଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଆଠଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରବଞ୍ଚନାତ୍ମକ ଉପଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯାହା ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ମଇ 2009 ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ 3.72 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ କର ରିଆଡି ପାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ପ୍ରଦାନ ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 12.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଓ 12.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ ମୋଟ 24.94 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଫାଙ୍କି ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)						
ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଅନିୟମିତତାର ସ୍ୱରୂପ	ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ନିସଂସାରିତ କରର ପରିମାଣ	ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ କୋରିମାନାର ପରିମାଣ
ବରଗଡ଼	1	1	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ ମୂଳତଃ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	238.44	4.77	0
କଟକ-I କେନ୍ଦ୍ରୀୟ	1	2	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଲ୍ଲୀର ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	17.49	0.35	0.70
କଟକ-I ସହର	1	1	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	98.04	5.88	11.76
ଝାରସୁଗୁଡ଼ା	1	1	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	4.62	0.28	0
କଳାହାଣ୍ଡି	1	1	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀର ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	0.31	0.01	0.01
ସମ୍ବଲପୁର-II	1	2	ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା	13.22	1.18	0
ମୋଟ	6	8		372.12	12.47	12.47

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଦାରିଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.2.14 ଅକାମୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପରେ ବିଆଯାଇଥିବା ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତିର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ

1 ଅକ୍ଟୋବର 2005 ରୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଥିବା, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ 1956 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ମାନଙ୍କରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ଦେବାକୁ ଦାବି କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଟିଏ ତ୍ରିମାସରେ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ମୂଳକପି ଚିହ୍ନିତ ଓ ବୈଧ 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ଆଣିବା ଦରକାର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ତ୍ରିମାସ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରିବା ଦରକାର । କୌଣସି ବିକ୍ରୟ କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯେଉଁଠାରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିତରଣ ବିଭିନ୍ନ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ/ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ତ୍ରିମାସରେ ହୋଇଥିବ, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରିମାସରେ ବିତରଣ ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେବା ଦରକାର । ସେହିପରି, ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ଶାଖା ମାନଙ୍କୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ କିମ୍ବା ପ୍ରେରିତ ମାଲ ବିକ୍ରୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର ଅବ୍ୟାହତି ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସ ସମ୍ପର୍କିତ କାରବାର ପାଇଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମୂଳକପି ଚିହ୍ନିତ 'ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଯୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ କାରସାଦିଯୁକ୍ତ/ ଫଟୋ ନକଲ/ ନକଲି/ ତୃତିୟୁକ୍ତ ଏବଂ ଅକାମୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଆଦି ଉପରେ କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତିର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ 1.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପ ଅନୁକ୍ଷେପ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

2.2.14.1 କାରସାଦିଯୁକ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ

ଅଗଷ୍ଟ ଓ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଦୁଇଟି ମଣ୍ଡଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୁଲାଇ 2005 ଓ ଅକ୍ଟୋବର 2006 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଡିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 5.04 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଛଅଗୋଟି 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଯାହା ଲିଭାଯାଇ, କଟାଯାଇ ଏବଂ ଲେଖା ଉପରେ ଲେଖିବା ଆଦି ଦ୍ୱାରା କାରସାଦି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 0.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳ/ ରେଞ୍ଜର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀ ସଂଖ୍ୟା	‘ସି’ ଫର୍ମର ସଂଖ୍ୟା	କେଉଁ ସମୟର ଫର୍ମ	ଅନିୟମିତତାର ସ୍ୱରୂପ	ଦ୍ରବ୍ୟର ନାମ	ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	କରର ସୂଚକାଂକେଶ
କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳ	2	4	ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2006 ମଧ୍ୟରେ (30 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009)	1. ‘ସି’ ଫର୍ମଟି ନକଲି ଥିଲା ଏବଂ ମୁଦ୍ରିତ ଶବ୍ଦ ଦୋହରା କପିକୁ ଜାଣିଶୁଣି ଲିଭା / ଚିରା ଯାଇଥିଲା । 2. ମୂଳ ଇନଭଏସ୍ ସଂଖ୍ୟା, ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମକୁ ଧଳା କାଳିରେ ଲିଭାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନୂଆ ଇନଭଏସ୍ ସଂଖ୍ୟା, ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲା ।	ଋଉଳ	13.28	0.75
ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳ	1	2	ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ଜୁନ୍ 2006 (31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009)	1. ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ, ବିଲ ସଂଖ୍ୟା, ତାରିଖ ଓ ପରିମାଣ ଯାହାକି ଫର୍ମରେ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା ତାହା ଧଳା କାଳିରେ ଲିଭାଯାଇ ଲେଖା ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଫର୍ମରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ପ୍ରାଧିକୃତ ଦସ୍ତଖତକାରୀଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ଫର୍ମର ବିପରୀତ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଦସ୍ତଖତ ସହ ମିଶ୍ରି ନଥିଲା ।	ଲୁହା ପଥର	490.50	29.43
ମୋଟ	3	6				503.78	30.18

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିଥିଲା ବେଳେ ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ କହିଲେ ଯେ ମାଲାଟିର ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ ପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.14.2 ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରତିପତ୍ର ଫଟୋ ନକଲ ଉପରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ

ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 2005-06 ଅବଧି ପାଇଁ ଦୁଇଗୋଟି ମାମଲାରେ ନଅଗୋଟି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରତିପତ୍ର ଫଟୋ ନକଲ ସହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ 12.99 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ରିଆଡି କରହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଘୋଷଣାପତ୍ର ମୂଳକପି ଦାଖଲ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 1.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୂଚକାଂକେଶ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟବିଧିର ଫଳାଫଳ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.14.3 ଡ଼ିଟିଫିକ୍ସ ଓ ଅକାମୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପରେ କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତିର ମଞ୍ଜୁରୀ

ଏପ୍ରିଲ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ନଅଗୋଟି ମଣ୍ଡଳ ଓ ତିନି ଗୋଟି ରେଞ୍ଜର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ମଇ 2007 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 19.82 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର/ଶାଖା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ 15 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ 46 ଗୋଟି ‘ସି’ ଏବଂ ‘ଏଫ୍’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ କର ରିଆଡି/ ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଡ଼ିଟିଫିକ୍ସ ଓ ଅକାମୀ ଥିଲା ଏବଂ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 1.26 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୁଜ୍ଞାପତ୍ର ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳ/ ରେଞ୍ଜର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟ	ଫର୍ମର ପ୍ରକାର	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଅନିୟମିତତାର ସ୍ୱରୂପ	ରିଆଡି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହେବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ସୁଜ୍ଞାପତ୍ର କରର ପରିମାଣ
ଅନୁଗୁଳ ରେଞ୍ଜ	1	ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2007	F	4	ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଗୋଟିଏ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମରେ ହୋଇଥିଲା ।	162.07	20.26
ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜ	1	2006-07	F	1	ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଗୋଟିଏ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମରେ ହୋଇଥିଲା ।	21.43	2.14
ବାଲେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜ	1	ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008	C	3	ପ୍ରାୟକୃତ ଦସ୍ତଖତକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ‘ସି’ ଫର୍ମଟି ଦସ୍ତଖତ ହୋଇନଥିଲା ।	3.87	0.37
ଅନୁଗୁଳ ମଣ୍ଡଳ	1	ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2008	C	2	‘ସି’ ଫର୍ମରେ କ୍ଲେଡା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସିଏସଟି ସଂଖ୍ୟା ନଥିଲା ଓ କେଉଁ ତାରିଖରୁ ପଞ୍ଜିକରଣ ବୈଧତାର ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା ।	19.50	1.17
ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳ	1	2007-08	C	1	ଗୋଟିଏ ତ୍ରିମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟର କାରବାର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ‘ସି’ ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଥିଲା ।	83.14	0.83
ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳ	1	1.4.2006 ରୁ 30.6.2006	C	1	ଗୋଟିଏ ତ୍ରିମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟର କାରବାର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ‘ସି’ ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଥିଲା ।	9.07	0.73
ଭୁବନେଶ୍ୱର- IV ମଣ୍ଡଳ	1	ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ମଇ 2009	F	1	ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାରମାନ ଗୋଟିଏ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମରେ ହୋଇଥିଲା ।	19.26	0.77
କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ) ମଣ୍ଡଳ	1	ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2008	C	1	ଗୋଟିଏ ‘ସି’ ଫର୍ମରେ ଦୁଇରୁ ଅଧିକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର କାରବାର ହୋଇଥିଲା ।	121.41	1.21
କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ) ମଣ୍ଡଳ	1	1.7.2006 ରୁ 31.3.2009	F	6	ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଗୋଟିଏ ‘ଏଫ୍’ ଫର୍ମରେ ହୋଇଥିଲା ।	8.76	0.35
କଟକ-II ମଣ୍ଡଳ	1	ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2009	C	5	ଏକରାଜ୍ୟ (ଓଡ଼ିଶା) ରୁ ପାଇଥିବା ‘ସି’ ଫର୍ମରେ ରିଆଡି କରହାର ଦାବି କରି ଦାଖଲ ହୋଇଥିଲା ଓ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିଲା ।	327.48	3.27

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳ/ ରେଞ୍ଜର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟ	ଫର୍ମର ପ୍ରକାର	ଫର୍ମ ସଂଖ୍ୟା	ଅନିୟମିତତାର ସ୍ୱରୂପ	ରିଆତି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହେବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ	ସ୍ୱତ୍ୱାବେପିତ କରର ପରିମାଣ
ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ	2	2005-06 ଏବଂ 2006-07	F	18	ଗୋଟିଏ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଗୋଟିଏ 'ଏଫ୍' ଫର୍ମରେ ହୋଇଥିଲା ।	1121.79	89.74
ରାଉରକେଲା- II ମଣ୍ଡଳ	2	1.4.2006 ରୁ 31.3.2007	C	2	ଏକାଧିକ ତ୍ରିମାସ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାରବାର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ 'ସି' ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲା ।	10.33	1.09
ସମ୍ବଲପୁର-II ମଣ୍ଡଳ	1	2006-07	C	1	ଏକାରାଜ୍ୟ (ଓଡ଼ିଶା) ରୁ ପାଇଥିବା 'ସି' ଫର୍ମରେ ରିଆତି ହାରରେ କର ଦାବି କରି ଦାଖଲ ହୋଇଥିଲା ଓ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିଲା ।	73.85	4.43
ମୋଟ	15			46		1981.96	126.36

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଏପ୍ରିଲ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.14.4 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତିରୂପ ଅଂଶ ଉପରେ ରିଆତି ମଞ୍ଜୁର

ପୁରୀ ରେଞ୍ଜ ଓ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର⁹ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଜୁନ୍ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 10 ଗୋଟି 'ସି' ଘୋଷଣାପତ୍ରର ପ୍ରତିରୂପ ଅଂଶ ବଳରେ 1.10 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରିଆତି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 3.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱତ୍ୱାବେପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁଲାଇ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.14.5 ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାରିଖ ପରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 'ସି' ଏବଂ 'ଏଫ୍' ଘୋଷଣାପତ୍ର ଉପରେ କର ରିଆତି/ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ

ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜ ଓ ତିନି ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର¹⁰ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ମଇ ଓ ନଭେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2004 ଓ ଏପ୍ରିଲ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ 11 ଗୋଟି ଘୋଷଣାପତ୍ର ('ସି'-10 ଗୋଟି ଏବଂ 'ଏଫ୍'-ଗୋଟିଏ) ବଳରେ ପାଞ୍ଚଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ 67.82 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ/ଶାଖା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କର ରିଆତି/ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର, ସତ୍ୟାପନ କରି ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସେହି ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଆଠ ରୁ 323 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ସେହିସବୁ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ କ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ବିକ୍ରେତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମିଳି ନଥିଲା, ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 7.55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସ୍ୱତ୍ୱାବେପଣ ହୋଇଥିଲା ।

⁹ (i) ବରଗଡ଼ ମଣ୍ଡଳ (ii) ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ, (iii) ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳ, (iv) ଜଟଣା ମଣ୍ଡଳ ଏବଂ (v) ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV ମଣ୍ଡଳ ।

¹⁰ (1) କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳ, (2) ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ଏବଂ (3) ଗଞ୍ଜାମ-II ମଣ୍ଡଳ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ କାଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ବେଳେ ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜି ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ଦୁଇଟି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମଜା ଏବଂ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ତୁରନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.15 ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଦୁରୁପଯୋଗ – ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଅଧୀନରେ କୌଣସି ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନଥିବା କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀର ଦ୍ରବ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦେଇ କ୍ରୟ ହୋଇଥିବାର ମିଥ୍ୟା ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ କରାଯିବ । ମାତ୍ର, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ଦଣ୍ଡ ବଦଳରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା କରର ଦେଡ଼ ଗୁଣ ପରିମାଣ ଜୋରିମାନା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ।

ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଜୁନ୍ 2010 ରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକୁ ପେଷି ସାଇଜ୍ ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡରେ ପରିଣତ କରି ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ¹¹ 1 ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ଅବଧି ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ

ଅଧୀନରେ ଏପ୍ରିଲ 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣଙ୍କ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ, ମୂଳ ମାଲ କିଣିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ ଯାହାକି ତାଙ୍କର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ରିୟାକଳାପ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ସେହି ମୂଳ ମାଲ ଗୁଡ଼ିକରେ ମାଟି ଖୋଲୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯଥା ଲୋଡ଼ର, ଭଲଭୋ ଖନନକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଏଲଆଣ୍ଡଟି ଖନନକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରସବୁ ତାଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବାର ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା । ମାତ୍ର, ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ମଜା 2007 ଓ ଜୁଲାଇ 2007 ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 1.54 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ମାଟି ଖୋଲୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯଥା ଲୋଡ଼ର, ଭଲଭୋ ଖନନକାରୀ ଏବଂ ଏଲଆଣ୍ଡଟି ଖନନକାରୀ ଇତ୍ୟାଦି ‘ସି’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି କର ହାରରେ କଣିଥିଲେ । ବ୍ୟବସାୟୀ ଘୋଷଣାପତ୍ରର ଦୁରୁପଯୋଗ କରିଥିବାରୁ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ 19.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର (1.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର 12.5 ପ୍ରତିଶତ) ର ଦେଡ଼ଗୁଣ 28.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତୁରନ୍ତ କଲାବେଳେ ଦଣ୍ଡ ବଦଳରେ ସେହି ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ମାମଲାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବ । ମାତ୍ର, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.2.16 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୟେ ସମୟେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ବୈଠକ ମାନଙ୍କରେ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କୁଶଳତାର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଓ କର ପ୍ରଶାସନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା ଛଡ଼ା ବାଣିଜ୍ୟକର ବିଭାଗର ଅଧୀନସ୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅନୁଦେଶ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ପ୍ରକାଶର

¹¹ ମେସର୍ସ ଲକ୍ଷି ମିନେରାଲ୍ସ, ଟିନ୍ ସଂଖ୍ୟା-21881402860 ।

ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପାଇଁ କୌଣସି ସଂକ୍ରିୟା ନଥିଲା । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ହେଉଛି କୌଣସି ସଂସ୍ଥାର ଏକ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ, ଯାହାକି ଏହି ବିଭାଗରେ କାମ କରୁ ନଥିଲା । ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା, ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଏବଂ ବିଧି ଓ ନିୟମ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଅଭାବରୁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ଗଳନ ଜନିତ ତ୍ରୁଟି ଓ ଅନିୟମିତତା କମିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ।

2.2.17 ଉପସଂହାର

କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ପରିଚ୍ଛେଦନାରେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ଅଭାବ ଯଥା ପୂର୍ବରୁ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗ ହିସାବ ନଥାଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାରି, ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ପରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାରି, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବାତିଲ ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟବହୃତ ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରସ୍ତ ନହେବା, ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଲମ୍ବରେ ଦାଖଲ ତଥା ଦାଖଲ ହୋଇ ନଥିବାରୁ ଦକ୍ଷ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ, ତ୍ରୁଟିଯୁକ୍ତ, କାରସାଦୀ ହୋଇଥିବା, ଫଟୋ କପି ନକଲ ଓ ପ୍ରତିଲିପି ଫର୍ମ ଗୁଡ଼ିକ ତଥା ବୈଧ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବିନା ଦିଆଯାଇଥିବା କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତର ଅନିୟମିତ ମଞ୍ଜୁରୀ, ନକଲ/ଜାଲ ଓ କ୍ଷିତ ଫର୍ମଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବଞ୍ଚନାତ୍ମକ ବିନିଯୋଗ ଦ୍ୱାରା କର ଫାଙ୍କିଏବଂ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାର ଗୋପନ, ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ, ଅପର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାର ଅପର୍ଯ୍ୟାୟତା ଇତ୍ୟାଦି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଦ୍ୱାରା 2.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ତଥା କର ଅନାରୋପଣ/ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଓ ନିଷ୍କାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

2.2.18 ସୁପାରିଶ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମର ଫଳପ୍ରଦ ପରିଚ୍ଛେଦନା ନିମନ୍ତେ :

- ବିଭାଗ, ସମସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କୁ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଚିନକୃଷି ସ୍ୱେଚ୍ଛାସାଧକରୁ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବା ଉଚିତ;
- ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସହିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନର ପଦ୍ଧତିକୁ ଜୋରଦାର କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ରିପୋର୍ଟ ଓ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ;
- ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର କର ରିଆଡି/ଅବ୍ୟାହତ ଦାବିର ସମର୍ଥନରେ ଦାଖଲ ହେଉଥିବା କାରସାଦୀଯୁକ୍ତ, ଫଟୋକପି ନକଲ ହୋଇଥିବା ଓ ପ୍ରତିଲିପି ଘୋଷଣାପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ ନକରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ; ଏବଂ
- ତ୍ରୁଟି ଓ ଅନିୟମିତତାର ଆଶଙ୍କା କମାଇବାକୁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ପଦ୍ଧତିରେ ଥିବା ଫାଙ୍କକୁ ସନ୍ଧାନ କରି ଏହାର ନିରାକରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

2.3 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଆମେ ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ କର ରେଞ୍ଜି ଓ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର (ଓଡ଼ିଆ), କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନଥି ପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି ଅନେକ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅନୁପାଳନ ନହେବା ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ କର ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ, ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଲେଖ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଏବଂ ଆମ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷାର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଭଳି ତୃଟି ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା କେବଳ ଲାଗି ରହିନଥିଲା; ବରଂ ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ତୃଟିର ପୁନରାବୃତ୍ତିକୁ ଏଡାଇବା ନିମନ୍ତେ ସରକାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଆଜ୍ଞା ବଳଶାଳୀ କରିବା ସହିତ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ବିକାଶ ଘଟାଇବା ଦରକାର ।

ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର

2.4 ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ :-

- ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗ୍ରହଣ ହେବା ଏବଂ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିବେଶ ଉପରେ ଦତ୍ତ କରର ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଜମା/ସମାଯୋଜନ କରି ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ସଠିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପୂର୍ବକ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ;
- ଠିକାକାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ପାଦନ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲେ ତାହା ବିବେଚିତ ବିକ୍ରି ବୋଲି ଧରାଯାଏ ଓ ତତ୍ତ୍ୱନିତ କାରବାରରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ, ହୋଇଥାଉ ବା ନଥାଉ, କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହେବା;
- ଯେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ (ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସମୟ ପାଇଁ ହେଉ ବା ନହେଉ) କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ଅଧିକାରର ଅନ୍ତରଣ ବ୍ୟବହାର ବାବଦରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହାରରେ ନଗଦ ଅର୍ଥ, ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରତିଫଳ ଆକାରରେ ଦେୟ ଉତ୍ତାର ଉପରେ କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହେବା;
- ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଦ୍ୱାରା ମାସିକ/ତ୍ରିମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିବାସୂଚନା କରର ବିଳମ୍ବିତ ପୈଠପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଓ ଦଣ୍ଡସୂଚୀ ଆରୋପଣ ହେବା; ଏବଂ
- ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସମୟରେ କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଆରୋପ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ଅଛି ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କର ଅବଧି ପାଇଁ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହେଉଥିବା ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା ପାଳନ ନକରିବା ଫଳରେ ସମୁଦାୟ 41.81 କୋଟି¹² ଟଙ୍କାର କର ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନ ଅନୁଲେଖ 2.4.1.1 ରୁ 2.4.5.3 ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଗଲା । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ କେତେକ ମାମଲାରେ

¹² ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଲେଖ 2.4.2.2.2 ର 3.29 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ଅନୁଲେଖ 2.4.5.1 ର 4.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ।

ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ନହେବାର କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ମାନଙ୍କରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ନଥିଲା ।

2.4.1.1 ନିମ୍ନତର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧିନରେ କୌଣସି ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । 1 ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ 31 ମଇ 2007 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ରୂପରେ ମଣା ନିବାରକ ପରି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅନୁସୂଚୀ ମାନଙ୍କରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇ ନଥିଲା । ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କୌଣସି କର ଅବଧି ପାଇଁ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କର ପରିମାଣର ଦୁଇ ଗୁଣ ଜୋରିମାନା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କଟକ-II ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଗୋଦରେଜ୍ ସରଲି ଲିମିଟେଡ୍ ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ଅବଧି ପାଇଁ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ 7 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରେ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରୁ 7 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007

ରେ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ଅବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିପରି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 30.80 କୋଟି¹³ ଟଙ୍କାର ମଣା ନିବାରକର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ଉପଯୁକ୍ତ କରହାର ବଦଳରେ ନିମ୍ନତର ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 2.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ନିମ୍ନ ହାରରେ କର ପ୍ରଦାନ କରିଥିବାରୁ 5.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ ପାଇଁ କ୍ରୟ ପରିମାଣ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ପରିମାଣର ବିଶଦ ବିବରଣୀର ଅଭାବ ହେତୁ ଏପ୍ରିଲ ଓ ମଇ 2007 ର କର ଅବଧି ପାଇଁ କରର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ କରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ମଇ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସଠିକ କର ଦାୟିତ୍ୱ ଜାଣିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ (1994) 92 ଏସଟିସି 117 ରେ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ସାମାଜିକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋକେମ୍ (ପ୍ରା) ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ମାମଲା (1992 ର ଓଜେସି ସଂଖ୍ୟା 8126) ରେ ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଅନୁସାରେ ମଣା ନିବାରକ କୀଟ ନାଶକ ଭାବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ବମ୍ବେ କେମିକାଲସ୍ (ପ୍ରା) ଲିମିଟେଡ୍ (1990) 49 ଇଏଲଟି 631 (ଟ୍ରିବ୍ୟୁନାଲ) ଏବଂ ଟ୍ରାନ୍ସଇଲେକଟ୍ରା ଡୋମେଷ୍ଟିକ ପ୍ରଡ଼କ୍ଟ ଲିମିଟେଡ୍ (1992) 88 ଏସଟିସି-497 (ଡିବ୍ୟୁଟିଟି) ମାମଲାର ରାୟ ଅନୁସାରେ ମଣା ନିବାରକ କଏଲ ମଧ୍ୟ କିଟ ନାଶକ ରୂପେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ କୀଟ ନାଶକ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କରହାର ଅନୁସୂଚି ଖ ଭାଗ-II ର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 46 ଅନୁସାରେ କରଯୋଗ୍ୟ ନହୋଇ କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 30 ଅନୁସାରେ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ କାରଣ 1 ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ 31 ମଇ 2007 ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ମଣା ନିବାରକ 1 ଜୁଲାଇ 2005 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅନୁସୂଚୀ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସୂଚୀ ‘B’ ରୁ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବାଦ୍

¹³ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ମଣା ନିବାରକର ସଠିକ ବିକ୍ରୟ ଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ପରିମାଣ ନଥିବା ହେତୁ ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ଷକ ପ୍ରାପ୍ତି ବିବରଣୀରେ ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଓ ମୋଟ କ୍ରୟର ଅନୁପାତକୁ ରିଆଡିଜ୍ ବାବ ବେଲ ପ୍ରକଟିତ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ନ୍ୟୁନତମ କରଯୋଗ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଛି ।

ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହାକି ମାର୍ଚ୍ଚ 1993 ମସିହାରେ ହୋଇଥିବା ନ୍ୟାୟିକ ଘୋଷଣା ତାରିଖର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଥିଲା । ଅତଏବ, ମଶା ନିବାରକକୁ ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କରହାରରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବୈଧାନିକ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ।

2.4.1.2 ନିମ୍ନତର କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେତୁ କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ଆମୋନିୟମ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ ପରି ରସାୟନ କୌଣସି ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇନଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଉଥିବାରୁ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କର ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଦରକାର । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସାମୟିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ତାହାର ସଠିକ ହିସାବ ଓ ସଠିକ କରହାର ପ୍ରୟୋଗ ଆଦି ନିଶ୍ଚିତ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଏବଂ ଯାଞ୍ଚବେଳେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ସନ୍ଧାନ ହେଲେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲର ନିର୍ଦ୍ଧିତ ତାରିଖଠାରୁ ଦେୟ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, (ଯାହା ଆଗ ଆସିବ) ମାସିକ ଏକ ପ୍ରତିଶତ କର ହାରରେ ସୁଧ ସହିତଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଅଧିକ କର ଦେୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବେ । ପୁନଶ୍ଚ, କର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳରେ ଆମୋନିୟମ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ କାରବାର ପାଇଁ ପଞ୍ଜିକୃତ ମେସର୍ସ କେମିକାଲ କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ଅବଧି ପାଇଁ ସ୍ୱ-ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, 2.89 କୋଟି¹⁴ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଆମୋନିୟମ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ ବିକ୍ରୟକୁ ସାର ବିକ୍ରି ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ଚାରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଜୁନ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଶୋଧନ ହୋଇଥିବା ସାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆଦେଶ, 1985 ରେ ସଂଲଗ୍ନ ଥିବା ଅନୁସୂଚୀ-I ଅନୁଯାୟୀ ଆମୋନିୟମ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ ସିଧାସଳଖ ସାର ରୂପେ

ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହାମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଆମୋନିୟମ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ କାରବାର କରୁଥିବା ବଡ଼ବିଲ ସର୍କଲର ଅନ୍ୟଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ¹⁵ ଉପରେ ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଗୋଟିଏ ଅବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ ବିବେଚନା କରି ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 କର ଅବଧି ନିମନ୍ତେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କରହାରରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ 20.48 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କରହାର ପ୍ରୟୋଗ ବଦଳରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ନିମ୍ନତର ଚାରି ପ୍ରତିଶତ କରହାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମାପ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ 1.74 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଓ 3.48 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଓ ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା 2.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଚାରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱ-ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଅତଏବ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ 23.06 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ କର ଏବଂ 2.58 ଲକ୍ଷ

¹⁴ 1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିକ୍ରୟଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 20.48 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ) ଯୁକ୍ତ 1 ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିକ୍ରୟଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 2.68 କୋଟି ଟଙ୍କା (ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ) ମୋଟ 289.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ।
¹⁵ ମେସର୍ସ କୃଷ୍ଣ ଏଣ୍ଡପ୍ରାଇଭର୍ସ ।

ଟଙ୍କାର ସୁଧ ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଫଳରେ ସର୍ବମୋଟ 30.86 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର, ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟାବିଧି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2012) ।

ଆମେ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ମଇ 2011 ରେ ସରକାର ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ମାମଲାଟି ପରୀକ୍ଷାଧୀନ ଅଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.4.2.1 ଅଣପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଧାନ କୁଣ୍ଡ ଉପରେ କର ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଯଦି କୌଣସି କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କର ବିନା କୁଣ୍ଡ ହୋଇ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଉକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର କୁଣ୍ଡମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ କର ଲାଗୁ ହୁଏ । ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଧାନ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଧାନ ବିହନ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଟେ । ପୁନଶ୍ଚ, ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ।

ଜୁନ 2010 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-I ମଣ୍ଡଳର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀ ରୂପେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବିହନ ନିଗମ ଲିମିଟେଡ (ଓଏସଏସସିଏଲ) ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 କର ଅବଧି ପାଇଁ 168.89 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଧାନ ବିହନ, ଯାହାକି ରାଜ୍ୟର ଅଣପଞ୍ଜିକୃତ ଋଷୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ 116.37 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ଧାନ କୁଣ୍ଡ ହୋଇ ତାଙ୍କର ବିହନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କାରଖାନା ଓ

ପରୀକ୍ଷଣ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରକଟ କରିଥିଲେ । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନଭେମ୍ବର 2009 ରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଧାନ କୁଣ୍ଡମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କରର ଅନାଦେୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଏହା ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପରେ କୌଣସି କରଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଏହିପରି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିକ୍ରୟରେ ନିବେଶ ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ 4.65 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ 9.31 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସରକାର ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 13.96 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଦାବି ରାଜ୍ୟ ବିହନ ନିଗମ ଲିଃ ଉପରେ ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଅଛି । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.4.2.2 ଗୁଡାଖୁ ଉପରେ କରର ସୁସ୍ଥାଦାୟ

ଓଡିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ତମାଖୁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୁଡାଖୁ 1 ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ 31 ମଇ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ 1 ଜୁନ 2007 ପରଠାରୁ ଏହା କୌଣସି ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇନଥିବାରୁ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ । ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାରେ ଦେୟ କର ପ୍ରଦାନରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ବିଫଳ ହେଲେ ସେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲର ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ତାରିଖ ଠାରୁ ଦେୟ ପ୍ରଦାନର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଆଗ ଆସିବ, ମାସିକ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସେହି କରର ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ । ପୁନଶ୍ଚ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସୁଧ ଓ କରର ସଠିକ ହାର ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଧ ଓ କର ପ୍ରଦାନର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସାମୟିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ କୌଣସି ଅସାମାନ୍ୟତା ଥିଲେ ସୁଧ ସହିତ ଅଧିକ ପରିମାଣ କର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଉପରେ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ଉଚିତ । ଯଦି ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଉପରୋକ୍ତ ସୁଧ ଓ କର ଦେବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, କମିଶନର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ, ଶୁଣାଣି ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଦିନଠାରୁ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଦିନ, ଯାହା ଆଗ ଆସିବ ସେହି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାସିକ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଇ ପାରିବେ ।

2.4.2.2.1 ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଓ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ବଲାଙ୍ଗିର ଓ ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଗୁଡାଖୁ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଦୁଇ ଜଣ¹⁶ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମଇ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ 96.22 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଗୁଡାଖୁ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ 3.85 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଦେଇ ନଥିଲେ । ଫେବୃଆରୀ 2010 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୁଡାଖୁ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହା ସନ୍ଧାନ କରି ନଥିଲେ, ଯାହା ଫଳରେ 3.85 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ ସହିତ 7.70 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ।

2.4.2.2.2 ସେହି ପରି ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମଇ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ ସମ୍ବଲପୁର-I ମଣ୍ଡଳର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ (ଜୁଲାଇ

2010) ଯେ ଯଦିଓ ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଋରିଜଣ¹⁷ ଉତ୍ପାଦକ ବ୍ୟବସାୟୀ 54.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଗୁଡାଖୁ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ କର ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, 2.17 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର, 1.09 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଓ କର ଏବଂ ସୁଧ ଉପରେ 3.29 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦାବି କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ମାମଲାଗୁଡିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ବଲାଙ୍ଗିର ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ଶୋଭା ଗୁଡାଖୁ କାରଖାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 10.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଦାବି ଉଠାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ରାଉରକେଲା ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ କୋଣାର୍କ ଗୁଡାଖୁ କାରଖାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟାକଳାପ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ମାମଲା ଗୁଡିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନାହିଁ ।

¹⁶ ବଲାଙ୍ଗିର ମଣ୍ଡଳ: ମେସର୍ସ ଶୋଭା ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି ଏବଂ ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳ: ମେସର୍ସ କୋଣାର୍କ ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି ।
¹⁷ ମେସର୍ସ ଦୁର୍ଗା ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି, ମେସର୍ସ ପାର୍ବତୀ ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି, ମେସର୍ସ ଶ୍ୟାମ ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି ଏବଂ ମେସର୍ସ ସମଲେଶ୍ୱରୀ ଗୁଡାଖୁ ଫ୍ୟାକ୍ଟି ।

2.4.2.3 ହାତ ତିଆରି ବିଡି ଉପରେ କର ଅନାରୋପଣ

ଓଡିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧିନରେ 1 ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ 31 ମଇ 2007 ମଧ୍ୟରେ କଳ ସହାୟତା ବିନା ତିଆରି ହୋଇଥିବା ବିଡି ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ 1 ଜୁନ 2007 ପରଠାରୁ ଏହା କର ମୁକ୍ତ ହେଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଯଦି କୌଣସି କର ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିବା ଧରା ପଡେ ତେବେ ତାହା ଉପରେ ସୁଧ ଏବଂ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କର ପରିମାଣର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଜୁଲାଇ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ରେ କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ) ମଣ୍ଡଳର ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଓ ସମ୍ବଲ ପୁର- I ମଣ୍ଡଳର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମଇ 2007 କର ଅବଧିପାଇଁ 2.84 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ହାତ ତିଆରି ବିଡିର ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଋରିଜଣ¹⁸ ବ୍ୟବସାୟୀ କର ଦେଇନଥିଲେ । ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂତାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 କର ଅବଧି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ ତିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ ଏହା ସନ୍ଧାନ କରିପାରି ନଥିଲେ, ଯାହା ଫଳରେ 11.35 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର, 3.96 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଓ 5.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ) ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମେସର୍ସ ଟାଇନ ବିଡି କମ୍ପାନୀ ଉପରେ 6.23 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରି ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟା ରୂତାନ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର-I ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ଗୋପାଳ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍, ମେସର୍ସ ମହେଶ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଏ.ଏନ୍. ଗୁହା ଆଣ୍ଡ କୋଃ (ହିମୁସ୍ତାନୀ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍) ର ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟା ବିରୋଧୀ ଅଛି । ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.4.3.1 ଠିକାକାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ସ୍ୱଳ୍ପ ଅବଧାରଣ ହେତୁ କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ

ଓଡିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ଠିକାକାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ପାଦନ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲେ ତାହା ବିବେଚିତ ବିକ୍ରି ବୋଲି ଧରାଯାଏ ଓ ତଦନୁକ୍ରମିତ କାରବାରରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ (ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଉ ବା ନଥାଉ) ଉପରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ । ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର-II ମଣ୍ଡଳର ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ରେଲ ବିଦ୍ୟୁତିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିବା ମେସର୍ସ ବାପି କନଷ୍ଟ୍ରକ୍ସନ୍ ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ

¹⁸ କଟକ-I (ପଶ୍ଚିମ) ମଣ୍ଡଳ : ମେସର୍ସ ଟାଇନ ବିଡି ।
 ସମ୍ବଲପୁର-I ମଣ୍ଡଳ : ମେସର୍ସ ଗୋପାଳ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍, ମେସର୍ସ ମହେଶ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଏ.ଏନ୍. ଗୁହା ଆଣ୍ଡ କୋଃ (ହିମୁସ୍ତାନୀ ବିଡି ଥ୍ରେଡ୍) ।

ବାବଦରେ ମୋଟ କାରବାର 8.91 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ଅବଧାରଣ କଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିବା ମୋଟ କାରବାରରୁ ଶ୍ରମ ଓ ସେବା ଦେୟ ବାବଦରେ 6.03 କୋଟି ଟଙ୍କା ବାଦ ଦେଇ, 2.88 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ସହ ଓଡିଶା ପ୍ରବେଶ କର (ଓଇଟି) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଉକ୍ତ ମଣ୍ଡଳରୁ ଅଧିକ ସୁତନାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ପ୍ରକୃତରେ କାର୍ଯ୍ୟର ନିଷ୍ପାଦନ ପାଇଁ 12.64 କୋଟି ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ବିନିଯୋଗ ବିବରଣ ଅନୁସାରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା 11.66 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ଏହିପରି 8.78 କୋଟି (11.66 କୋଟି – 2.88 କୋଟି) ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ସ୍ୱଳ୍ପ ଅବଧାରଣ ହେବା ଫଳରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 1.10 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଏବଂ 2.20 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ 3.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟା ମଇ 2011 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.4.3.2 କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ସ୍ୱଳ୍ପ ଅବଧାରଣ ହେତୁ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କୋଇଲା ବିକ୍ରୟରେ କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ

ଓଡିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ନଗେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହାରରେ କର ଲାଗୁ ହୁଏ ଏବଂ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ ଓ ଗୃହୀତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ବକ୍ଷା ବକ୍ଷା ମାମଲାରେ କର ସମୀକ୍ଷା ତଥା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଆଦାୟ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ କଟକ-II ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ କୋଇଲା କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚମୁଖୀ ମିନେରାଲ୍ସ (ପ୍ରା) ଲିମିଟେଡ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2009 କର ଅବଧି ପାଇଁ ଅକୃବୋର 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂତାନ୍ତ କରିବା ବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 38.38 କୋଟି ଟଙ୍କାର

କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଅବଧାରଣ କରି ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 1.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଯାହାହେଉ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ରୟ ବିବରଣ ଏବଂ ମାସିକ ଭ୍ୟାଟ୍ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ସାରାଂଶ ଥିବା ବିବରଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ପ୍ରକୃତରେ ଉକ୍ତ କର ଅବଧିରେ 49.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର କୋଇଲା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂତାନ୍ତ କରିବା ବେଳେ ଓ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବେଳେ 11.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାରର ଉପରୋକ୍ତ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ସନ୍ଧାନ କରିନଥିବାରୁ 44.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଓ 88.16 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସରକାର କହିଲେ (ମଇ 2011) ଯେ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 1.35 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂତାନ୍ତ କରାଗଲା । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.4.3.3 ଭଡା ଦେୟ ଉପରେ କର ସୁସ୍ଥୀକରଣ

କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅଧିକାରରେ ଅନ୍ତରଣ (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ହେଉ କିମ୍ବା ନହେଉ), ପାଇଁ ପ୍ରାପ୍ତ ନଗଦ ଅର୍ଥ, ବିଳମ୍ବିତ ପ୍ରଦାନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରତିଫଳକୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ 2004 ଅଧୀନରେ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୁଏ । ମୃତ୍ତିକା ଖନନକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ଅନୁସୂଚିରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବାରୁ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅଧିକାର ଅନ୍ତରଣ ବାବଦରେ ମିଳୁଥିବା ଭଡା ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ କର ଲାଗୁ ହୁଏ । ପୁନଶ୍ଚ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କଟକ-II ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ମୃତ୍ତିକା ଖନନକାରୀ ଯନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଏହାର ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ପଲ୍ଲଟେକ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ 2007-08 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଗାଟାର୍ଡ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ଲାଭ କ୍ଷତି ହିସାବ ଫର୍ମରେ ଯନ୍ତ୍ରପତିରୁ ଭଡା ବାବଦରେ 1.60 କୋଟି ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାର ପ୍ରକଟ କରିଥିଲେ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ

ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଉପରୋକ୍ତ ଭଡା ଦେୟ ମୋଟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ ଦର୍ଶାଇନଥିଲେ ଓ ତାହା ଉପରେ କର ଦେଇ ନଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ଜାନୁଆରୀ 2009 କର ଅବଧି ପାଇଁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ରେସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୁଡାକ୍ତ କଲାବେଳେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ତ୍ରୁଟିକୁ ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲେ ଓ 20.06 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ 40.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ, ଯଦିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଲାଭ କ୍ଷତି ହିସାବଫର୍ମ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଲାବେଳେ ମହଜୁଦ ଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରେଞ୍ଜରୁ କୌଣସି ଅନୁପାଳନ ମିଳିନଥିଲା । ଅଧିକତର ଅନୁପାଳନ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ମିଳିବାକୁ ବାକିଥିଲା ।

2.4.3.4 ଅଶୁଦ୍ଧ ବିୟୋଗ ହେତୁ କର ସୁସ୍ଥୀକରଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ତାଙ୍କର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ କର ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବାକୁ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ମଇ 2010 ରେ ଗଜପତି ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଏପ୍ରିଲ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ମେସର୍ସ ମା ମାଣିକେଶ୍ୱରୀ ଷୋର ନାମକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କର ହିସାବ ପୁସ୍ତିକାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅନୁରକ୍ଷଣ ହୋଇ ନଥିବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପ୍ରକଟ କରିଥିବା 16.26 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ବିପକ୍ଷରେ 13.93 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ରୂପେ ଅବଧାରଣ କଲେ । ଆମେ ହିସାବ କଲୁ ଯେ ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଗୋପନ କାରବାର ପାଇଁ 6.24 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାକୁ ମିଶାଇ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଖୁରୁରା ମୂଲ୍ୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ପାଇଁ 1.21 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବିୟୋଗ କରି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର 15.11 କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍

ଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 1.18 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରଯୋଗ୍ୟ କାରବାର ଅନାବଧାରଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଯୋଗୁଁ 10.75 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କର ହାର ଅନୁପାତ ଅନୁସାରେ 47.23 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ 70.85 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉପରେ 12.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ) କର ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ ଓ 21.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ 33.89 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟା ଫସସଲା ହୋଇଅଛି । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

2.4.4 ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତ ଓ କଟକଣା ପାଳନ ପରେ ତାଙ୍କର ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ କରର ସମାୟୋଜନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦେଇଥିବା ବା ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କର ଅନୁଯାୟୀ ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିବାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ ।

ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଋରିଗୋଟି¹⁹ ମଣ୍ଡଳ ଓ ପାଞ୍ଚଗୋଟି²⁰ ରେଞ୍ଜରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ଏପ୍ରିଲ 2010 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ

71 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 1.88 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା, ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ହାସଲ କରିଥିଲେ ଯାହା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ତୃତୀୟ ଦାବିକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ହେତୁ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବେଳେ ତୃତୀର ସଂଶୋଧନ ନହେବା କିମ୍ବା ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ସନ୍ଧାନ ନକରିବା ଫଳରେ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଋରିଗୋଟି ମାମଲାରେ 58.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପଅନୁଚ୍ଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା ।

1. ମୂଳ ମାଲ ଉପରେ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁରୀ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା (i) କଞ୍ଚାମାଲ କ୍ରୟ (ii) ପ୍ଲ୍ଟ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି (ମୂଳମାଲ) କ୍ରୟର ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇପାରିବ ।

ଏପ୍ରିଲ 2010 ରେ ଅନୁଗୁଳ ରେଞ୍ଜର ନଥିବତ୍ତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ସଞ୍ଜ ଲୁହା ଓ ମୃଦୁ ଇସ୍ପାତ ବିଲେଟ ତିଆରି ଓ ବିକ୍ରୟ କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଭୂଷଣ ଇସ୍ପାତ ଲିମିଟେଡ ନାମକ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ

ଡିସେମ୍ବର 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ 14.21 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଳମାଲ ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିଥିଲେ ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ନିଜସ୍ୱ କାରଖାନା ଭିତରେ ରେଲଫ୍ରେ ଲାଇନ ତିଆରି ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ କିଣାଯାଇଥିବା କଳ୍ପିତ ସ୍ଥିପରର ଦାମ ଉପରେ ଦେଇଥିବା 42.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନିବେଶ କର

¹⁹ ମଣ୍ଡଳ: ଗଞ୍ଜାମ-I, କୋରାପୁଟ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର-II ।
²⁰ ରେଞ୍ଜ: ଅନୁଗୁଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କଟକ-II, କୋରାପୁଟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ ।

ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିବା ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଉପରୋକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅତିମ ଉତ୍ପାଦନ ଯଥା ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ମୃଦୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଲେଟ ତିଆରି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉ ନଥିଲା, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ସେହି କ୍ରୟ ଉପରେ 42.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶକର ଜମା ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ଡିସେମ୍ବର 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ନିବେଶ କର ଜମା ପାଇଥିବା 10.71 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁନ୍ଦାରୋପଣ ଏବଂ 21.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ୱ, 31.65 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅବଶେଷ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଅଗ୍ରେନୀତ ହୋଇଥିବାରୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଫେରସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଏପ୍ରିଲ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିବା ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ।

ଆମେ ବକ୍ଷୟଟିକୁ ଫେବୃୟାରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନାହିଁ ।

2. ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ କ୍ରୟ ହୋଇଥିବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯନ୍ତ୍ରାଂଶର କ୍ରୟ ଉପରେ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶକର ଜମା ମଞ୍ଜୁରୀ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ 28 ମଇ 2008 ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ 1 ଜୁନ 2008 କିମ୍ବା ସେହି ଦିନଠାରୁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ର ପାତିର ଉପକରଣ ଓ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର ହେବ ଯାହା ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ପାରୁଥିବ । ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପୁନଶ୍ଚ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ଜୁଲାଇ ଓ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ କଟକ-II ରେଞ୍ଜ ଓ ସମ୍ବଲପୁର- II ମଣ୍ଡଳ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜୁଲାଇ 2009 ଓ ମଇ 2009 ରେ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 1 ଜୁନ 2008 ପୂର୍ବରୁ କାରଖାନା ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଉପକରଣ ଓ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ କ୍ରୟ ବାବଦରେ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ନିମ୍ନରେ ବିଶଦ

ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସାରଣୀ ଅନୁସାରେ 4.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା ଓ 8.20 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

(ପରିମାଣ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ)					
ମଣ୍ଡଳ/ରେଞ୍ଜର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ	କର ଅବଧି ଓ ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତାରିଖ	ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଅନିୟମିତତାର ପ୍ରକାର	ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ପରିମାଣ	ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନଥିବା ଜୋରିମାନାର ପରିମାଣ
କଟକ-II ରେଞ୍ଜ	ମେସର୍ସ ତୃପ୍ତି ଟ୍ରିକ୍ସ ପ୍ରା.ଲି.	1 ଜାନୁଆରୀ 2007 ରୁ 31 ଅଗଷ୍ଟ 2008, 28 ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ	ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 1 ଜୁନ 2008 ପୂର୍ବରୁ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଯାହା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କର ସମାକ୍ଷା ଦଳ ଦ୍ୱାରା ନାମମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା ।	2,50,689	5,01,378

(ପରିମାଣ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ)					
ମଣ୍ଡଳ/ରେଞ୍ଜର ନାମ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ	କର ଅବଧି ଓ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ତାରିଖ	ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଅନିୟମିତତାର ପ୍ରକାର	ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ପରିମାଣ	ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନଥିବା ଜୋରିମାନାର ପରିମାଣ
ସମ୍ବଲପୁର-II ମଣ୍ଡଳ	ମେସର୍ସ ଶାନ୍ତି ରାଜସ ମିଲ ପ୍ରା.ଲି.	1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ 30 ନଭେମ୍ବର 2008, 8 ମଇ 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିବରଣ ଅନୁସାରେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ 1 ଜୁନ 2008 ପୂର୍ବରୁ କିଣାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହାକୁ କାରଖାନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ରୂପେ ବିବେଚନା କରି ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ମାମୁଲି କରିବାକୁ ସୁପାରିଶ ହୋଇଥିଲା ।	1,59,111	3,18,222
ମୋଟ				4,09,800	8,19,600

ଆମେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ସମ୍ବଲପୁର ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ଶାନ୍ତି ରାଜସ ମିଲ ମାମଲା ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଫର୍ସସଲା ହୋଇ ଅଧିକ 1.59 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଏବଂ 3.18 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦାବି ଉଚ୍ଛାଦନ ହୋଇଅଛି । ମାତ୍ର ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ମିଳିନଥିଲା । କଟକ-II ରେଞ୍ଜ ମାମଲାରେ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନାହିଁ ।

3. କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ପାଇଥିବା ନିବେଶ କର ଜମା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନମେବା

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର କୁୟ ଉପରେ କୌଣସି ନିବେଶ କର ଜମା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, ଯଦି ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କରମୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏପ୍ରିଲ 2006 ରେ ଅନୁଗୁଳ ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସ୍ୱସ୍ତୀ ଲୁହା ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିକ୍ରୟ ଇତ୍ୟାଦି କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଜିନ୍ଦଲ ସ୍ୱସ୍ତୀ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଡିସେମ୍ବର

2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ କୋଇଲା କୁୟ ଉପରେ 29.77 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧୀନରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ସ୍ୱସ୍ତୀ ଲୁହା ଉତ୍ପାଦନରେ କୋଇଲା ଏକ କଞ୍ଚାମାଲ ହୋଇନଥିବାରୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଦାବି କରିଥିବା ନିବେଶ କର ଜମାର ଶତକଡ଼ା 63 ପ୍ରତିଶତ 18.76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବିକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ଅବଶିଷ୍ଟ ଶତକଡ଼ା 37 ପ୍ରତିଶତ 11.02 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ପ୍ଲ୍ୟୁର ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ କୋଇଲା ବାବଦରେ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ, ଯୁନିଟ ଦ୍ୱାରା ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ; ନିବେଶ କର ଜମା ମଞ୍ଜୁର କରିବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଫଳରେ 11.02 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୂଚାରୋପଣ ଓ 22.03 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଏପ୍ରିଲ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃନିରୀକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ପୁନଃଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

4. ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ହାସଲ କରିଥିବା ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାର ସନ୍ଧାନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଅନ୍ୟ ଏକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ, ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ କାଳିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ସେ ଦାବି କରିଥିବା ନିବେଶ କର ଜମାର ସଠିକତା ଯାଞ୍ଚ ତଥା ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଏବଂ କୌଣସି ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ମାମଲାରେ ସୁଧ ସହିତ ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଫର୍ମରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଜୁଲାଇ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ କୋରାପୁଟ ମଣ୍ଡଳର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2009 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 69 ଗୋଟି କର ଅବଧି ପାଇଁ 71 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 5.46 କୋଟି ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିଥିଲେ । କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (ଭାଟିସ) ରୁ ସୃଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଏବଂ 61 ଜଣ

ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୋଇଥିବା ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ²¹ ଋରୋଟି ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିଶଦ ବିବରଣୀକୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ 4.87 କୋଟି ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମା ଗ୍ରହଣୀୟ ଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକରେ 59.59 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିଥିଲେ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ ସନ୍ଧାନ କରି ପାରିନଥିଲେ । ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଦିଆଗଲା ।

(ପରିମାଣ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ)						
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା	କର ଅବଧିର ସଂଖ୍ୟା	ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ	ହାସଲ କରିଥିବା ନିବେଶ କର ଜମା	ଗ୍ରାହ୍ୟ ନିବେଶ କର ଜମା	ହାସଲ କରିଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ନିବେଶ କର ଜମା
1.	33	39	ଋରି ପ୍ରତିଶତ କରଯୋଗ୍ୟ କୁୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ସଂଗଣିତ ହୋଇଥିବା ଓ ହାସଲ ହୋଇଥିବା ନିବେଶ କର ଜମା	16,92,020	14,18,975	2,73,045
2.	11	12	12.5 ପ୍ରତିଶତ କର କୁୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ସଂଗଣିତ ହୋଇଥିବା ଓ ହାସଲ ହୋଇଥିବା ନିବେଶ କର ଜମା	67,45,736	66,67,519	78,217
3.	13	14	ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା ଠାରୁ ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବି କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାହା ଉତ୍ପାଦନ ବାବଦ କର ପାଇଁ ସମାୟୋଜନ ହୋଇଥିଲା କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଅଗ୍ରେନିତ ହୋଇଥିଲା	4,61,89,748	4,05,96,269	55,93,479
4.	4	4	ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମା ପରବର୍ତ୍ତୀ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଅଗ୍ରେନିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ହାସଲ ହୋଇଥିଲା	13,968	-	13,968
ମୋଟ	61	69		5,46,41,472	4,86,82,763	59,58,709

ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃପରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ତୁଝାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

²¹ ମେସର୍ସ ବଲାରପୁର ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍, ସେବା ଯୁନିଟ୍, ଅକ୍ଟୋବର 2009 ପାଇଁ, ମେସର୍ସ କେଏମସି ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ୍ ଜାନୁଆରୀ ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ଏବଂ ଜୁଲାଇରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 କର ଅବଧି ପାଇଁ ଏବଂ ମେସର୍ସ କୁଷ୍ମା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଅଗଷ୍ଟ 2009 ପାଇଁ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟ କର କମିଶନର ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଅଛି ।

5. ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମା ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନହେବା

ମଇ 2008 ଓ ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ 1 ଜୁନ 2008 ପରଠାରୁ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ କୁୟ କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କର ଉପରେ ନିବେଶ କର ଜମା, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଦେୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରହିବ । ଦ୍ରବ୍ୟର ରାଜ୍ୟ ହାରରେ କର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ ଥିଲେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସହ ରିଆଡି କରହାର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଅଛି । ରାଜ୍ୟ କରହାର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ଥିଲେ ରିଆଡି କରହାର ରାଜ୍ୟ କରହାର ସହିତ ସମାନ ରହିବ । ଅତଏବ, ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା ଯଦି କିଛି ଥାଏ ତେବେ ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାକୁ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୁନ୍ 2008 ଏବଂ ଫେବୃଆରୀ 2009 ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ତାଙ୍କର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ କାରବାରର ସୂଚନା ଫେବୃଆରୀ 2009 ମାସର ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

(a) ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କଟକ-II ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତ ସହ ସିଏସ୍‌ଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ପ୍ରତି ସତ୍ୟାପନ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଏକ୍ସାଇଡ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ ଲିଃ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୁନ 2008 ରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2008 କର ଅବଧି ପାଇଁ 'C' ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ପନରେ 2.72 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର କରିଥିଲେ, ଯାହା ଉପରେ ରିଆଡି ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 5.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ସିଏସ୍‌ଟି) ଦେୟ ଥିଲା । ଏହି ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଦ୍ରବ୍ୟର

ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅନୁରୂପ କୁୟମୂଲ୍ୟ 2.25 କୋଟି ଟଙ୍କା ହିସାବ ହୋଇଥିଲା । ଯାହା ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟୀଜଣକ ଝରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 9.01 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ହେଁ ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମତେ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ 5.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ସୀମିତ ନକରି ଅନିୟମିତ ଭାବେ 9.01 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମାର ଲାଭ କରିଥିବାର ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ସାମୟିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କଲାବେଳେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଏହିଭଳି ଭାବରେ ପାଇଥିବା 3.57 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଥିଲା । କଟକ-II ରେଞ୍ଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାର ଦାବିକୁ ଓ ଉପଲବ୍ଧିକୁ ସନ୍ଧାନ କରି ନଥିଲେ ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କଟକ-II ରେଞ୍ଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କର ସମୀକ୍ଷା ବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବ ଯାହାକି ଫେବୃଆରୀ 2009 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧିକୁ ବିଚାରକୁ ନେବ । ଉତ୍ତରଟି ସମର୍ପଣ ନଥିଲା କାରଣ ଫେବୃଆରୀ 2009 ର କର ଅବଧିର ରିଟର୍ଣ୍ଣ 28 ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପୂର୍ବରୁ ଲଭ୍ୟଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସୂଚନା ଜାରି କରି ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ପାରିନାହେ । ମାମଲାଟିର ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

(b) ପୁନଶ୍ଚ, ଜୁନ 2010 ରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମଣ୍ଡଳର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ନଥିବତ୍ତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଶିବଶକ୍ତି ସ୍ୱଞ୍ଜ ଆଇରନ ନାମକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜୁନ 2008 ରୁ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ 'C' ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ଥନରେ 22.19 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର କରିଥିଲେ, ଯାହା ଉପରେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ରିହାତି ହାରରେ 44.37 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସିଏସ୍‌ଟି ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ କିଣାଯାଇଥିବା ଅନୁରୂପ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ 15.57 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା, ଯାହା ଉପରେ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 62.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନିୟମିତ ଭାବେ ସମାନ ପରିମାଣର ନିବେଶ କର ଜମା, ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ହେଲାପରି ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସିଏସ୍‌ଟି ଦେୟ ବାବଦରେ 44.37 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ସିମାତ ନକରି, ସେମାନଙ୍କର ସାମୟିକ ଓଭାର୍ ରିଟର୍ଣ୍ଣ କରିଆରେ ଉପଲବ୍ଧ କରିଥିଲେ । ଫେବୃଆରୀ 2009 ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ କର ଅବଧି ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କଲାବେଳେ ସେହି 17.89 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପାଇଥିବା ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଥିଲା । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେହି କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାର ଦାବାକୁ ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲେ ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁନ 2010 ରେ ମାମଲାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ରାଜି ହେଲେ । ମାମଲାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

6. ବିହିତ ମାନାଦର୍ଶର ଅଣଆନୁଗତ୍ୟ ହେତୁ ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାର ମଞ୍ଜୁରୀ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଉଭୟ କରମୁକ୍ତ ଓ କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ବା ପ୍ରେରଣ କରନ୍ତି, ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ମାନାଦର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସମାନୁପାତିକ ଭାବରେ ନିବେଶ କର ଜମାର ମଞ୍ଜୁରୀ ମିଳିବ ।

ଏପ୍ରିଲ ଓ ମଇ 2010 ରେ ଗଞ୍ଜାମ-I ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲ୍ପ ଯେ ଗହମ ପେଷି ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପାଇକାରୀ ମୂଲ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଲିଙ୍ଗରାଜ ଫ୍ଲୋର ମିଲସ ପ୍ରା.ଲିଃ. ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ

ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଜୁନ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ ରୁଡାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ସେହି କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 21.34 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ପ୍ରଦାନକରି ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ 5.34 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଓ 13.65 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ବିକ୍ରି କାରବାରରେ 2.08 କୋଟି ଟଙ୍କାର କରମୁକ୍ତ ବିକ୍ରି ଓ 11.57 କୋଟି ଟଙ୍କାର (ଶୁନ୍ୟ ହାରରେ ବିକ୍ରି କାରବାରକୁ ମିଶାଇ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ଯେହେତୁ କରଯୋଗ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ମୋଟ ବିକ୍ରୟ ପରିମାଣର 84.76 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା, ଉପରୋକ୍ତ ମାନାଦର୍ଶ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 18.09 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସମାନୁପାତିକ ନିବେଶ କର ଜମା (ଆଇଟିସି) ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ । ଯାହାହେଉ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ସମଗ୍ର 21.34 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କର ପ୍ରଦାନ କରି ତାକୁ ନିବେଶ କର ଜମା ରୂପେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାହାକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଫଳରେ 3.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଆଇଟିସିର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 6.49 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦେବାପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର ଜଣାଇଲେ ଯେ 3.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଓ 6.84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନାର ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି ଉଚ୍ଛାଦନ ହୋଇ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ କରାଯାଇଛି । ଆଦାୟର ସବିଶେଷ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାକୁ ଅଛି ।

7. ଅନ୍ୟଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କିତ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ମଞ୍ଜୁରୀ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ କେବଳ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତ ଓ କଟକଣା ପାଳନ ପରେ ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ କର ଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କର ଅନୁଯାୟୀ ନିବେଶ କର ଜମା ଦାବା କରିବାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ ।

ଜୁନ 2010 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ମୋବାଇଲ ଫୋନ ଓ ଡିଜିଟାଲ କ୍ୟାମେରା ଆଦିର ପାଇକାରୀ କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଏଚସିଏଲ

ଇନଫୋସିଷ୍ଟମ ଲିମିଟେଡ୍‌ଙ୍କ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଜାନୁଆରୀ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଏପ୍ରିଲ 2007 ପାଇଁ ମଇ 2007 ରେ ଦାଖଲ କରିଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ 1 ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ପ୍ରଭାବୀ ହୋଇଥିବା ମେସର୍ସ ଇନଫିନେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀ ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହାର 16.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ଅଗ୍ରେନ୍ଦିତ କରିଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ମଞ୍ଜୁରି ଦେଇଥିଲେ । ଯାହାହେଉ, ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲୁ ଯେ ଯଦିଓ ବର୍ତ୍ତମାନର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଏହି ଅଗ୍ରେନ୍ଦିତ ହୋଇଥିବା ଆଇଟିସି ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା, ସମ୍ମିଶ୍ରିତ କମ୍ପାନୀର ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରିଟର୍ଣ୍ଣରୁ ଆମ ଦ୍ୱାରା ହିସାବ କାରାଯାଇଥିବା 4.09 କୋଟି²² ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅନ୍ତିମ ଷକର ଅନୁରୂପ ମୂଲ୍ୟ ଏପ୍ରିଲ 2007 ପରଠାରୁ, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଉତ୍ପାଦକର ଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ, ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଥିବା ବିବରଣ ଅଗ୍ରେନ୍ଦିତ କିମ୍ବା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇ ନଥିଲା । ଉତ୍ପାଦ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ମିଶ୍ରିତ କମ୍ପାନୀର ଅନ୍ତିମ ଷକର ଅଗ୍ରେନ୍ଦିତ ବିନା ଆଇଟିସି ଲାଭ କରିବା ଅଶୁଭ ଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ସନ୍ଧାନ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏହି ପରି, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 16.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଗ୍ରହଣୀୟ ଆଇଟିସି ଦାବି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ ହେବା ଦରକାର ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁନ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ । ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଫେବୃୟାରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

22	ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବଶେଷ	1.01 କୋଟି	1.3.2007 ସୁଦ୍ଧା
	କ୍ରୟ	24.35 କୋଟି	
	ବିକ୍ରୟ	21.27 କୋଟି	
	ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ	4.09 କୋଟି	31.3.2007 ସୁଦ୍ଧା

8. ନିବେଶ କର ଜମାର ଅଶୁଦ୍ଧ ମଞ୍ଜୁରୀ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ନିବେଶ କ୍ରୟ ଉପରେ ହୋଇଥିବା ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର କିଛି ଅଂଶ ବିକ୍ରୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ କଞ୍ଚାମାଲର ଅନୁରୂପ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ସମାନ୍ତରାଳିକ ଭିତ୍ତିରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତଃ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲ୍ପ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ମେସର୍ସ ଓସିଏଲ (ଇଣ୍ଡିଆ) ଲିମିଟେଡ଼ ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ସିମେଣ୍ଟ,

କ୍ଲିଙ୍କର, ରିଫ୍ରାକ୍ଟୋରିଜ, ସଞ୍ଜ ଲୁହା ଓ ବିଲେଟ ନିର୍ମାଣରେ 3.96 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସର୍ବଶେଷ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା ରିଫ୍ରାକ୍ଟୋରିଜ, ସିମେଣ୍ଟ, ସଞ୍ଜ ଆଇରନ ଓ ରିଫ୍ରାକ୍ଟୋରିଜ ଯୁନିଟର ରୁଲା ତିଆରି ନିମନ୍ତେ ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ନିବେଶ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ କଞ୍ଚାମାଲର ଅନୁରୂପ କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ଉପରେ 16.61 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଆଇଟିସି ପାଇଥିଲେ । ଜୁନ 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମତେ ଉପରୋକ୍ତ ଆଇଟିସି ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା । ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାଣର ଆଇଟିସିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଥିବା ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ଦଳର ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନଥିଲେ । ଫଳରେ 16.61 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶ କର ଜମାର ଅଶୁଦ୍ଧ ମଞ୍ଜୁରୀ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ମାମଲାଟି ପରୀକ୍ଷାଧୀନ ଅଛି । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଅଛି ।

9. ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମାର ସୁସ୍ଥ କାଟ/ବିଯୋଗ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ରାଜ୍ୟ ବାହାରକୁ କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଷ୍ଟକର ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ ମାମଲାରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ଭିତରୁ ଅନୁରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବା ଦେୟର ଋରି ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଇଟିସି ମଞ୍ଜୁରି ଦିଆଯିବ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଋରି ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିସାବ କରି ନିବେଶ କର ଆଇଟିସି ରୂପେ ଦାବି କରାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବ୍ୟର ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ ମାମଲାରେ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ ହେବା ଉଚିତ ।

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କୋରାପୁଟ ରେଞ୍ଜର ବାଉଁଶ, ସବାଇ ଦଉଡ଼ି ଆଦି ଜିନିଷରୁ କାଗଜ ତିଆରି କରି କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ବଲାରପୁର ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ ଲିମିଟେଡ଼ଙ୍କ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2008 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତଃ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ

କଲାବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲ୍ପ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 718.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟ ବିକ୍ରି କାରବାର ମଧ୍ୟରୁ 502.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର କାରବାର ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଶାଖାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟକୁ ସୂଚିଥିଲା । ଯାହାହେଉ ଆମେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ 1.65 କୋଟି ଟଙ୍କା କରଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶାଖା ଅନ୍ତରଣରେ ନିବେଶ କର ଜମାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ କରିବା ପାଇଁ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କଲାବେଳେ ତିଆରି ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ନିବେଶ ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେଉନଥିବାରୁ କୋଇଲା ଓ ଗ୍ୟାସ୍ କ୍ରୟ ଉପରେ 44.92 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିବେଶକର ଜମାକୁ

ନାମାଙ୍କୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଉତ୍ପାଦନର 69.80 ପ୍ରତିଶତ ହେଉଥିଲା, 31.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଗ୍ରହଣୀୟ ନିବେଶ କର ଜମା 44.92 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନାମାଙ୍କୁର ହୋଇଥିବା ଆଇଟିସି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ଆଇଟିସି, ସମାନ୍ତରାଳିକ ଭାବରେ ହିସାବ କରାଯାଇଥିବା 31.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନାମାଙ୍କୁର ଆଇଟିସିକୁ ବିୟୋଗ କରିବା ବଦଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 1.65 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଘୋଷିତ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ଆଇଟିସିରୁ 44.92 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇଟିସି ବିୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ଆଇଟିସିର 13.54 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଆଇଟିସି ଅଧିକ ବିୟୋଗ ଅର୍ଥାତ୍ ମାଙ୍କୁର ହୋଇଥିଲା । ଏହା 13.54 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ନିବେଶ କର ଜମାର ମାଙ୍କୁରି ଦିଗରେ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା ।

ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃଉଦ୍ଧୃତ ପାଇଁ ରାଜି ହେଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ, ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଅଛି ।

2.4.5.1 ବିଳମ୍ବିତ କର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧିନରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମୁତାବକ କୌଣସି ଅବଧି କର ଦେୟ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ନଥାଇ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ସେହି ବ୍ୟବସାୟୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମୁତାବକ ଯେଉଁ କର ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବିଫଳ ହୋଇଥିବେ ସେହି କର ପରିମାଣ ଉପରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ଦିନଠାରୁ କର ପ୍ରଦାନ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଦିନ ଆଗ ହୋଇଥିବେ ସେହି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଅଧିନିୟମରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ସୁଧ ଓ ସଠିକ କରର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥିବାର ପରୀକ୍ଷା କରି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁଧ ଓ କରର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ କୌଣସି ଅସାମାନ୍ୟତା ମାମଲା ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଅଧିକ କର ଓ ସୁଧ ଦେୟ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମରେ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଉପରୋକ୍ତ ସୁଧ ଓ କର ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ କମିଶନର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ, ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିମୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ, ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଦିନଠାରୁ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରୁ ଯାହା ଆଗ ଆସିଥିବ ସେହିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାସିକ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଇ ପାରିବେ ।

ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରୁ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଦୁଇଗୋଟି²³ ରେଞ୍ଜ ଓ 13 ଗୋଟି²⁴ ମଣ୍ଡଳର ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ସୂଚନା ପଦ୍ଧତିରୁ ସୃଷ୍ଟ କର ପ୍ରଦାନର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଓ ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ; ଟ୍ରେଜେରୀ ଅନୁସୂଚୀ, କ୍ରମୋନ୍ମୁଖିଣୀ ସଂଗ୍ରହ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ମଲିଥିବା କର ଦେୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିୟମାବଳୀ ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 2,562 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ 927 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ 47.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦେୟ କର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ଛଅ ରୁ 1,120 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଆମ ଦ୍ୱାରା ହିସାବ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ 1.97 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ

²³ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଏବଂ କଟକ-II.
²⁴ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-IV, ବୌଦ୍ଧ, କଟକ-II, ଗଞ୍ଜାମ-II, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ରାଉରକେଲା-II ସମ୍ବଲପୁର-I ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର-II.

ଥିଲା । ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କର ଅବଧି ପାଇଁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଉପରୋକ୍ତ ସୁଧ ଦେୟ ଲାଗୁ କରିନଥିଲେ ଯାହା ଫଳରେ 1.97 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ 4.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ମେସର୍ସ ଏ.ବି. ମିନେରାଲ୍, ଗଞ୍ଜାମ-II ମଣ୍ଡଳ ଏବଂ ମେସର୍ସ ସମଲେଶ୍ୱରୀ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍, ସମ୍ବଲପୁର-II ମଣ୍ଡଳର ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଯଥାକ୍ରମେ 3.75 ଏବଂ 2.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ଦାବି ଉଚ୍ଛାଦନ ହୋଇଅଛି । ସରକାର ପୁନଶ୍ଚ କହିଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଣ୍ଡଳର 271 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ବୌଦ୍ଧ ମଣ୍ଡଳର 14 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଯଥାକ୍ରମେ 9.68 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ 2.51 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉଚ୍ଛାଦନ ହୋଇଅଛି । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମଣ୍ଡଳରେ 21 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ 1.23 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତର ମିଳିନଥିଲା ।

2.4.5.2 ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ଯେଉଁଠାରେ କର ସମୀକ୍ଷା ଫଳରେ କୌଣସି ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଯଥାକ୍ରମେ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ଉତ୍ତରଣର ସଂଗୋପନ, ନିବେଶ କର ଜମାର ଦାବିକୁ ଅର୍ଦ୍ଧଭୁକ୍ତ କରି ବିୟୋଗର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବି, କର ଫାଇଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କରଦାୟୀତ୍ୱକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଆଦିର ସମ୍ମାନ ହୁଏ, ସେଠାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ଯେଉଁଥିରେ କି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ପରିମାଣର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଅଧିନିୟମରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅଛି ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ କୌଣସି କର ଅବଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରି, ଅଧିକ ପରିମାଣ ଦେୟ କର ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତାହା ପ୍ରକଟ କରି ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଯାହାହେଉ କର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ନୋଟିସ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ସେପରି କୌଣସି ପ୍ରକଟନକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଏପ୍ରିଲ ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ମଧ୍ୟରେ ତିନିଗୋଟି ରେଞ୍ଜ ଓ ଝରିଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନାଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଜୁନ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନଅଜଣ²⁵ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଧିନିୟମର ବିଭିନ୍ନ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ 61.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ର ଧାରା 42 ର ଉପଧାରା 5 ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା 1.22 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନାଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲାପରେ ସରକାର କହିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011) ଯେ ଗଞ୍ଜାମ-I ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ଅଜନ୍ତା ଏଜେନ୍ଟ୍ସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମାମଲା ଫଏସଲା ହୋଇ 5.63 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଜୋରିମାନା ଦାବି ଉଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ 1.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ସରକାର ପୁନଶ୍ଚ କହିଲେ ଯେ କଟକ-II ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ଶିବସାଲ ଏଣ୍ଡପ୍ରାଇଜେସ୍ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଅନମୋଲ ଟାୟାରସ୍

²⁵ ବାଲେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜ: ମେସର୍ସ ବାଲେଶ୍ୱର ଆଲଏକ୍ସ ଲିଃ ଏବଂ ମେସର୍ସ ବାକାସିର ଆଲଏକ୍ସ ଲିଃ, ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜ: ମେସର୍ସ ସତ୍ୟାଜିତ ରାଜସ ମିଲ୍ ଏବଂ କଟକ-II ରେଞ୍ଜ: ମେସର୍ସ ତୃପ୍ତି ଅଟୋମୋଟିଭ ।
 ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳ: ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରାଜସ ମିଲ୍ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ମିଲ୍, କଟକ-II ମଣ୍ଡଳ: ମେସର୍ସ ଆନମୋଲ ଟାୟାର୍ସ, ଗଞ୍ଜାମ-I ମଣ୍ଡଳ: ମେସର୍ସ ଅଜନ୍ତା ଏଜେନ୍ଟ୍ସ ଏବଂ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମଣ୍ଡଳ: ମେସର୍ସ ପୁରୀ ଏଣ୍ଡପ୍ରାଇଜେସ୍ ।

ମାମଲାରେ ଏବଂ ବଲାଙ୍ଗୀର ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ସନ୍ତୋଷ ରାଜସ ମିଲ ପ୍ରା ଲିଃ ମାମଲାରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

2.4.5.3 ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବ ଉପରେ ପ୍ରମାଣିତ ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ ନହେବା ଜନିତ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମୋଟ କାରବାର ଗୋଟିଏ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେଲେ ସେ ସେହି ବର୍ଷର ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ କୌଣସି ଋଚାର୍ତ୍ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ କରାଇ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟର ଏକ ଅବିକଳ ନକଲ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷର 31 ଅକ୍ଟୋବର ସୁଦ୍ଧା ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ଦେବେ । ଅଧିନିୟମରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ହିସାବ ସମୀକ୍ଷା କରାଇବାକୁ ଦାୟୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏହା ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବରେ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ବିଳମ୍ବିତ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନକୁ 100 ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ କରିବେ ।

ମଇ 2010 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2011 ମଧ୍ୟରେ 11 ଗୋଟି²⁶ ମଣ୍ଡଳର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ 2008-09 ଓ 2009-10 ଅବଧି ପାଇଁ 11 ଗୋଟି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ତାଲିକା ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲୁ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ମୋଟ କାରବାର 40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକଥିଲା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେହି ବର୍ଷର ବାର୍ଷିକ ସମୀକ୍ଷାର ହିସାବ ଋଚାର୍ତ୍ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ କରି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ

ତେବେ ଦାଖଲର ତାରିଖ ଜଣାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତରରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 3,313 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଯାହାଙ୍କର ମୋଟ କାରବାର 2008-09 ଓ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ 40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବର ପ୍ରମାଣିତ ରିପୋର୍ଟର ନକଲ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରି ନଥିଲେ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ନକଲର ଦାଖଲରେ 61 ଦିନରୁ 365 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବାରୁ 8.12 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା । ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣର କାରଣ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶରେ କିମ୍ବା ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ମଧ୍ୟ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ କଟକ-I ସିଟି ମଣ୍ଡଳର 32 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ କେନ୍ଦୁଝର ମଣ୍ଡଳର 77 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଯଥାକ୍ରମେ 20.17 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ 13.94 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କଟକ-I ସିଟି ମଣ୍ଡଳର 12 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ 0.30 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଓ ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳର 467 ଜଣ ଖୁଲାପି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ ଜାରି ହୋଇଥିଲା । ସରକାର ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ପୁନଶ୍ଚ କହିଲେ ଯେ ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳର 99 ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଦଣ୍ଡବିଧି ପ୍ରକ୍ରମ ସମାପ୍ତ ହୋଇ 20.98 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି

²⁶ ବଡ଼ବିଲ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-I, ଭୁବନେଶ୍ୱର-II, ଭୁବନେଶ୍ୱର-III, କଟକ-I (ସିଟି), କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନୟାଗଡ଼, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା-I ଏବଂ ରାଉରକେଲା -II ମଣ୍ଡଳ ।

ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର

2.5 କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା/କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶ ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ :-

- ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ କାଳରେ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅବଧାରିତ କରଯୋଗ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ କାରବାର (ଏନ୍‌ଟିଓ) ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ହୋଇଥିଲେ ବିହିତ ହାରରେ କିମ୍ବା ରିଆଡି ହାରରେ କରର ସଠିକ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ;
- ଦେଶ ବାହାରକୁ ରପ୍ତାନୀ କରାଯାଉଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଉପାନ୍ତ ଦେଶନେଶକୁ ମିଶାଇ ବିକ୍ରୟ କାରବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କରର ଅବ୍ୟାହତି; ଏବଂ
- ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରିତରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରଦାୟୀତ୍ୱ ଅବଧାରଣ କରିବାରେ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ବିହିତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ।

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ଗୁଡ଼ିକୁ ରୁଡାନ୍ତ କରିବା ବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା/ଆଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ପାଳନ କରିନଥିଲେ ଯାହା ଫଳରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପ 2.5.1 ରୁ 2.5.3 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଥିବା 14.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

2.5.1 ଅଗ୍ରହଣୀୟ ରିଆଡି ହାରରେ କର ମଞ୍ଜୁରି ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ସହ ପଠିତ 31 ମଇ 2005 ଓ 16 ଜୁନ 2006 ର ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟର କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଉପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ 15 ଜୁନ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ଓ ତତ୍ପରେ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି ହାରରେ କ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ‘C’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବଳରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଶିଳ୍ପନୀତି ଓ ବିକାଶ ବିଭାଗର 24 ଡିସେମ୍ବର 1999 ଆଦେଶର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର 18 ଜୁଲାଇ 2006 ଓ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ ଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ 24 ଡିସେମ୍ବର 1999 ଓ 1 ଅକ୍ଟୋବର 2006 ମଧ୍ୟରେ ଏକକୋଟି ଟଙ୍କା ଓ ତତ୍ପରେ ପାଞ୍ଚକୋଟି ଟଙ୍କା କାରଖାନା ଓ ମେସିନାରିରେ ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ‘C’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ସମର୍ପିତ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

2.5.1.1 ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳର ସମାକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଘୋଷିତଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା କୋଲୁ ରୋଲୁ କଏଲ, ଷ୍ଟିସ୍ ଏବଂ ଗାଲଭାନାଇଜଡ (ପ୍ଲେନ ଓ କରୁଗେଟେଡ) ସିଟ ଆଦି କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଅନୁରାଗ ଫେରୋ ପ୍ରଡକ୍ସ (ପ୍ରା) ଲିମିଟେଡ୍ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର 2005-06 ଓ 2006-07 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଫେବୃଆରୀ 2008 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ହୋଇଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ

କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବର ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ କାରଖାନା ଓ ମେସିନାରୀରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ 1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରେ 8.41 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ 1 ଏପ୍ରିଲ 2006 ରେ 7.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା ଯାହାକି 1 ଅକ୍ଟୋବର 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ କୋଟି ସୀମା ଓ ତତ୍ପରେ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିବା ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହା ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ନୁହେଁ; ଅତଏବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ରିଆଡି ହାରରେ କର ପାଇବାପାଇଁ ଏହା ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା । ଯାହାହେଉ ନଥିପତ୍ରରେ ଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବୈଧ ‘C’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥତ 44.97 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଉପରୋକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 179.89 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବଦଳରେ ଏକ ରୁ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି ହାରରେ କେବଳ 61.97 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, 1.18 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଏବଂ 2.36 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଜୁଲାଇ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧଥିବା ପ୍ରାକ ସଂଶୋଧିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଅଧୀନରେ ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର, ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକି ଅନିୟମିତ ଥିଲା ଓ ପରିଶୋଧନ ହେବା ଦରକାର ।

2.5.1.2 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ରାଉରକେଲା-II ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ମୃଦୁ ଷିଲ ଜନଗଟ ନିର୍ମାଣକାରୀ ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱଞ୍ଜି ଓ ଷିଲ ଲିମିଟେଡ୍ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ 2005-06 ବର୍ଷ ପାଇଁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ କାରଖାନା ଓ ମେସିନାରୀରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ 1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରେ 1.13 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2006 ରେ 1.99 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା ଯାହାକି ଏକ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲା । ଏଥି ଯୋଗୁଁ ଏହା ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ନଥିଲା; ସୁତରାଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ରିଆଡି ହାରରେ କର ପାଇବାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା । ନଥିପତ୍ରରେ ଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜୁନ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ଥିବା ପ୍ରାକ ସଂଶୋଧିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡିଶା) ଅଧିନିୟମ, 1957 ଅଧିନରେ ବୈଧ ‘C’ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥତ 24.98 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଉପରୋକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରି ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 99.93 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବଦଳରେ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି ହାରରେ କେବଳ 24.98 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 74.95 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଓ 1.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

2.5.1.3 ମଇ 2010 ରେ ଢେଙ୍କାନାଳ ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଲୁହା ଜନଗଟ ନିର୍ମାତା ମେସର୍ସ ସୌରଭ ଆଲଏଜ୍ ଓ ଷିଲ (ପ୍ରା.) ଲିଃ ନାମକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ରେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ରୂପେ ଗଣ୍ୟକରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ 29 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2005 ପରେ ଏହା ନିଜର କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପ ଯୁନିଟ୍ ମାନ୍ୟତା ହରାଇଥିଲା, ଯେହେତୁ ସେହି ତାରିଖରେ କାରଖାନା ଓ ମେସିନାରୀରେ ସ୍ଥାୟୀ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ 1.58 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ନଥିପତ୍ରରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ସମୀକ୍ଷିତ ହିସାବକୁ ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବିହିତ ଋରି ପ୍ରତିଶତ କର ହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ବଦଳରେ ଅକ୍ଟୋବର 2005 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 କର ଅବଧି ପାଇଁ 10.08 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ରିଆଡି କର ହାର

ପ୍ରୟୋଗ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ଉପରୋକ୍ତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ବିଭେଦାତ୍ମକ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 30.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁଞ୍ଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 60.50 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

ଆମେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ମାର୍ଚ୍ଚ ୩ ଓ ମଇ 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ମେସର୍ସ ସୌରଭ ଆଲ୍‌ଏଚ୍ ଓ ଷିଲ (ପ୍ରା.) ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀରାମ ସ୍ୱଜ୍ଜ ଓ ଷିଲ ଲିମିଟେଡ୍‌ଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ଯଥାକ୍ରମେ 1.01 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 1.86 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଦାବି ଉଠାପନ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମେସର୍ସ ଅନୁରାଗ ଫେରୋପୁତକ୍ (ପ୍ରା.) ଲିଃ ବିରୋଧରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କ୍ରିୟା ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଫେବୃୟାରୀ 2012) ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

2.5.2 ଅଗ୍ରହଣୀୟ ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରି ହେତୁ କର ସୁଞ୍ଚାରୋପଣ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ଅଧୀନରେ ରପ୍ତାନି ବିକ୍ରୟ ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶେଷ ବିକ୍ରୟ କରମୁକ୍ତ ହେବ ଯଦି ଏହା ଶେଷ ରପ୍ତାନିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରପ୍ତାନି ନିମନ୍ତେ କ୍ରୟ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯଥା ବିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା କିମ୍ବା ରପ୍ତାନି ନିମନ୍ତେ ବରାଦ ହୋଇଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ କ୍ରୟ ହୋଇ ବିହିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ‘H’ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇ ପୂରଣ ହୋଇଥାଏ । 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ବିନା ସମର୍ଥନରେ ଲୁହାପଥର ଫାଇନୁର ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଜୁନ 2010 ରେ ବଡ଼ବିଲ ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଜୁନ 2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ରପ୍ତାନି ଅବକାଶରେ ଝରିଜଣ²⁷ ବ୍ୟବସାୟୀ ଉପାନ୍ତ ରପ୍ତାନିକାରୀଙ୍କୁ 19.08 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଲୁହାପଥର ଫାଇନୁ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଓ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କରମୁକ୍ତ ପାଇଁ ଦାବି କରି ତାହା ଉପରେ କୌଣସି କର ଦେଇ ନଥିଲେ । ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଉପରୋକ୍ତ ଅବ୍ୟାହତି ମଞ୍ଜୁରୀ

ଦେଇଥିଲେ । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବିଦେଶୀ କ୍ଲେଡାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରପ୍ତାନିକାରୀଙ୍କୁ କ୍ରୟ ଆଦେଶ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନେ 5.87 କୋଟି ଓ 5.77 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ ରପ୍ତାନିକାରୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ଜାହାଜରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଯିବା ପରର ତାରିଖ ଥିଲା ବୋଲି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଲଦନ ବିଲ ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 1.16 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ସୁଞ୍ଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ଯେହେତୁ ବିକ୍ରୟ ଗୁଡ଼ିକ କରମୁକ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ମଇ 2011 ରେ ଆମେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁନ 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ଯଥା ମେସର୍ସ ଗ୍ଲୋବାଲ ଆସୋସିଏଟ୍ସ, ମେସର୍ସ ବାଂଶପାଣି ଆଇରନ ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ମେସର୍ସ ତାରିଣୀ ମିନେରାଲ୍‌ସ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥାକ୍ରମେ 1.02 କୋଟି, 1.15 କୋଟି ଓ 4.96 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଦାବି ଉଠାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମେସର୍ସ ଇନ୍ଦୁ ଇନଗଟ୍ ଓ ରିରୋଲର୍ସ (ପ୍ରା.) ଲିଃ ବିରୋଧରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାର ଅଛି ।

²⁷ ମେସର୍ସ ବାଂଶପାଣି ଆଇରନ୍ ଲିମିଟେଡ୍, ମେସର୍ସ ଗ୍ଲୋବାଲ ଏସୋସିଏଟ୍ସ, ମେସର୍ସ ଇନ୍ଦୁ ଇନଗଟ୍ ଆଣ୍ଡ ରିରୋଲର୍ସ (ପ୍ରା.) ଲିଃ ଏବଂ ତାରିଣୀ ମିନେରାଲ୍ ।

2.5.3 ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1956 ସହ ପଠିତ 6 ଜୁଲାଇ 2006 ରେ ସଂଶୋଧିତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟକର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀ, 1957 ଅଧୀନରେ ଯେଉଁଠାରେ କର ସମୀକ୍ଷା ଫଳରେ କ୍ରୟ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ଉତ୍ତରଣ ସଂଗୋପନ, ବିୟୋଗର ତୃତୀୟତା ଦାବି, କର ଫାକ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ କରଦାୟୀତ୍ୱକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଆଦିର ସମାନ ହୁଏ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଏପ୍ରିଲ ଓ ଜୁନ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି ରେଞ୍ଜ ଓ ଗୋଟିଏ ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ତିନିଜଣ²⁸ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର, ତିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 2006²⁹ ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ କ୍ରୟ ଓ ବିକ୍ରୟର ସଂଗୋପନ, କୌଣସି ଘୋଷଣାପତ୍ରର ସମର୍ଥନ ବିନା ରିଆଡି ଦରରେ କର ପ୍ରଦାନ ଓ ହିସାବର ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ହେତୁ 3.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ ସେହି ଅନିୟମିତତା ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କର ପାଇଁ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟର ଉଚିତ୍ୟ

ଥିଲା, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର (ଓଡ଼ିଶା) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 12 ର ଉପନିୟମ 3(ଘ) ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା 6.27 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ନଥିଲେ ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ମେସର୍ସ ଆର. ଜେ. ଏକ୍ସପୋର୍ଟସ୍ ଏକ୍ସପୋର୍ଟସ୍ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ ହୋଇ 5.04 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାନୁଆରୀ 2012 ଉତ୍ତର ମିଳିନଥିଲା ।

ପ୍ରବେଶ କର

2.6 ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନାର ପାଳନ/ଅନୁପାଳନ ନହେବା

ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ :-

- ସମୀକ୍ଷା ପରିଦର୍ଶନ ରିପୋର୍ଟ (ଏଭିଆର) ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦୁର୍ଭାଗ ହୁଏ ଏବଂ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରେ ବିକ୍ରୟ, ବ୍ୟବହାର ଓ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରବେଶ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ (ସାଧାରଣ କିମ୍ବା କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତରେ ରିଆଡି) ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ;
- ଉପାଦିତ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ;

²⁸ (i) ଗଞ୍ଜାମ ରେଞ୍ଜର ମେସର୍ସ ଆର.ଜେ. ଏକ୍ସପୋର୍ଟସ୍, (ii) ଯାଜପୁର ରେଞ୍ଜର ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀ ମେଗାଲିକ୍ ଏବଂ (iii) ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମଣ୍ଡଳର ମେସର୍ସ ବିଗ ବସ ଷିଲ ଆଲଏକ୍ ଲିଃ ।
²⁹ ମେସର୍ସ ଆର.ଜେ. ଏକ୍ସପୋର୍ଟସ୍ ଏପ୍ରିଲ 2006 ରୁ ଜୁନ 2006 ଅବଧି ଭ୍ରମାତ୍ମକଭାବେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିକ୍ରୟ କର ପ୍ରାକ୍ ସଂଶୋଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ଓ ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ଜୁଲାଇ 2007 କର ଅବଧି ପାଇଁ ସଂଶୋଧନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ହୋଇଥିବାର ଜଣାଯାଇଥିଲା ।

- କରଯୋଗ୍ୟ ସର୍ବଶେଷ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟରୁ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରୂପେ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦେୟ କରର ପ୍ରତିବଦଳନ ମଞ୍ଜୁରୀ ହୁଏ; ଏବଂ
- ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କର ପାଇଁ ବିହିତ ହାରରେ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ନିମ୍ନ ଅନୁକ୍ଷେପ 2.6.1 ରୁ 2.6.5 ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କେତେକ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରି ପାଳନ କରିନଥିଲେ ଯାହା ଫଳରେ 3.09 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

2.6.1 ‘ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର’ ଏବଂ ‘ଏସିଡ୍ ସୁରୀ’ ଉପରେ କର ନିଷ୍କାରଣ

ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିକ୍ରୟ, ବ୍ୟବହାର କିମ୍ବା ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଅନୁସୂଚୀ ଅନୁସାରେ ବିହିତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ଅଳଙ୍କାର ଓ ଯେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ରସାୟନ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । 19 ମଇ 2005 ଠାରୁ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବାର ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

2.6.1.1 ଜୁନ୍ 2010 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ସୁନା ଓ ରୂପା ଅଳଙ୍କାର, ଗହଣାଗାଣ୍ଡି, ପୁରୁଣା ସୁନା, ସୁନାମୁଣ୍ଡା ଏବଂ ହାରାଖଚିତ ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ଇତ୍ୟାଦି କାରବାର କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଲାଲଚନ୍ଦ୍ର ଜୁଏଲର୍ସ ପ୍ରା.ଲିଡି. ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅଗଷ୍ଟ 2006 ରୁ ମଇ 2009 କର ଅବଧି ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ 20.49 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ହାରାଖଚିତ ସୁନାଗହଣା କ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଯାହା

ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଏହାକୁ ଅଣଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ ଧରିନେଇ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ଏହିପରି ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରବେଶ ଉପରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନକରିବା ଫଳରେ 20.49 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଓ 40.98 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ନିଷ୍କାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଫଳାଫଳ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନଥିଲା ।

2.6.1.2 ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ କଟକ-II ମଣ୍ଡଳର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଓରିଡ୍ରେଡ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ୍ ନାମକ ଜଣେ ପଞ୍ଜିକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ 2005-06 ରୁ 2007-08 କର ଅବଧି ପାଇଁ 7.39 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା ଏସିଡ୍ ସୁରୀ କଣିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଅଣଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୂପେ ଧରିନେଇ କର ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲେ ଯାହାକି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏସିଡ୍ ସୁରୀ ଲିମିଟେଡ୍ ଆଲକାଲିକ ବେନଜିନ ସଲଫୋରିକ ଏସିଡ୍ (LABSA) ରୂପେ ଜଣାଶୁଣା ଏକ ଶିଳ୍ପସମ୍ପନ୍ନ ରସାୟନ ଭାବେ ବିଭିନ୍ନ ଡିଟରଜେଣ୍ଟ ନିର୍ମାଣରେ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ଏକ ରସାୟନ ଅଟେ । ଏଣୁ ଏହା ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ । ଅତଏବ

ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରବେଶରେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନହେବା ଫଳରେ 7.39 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କରର ନିସ୍ତାରଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ 19 ମଇ 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ 4.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରବେଶ ଯୋଗୁଁ 4.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦେୟ ପାଇଁ 9.06 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ ।

ଆମେ ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ 22.17 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ କର ଓ ଜୋରିମାନା ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫର୍ଦ୍ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.6.2 ‘ମହୁଲ ଫୁଲ’ ଉପରେ କର ସୁସ୍ଥାବେଶ

ମଇ 2005 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଜଣେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିହିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କଞ୍ଚାମାଲ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅଣାଗଲେ ଏହାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶ ଉପରେ ଅନୁସୂଚୀରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହାରର ପରଶ ପ୍ରତିଶତ ରିଆତି ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ମହୁଲ ଫୁଲ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ସାଧାରଣ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ।

ଅକ୍ଟୋବର 2009 ଓ ଜୁନ୍ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି³⁰ ରେଞ୍ଜି (ବଲାଙ୍ଗୀର ଓ ସମ୍ବଲପୁର) ର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 11 ଜଣ ଦେଶୀ ମଦ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ମହୁଲ ଫୁଲ ଗୋଟାଳି³¹ ଠାରୁ 15.55 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର (ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜି ଅଧିନରେ 7.34 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜି ଅଧିନରେ 8.21 କୋଟି ଟଙ୍କା) ମହୁଲ ଫୁଲ (ବିହିତ ଘୋଷଣାପତ୍ର ନଦେଇ) କିଣିଥିଲେ । ଏଣୁ ଉପରୋକ୍ତ ମଦ

ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ମହୁଲ ଫୁଲର କ୍ରୟ କାରବାର ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂତାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପୂର୍ବୋକ୍ତ କ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ସଠିକ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବଦଳରେ 0.5 ପ୍ରତିଶତ ରିଆତି ହାରରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 7.78 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାବେଶ ଓ 15.55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ବଲାଙ୍ଗୀର ମଣ୍ଡଳର ଛଅଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ଜୋରିମାନା ସମେତ 6.84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ

³⁰ ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜି: (i) ମେସର୍ସ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶଙ୍କର ପ୍ରସାଦ, ବଲାଙ୍ଗୀର (ii) ମେସର୍ସ ଉମାଶଙ୍କର ପ୍ରସାଦ, ବଲାଙ୍ଗୀର (iii) ମେସର୍ସ ରାମମୂର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରସାଦ, ବଲାଙ୍ଗୀର (iv) ମେସର୍ସ ଶିବଶଙ୍କର ସାହୁ, ସୋନପୁର (v) ମେସର୍ସ ଭୋଳାନାଥ ସାହୁ, ବଲାଙ୍ଗୀର (vi) ମେସର୍ସ ସୁବର୍ଣ୍ଣନ ସାହୁ, ସୋନପୁର ଏବଂ (vii) ମେସର୍ସ ଅନିଲ କୁମାର ସାହୁ ।

ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜି: (i) ମେସର୍ସ ଗୋପାଳ ପ୍ରସାଦ (ii) ମେସର୍ସ ସତ୍ୟଜିତ କୁମାର ଜୟସାଲ (iii) ମେସର୍ସ ହରିହର ପ୍ରସାଦ ସାହୁ ଏବଂ (iv) ମେସର୍ସ ସୁନୀଲ କୁମାର ।

³¹ ମହୁଲଫୁଲ ଗୋଟାଳି: ମହୁଲ ଗଛ ତଳୁ ଭୁଲି ଉପରେ ଝରି ପଡ଼ିଥିବା ମହୁଲଫୁଲକୁ ଗୋଟାଳ ବିକ୍ରି କରି ନିଜର ଜିବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଗାଁ ଗହଳର ଲୋକମାନେ ।

ହୋଇନଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜର ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ମାମଲା ପୁନଃଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦେଶ ସଂରକ୍ଷିତ ଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ନକରିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଠିକ୍ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ସେହିଭଳି ମାମଲାରେ ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଆମର ମତ ଗ୍ରହଣ କରି ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିଥିଲେ ।

2.6.3 କ୍ରୟ କାରବାରର ଅଶୁଦ୍ଧ ଅବଧାରଣ ହେତୁ କର ସୂଚାରୋପଣ

ମଇ 2005 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଅଧିନରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରକୁ ଉପଭୋଗ, ବିକ୍ରୟ ଓ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶର କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଯଦି ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଅଣାଯାଇଥିବ, ତାହାର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଖୋଲା ବଜାରରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରିଯୋଗ୍ୟ ମୂଲ୍ୟକୁ କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ରୂପେ ଧରାଯିବ । ଏଣୁ ଶାଖା ଅନ୍ତରାଳରେ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତାହାର ବିକ୍ରିଯୋଗ୍ୟ ଉପରେ କରଯୋଗ୍ୟ ହେବ । ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଉତ୍ପାଦନ ଗୁଡ଼ିକ ଯଥା ସାବୁନ, ଚୁଅପେଷ୍ଟ ଓ ଦାନ୍ତଘଷା ବ୍ରସ୍ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କରଯୋଗ୍ୟ ।

ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ କଟକ-I ରେଞ୍ଜର ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବତ୍ତର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧକ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ମେସର୍ସ ଆଙ୍କର ହେଲଥ୍ ଓ ବିୟୁଟି କେଆର ପ୍ରା. ଲିଃ ନାମକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟୀ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ଶାଖା ଅନ୍ତରାଳରେ 29.36 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି 9 ନଭେମ୍ବର 2005 ରୁ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଅବଧିରେ 38.21 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ଉପରୋକ୍ତ କର ଅବଧି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂପାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 38.21 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିକ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ଉପରେ

କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ନକରି 29.36 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 8.85 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ରୟ କାରବାରର ସୂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ 8.85 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୂଚାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା; ଏହା ବ୍ୟତୀତ 17.70 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ କର ବାବଦକୁ 7.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ 14.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକାୟା ସମାପ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନଥିଲା ।

2.6.4 ଅଧିକ ପ୍ରତିବଦଳ ମଞ୍ଜୁରି

ମଇ 2005 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କଲାବେଳେ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରିମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଆଦାୟ କରିବେ । ଯେଉଁ କଞ୍ଚାମାଲ ତିଆରି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗଠନରେ ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ତାହାର କ୍ରୟ ଉପରେ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଦେୟ ପ୍ରବେଶ କରକୁ ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟରୁ ପ୍ରତିବଦଳ ପାଇଁ ଅନୁମତି ମିଳିଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯେତେବେଳେ ବିକ୍ରିୟର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ (ସ୍ଥାନୀୟ ବିକ୍ରୟ, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ, ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ ଆଦି ଯୋଗୁଁ) ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ, ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ପ୍ରବେଶ କରର ପ୍ରତିବଦଳ ସମାନୁପାତିକ ଭାବରେ ହ୍ରାସ ହୁଏ । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ରିଟର୍ଣ୍ଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ଓ ଯାଞ୍ଚ ହେବାପରେ ଯଦି ଦେଖାଯାଏ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣଙ୍କର ଯାହା ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ତାଠାରୁ କମ କର ଦିଆଯାଇଛି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଅବଶିଷ୍ଟ କର ଓ ତାହା ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଏକ ବିହିତ ଫର୍ମରେ ନୋଟିସ ଜାରି କରି ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ । ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ରୂପେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଓ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟ ପ୍ରତିବଦଳରେ 20.76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି ।

2.6.4.1 ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ କଟକ-I ରେଞ୍ଜ ଓ ଜୁଲାଇ 2009 ରେ ଜଟଣୀ ମଣ୍ଡଳରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ନଭେମ୍ବର 2008 କର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଜଣ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀ 89.60 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ ଯାହା ମଧ୍ୟରେ 52.85 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗୁଁ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟ ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ, କଞ୍ଚାମାଲର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା 10.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟ ପ୍ରବେଶ

କରରୁ 4.97 ଲକ୍ଷ³² ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ଯାହା ବିକ୍ରୟ ବେଳେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା । ଡିସେମ୍ବର 2008 ଓ ଜାନୁଆରୀ 2010 ରେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରୂଡ଼ାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ପ୍ରବେଶ କର ବଦଳରେ 10.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟ ପ୍ରବେଶ କରକୁ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ରୂପେ ନେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ, ଏହା ଫଳରେ 4.97 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ହୋଇଥିଲା ଓ 9.94 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

³² କର ଅବଧି ଖାରାର ବିଶଦ ବିବରଣ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରତିବଦଳ ସମଗ୍ର ଅବଧି ଉପରେ ହିସାବ ହୋଇଅଛି ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)								
ମଣ୍ଡଳର ନାମ/ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନାମ	ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କର ଅବଧି	ମୋଟ ବିକ୍ରୟ	ଯେଉଁ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ	କଞ୍ଚାମାଲର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରବେଶ କର	ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ	ଗୃହୀତ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ	ଅଧିକ ନେଇଥିବା ପ୍ରତିବଦଳ	ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନା; କିନ୍ତୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ
କଟକ-I ରେଞ୍ଜି ମେସର୍ସ ଓମ ଅଏଲ ଓ ପ୍ଲୋର ମିଲସ ଲିମିଟେଡ	ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ନଭେମ୍ବର 2008	8622.78	5223.97	7.39	2.91	7.39	4.48	8.96
କଟକୀ ମଣ୍ଡଳ ମେସର୍ସ ଏଏଏଡିଆଇ ଇଣ୍ଡିଆ (ପ୍ରା) ଲିଃ	ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2008	337.34	61.01	2.75	2.26	2.75	0.49	0.98
ମୋଟ		8960.12	5284.98	10.14	5.17	10.14	4.97	9.94

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ମେସର୍ସ ଆଦି ଇଣ୍ଡିଆ ପ୍ରା. ଲିଃ ଉପରେ 1.71 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର, ଜୋରିମାନା ଓ ସୁଧ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫର୍ମାସୁଲ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ମେସର୍ସ ଓମ୍ ଅଏଲ ମିଲ ଆଣ୍ଡ ପ୍ଲୋର ମିଲ୍ସର ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

2.6.4.2 ସେହିପରି ଡିସେମ୍ବର 2009 ଓ ମଇ 2010 ମଧ୍ୟରେ ତିନିଗୋଟି³³ ମଣ୍ଡଳର ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯଦିଓ ଅକ୍ଟୋବର 2005 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ତିନିଜଣ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ବିକ୍ରୟ କାରବାର ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଦ୍ରବ୍ୟ ଯାହା ଉପରେ ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରି ଆଦି ଯୋଗୁ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, ତାହାର ବିକ୍ରି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ କଞ୍ଚାମାଲର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦେଇଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରବେଶ କରର ପ୍ରତିବଦଳ ନେଇଥିଲେ । ଯେହେତୁ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣୀୟ ଭାବରେ ଧରି ନିଆଯାଇଥିଲା, ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ସେହି ଅଧିକ ପ୍ରତିବଦଳର ସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ସୁଧ ଓ ଜୋରିମାନା ବ୍ୟତୀତ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 14.68 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । 14.68 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
ମଣ୍ଡଳର ନାମ/ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ନାମ	ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କର ଅବଧି	ମୋଟ ବିକ୍ରି	ଯେଉଁ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ	କଞ୍ଚାମାଲର କ୍ରୟ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରବେଶ କର	ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ	ନେଇଥିବା ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ	ଅଧିକ ନେଇଥିବା ପ୍ରତିବଦଳ
ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳ ମେସର୍ସ ଉତ୍କଳ ଷିଲ ପ୍ରା. ଲିଃ.	ଅକ୍ଟୋବର 2005 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009	12510.02	4,715.38	37.55	25.19	37.55	12.36
କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳ ମେସର୍ସ ବନସଲ ଚାୟାର୍ସ ପ୍ରା. ଲିଃ	ଅକ୍ଟୋବର 2005 ରୁ ଜୁନ୍ 2008	889.34	617.65	2.22	0.68	2.22	1.54
ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳ ମେସର୍ସ ଉତ୍କଳ ପଲିଫ୍ଲୋର ଇଣ୍ଡିଆ ପ୍ରା. ଲିଃ	ଜୁନ୍ 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009	2695.68	1,539.34	1.47	0.69	1.47	0.78
ମୋଟ		16095.04	6872.37	41.24	26.56	41.24	14.68

³³ ମଇ 2010 ରେ ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳ, ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳ ଓ ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳ ।

ନିଜସ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ପ୍ରତିବଦଳ ନିଆଯାଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ରୁଡିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ରାଉରକେଲା-I ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ମାମଲାଟିକୁ କର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣ କରାଯିବ କହିଲା ବେଳେ ମଇ 2010 ରେ ବାଲେଶ୍ୱର ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ବାଲେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜି ଅଧିକରେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ମାମଲାଟିକୁ ବାଲେଶ୍ୱର ରେଞ୍ଜିକୁ ପଠାଯିବ । ଡିସେମ୍ବର 2009 ରେ କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ବିହିତ ଫର୍ମରେ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳର ସମାନ୍ୱୟାତ୍ମକ ହ୍ରାସ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ଅନୁସୂଚିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ/ଆନ୍ତରାଜ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳର ମଞ୍ଜୁରୀ ଓଡିଶା ପ୍ରବେଶ କର ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିଲା । ଯାହାହେଉ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ମାମଲାଟି ବିରୋଧୀନ ଥିଲା । ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ ଏବଂ କଳାହାଣ୍ଡି ମଣ୍ଡଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର ମିଳିଥିଲା । ମଇ 2011 ରେ ଆମେ ଏବିଷୟଟିକୁ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିଥିଲୁ; ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

2.6.4.3 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜିରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରେ ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମେସର୍ସ ଶ୍ରୀ ବଜରଙ୍ଗବାଲି ମେଟାଲ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ ନାମକ ଜଣେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଏପ୍ରିଲ 2005 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2006 ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କର ଅବଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣକ ଦାବି କରିଥିବା 1.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବଦଳରେ 0.99 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ମଞ୍ଜୁରୀ ହୋଇଥିଲା । ଯାହାହେଉ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ କଲାବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉଭୟ ପରିମାଣକୁ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରବେଶ କର ଦେୟ ବଦଳରେ ପ୍ରବେଶ କର ପ୍ରତିବଦଳ ରୂପେ ବିୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 1.11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ପ୍ରତିବଦଳ ମଞ୍ଜୁରି ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ତୃଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁନ୍ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ମାମଲାଟି ପରାକ୍ଷାଧୀନ ଥିଲା । ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମଇ 2011 ରେ ଆଣିଥିଲୁ; ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

2.6.5 ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ କର ଉପରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ମଇ 2005 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମ, 1999 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ସମୟକୁ ସମୟ ସଂଶୋଧିତ ନିୟମାବଳୀରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରକୁ ବିକ୍ରୟ, ବ୍ୟବହାର ଓ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀତ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶର କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ ପ୍ରବେଶ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କ୍ରୟମୂଲ୍ୟରେ ପରିବହନ ଖର୍ଚ୍ଚ, ବାମା ଦେୟ, ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୁଏ । ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ଶାଖା ଅନ୍ତରଣ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ଅଣାଯାଇଥାଏ, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟକୁ କ୍ରୟମୂଲ୍ୟ ରୂପେ ପ୍ରବେଶ କରର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଆଯିବ । ଏହାଛଡା, କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରର ଦୁଇଗୁଣା ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । 2005 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ନିୟମାବଳୀ, 1999 ରେ ଅଧିକତର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଯଦି କୌଣସି ବିଷୟ ଏହା ଅଧୀନରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ତାର ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି, ତେବେ ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ, 2004 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ । ମୂଲ୍ୟମୁକ୍ତ କର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ଦେଖି ଯେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୂଳ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କରର ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣର କର ଦେୟ ଅଛି, ସେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରି ତାହା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ପ୍ରକାଶନ କରି ଅଧିକ ପରିମାଣର କର ଦେବେ । କର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ନୋଟିସ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ କିମ୍ବା କର ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ଆସିବା ପରେ ଏପରି କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ପ୍ରକାଶନ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

2.6.5.1 ଏପ୍ରିଲ 2005 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର ଅବଧି ପାଇଁ ଏପ୍ରିଲ 2010 ଓ ନଭେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମଣ୍ଡଳ³⁴ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର³⁵ ସମୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାରୁ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜାନୁଆରୀ 2008 ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା 72.43 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ଉପରେ 1.45 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମାମଲାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରବେଶ କର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9C ର ଉପଧାରା 5 ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ନଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ କେବଳ କଟକ-I ରେଞ୍ଜର ମେସର୍ସ ଆରିଷ୍ଟୋ ଫର୍ମାସୁଟିକାଲ୍ସ ପ୍ରା. ଲିମିଟେଡ୍ ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ 2.89 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକ ଦାବି ଉଠାପନ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ରେଞ୍ଜ/ମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ମାମଲାରେ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

³⁴ କଟକ-I ।
³⁵ କଟକ-I, ଗଞ୍ଜାମ, ଯାଜପୁର ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ।

2.6.5.2 ଜୁନ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜ ଓ ବଲାଙ୍ଗୀର ମଣ୍ଡଳର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ତିନିଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା ସହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିମାଣର କର ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ କର ସମୀକ୍ଷାରେ ଏହି ଅପ୍ରଦାନର ତଥ୍ୟକୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କର ସମୀକ୍ଷା ପରେ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପୂର୍ବରୁ ଭେଦାତ୍ମକ କର ପୈଠ କରିଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବେଳେ କର ସମୀକ୍ଷାର ନୋଟିସ ଗ୍ରହଣର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେୟ କରର ସମାଯୋଜନ କରିବା ବଦଳରେ ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି କର ସମୀକ୍ଷା ପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା 2.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସମସ୍ତ କରର ପରିମାଣକୁ ଅନିୟମିତ ଭାବରେ ସମାଯୋଜନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବେଳେ ଦେୟ କର ସେହି ପରିମାଣରେ କମିଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଖୁଲାପି ବ୍ୟବସାୟୀ ମାନଙ୍କ ଉପରେ 4.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନାର ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ଜୁନ୍ 2010 ରେ ସମ୍ବଲପୁର ରେଞ୍ଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାମଲାଟି ପୁନଃଉନ୍ମୁକ୍ତ ହେବ ବୋଲି କହିଲା ବେଳେ ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଞ୍ଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ପୁନଃନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଉପରେ ନୋଟିସ ଜାରି କରିଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହି ବିଷୟକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ବାଣିଜ୍ୟକର କମିଶନର ଓ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

କର ସଂଗ୍ରହରେ ସାମାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି	2010-11 ବର୍ଷରେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ମୋଟରଯାନ କର ସଂଗ୍ରହରେ 12.58 ଶତକଡ଼ା ଓ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ 19.04 ଶତକଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି ଯାହାର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣରେ ବୃଦ୍ଧି, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିନିୟମ 1975 ର ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ବକେୟା ଦେୟ ଆଦାୟ ହେତୁ ହୋଇଥିବାର ବିଭାଗ ଜଣାଇଥିଲେ ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା ହୋଇନଥିଲା	ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗରେ କର୍ମଚରୀମାନଙ୍କ ଅଭାବ ହେତୁ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ପରିବହନ ବିଭାଗର ଯୁନିଟ ଗୁଡ଼ିକର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା ହୋଇନଥିଲା । ଫଳତଃ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ବଳ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅବସ୍ଥା ଭାବେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ପ୍ରଚୁର ରାଜସ୍ୱ ଗଳନ ଦିଗରେ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅକୃତି ପାଇଁ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ଆମ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିଲା ।
ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପୂର୍ବବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକର ମତ୍ତବ୍ୟ ତୁଳନାରେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ଆଦାୟ	2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 8,89,878 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 325.21 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଫିସ୍ ଅନାରୋପଣ/ସୃଷ୍ଟାରୋପଣ ଏବଂ ଅନାଦାୟ/ସୃଷ୍ଟାଦାୟ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ/ ସରକାର 99,199 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 161.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି 5,701 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ମାତ୍ର 8.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲା ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି (1.31 ପ୍ରତିଶତ ରୁ 7.48 ପ୍ରତିଶତ ସୃଷ୍ଟି ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ) ହାରାହାରି 5.08 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।
ଆମ ଦ୍ୱାରା ସଞ୍ଚାଳିତ 2010-11 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	2011-12 ରେ ଆମେ ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା କରି 2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ହାନି/ଅନାଦାୟ ଓ 2010-11 ବର୍ଷରେ ମୋଟରଯାନ କର ସମ୍ପର୍କିତ 27 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକ୍ରମେ 1,71,253 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 71.77 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ/ସୃଷ୍ଟାଦାୟ/ଅନାରୋପଣ/ ସୃଷ୍ଟାରୋପଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ । ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 25,772 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 35.45 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ, ସୃଷ୍ଟାଦାୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବକୁ ବିଭାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 2,342 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 7.97 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ଏବଂ 2011-12 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ଥିଲା । 2010-11 ବର୍ଷରେ 537 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.65 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ସେହି ବର୍ଷର 98 ଗୋଟି ମାମଲା ଜଡ଼ିତ 0.16 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ ଦର୍ଶାଇଥିବା ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ 2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ହାନି/ଅନାଦାୟ ସମେତ ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୋଟରଯାନ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚର ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବକ୍ଷା ହୋଇଥିବା 69.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସୂଚକ ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ ଯେଉଁଠି ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ପାଳନ ହୋଇନଥିବାର ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ ।

ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷଧରି ଆମେ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ସାଦୃଶ୍ୟ ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରମୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସମ୍ପର୍କିତ ପଦକ୍ଷେପ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧନ କରିବାପାଇଁ ବିଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ବିଚିତ୍ର ଯେ ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରର ଏହି ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏହାକୁ ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲେ ।

ଆମର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଆମେ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ କରିଥିଲୁ ଯାହା ରିଆଡିଆରାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଅନୁଲୀନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପରିଚାଳନା ପଦକ୍ଷେପ ଜରିଆରେ ସଂଯୋଜନାକରଣ, ମ୍ୟାପିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବା ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରିବା ଏବଂ ତାକୁ ପଦକ୍ଷେପରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା, ନିବେଶ ଏବଂ ବିଧିମାନ୍ୟକୃତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ତଥ୍ୟର ପ୍ରାମାଣିକତା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯୋଥାଯୋଗ୍ୟ ତଦାରଖ ନିମିତ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଦରକାର କରୁଥିଲା ।

ଆମ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା ତୃଟି ଗୁଡ଼ିକ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦକ୍ଷେପରେ ଉନ୍ନତ ଆଣିବା ଦରକାର ଯାହା ଫଳରେ ପଦକ୍ଷେପରେ ଥିବା ଦୁର୍ବଳତା ଦୂର ହୋଇପାରିବ ।

ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିଶେଷ କରି ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ କର ଓ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ଆଦାୟ ପାଇଁ ବିଭାଗ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

3.1.1 କର ପରିଚାଳନା

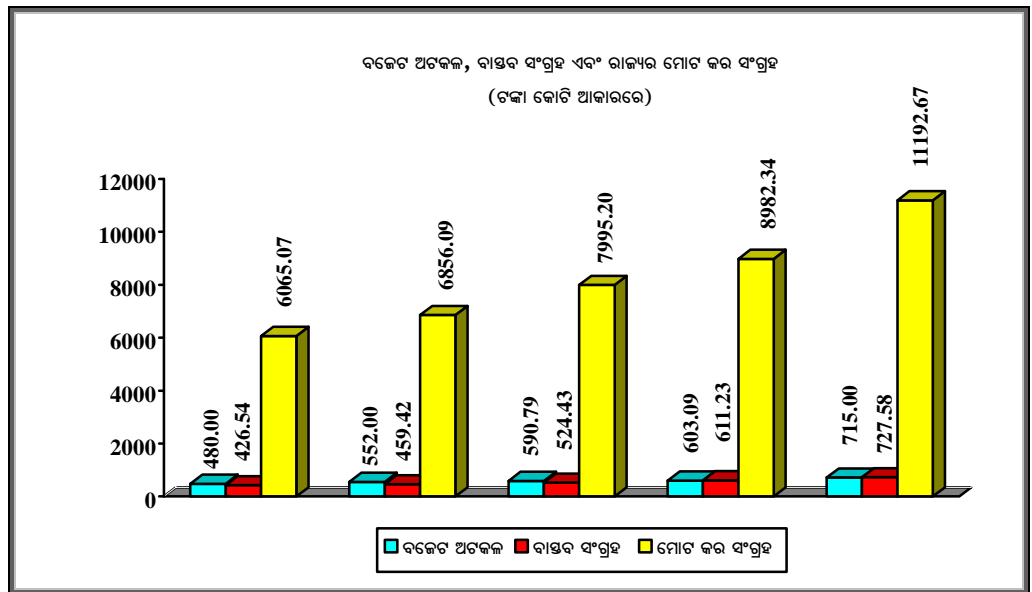
ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1988 ଓ ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କରଧାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1975 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ମୋଟରଯାନ କରର ଆରୋପଣ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ । ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ ବିଭାଗଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ (ଏସ୍.ଟି.ଏ) ରାଜ୍ୟର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଦସ୍ତରାୟ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀର ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ କମିଶନର (ପ୍ରଶାସନ), ଯୁଗ୍ମ

କମିଶନର/ ବୈଷୟିକ ଉପକମିଶନର (କର) ହିସାବ ଅଧିକାରୀ ସହାୟକ ପରିବହନ କମିଶନର (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ), ଅନୁସୂଚିତ, ଦୁଇଜଣ ସହାୟକ ସଚିବ, ଦୁଇଜଣ ସହାୟକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଜଣେ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଜଣେ ବିଧି ଅଧିକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ ଜଣେ ଗାଡ଼ିରକ୍ତନା ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ 31 ଜଣ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଅଛନ୍ତି । ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ କର ଅସୁଲି ଅଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି ।

3.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷରେ ମୋଟରଯାନ କରର ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କରପ୍ରାପ୍ତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀ ଓ ଲେଖାଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ଭିନ୍ନତା ଅଧିକ(+)/ କମ(-)	ଭିନ୍ନତାର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କରପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ କରପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	480.00	426.54	(-) 53.46	(-) 11.13	6,065.07	7.03
2007-08	552.00	459.42	(-) 92.58	(-) 16.77	6,856.09	6.70
2008-09	590.79	524.43	(-) 66.36	(-) 11.23	7,995.20	6.56
2009-10	603.09	611.23	(+) 8.14	(+) 1.35	8,982.34	6.80
2010-11	715.00	727.58	(+) 12.58	(+) 1.76	11,192.67	6.50

2006-07 ରୁ 2007-08 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ଓ ବାସ୍ତବ ସଂଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ତାରତମ୍ୟର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣରେ ହ୍ରାସ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ମାଲ ପରିବହନ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯାନ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ତଳେ 2008-09 ବର୍ଷରେ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ହ୍ରାସର କାରଣ ନୂତନ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଯାନଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣରେ ନିମ୍ନଗାମୀଧାରା ରୂପେ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା । 2010-11 ବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ଯାନଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜୀକରଣରେ ବୃଦ୍ଧି, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମର ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ବକେୟା ଅସୁଲି ଯୋଗୁଁ ହୋଇଅଛି ।

3.1.3 ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ

2008-09, 2009-10 ଏବଂ 2010-11 ବର୍ଷରେ ମୋଟରଯାନ କରର ମୋଟ ଆଦାୟ ଏବଂ ଏହାର ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ ସହିତ ଅନୁରୂପ ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହୋଇଥିବା ମୋଟ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ସର୍ବଭାରତୀୟ ଶତକଡ଼ା ହାର ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
ବର୍ଷ	ମୋଟ ଆଦାୟ	ଆଦାୟ ପାଇଁ ବ୍ୟୟ	ମୋଟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚର ଶତକଡ଼ା ହାର	ପୂର୍ବବର୍ଷ ବର୍ଷରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ଶତକଡ଼ା ହାର
2008-09	524.43	32.59	6.21	2.53
2009-10	611.23	27.78	4.54	2.93
2010-11	727.58	30.73	4.22	3.07

ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ଶତକଡ଼ା ହାର ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ବ୍ୟୟ ଶତକଡ଼ା ହାର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଥିଲା । ଏଣୁ ସଂଗ୍ରହରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ କିମ୍ବା ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ ହାର ତୁଳନାରେ ବ୍ୟୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବକାଶ ରହିଅଛି ।

3.1.4 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ବିଭାଗ ଆମକୁ ସୂଚିତ କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ତାଙ୍କର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଥିଲା, କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ ହେତୁ ବିଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧରି ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା ହୋଇନାହିଁ । ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ପ୍ରଭାବୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ଅବିଳୟେ ସଠିକ ଭାବେ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗକୁ ବଳଶାଳୀ କରିବାକୁ ସମୁଚିତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

3.1.5 ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ

ପୂର୍ବ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ (2005-06 ରୁ 2008-09) ମଧ୍ୟରେ 8,89,878 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 325.21 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ ଥିବା କର ଓ ଫିସର ଅନାରୋପଣ, ସୂଚାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ ଓ ସୂଚାଦାୟ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ତଦୁପରେ ବିଭାଗ/ସରକାର 99,199 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 161.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ 5,701 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 8.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ, ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷିତ ମୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଆଦାୟର ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିମାଣ		ଅସୂଚିତ ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଅସୂଚିତ ପରିମାଣର ଶତକଡ଼ା ହାର
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	
2005-06	27	2,02,391	50.89	18,990	24.86	2,041	1.86	7.48
2006-07	27	1,76,591	59.46	16,217	24.43	1,279	1.15	4.71
2007-08	27	1,62,866	64.70	18,943	21.33	239	0.28	1.31
2008-09	27	1,77,339	75.24	39,904	79.35	1,899	4.61	5.81
2009-10	27	1,70,691	74.92	5,145	11.05	243	0.28	2.53
ମୋଟ	135	8,89,878	325.21	99,199	161.02	5,701	8.18	5.08

2005-06 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ ଅସୁଲିର ସ୍ଥିତି ଆପତ୍ତିର ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ 1.31 ରୁ 7.48 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଥିଲା । ସରକାର ଅସୁଲିର ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସମୁଚିତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

3.1.6 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

2011-12 ରେ ଆମେ ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରିଥିଲୁ ଏବଂ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ ମୋଟରଯାନ କର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ 27 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କ୍ରମେ 1,71,254 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 74.43 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର, ଫିସ୍ ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ, ସୂଚନାଦାୟ, ଅନାରୋପଣ, ସୂଚନାରୋପଣ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ (ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା)	1	2.66
2.	ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ ଅନାଦାୟ	32,582	69.51
3.	ରଫାଯୋଗ୍ୟ ଫିସ୍/ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ	1,37,712	1.38
4.	ମିଶ୍ରିତ କର ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ	434	0.22
5.	ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଓ ଜୋରିମାନା ସୂଚନାରୋପଣ/ ଅନାଦାୟ	114	0.25
6.	ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ କର ବାବଦରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚନାରୋପଣ	88	0.21
7.	ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର କର/ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ	35	0.01
8.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	288	0.19
ମୋଟ		1,71,254	74.43

କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମନ୍ତବ୍ୟରୁ ବିଭାଗ 0.74 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ହାନି/ଅନାଦାୟ ଜାନ୍ତୁଆରୀ 2012 ରେ ହୋଇଥିବା ଅକ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ 25,771 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 34.71 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଅନାଦାୟ/ ସୂଚନାଦାୟ/ ଅନାରୋପଣ/ସୂଚନାରୋପଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 2,341 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 7.23 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ବର୍ଷରେ ସମୀକ୍ଷାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ଥିଲା । 2010-11 ବର୍ଷରେ 537 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.65 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟରେ 98 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 0.16 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ବର୍ଷର ଥିଲା ।

2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବ ଜଡ଼ିତ ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସହିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଭାବେ 69.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର କେତେକ ମାମଲା ନିମ୍ନ ଅନୁଲେଖ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହେଲା ।

3.2 ମୋଟରଯାନ ବିଭାଗର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା

ମୁଖ୍ୟାଂଶ

- ବାହାନର ପରମିଟ୍ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ଓ ଅସ୍ତାୟୀ ପଞ୍ଜିକରଣ ଏବଂ ସାରଥିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ବ୍ୟତୀତ ବାହନ ଓ ସାରଥିର ସମସ୍ତ ମତ୍ତୁ୍ୟଲ ଗୁଡ଼ିକ 31 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟନ ହୋଇସାରିଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.1)
- ଅନଲାଇନ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପରିଚ୍ଛଳନା ପଦ୍ଧତିରେ ବାସ୍ତବ ସମୟ ରେକଡର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇନଥିଲା । ଏତଦ୍ବ୍ୟତୀତ ବାହନ ସଫ୍ଟୱେଆର ଅଧୀନରେ ପରମିଟ୍ ମୋତ୍ତୁ୍ୟଲର କଷ୍ଟମାଇକ୍ଷେପନ ହୋଇନଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.1 ଏବଂ 3.2.8.2)
- ସ୍ପାର୍ଟକାର୍ଡ ଆଧାରରେ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ/ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରିରେ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ 71.05 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଆରୋପଣ ହୋଇନଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.4)
- ଆଇଟି କର୍ମଚାରୀବୃନ୍ଦଙ୍କ ସ୍ୱଳ୍ପ ଉପଯୋଗ ଫଳରେ ରିଆଡିବାତାଙ୍କୁ 34 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅନୁଚିତ ଫାଇଦା ମିଳିଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.5)
- ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାଗଜ ଭିତ୍ତିକ ଲକ୍ଷ୍ଣିଙ୍କ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି ବାବଦରେ 1.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନିୟମିତ ସେବା କର ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.6)
- ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟମ ଗୁଡ଼ିକର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗରେ ଅଭାବମାନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ବିଳମ୍ବରେ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ହୋଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.7)
- ବିଧିମାନ୍ୟତା କଣ୍ଟ୍ରୋଲର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଫଳରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନେକ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ଯୋଗ୍ୟତା ନଥାଇ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.9)
- ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟାରେ ଧାରାବାହିକତାର ଅଭାବ ଏବଂ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକରେ ଅନିୟମିତତା ମାନ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.11 ଏବଂ 3.2.8.15)
- ନିବେଶ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ ପଦ୍ଧତିରେ 422 ଗୋଟି ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଓ 74 ଗୋଟି ରେସିସ୍ ସଂଖ୍ୟାର ଦୋହରା ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.12)
- କାର୍ଡ ଚିସ୍ତକୁ ସକ୍ଳାୟ କରାନଯାଇ 13,370 ଗୋଟି ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଏବଂ 22,411 ଗୋଟି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ 3.2.8.16)

- ସଂଯୋଗୀକରଣ ନଥିବାରୁ ଆପଣ ବିହୀନ ପ୍ରମାଣପତ୍ରଟିକସ ନିକାସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରକାୟରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ମାନଙ୍କରେ ଦୋହରା ତଥ୍ୟାବଳୀମାନ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ।

(ଅନୁଲେଖ 3.2.8.17)

3.2.1 ଉପକ୍ରମ

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଡ଼କ ପରିବହନ ଓ ରାଜମାର୍ଗ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଗୋଟିଏ “ନ୍ୟାସାନାଲ ଡାଟାବେସ ନେଟୱର୍କ” ତିଆରି କରିବାକୁ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଯୋଜନା ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଭାବେ ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ତଥ୍ୟାବଳୀ “ଷ୍ଟେଟ ରେଜିଷ୍ଟର” ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ କରଗତ ହୋଇପାରିବ । ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି ସଫ୍ଟୱେଆର ଯଥା “ବାହନ” ରେ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଏବଂ “ସାରଥି” ରେ ଗାଡ଼ି ଚଳକମାନଙ୍କୁ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଲାଇସେନ୍ସ ତଥ୍ୟାବଳୀମାନ ଆଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ “ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ” ପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ଏକ ଅଂଶ ବିଶେଷ ରୂପେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଡ଼କ ପରିବହନ ଓ ରାଜମାର୍ଗ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଅଗଷ୍ଟ 2004 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ମାର୍ଗଦର୍ଶକୀ ଅନୁସାରେ ଉପରୋକ୍ତ ସଫ୍ଟୱେଆର ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ¹ ଆଧାରରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗାଡ଼ି ପରିଚଳନା ଲାଇସେନ୍ସ (SCBDL) ଏବଂ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (SCBRC) ପ୍ରଦାନ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ଠାରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । କମ୍ପ୍ୟୁଟର ମାଧ୍ୟମରେ ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରି ଉପରୋକ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେବା ଏବଂ ଏକ ବାହ୍ୟ ଉତ୍ସରୁ ବିବିଧ କ୍ରିୟାକଳାପକୁ ପ୍ରଭାବୀ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଏହା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଜାତୀୟ ପରିବହନ ଓ ରାଜମାର୍ଗ ବିଭାଗର ଅଗଷ୍ଟ 2010 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମତେ ଇଲେକଟ୍ରୋନିକ୍ ମୋଡ଼ ପଦ୍ଧତିରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରୁ ଜାତୀୟ ପରମିଟ ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଅଛି ।

3.2.2 ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

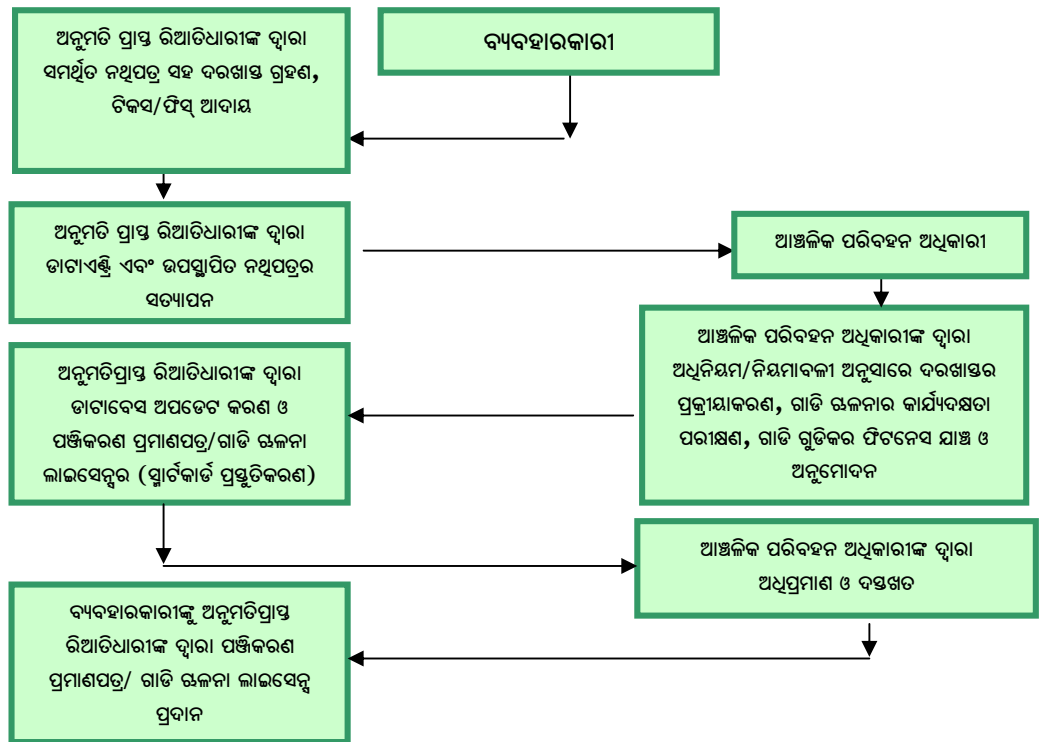
ଓଡ଼ିଶା ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ ବିଭାଗଙ୍କ ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ, ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ଅଫିସ୍ ଏବଂ ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ପରିବହନ କମିଶନର (ପ୍ରଶାସନ), ସଚିବ, ଯୁଗ୍ମ ପରିବହନ କମିଶନର (ବୈଷୟିକ), ଉପ ପରିବହନ କମିଶନର (କର), ବିଭ ଅଧିକାରୀ, ସହକାରୀ ପରିବହନ କମିଶନର (ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ), ଅନୁଶାସନ ସଚିବ, ଦୁଇଜଣ ସହକାରୀ ସଚିବ, ଦୁଇଜଣ ସହକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଟ୍ରାଫିକ୍ ସର୍ଭେ), ଜଣେ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଜଣେ ବିଧି ଅଧିକାରୀ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । କ୍ଷେତ୍ରସ୍ତର ସ୍ତରରେ ଡ୍ରାଇଭିଙ୍ଗ ଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ତିନିଜଣ ଜ୍ଞାନୀ ଉପ କମିଶନର ଏବଂ 31 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ² କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଯୁଗ୍ମ ପରିବହନ କମିଶନର (ବୈଷୟିକ) ବିଭାଗର ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସମ୍ପର୍କିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଅଫିସ୍ ।

¹ ମାଲକୋ ପ୍ରସେସର ଚିତ୍ର ଲଗାଯାଇଥିବା ଏକ ପୁଞ୍ଜିକ କାର୍ତ୍ତ ଯାହା ତଥ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଆବେଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ଏକ ପାରଙ୍ଗମ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉଭୟ ଗାଡ଼ି ଚଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନିମନ୍ତେ କାର୍ତ୍ତ ଓ ଚିତ୍ରର ଆୟତନ ଥରକୁ ଥର ସଂଶୋଧିତ ଓ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ।

² ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ବୌଦ୍ଧ, ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, କଟକ, ଦେବଗଡ଼, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ, ଜଗତସିଂହପୁର, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ମାଲକାନଗିରି, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁଲିଚାଣା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର, ସୋନପୁର, ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

3.2.3 ସଫ୍ଟୱେଆର ପ୍ରୟୋଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ପଦ୍ଧତିର ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ

ଫୁଲ୍-ସ୍କେଲ୍ ପାଇଁ ‘ଜାଭା’ ପ୍ରୟୋଗିକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଏବଂ ବ୍ୟାକ-ଏଣ୍ଡ ଡାଟାବେସ ପାଇଁ ‘ଓରାକଲ 10g’ ପ୍ରୟୋଗିକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଅପରେଟିଙ୍ଗ୍ ସିଷ୍ଟମ (WOS) ରେ ‘ବାହାନ’ ସଫ୍ଟୱେଆର ବିକଶିତ ହୋଇଅଛି । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଫୁଲ୍-ସ୍କେଲ୍ ପାଇଁ ‘ଭିଜୁଆଲ ବେସିକ’ ପ୍ରୟୋଗିକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଏବଂ ବ୍ୟାକ-ଏଣ୍ଡ ଡାଟାବେସ ପାଇଁ ‘ଓରାକଲ 10g’ ପ୍ରୟୋଗିକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ସେହି ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଅପରେଟିଙ୍ଗ୍ ସିଷ୍ଟମରେ ‘ସାରଥ୍’ ସଫ୍ଟୱେଆର ବିକଶିତ ହୋଇଅଛି । ବିଭାଗର ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ସାଧନ ରୂପେ SCBDL/SCBRC ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଯୋଜନାଟି ବିଲ୍-ଓନ-ଅପରେଟିଙ୍ଗ୍ ଗ୍ରାହକ (BOOT) ଆଧାରରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ମେସର୍ସ ସ୍ଲାର୍ଟ ଟିପ୍ପର୍ ଲିଃ (SCL) ନାମକ ଏକ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କୁ 29 ଜୁଲାଇ 2006 ରେ ଏକ ରୁକ୍ତି ବଳରେ 15 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଅଛି । ଯାହାହେଉ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଯୋଜନାଟିର ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ 26 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ପଦ୍ଧତିର ବିହଙ୍ଗାବଲୋକନ ଏବଂ ଯୋଜନାଟିରେ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର ନିମ୍ନ ପ୍ରବାହ ତଥ୍ୟ ଫର୍ମରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

3.2.4 ସମୀକ୍ଷାର ପରିସର

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁଲେଖ 3.2 ରେ ପରିବହନ ବିଭାଗରେ ‘ବାହାନ’ ର ସୂଚନା ଓ ପ୍ରମୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସମୀକ୍ଷା ଉପରେ ହୋଇଥିବା ଏକ ପୁନର୍ବିଲୋକନ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ପରିସରରେ ‘ବାହାନ’ ର ଉପରୋକ୍ତ ପଦ୍ଧତି/ଯୋଜନାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଟିକସ ଓ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ‘ସାରଥ୍’ ରେ ବିହିତ ହାରରେ ଫିସ୍ ଆଦାୟ, ଗାଡ଼ି ଝଳନା ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଗାଡ଼ି ଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ପଦ୍ଧତି ଅଧୀନରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନଠାରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା ପରମିଟ୍ ପ୍ରଦାନ ସହ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ଅବଧିଠାରୁ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ

ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ସ୍ତରୀକୃତ ଯାଦୃଶିକ ନମୁନା ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏବଂ ଆଠଗୋଟି³ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ବଛାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତତ୍ପରେ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ବୈଠକରେ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ⁴ କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

3.2.5 ସମୀକ୍ଷାର ମାନଦଣ୍ଡ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସମୀକ୍ଷାର ମାନଦଣ୍ଡ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ।

- ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988
- କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ, 1989
- ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975
- ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ, 1993
- ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏବଂ ମେସର୍ସ ପ୍ଲାର୍ଟିସ୍ ଲିଃ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 29 ଜୁଲାଇ 2006 ରେ ହୋଇଥିବା ରିଆଡି ରାଜିନାମା ।
- ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅନୁଦେଶ ।

3.2.6 ସ୍ୱୀକୃତି

ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିବାରୁ ବିଭାଗୀୟ ସହଯୋଗକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛୁ । ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ବୈଠକ ହୋଇଥିଲା । ଆମ ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ବିଭାଗକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କଠାରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର/ଅକ୍ଟୋବର 2011 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତର ଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି । 10 ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ଏକ ଅନ୍ତିମ ବୈଠକରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା । ବିଭାଗୀୟ ମତାମତ ଏବଂ ତା’ ଉପରେ ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ।

3.2.7 ସମୀକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ଆକଳନ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।

- କାର୍ଯ୍ୟାଦିତ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ପଦ୍ଧତିର ମୋଡ୍ୟୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରଗତ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀ ସଠିକ୍ ଭାବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ;
- ରାଜ୍ୟର ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଗାଡ଼ି ଓ ଲାଇସେନ୍ସ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଯୋଗୀକରଣ ସ୍ଥାପନ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଏହାର ସର୍ଜନା ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ସରଭର ସ୍ଥାପନ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ;
- ଉପଯୁକ୍ତ ଜନସୂଚୀ ଏବଂ ବୈଧାନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଛି କି ନାହିଁ;
- ଯୋଜନା ମୁତାବକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ଜାତୀୟ ପରମିଟ୍ ପରିକଳ୍ପନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ; ଏବଂ

³ ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, କଟକ, ଡେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ନୂଆପଡ଼ା ଓ ରାୟଗଡ଼ା ।

⁴ ବର୍ହିଖୋଲ ।

- ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ‘ବାହାନ ଓ ‘ସାରଥି’ ସଫ୍ଟୱେୟାର ମାଧ୍ୟମରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣର ସାମଗ୍ରୀକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବେ ସାଧିତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ।

3.2.8 ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

3.2.8.1 ଯୋଜନାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ

ଚୁକ୍ତିରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଯୋଜନାର ପରିସର ମୁତାବକ ପ୍ଲାର୍ଟିକାର୍ଡ ଭିତ୍ତିକ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କୁ ଗ୍ରାମସ୍ୟାଟ୍ ସଂଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେବେ ଏବଂ ରିଆଡିଧାରୀ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡିକ ସହିତ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହ ସଂଯୋଗୀକରଣ ସ୍ଥାପନ କରି ବାସ୍ତବ ସମୟ ରେକର୍ଡମାନ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ବୁଟ (BOOT) ଆଧାରରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ସମସ୍ତ ହାର୍ଡୱେୟାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସମ୍ପର୍କିତ ସମ୍ପତ୍ତି 15 ବର୍ଷ ପରେ ବିଭାଗକୁ ଅନ୍ତରଣ ହେବ ।

ପ୍ଲାର୍ଟିକାର୍ଡ ଆଧାରରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ଗାଡ଼ି ଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ଯୋଜନା ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଭାରତ ସରକାର ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କର ପରିବହନ ବିଭାଗର ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ନିମନ୍ତେ ମଇ 2002 ରୁ ଏହି ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ।

ତଦନୁସାରେ 2002-03 ମଧ୍ୟରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ସରକାର ଜୁନ୍ 2002 ରେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚ ଦୁଇଟି ସଫ୍ଟୱେୟାର କେବେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ଏବଂ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପନ କରାଗଲା ତାହାର କୌଣସି ନଥିପତ୍ର ନଥିଲା । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବାହାନର ପରମିଟ୍ ମତ୍ତ୍ୟୁଲ ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜିକରଣ ଏବଂ ସାରଥିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ମତ୍ତ୍ୟୁଲ ବ୍ୟତୀତ ବାହାନ ଓ ସାରଥିର ସମସ୍ତ ମତ୍ତ୍ୟୁଲ ଗୁଡିକ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ସହକାରୀ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 1993 ପରଠାରୁ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ବସିଯତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଗୁଡିକ ଆମଦାନୀ କରାଯାଇଥିଲା । “ବାହାନ” ଓ “ସାରଥି” ସଫ୍ଟୱେୟାର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ଲାର୍ଟିକାର୍ଡ ଭିତ୍ତିକ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଗାଡ଼ିଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ଲାର୍ଟିକାର୍ଡ ଟିସ୍ତ ଲିଃ ନାମକ ନୂଆପିଲ୍ଲୁର ଏକ ସଂସ୍ଥାକୁ ଏକ ରିଆଡି ଚୁକ୍ତି ଜରିଆରେ ଜୁଲାଇ 2006 ରେ 15 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉଟସୋର୍ସି କରାଯାଇଥିଲା । ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଦସ୍ତଖତ ହୋଇଥିବା ରାଜିନାମାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଗଲା ।

- ଯଦିତ ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ରାଜିନାମା ତାରିଖ ଯଥା 29 ଜୁଲାଇ 2006 ଠାରୁ 135 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣରେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସର୍ଜନା ସହିତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହାର ସଂଯୋଗୀକରଣ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଥିଲା, ରିଆଡିଧାରୀ ଏହା ଗ୍ରାମସ୍ୟାଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂଯୋଗୀକରଣର ସର୍ଜନା କରିପାରି ନଥିଲେ କାରଣ ବିଭାଗ ନିକଟରେ ଗ୍ରାମସ୍ୟାଟ୍ ର ବୃତ୍ତବ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରସାର ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।
- ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସହକ ପରିବହନ ଓ ରାଜମାର୍ଗ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣର ଜାତୀୟ ନୀତି ଆଧାରରେ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ତାଙ୍କର ଜିଲ୍ଲା ସେକ୍ଟର ସହ 34 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ/ସହକାରୀ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ ନିମନ୍ତେ ଜୁଲାଇ/ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତାରେ ଅଣାଯାଇଥିବା ଦୁଇ ଏମ୍ପିବିଏସ୍ ଦୁତଗତି ସମ୍ପନ୍ନ ସଂଯୋଗୀକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିନା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ଆନ୍ତଃସଂଯୋଗକରଣ ଓ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ ହୋଇନଥିଲା ।

- ଅଧିକତଃ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ 34 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ/ସହକାରୀ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ⁵ ସଂଯୋଗକରଣ ନିମନ୍ତେ 256 କେବିପିଏସ୍ ଗତି ବିଶିଷ୍ଟ 35 ଗୋଟି ଭଡା ଭିଡିକ ଭିସ୍ୟାଟ୍ ଲାଇନ ଭାରତ ସଞ୍ଚାର ନିଗମ ଲିଃ ଠାରୁ ଜୁନ୍ 2010 ରେ ବାର୍ଷିକ ଲିଜ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ 20.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ହାସଲ କରାଯାଇ ସର୍ବନିମ୍ନ ତିନିବର୍ଷ ପାଇଁ ଅକ୍ଟୋବର 2011 ସୁଦ୍ଧା ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ସଂସ୍ଥାପନ ହୋଇଥିଲା । ଆମ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାକୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଅକ୍ଟୋବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଭି-ସ୍ୟାଟ୍ ଲାଇନ ଗୁଡ଼ିକ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ସୁଦ୍ଧା ବ୍ୟବହାର ହୋଇନଥିଲା । ଏଣୁ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଥାଇ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିଡିଭୁମି ସର୍ଜନାର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ 20.42 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ପରେ ହିଁ ହାସଲ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ, ବିଭାଗ ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ଅକ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀରେ କହିଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ରେଜିଷ୍ଟର (ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ଡାଟାବେସ୍) ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ୍ ସେଣ୍ଟର, ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ୍ ସେଣ୍ଟରର ଭଡା ଭିଡିକ ଲାଇନ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହ ସଂଯୁକ୍ତ ଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରିଆଡିଥାରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଦ୍ଧିତ ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ଏକିକୃତ କରି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ବାସ୍ତବ ସମୟ ଭିଡିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିଡି ସ୍ଥାପନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ବିଭାଗ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଏକ ସହାୟକ ସଂଯୋଗକରଣ ନିମନ୍ତେ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ୍ ସେଣ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ମାଗଣାରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା 2 ଏମ୍ପିବିଏସ୍ ଗତି ବିଶିଷ୍ଟ ସଂଯୋଗକରଣ ସହିତ ଅତିରିକ୍ତ ଭାବେ ଭଡା ଭିଡିକ ଭି-ସ୍ୟାଟ୍ ଲାଇନ ପସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ସର୍ବଦା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ।

ଯାହାହେଉ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ବାସ୍ତବ ସମୟ ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଥାଇ ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀରେ ଭିଡିଭୁମିର ସର୍ଜନା ଏବଂ ଏହାର ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତଥା କଟକସ୍ଥ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ସହ ସଂଯୋଗକରଣ ଅଦ୍ୟାବଧି ହାସଲ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

3.2.8.2 “ବାହାନ” ଓ “ସାରଥି” ସଫ୍ଟୱେଆରମାନଙ୍କର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କ୍ଷମତାର ଆଂଶିକ ବ୍ୟବହାର

ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ୍ ସେଣ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ‘ବାହାନ’ ଓ ‘ସାରଥି’ ସଫ୍ଟୱେଆରମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱୟଂକ୍ରୀୟ ପରିଚ୍ଛଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି (MIS) ରେ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ, ଗାଡ଼ିମାଲିକ ମାନଙ୍କର ପରିଚୟ, ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବୈଷୟିକ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ଣ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଭ୍ରାଉଜିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଏତଦ୍ୱ୍ୟତୀତ ପଦ୍ଧତିରେ କର, ଫିଟନେସ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ / ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ, ପରମିଟ୍, ପ୍ରଶାସନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରିପୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦିର ସୂଚନା ରହିଥାଏ ।

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ସଫ୍ଟୱେଆରମାନଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୋଡ୍ୟୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଅଦ୍ୟାବଧି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିଲା ।

- ‘ବାହାନ’ ରେ ପରମିଟ୍ ମୋଡ୍ୟୁଲ ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ ପଞ୍ଜିକରଣ ମୋଡ୍ୟୁଲ
- ‘ସାରଥି’ ରେ ଅପରାଧ ଧରିବା, ଭ୍ରାଉଜିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଗୁଡ଼ିକର ନିଲମ୍ବନ କ୍ରିୟା ରଦ୍ଦ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଥିବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ମୋଡ୍ୟୁଲ

⁵ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆପାରଟର ଟର୍ମିନାଲ ।

ବାଣିଜ୍ୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳୁ ହେବାର ପ୍ରାୟ ଚାରିବର୍ଷ ଅତିବାହିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ପଦ୍ଧତିର ଅନ୍ତଃଗଠିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ ଅଦ୍ୟାବଧି କରିପାରି ନଥିଲେ ।

ଆମେ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ‘ସାରଥି’ ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ମୋଡ୍ୟୁଲକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ମୋଡ୍ୟୁଲ ଗୁଡ଼ିକର କଷ୍ଟମାଲଜେସନ୍ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଏହା ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଲାଗୁ କରାଯିବ । ‘ସାରଥି’ ର ଏନ୍‌ଫୋରସମେଣ୍ଟ ମୋଡ୍ୟୁଲକୁ କଷ୍ଟମାଲଜେସନ୍ କରାଯାଉଅଛି ଏବଂ କେତେକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି । ପାଇଲଟ ସ୍ଥାନରେ ସଫଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏହି ମୋଡ୍ୟୁଲର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବ ।

3.2.8.3 ସ୍ୱାର୍ଥ ଚିନ୍ତା ଲିଃ ସହ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତି ରାଜିନାମାରେ କେତେକ ଅଭାବ

ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ରିଆଡିଆରୀ ଦୃଶ୍ୟମାନ ନିରୀକ୍ଷଣ ଜୋନରେ କିଛିବନ୍ଦି ଖରିଦ ରଦ୍ଦିକରଣ ଓ ବନ୍ଧକ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନାର ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ସେବା ଦେୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ।

ବନ୍ଧକ ରଦ୍ଦ ହେବାପରେ ନୂତନ ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ରାଜିନାମାରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ବନ୍ଧକ ରଦ୍ଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଦୃଶ୍ୟମାନ ନିରୀକ୍ଷଣ ଜୋନରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉନଥିବାରୁ ନୂତନ ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ଯାହାହେଉ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ କାର୍ତ୍ତଧାରୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ବନ୍ଧକଟି ରଦ୍ଦ ହେବାପରେ ନୂଆ ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ ବାବଦରେ 190 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ । 190 ଟଙ୍କାରେ ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସାନି ବନ୍ଧକ ରଦ୍ଦିକରଣ କେବଳ ଚିନ୍ତା ଓ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ କିଛି ଫିସ୍ ଆଦାୟ ଦ୍ୱାରା ଅଦ୍ୟାବଧିକରଣ କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ଏହିପରି ତୃତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚୁକ୍ତି ହେବା ଫଳରେ କାର୍ତ୍ତଧାରୀ ମାନେ ସେବା ଦେୟ ବାବଦରେ ଅଧିକ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ତୃତିଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ବିଭାଗ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଉଅଛି ଏବଂ ବିରୁଦ୍ଧି ଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

3.2.8.4 ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ଆଧାରରେ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ/ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ, କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ମାନକ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ନଥିବା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ରାଜିନାମା ମୁତାବକ ରିଆଡିଆରୀ ଗାଡ଼ି ଝଳନା କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରିବା ଦିନଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ଫିଟନେସ ପରୀକ୍ଷଣ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରିବା ଦିନଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱାର୍ଥକାର୍ତ୍ତ ଆଧାରରେ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା କଥା ଏବଂ ଏଥିରେ ଅସଫଳ ହେଲେ ବିଭାଗ ରିଆଡିଆରୀ (SCL) କୁ ଠାରୁ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଜୋରିମାନା ବାବଦରେ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ସେବା ଦେୟ 55.67 ଟଙ୍କାର 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 5.57 ଟଙ୍କା ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସେବା ଦେୟ 167.01 ଟଙ୍କାର 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 16.70 ଟଙ୍କା ଆରୋପଣ କରିବାର ଥିଲା ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁଲେଖ 3.2.9 ରେ ଆମେ ଏହି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ । ନଅଗୋଟି⁶ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନଥିବତ୍ର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ

⁶ ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, କଟକ, ଡେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ନୂଆପଡ଼ା, ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ଚଣ୍ଡିଖୋଳ ।

ଦେଖିଲୁ ଯେ ସ୍ପାର୍ଟିକାର୍ଡ ଆଧାରରେ ପରିବହନ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର 117 ଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 1,161 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପରିବହନ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର 238 ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 1,430 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଗାଡ଼ିରକ୍ଷା ଲାଇସେନ୍ସ 93 ଦିନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 622 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଆରୀ ଠାରୁ 71.05 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଜୋରିମାନା ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ବର୍ଷ	ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ/ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା	ବିଳମ୍ବର ଅବଧି (ଦିନରେ)	ଆରୋପଣ ଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନା (ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)
ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ	3,80,648	93 to 622	21.19
ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ପରିବହନ)	36,954	117 to 1161	6.17 ⁷
ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଅଣ ପରିବହନ)	2,61,628	238 to 1430	43.69 ⁷
ମୋଟ	6,79,230	93 to 1430	71.05

ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ସଂକ୍ରୀୟାର ଅଭାବ ହେତୁ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୟୋଚିତ ସେବା ପ୍ରଦାନ ହୋଇନଥିଲା ।

ଅଧିକତ୍ୱ ରାଜିନାମାର ସର୍ଭିକଳୀ ଅନୁସାରେ ରିଆଡିଆରୀ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ/ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନା ପରିମାଣ ଦର୍ଶାଇ ଏକ ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବାର ଥିଲା । ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ରିଆଡିଆରୀ ସେବା ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ କୌଣସି ରିପୋର୍ଟ ଦେଇ ନଥିଲେ ଏବଂ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟ ମଗାଇ ନଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ୱ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ସୁଦ୍ଧା କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଆରୋପଣ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ବିଭାଗ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ମାନକ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ରଖିବାକୁ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କୁ ଥରକୁ ଥର ଅନୁଦେଶ ଦିଆଯାଉଅଛି । ମାତ୍ର ଉକ୍ତ ଆବାହନ ଜୋରିମାନା ବିଷୟରେ ନିରବ ଥିଲା । ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ଅନ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀରେ ବିଭାଗ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଓ ଅନୁମୋଦନ ପରେ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଦିଆଯାଉଥିବାରୁ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥାଇ ପାରେ କିନ୍ତୁ ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ମାନେ ବାୟୋମେଟ୍ରିକ ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଆସୁନାହାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁଠାରେ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କୁ ପୁଣି ହେବା ଦିନର ଗୋଟିଏ ଦିନ ଅତିକ୍ରମ ହେବାପରେ ସ୍ପାର୍ଟିକାର୍ଡର ସକ୍ରିୟକରଣ ହୋଇଛି ସେଠାରେ ବିଳମ୍ବର ବ୍ୟାପ୍ତି ହିସାବ ହୋଇଅଛି । ଅଧିକତ୍ୱ ଏହା ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ଯୋଜନା ହୋଇଥିବାରୁ ଏଥିରେ ତୁରନ୍ତ ସେବା ପ୍ରଦାନ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇଥିଲା । ବିଳମ୍ବ କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଯାହା ହେଲେବି, ଅଭାବୀ ନାଗରିକ ସେବାରେ ହିଁ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା ।

⁷ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ଆଗକୁ ଥିବା ପରିମାଣକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରାଯାଇଅଛି ଯାହା ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ (ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି) ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ବାହାନ ଉପରେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରମୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପୁନର୍ବିଲୋକନରେ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇନଥିଲା ।

3.2.8.5 ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସ୍ୱଚ୍ଛନିୟୋଜନ

ରୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତ ମୁତାବକ ବିଭାଗ, ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରରୁ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କର୍ମଚାରୀ ମାନଙ୍କୁ ନିୟୋଜନ କରିବା କଥା ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଓ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପଦ୍ଧତି ପରିଚଳନା ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ ରହିବେ । ସେମାନଙ୍କ ମାସିକ ପାରିଶ୍ରମିକ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭାଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଆଯିବ ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନ ର ଅନୁକ୍ଷେପ 3.2.8.3 ରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଜୁଲାଇ 2007 ରୁ ଜୁଲାଇ 2009 ମଧ୍ୟରେ 12 ଜଣ ସହକାରୀ ପ୍ରୋଗ୍ରାମରକୁ ନିଯୁକ୍ତି ଓ ନିୟୋଜନ

କରାନଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ପାରିଶ୍ରମିକ ବାବଦରେ ଅନୁଚିତ ଫାଇଦା ମଞ୍ଜୁର ହେତୁ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କର 30 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚୟ ହୋଇଥିବାର ଆମେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲୁ । ଅଧିକତ୍ତୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯଦିବ ପଦ୍ଧତିଟି 34 ଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ⁸ (31 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଓ ତିନିଗୋଟି ସହକାରୀ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ) କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଅଛି, ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମେତ 35 ଜଣ ସହକାରୀ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଓ ପଦ୍ଧତି ପରିଚଳନା ତଦାରଖ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ସ୍ଥଳେ ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଜୁଲାଇ 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 18 ଜଣ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର ନିଯୁକ୍ତ ଓ ନିୟୋଜିତ ହୋଇଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମେତ 16 ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରୋଗ୍ରାମରଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମର ପିଛା ମାସିକ 10,000 ଟଙ୍କା ପାରିଶ୍ରମିକ ବାବଦରେ ଉଚ୍ଚ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କର ହିସାବରେ 34 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଚିତ ଫାଇଦାର ସଂପ୍ରସାରଣ ଘଟାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାରେ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଭାବ ହେତୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନିୟୋଜନ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଏହି ବିଦ୍ୟାରେ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ନିୟୋଜନ ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଅଛି ।

3.2.8.6 ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନିୟମିତ ସେବା ଦେଇ ସଂଗ୍ରହ

ରାଜିନାମା ଅନୁସାରେ ଜାଲ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧନାତ୍ମକ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରଦାନ ରୋକିବା ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କ ହଲୋଗ୍ରାମ ଲଗାଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷିତ କାଗଜ ଆଧାରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲର୍ଷି ଲାଇସେନ୍ସ ବାବଦରେ ସେବା ଦେଇ 20 ଟଙ୍କା ଅଟେ । ରିଆଡିଧାରୀ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବାର୍ଷିକ ଆବଶ୍ୟକତା ମୁତାବକ ଏହି କାଗଜ ସଂଗ୍ରହ କରି ଯୋଗାଇବେ ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନ ର ଅନୁକ୍ଷେପ 3.2.10 ରେ ଆମେ ଏହି ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ରିଆଡିଧାରୀ ସୁରକ୍ଷିତ କାଗଜ ଓ ହଲୋଗ୍ରାମ ବଦଳରେ ସାଧା କାଗଜରେ ଲର୍ଷି ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରି ବ୍ୟବହାରକାରୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଇସେନ୍ସ ପିଛା 20 ଟଙ୍କା ହାରରେ 26 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011

⁸ ମଇ 2009 ରେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଅଧିକ ଯଥା, ବୌଦ୍ଧ, ଦେବଗଡ଼, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ମାଲକାନଗିରି ଏବଂ ସୋନପୁର ଠାରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଖୋଲାଯାଇଅଛି ।

ମଧ୍ୟରେ ସେବା ଦେଇ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଯାହାହେଉ ରିଆଡିଧାରୀ 5,02,617 ଗୋଟି ଲକ୍ଷି ଲାଇସେନ୍ସ ହଲୋଗ୍ରାଫିଫୁଲ୍ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ କାଗଜରେ ପ୍ରଦାନ ନକରି ସାଧା କାଗଜରେ ପ୍ରଦାନ କରି 1.01 କୋଟି ଟଙ୍କା ସେବା ଦେଇ ବାବଦରେ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ବିଭାଗ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ରାଜିନାମାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ରିଆଡିଧାରୀ ସେବା ଦେଇ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ସରକାରଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା କାଗଜରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ହଲୋଗ୍ରାଫି ନଥାଇ ଲକ୍ଷି ଲାଇସେନ୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

3.2.8.7 ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗରେ ଅଭାବ

3.2.8.7.1 ଓମିନିବସର ବ୍ୟବସାୟୀକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ନହେବା

5 ନଭେମ୍ବର 2004 ରେ ସଂଶୋଧିତ ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ଅନୁସାରେ ଓମିନିବସ ଯଥା ଦ୍ରାଢ଼ଭର ସିଟକୁ ଛାଡ଼ି ଛଅରୁ ଅଧିକ ସିଟ ଥିବା ଗାଡ଼ି ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଏହା ଫିଟନେସ୍ ଶାସନ କାଳର ଦୃଷ୍ଟିସାମାନ୍ୟ ଅଣାଯାଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ କର ଆଦାୟ ସହିତ ଓମିନିବସ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଫିଟନେସ୍ ଫିସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ନଅ ଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ 1961 ଗୋଟି ଗାଡ଼ି, ଯାହାର ବସିବା କ୍ଷମତା ସାତଟିରୁ ଅଧିକ ଥିଲା, ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅଣ ପରିବହନ

ଶ୍ରେଣୀରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଯୋଗୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହାରରେ ଗାଡ଼ି ପିଛା 300 ଟଙ୍କା ହିସାବରେ 5.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଫିଟନେସ୍/ପରୀକ୍ଷା ଫିସ୍ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଶାସନ କାଳରେ ଯଥା ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରୁ ମଇ 2011 ମଧ୍ୟରେ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା । ସଂଶୋଧିତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଫିଟନେସ୍ ଫିସ୍ ସଂଗ୍ରହ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟୀକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ନହେବା ହେତୁ ଏଭଳି ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏଭଳି ହାନି ଏଡାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତିରେ ସଂଶୋଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବାକୁ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଉଛି ।

3.2.8.7.2 ଘରୋଇ ସେବା ଯାନଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସାୟୀକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟମ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ନହେବା

14 ମଇ 2010 ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ଅଧିନରେ ମୋଟର କାର ଓ ମୋଟର କ୍ୟାବର ବସିବା କ୍ଷମତା ଦ୍ରାଢ଼ଭର ସିଟକୁ ମିଶାଇ ସାତୋଟି ସିଟ କିମ୍ବା ତାହାଠାରୁ କମ୍ ସିଟ ଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକକାଳିନ ଟିକସ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବେ ଏବଂ ସାତୋଟି ସିଟରୁ ଅଧିକ ସିଟ ଥିବା ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବ୍ୟବସାୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲେ ଘରୋଇ ସେବା ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବେ । ଏହି ଘରୋଇ ସେବା ଶ୍ରେଣୀର ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ 14 ମଇ 2010 ରୁ ସିଟ ପିଛା 800 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଟିକସ ଦେବେ ଏବଂ ଏକକାଳିନ ଦେଇ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଗାଡ଼ି କ୍ରୟମୂଲ୍ୟର ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କିମ୍ବା ବାର୍ଷିକ ଟିକସର 10 ଗୁଣ ଯାହା ଅଧିକ ହେବ ସେହି ହାରରେ ଟିକସ ଦେବେ ।

କଟକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ 4 ଜୁନ୍ 2010 ରୁ 11 ଅକ୍ଟୋବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ସାତଗୋଟି ସିଟ ବିଶିଷ୍ଟ ଦୁଇଗୋଟି ଗାଡ଼ି ଘରୋଇ ସେବା ଗାଡ଼ି ରୂପେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ ଏହି ଗାଡ଼ି ଦୁଇଟି ଏକକାଳିନ

ଟିକସ ଶ୍ରେଣୀ ଭାବରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହେବା କଥା । ଏହା ଫଳରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସମୟରେ 47,577 ଟଙ୍କାର ଟିକସ ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୁଚିତ ହେଉଅଛି ଯେ ଘରୋଇ ସେବା ଶ୍ରେଣୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତିରେ ସଠିକ ଭାବେ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ହୋଇନାହିଁ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକଙ୍କୁ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତିରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବାକୁ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରକୁ କୁହାଯାଇଛି ।

3.2.8.7.3 କ୍ରେନ/ହାଇଡ୍ରା ଇତ୍ୟାଦିର ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ପଞ୍ଜିକରଣ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ନହେବା

6,000 କିଲୋଗ୍ରାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଲ ଲଦା ହୋଇନଥିବା ଓଜନର ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ରେଟ୍ ଅନୁସାରେ ଥିବା କରହାର ବ୍ୟତୀତ 14 ମଇ 2010 ରୁ ନୂତନ ଭାବେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 6,000 କିଲୋଗ୍ରାମରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାଲ ଲଦା ହୋଇନଥିବା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ଉଚ୍ଚତର କର ହାରରେ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ଭାବେ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ 39 ଗୋଟି ଗାଡ଼ି ଯଥା କ୍ରେନ ଓ ହାଇଡ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ଯାହାର ମାଲ ଲଦା ହୋଇନଥିବା ଓଜନ 6,000 କିଲୋଗ୍ରାମରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଥିଲା ସେଗୁଡ଼ିକ 30 ଜୁନ୍ 2010 ରୁ 14 ଏପ୍ରିଲ 2011 ମଧ୍ୟରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ହୋଇ ଟିକସ ବାବଦକୁ

2.62 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା, ଯଦିଓ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରହାର ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ କର ଦେୟ 3.13 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହେବାର ଥିଲା । ପଦ୍ଧତିରେ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଗୀକରଣର ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ନହୋଇଥିବା ଫଳରେ 0.51 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକଙ୍କୁ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରକୁ କୁହାଯାଇଅଛି ।

3.2.8.7.4 କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ିର ଏକକାଳିନ ଟିକସ ଦେୟର ବିଲମ୍ବିତ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ

14 ମଇ 2010 ରେ ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ 1975 ଅନୁସାରେ 3,000 କିଲୋଗ୍ରାମରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାଲ ଲଦା ହୋଇଥିବା ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ ନୂତନ ଭାବରେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ବର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଓଜନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା କର ସ୍ଥାନ ବଦଳରେ ଏକକାଳିନ ଟିକସ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କର ଦେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ 15 ମଇ 2010 ରୁ 26 ମଇ 2010 ମଧ୍ୟରେ ପଦ୍ଧତିରେ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟମର ନୂତନ ସଂଶୋଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଲମ୍ବିତ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ଯୋଗୁଁ ଏହିଭଳି 51 ଗୋଟି ଗାଡ଼ିରୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ହାରରେ ଟିକସ ଆଦାୟ

ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 9.78 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କର ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । କର ହାରର ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପଦ୍ଧତିରେ ଜୁନ୍ 2010 ଠାରୁ କଟ୍ଟମାଇଜ୍ ହୋଇଥିଲା ।

3.2.8.8 କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ପଦ୍ଧତି (ବାହାନ) ମଧ୍ୟରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ତଥ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ବସିଯତ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଅନୁଚିତ ବିଧିମାନ୍ୟତା

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ 1975 ଅନୁସାରେ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଟିକସ ଦେବାର ମାନଦଣ୍ଡ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର କ୍ରୟ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ପରିମାଣ, ମାଲ ଲଦା ହୋଇନଥିବା ଘରୋଇ ମୋଟରଯାନ/ ମୋଟର ସାଇକେଲ ଇତ୍ୟାଦିର ଓଜନ, ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି/ଠିକା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଆସନ ଓ ଠିଆ ହୋଇପାରିବା ଯାତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଲ ଲଦାଯାଇଥିବା ଗାଡ଼ିର ଓଜନ ଅନୁସାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ।

ବଛାଯାଇଥିବା ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିତ୍ତିଭୂମି ଓ ପରିଚଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି ପୋର୍ଟାଲରେ ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟରସ୍ଥ ବସିଯତ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀରୁ ବଛାଯାଇଥିବା ନମୁନା ସହିତ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଭାବ ଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ।

- ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ଯଥା 75 ଗୋଟି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିର ଠିଆ ହୋଇପାରୁଥିବା ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ସଠିକ ଭାବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇନଥିବାରୁ ଟିକସ ଏଡାଇ ଦେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।
- 80 ଗୋଟି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି, 45 ଗୋଟି ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ଏବଂ 50 ଗୋଟି ଠିକାଗାଡ଼ିର ତଥ୍ୟ ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ଆଦୌ ପ୍ରବେଶ ହୋଇନଥିଲା । ଅଧିକତଃ ଏହି ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଟିକସ ଆଦାୟର ତଥ୍ୟ ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି କିମ୍ବା ଏହାର ପରିଚଳନା ସୂଚନା ପଦ୍ଧତି ପୋର୍ଟାଲରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥିଲା, ଯଦିତ ଆପତ୍ତି ନଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ଟିକସ ନିକାସୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଜାରି ହୋଇନଥିଲା । ଅତଏବ ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟରର ବସିଯତ ତଥ୍ୟାବଳୀର ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଗଣ ହୋଇନଥିବାରୁ ଟିକସ ଏଡାଇ ଦେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।
- 46 ଗୋଟି ଘରୋଇ ମୋଟର ସାଇକେଲର ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ⁹ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ପଦ୍ଧତି ଯଥା ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିତ୍ତିଭୂମିକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇନଥିଲା ।
- 137 ଗୋଟି ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଅଶୁଦ୍ଧ ତଥ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିଲା ।

କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସିଷ୍ଟମ ମଧ୍ୟକୁ ଏହିଭଳି ଅଶୁଦ୍ଧ ତଥ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରବେଶ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଉଚିତ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ନହୋଇ ପାରିଲେ ଟିକସ ଏଡାଇ ଦେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରବେଶ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ହୋଇଅଛି, ନୂତନ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ହୋଇନାହିଁ । ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀ ସମ୍ପର୍କିତ ଥିଲେ ହେଁ ତଥ୍ୟାବଳୀର ତୃତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବେଶକୁ ହିଁ ଦର୍ଶାଉଥିଲା ।

⁹ ଗଞ୍ଜାମ, ନୂଆପଡା ଏବଂ ରାୟଗଡା ।

3.2.8.9 ସାରଥିରେ ନିବେଶ/ବିଧିମାନ୍ୟକରଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଯେ କୌଣସି ପଦ୍ଧତିରେ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନୀୟ ଓ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥ୍ୟାବଳୀର ନିବେଶ ଏବଂ ବିଧିମାନ୍ୟ କରଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । କୌଣସି ଘଟଣାରେ ପଦ୍ଧତିରେ ତଥ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରବେଶ ନହୋଇପାରିଲେ ପଦ୍ଧତି, ପ୍ରବେଶର ସମାପ୍ତି ନିମିତ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପ ଦିଗରେ ବାଧା ଦେବା ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲାବେଳେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ଦତ୍ତ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିବା ପଦ୍ଧତି ପ୍ରବେଶକୁ ଖାରଜ କରିଥାଏ କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରେନାହିଁ । ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସଠିକତା ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥାଏ ।

3.2.8.9.1 ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ 1989 ଅନୁସାରେ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ସହିତ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କ ଚିହ୍ନଟ ଚିହ୍ନ, ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ବିହିତ ଫର୍ମରେ ଦରଖାସ୍ତ କରାଯାଏ ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଅଶୁଦ୍ଧ ତଥ୍ୟାବଳୀ

ଧରାଯାଇଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ 4,82,040 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଚିହ୍ନଟ ଚିହ୍ନ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ଓ ଦୁଇ ସ୍ଥାନ ଖାଲି ରହିଥିଲା ଏବଂ ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ 8,295 ଗୋଟି ମାମଲାରେ “ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ” ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିଲା । ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କ ଚିହ୍ନଟ ଚିହ୍ନ ଓ ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିବା ହେତୁ ଏହି ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ତଥ୍ୟ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏହା ଲାଗିନପାରେ ।

3.2.8.9.2 ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଧିମାନ୍ୟତା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ 1989 ର 10 ଏପ୍ରିଲ 2007 ରେ ସଂଶୋଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସେହିଦିନ ଠାରୁ ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀୟ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କ ନ୍ୟୁନତମ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍ ହେବା ବାଧ୍ୟତା ।

ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 10 ଏପ୍ରିଲ 2007 ପରେ ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀୟ 950 ଗୋଟି ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀରୁ କମ୍ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ

କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକତଃ 20,632 ଗୋଟି ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀୟ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଯଥା ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍ ଉପରେ ଜୋର ଦିଆନଯାଇ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲା କାରଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ଏହି ତଥ୍ୟ “ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବା” ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ଅତଏବ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଦ୍ଧତିରେ ଉଚିତ ବିଧିମାନ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ହୋଇନଥିଲା । ଅଧିକତଃ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଯେହେତୁ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା “ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ”, ‘ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ନିମ୍ନ’ ଏବଂ ‘ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍’ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଥିଲା, ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ମାଷର ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନଥିଲା ଯାହାର ପରିଶୋଧନ ହେବା ଦରକାର ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀର ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବାକୁ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ପଦକ୍ଷେପ ନେବ । ଚିହ୍ନଟ ଚିହ୍ନ ବିଷୟରେ ଯୁକ୍ତି କଲେ ଯେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ମାମଲାରେ ଏହି ତଥ୍ୟ ନଥିଲା କିମ୍ବା ପଡ଼ିହେଉ ନଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତି ଠିକ୍ ନଥିଲା ଯେହେତୁ ସମସ୍ତ 4,82,040 ଗୋଟି ମାମଲା ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ମାମଲା ନୁହେଁ ବରଂ ସେଗୁଡ଼ିକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଯୁଗରେ ହିଁ ସଂଘଟିତ ହୋଇଥିଲା ।

3.2.8.9.3 ବହୁଗୁଣିତ ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସର ଅଭିତ୍ୟକ୍ତ

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସ ଏକ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା ହେବା ଉଚିତ ଯେହେତୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକାଧିକ ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନକୁ ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ଅଧୀନରେ ବାରଣ କରାଯାଇଅଛି । ତେବେ ସେହି ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସରେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଗାଡ଼ି ର ଲାଇସେନ୍ସ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ ଥାଇ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଞ୍ଜୁରି ଦିଆଯାଇପାରିବ ।

ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର କେତେକ ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସ ମାମଲା ନଥିବାର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ 132 ଜଣଙ୍କୁ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ଗାଡ଼ିର ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ସୂଚନା ଯେ

ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକୁ ରୋକିବାରେ ପକ୍ଷତରେ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଧିମାନ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତିଆରି ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ନ୍ୟାସନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗଟିର ମାର୍ଜିନ ପାଇଁ ପ୍ରକାଶା ଚଳୁଅଛି ।

3.2.8.10 ବାହାନରେ ନିବେଶ/ବିଧିମାନ୍ୟକରଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

3.2.8.10.1 ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ 1989 ରେ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ ନିମନ୍ତେ ଏକ ଫର୍ମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଅଛି ଯେଉଁଥିରେ 34 ଗୋଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥା ଗାଡ଼ି ମାଲିକଙ୍କ ନାମ, ବୟସ, ଠିକଣା ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ପଞ୍ଜିକୃତ ଗାଡ଼ିର ଉପଯୁକ୍ତ ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ରହିଅଛି ଯାହାକି ବାହାନ ପ୍ରୟୋଗରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଏ ।

ନମୁନାରେ ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସମୟରେ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଧାରଣ ଆଂଶିକ ଥିଲା । ପକ୍ଷତରେ

ଉପରୋକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇନଥିବାରୁ ଏହିଭଳି ଘଟିଥିଲା । କେତେକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାଇଲ କିମ୍ବା ‘ଶୁନ’ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା ଯାହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାଙ୍କା କିମ୍ବା ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରବେଶ

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ନାମ	ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ନାମ	ବାମା କଭରନୋଟର ସଂଖ୍ୟା	କ୍ରୟ ତାରିଖ	ଆସନ ଧାରଣ କ୍ଷମତା	ଲଦା ଓଜନ	ଅଲଦା ଓଜନ
1	ବାଲେଶ୍ୱର	ବାହାନ-01	24	01	-	02	11
2	ବରଗଡ଼	ବାହାନ-17	107	07	01	-	05
3	ଭଦ୍ରକ	ବାହାନ-22	-	-	-	-	08
4	ଚଞ୍ଚିଖୋଲ	ବାହାନ-04	2210	-	-	17	64
5	କଟକ	ବାହାନ-05	64	-	-	-	99
6	ଡେଙ୍କାନାଳ	ବାହାନ-06	01	02	-	08	11
7	ଗଞ୍ଜାମ	ବାହାନ-07	03	02	-	04	17
8	ନୂଆପଡ଼ା	ବାହାନ-26	143	-	-	-	62
9	ରାୟଗଡ଼ା	ବାହାନ-18	211	22	-	09	03
ମୋଟ			2763	34	01	40	280

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଆଧାରରେ କୌଣସି ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଉତ୍ତର ରିପୋର୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଡ଼ି ବିଷୟରେ ଶଙ୍କା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅବିଶ୍ୱାସନୀୟ ସୂଚନା ଉତ୍ତର ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ପ୍ରବେଶ ଥିଲା ଏବଂ ବିଧିମାନ୍ୟତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାବେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା କୌଣସି ମାମଲା ନଥିଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ପଦ୍ଧତିର କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ହିଁ ଥିଲା ।

3.2.8.10.2 ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଧିମାନ୍ୟତାର ଅଭାବ

ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ବର୍ଗର ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୌଳିକ ମାନଦଣ୍ଡ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟା ତଥ୍ୟାବଳୀର ପରିସର ରହିଅଛି ଯଥା ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଲଦା ଓଜନ 49 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ, ଘରୋଇ ସେବା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ବସିବା ଆସନ କ୍ଷମତା ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଛାଡ଼ି ଛଅରୁ ଅଧିକ ହେବ, ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ବସିବା ଆସନ କ୍ଷମତା ଅନୁସାରେ ଚକର ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବା ଏବଂ ମୋଟର ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବନିମ୍ନ କ୍ୟୁବିକ କ୍ଷମତା 25 ସି.ସି. ହେବା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟରେ ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ଷେପ 3.2.13.5 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଭାବମାନ ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ପଦ୍ଧତି

ମଧ୍ୟରେ ତଥ୍ୟାବଳୀର ବିଧିମାନ୍ୟତା ନଥିବାର ସୂଚିତ କରୁଥିଲା ।

- 12 ଗୋଟି ଘରୋଇ ସେବା ଗାଡ଼ିର ବସିବା ଆସନ କ୍ଷମତା ସାତଟି କିମ୍ବା ସାତଟିରୁ କମ୍ ଥିଲା;
- 151 ଗୋଟି ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ିର ଚକର ଭିତ୍ତିଭୂମି ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା;
- 41 ଗୋଟି ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ିର ଲଦା ଓଜନ 49 ମେଟ୍ରିକ ଟନରୁ ଅଧିକ ଥିଲା;
- 79 ଗୋଟି ମୋଟର ସାଇକେଲର ବସିବା ଆସନ କ୍ଷମତା ତିନୋଟି କିମ୍ବା ତତୋଧିକ ଥିଲା;
- ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ିର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଓ.ଆର. ରୁ ଆରମ୍ଭ ନହୋଇ ଶୂନ୍ୟ.ଆର. ଥିଲା; ଏବଂ
- 2,175 ଗୋଟି ମୋଟରଗାଡ଼ିର କ୍ୟୁବିକ କ୍ଷମତା 25 ସି.ସି.ରୁ କମ୍ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ିର ମାଲ ଲଦା ଓଜନ 49 ମେଟ୍ରିକ ଟନକୁ ପଛଟିର ପ୍ରୟୋଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ । ପୂର୍ବରୁ ବାକିଥିବା ସମସ୍ତ ମାମଲାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଥିଲା ।

3.2.8.11 ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟାରେ ଧାରାବାହିକତା ନଥିବା

ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ପଞ୍ଜିକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଡ଼ିର ପଞ୍ଜିକରଣ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା (ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା) ନିରୂପଣ କରିବେ । ରିଆଡିଧାରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗାଡ଼ିଟିର ସଂଖ୍ୟା ପଛଟି ମଧ୍ୟରୁ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବ । ପୁରାତନ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ସଂଖ୍ୟା ଶେଷ ନହେବା ଯାଏ ନୂତନ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ସଂଖ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଯଦିବ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆବେଦନରେ ଫାଇା ରହିଥିବାର ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ରେମ 3.2.13.6 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ, କିନ୍ତୁ ବିଭାଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଆରର

ସଂଶୋଧନ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରୁ ସାତଟିରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ହସ୍ତଲିଖିତ ପୁସ୍ତକରେ ନିରୂପିତ ହୋଇଥିଲା । ଭଦ୍ରକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହସ୍ତଲିଖିତ ପୁସ୍ତକରେ ଆବେଦନ ହେଉଥିଲେ ବି 38 ଗୋଟି ସଂଖ୍ୟା ଆବେଦନ ନହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଭାବେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା କଟକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅନୁଯାନ ସଂଯୁକ୍ତ କଲଲଙ୍ଗ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବେଦନରେ 49 ଗୋଟି ସଂଖ୍ୟା ଫାଇା ରହିଥିଲା । ଏହା ପଛଟିର ଅନୁଚିତ ପ୍ରଥାକୁ ସୂଚିତ କରୁଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ କେତେକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ସଂଖ୍ୟାର ସହାୟତା ନେଉଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ହସ୍ତଲିଖିତ ପଛଟିରେ ଆବେଦନକୁ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ପଛଟିରେ ପୁନଃସ୍ଥାପନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉତ୍ତରଟି ସଂଖ୍ୟାର ଧାରାବାହିକତାର ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ଉପରେ ନୀରବ ଥିଲା ।

3.2.8.12 ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଓ ଚେସିସ୍ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରବେଶରେ ଅନିୟମିତତା

ଚେସିସ୍ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ିର ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଚିହ୍ନ ଯାହା ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇରହିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ

ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 74 ଗୋଟି ଗାଡ଼ି 37 ଗୋଟି ଚେସିସ୍ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା (ଗୋଟିଏ ଚେସିସ୍ ସଂଖ୍ୟା ଭୁଲକ୍ରମେ ଦୁଇଗୋଟି ଗାଡ଼ି ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲା) ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା । ସେହିଭଳି 402 ଗୋଟି ଗାଡ଼ି 209 ଗୋଟି ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା (ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜିନ ସଂଖ୍ୟା ଦୁଇ ବା ତିନିଗୋଟି ଗାଡ଼ିରେ ଭୁଲକ୍ରମେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା) ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରବେଶ ଯୋଗୁ ହିଁ ହୋଇଥିଲା । ଯଦିତ ଉପରୋକ୍ତ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକ ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷର ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ଷେପ 3.2.13.2 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ, ବିଭାଗ ଏବିଷୟରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ।

ଏହା ଦର୍ଶାଯିବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ମୂଳ ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର ସହ ସତ୍ୟାପନ କରାଯାଇ ଦୋହରା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକ ଅପସାରଣ ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଅଛି । ମାତ୍ର ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଚଳିତ ପଞ୍ଜିକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅସଙ୍ଗତି ଗୁଡ଼ିକ ରହିଥିଲା ।

3.2.8.13 ଅବୈଧ ବାମାକୃତ ନୋଟରେ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ

ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ 1988 ଅଧୀନରେ କୌଣସି ଗାଡ଼ି ବିନା ପଞ୍ଜିକରଣରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଜିକୃତ ଗାଡ଼ି ବ୍ୟବହାର ପୂର୍ବରୁ ବାମା ଦ୍ୱାରା ଆକୃତ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଛଡା ଗାଡ଼ିର ପଞ୍ଜିକରଣ ସମୟରେ ଏକ ବିଧିମାନ୍ୟ ବାମା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ରହିବା କଥା ।

ଆଠଗୋଟି¹⁰ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 273 ଗୋଟି ଗାଡ଼ିର ମାଲିକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ପଞ୍ଜିକରଣ ପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବାମାକୃତ ନୋଟ ଗୁଡ଼ିକର

ସମୟସୀମା, କର/ଫିସ୍ ଦାଖଲ ପୂର୍ବରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଏହିପରି ପଞ୍ଜିକରଣ ସମୟରେ ସମୟ ଅତିକ୍ରମ ବାମାକୃତ ନୋଟ ବ୍ୟବହାରକୁ ରୋକିବା ତଥା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକର ଶୁଦ୍ଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପଞ୍ଜିକୃତ ବିଧିମାନ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ବିଭାଗ ପଞ୍ଜିକୃତ ଏପ୍ରକାର ବିଧିମାନ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଦରକାର ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବ ।

3.2.8.14 କର ଆରୋପଣ ଓ କର ଆଦାୟରେ ହସ୍ତଲିଖିତ ମଧ୍ୟକ୍ଷେପ

ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ହସ୍ତଲିଖିତ ମଧ୍ୟକ୍ଷେପ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ଅପସରି ଯାଇଥିବାରୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ପ୍ରଣାଳୀରେ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ତୃଟିମୁକ୍ତ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ।

ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏକକାଳିକ ଟିକସ ଦେୟ ହିସାବ ନିମନ୍ତେ ପଞ୍ଜିକୃତ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ହେଁ 48,433 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଟିକସ ହିସାବ

କଲାବେଳେ ହସ୍ତଲିଖିତ ମଧ୍ୟକ୍ଷେପ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୂଚିତ ହେଉଥିଲା ଯେ ଏହିଭଳି ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଟିକସ ହିସାବ ହସ୍ତଲିଖିତ ଭାବେ ହୋଇପାରୁଥିଲା । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 1 ଜାନୁଆରୀ 2009 ରୁ ହସ୍ତଲିଖିତ ଟିକସ ରସିଦ୍ ପ୍ରଦାନ ନକରିବାକୁ ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ଚେୟାରମ୍ୟାନ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ଜାନୁଆରୀ 2009 ର ଆଦେଶ ପାଳନ

¹⁰ ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, କଟକ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଗଞ୍ଜାମ ଏବଂ ରାୟଗଡ଼ା ।

ହୋଇନଥିଲା ଯାହାକି ଚଣ୍ଡିଖୋଲ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ 1,219 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ହସ୍ତଲିଖିତ ରସିଦର ଉପସ୍ଥିତିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ହସ୍ତଲିଖିତ ଇଚ୍ଛାଧିକାର ଅପସାରଣ କରି ଟିକସ ଏବଂ ଫିସ୍ ହିସାବ କରିବାକୁ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ମୋଟୁଲରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଥିଲା ।

3.2.8.15 ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ/ନିରୂପଣରେ ଅନିୟମିତତା

3.2.8.15.1 ଅଧିକୃତିତ ସଂଖ୍ୟାର ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ 1993 ସହ ପଠିତ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ନଭେମ୍ବର 2003 ର ଅଧିକୃତନା ଅଧୀନରେ 42 ଗୋଟି ଆକର୍ଷଣୀୟ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ମୋଟର ସାଇକେଲ ପିଛା 5,000 ଟଙ୍କା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗାଡ଼ି ପାଇଁ 10,000 ଟଙ୍କା ଆରକ୍ଷଣ ଫିସ୍ ବାବଦ ଦେୟ ବିନିମୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଆବଣ୍ଟନ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକୃତିତ ହୋଇ ଆରକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଛାଡ଼ି ଚଳୁ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନିରୂପିତ ଶେଷ ସଂଖ୍ୟା 01 ରୁ 1,000 ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ ସଂଖ୍ୟା ଯଥାକ୍ରମେ ଦୁଇଚକିଆ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି 2,000 ଟଙ୍କା ଓ ଦୁଇଚକିଆ ଗାଡ଼ି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି 4,000 ଟଙ୍କା ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ଜମା ବିନିମୟରେ ଆବଣ୍ଟନ ହୋଇପାରିବ । ସେହିଭଳି ଚଳୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନିରୂପିତ ଶେଷ ସଂଖ୍ୟା 01 ରୁ 10,000 ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ଯେ କୌଣସି ସଂଖ୍ୟା ଦୁଇଚକିଆ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି 5000 ଟଙ୍କା ଓ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି 10,000 ଟଙ୍କାର ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ଦେୟ ବିନିମୟରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରବେଶ ପ୍ରଥମ ସେବା ଆଧାରରେ ଆରକ୍ଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ।

ତିନିଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର¹¹ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକୃତିତ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପସନ୍ଦ ସଂଖ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ଉଚିତ ଆରକ୍ଷଣ/ ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ନହୋଇ ଆରକ୍ଷିତ ହୋଇ ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସୂଚୁଥିଲା ଯେ କେବଳ ମାତ୍ର ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରଥାକରଣ ଏବଂ ମ୍ୟାପିଙ୍ଗରେ ପସନ୍ଦ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ କରିବାରେ ଅଭାବ ଥିଲା; ବରଂ ଏବାବଦରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବ ବି ଥିଲା । ଯାହାଫଳରେ ତିନିଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଗାଡ଼ିର ଆରକ୍ଷଣ/ ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ବାବଦକୁ 30,000 ଟଙ୍କା ସ୍ୱାକ୍ଷାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଏହିଭଳି ତ୍ରୁଟି ରୋକିବାକୁ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ପଦ୍ଧତି ପରିଶୋଧନ କରିବାକୁ ଥିଲା ।

3.2.8.15.2 ପସନ୍ଦ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ/ନିରୂପଣରେ ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ ବିଳମ୍ବ

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁକ୍ରେମ 3.2.13.6.2 ରେ ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ ।

ଉପ ଅନୁକ୍ରେମ 3.2.8.4 ରେ 2,98,582 ଗୋଟି ଗାଡ଼ିରୁ କର ଓ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ମାନଦଣ୍ଡ ଠାରୁ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନରେ ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବାର ଆମେ ଦର୍ଶାଇସାରିଅଛୁ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରବେଶ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଦାନ ପଦ୍ଧତି (ଫିଫୋ) ର ପରୀକ୍ଷଣରୁ 1,135 ଗୋଟି ମାମଲାରେ

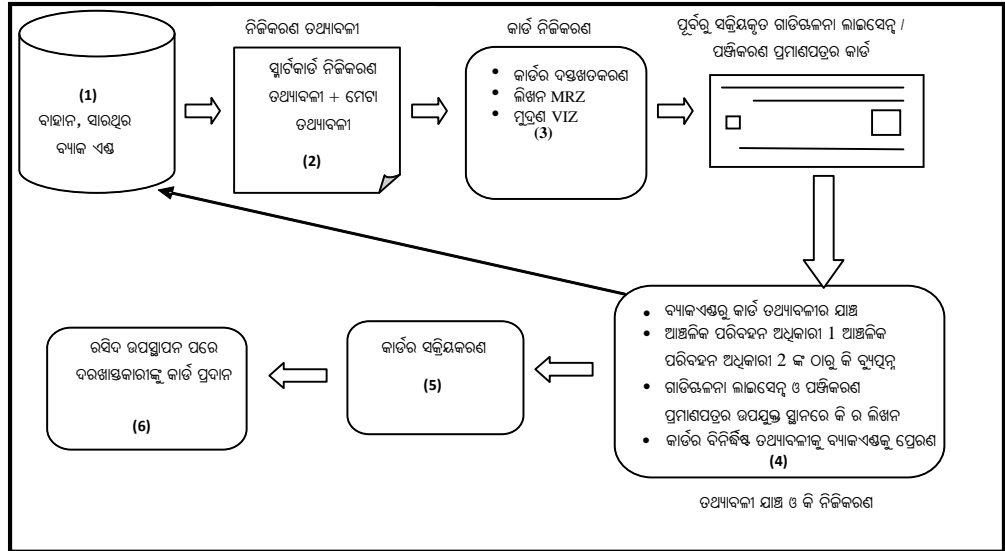
¹¹ ଚଣ୍ଡିଖୋଲ, କଟକ ଏବଂ ନୂଆପଡା ।

କର ଓ ଫିସ୍ ଦାଖଲ ପରେ 30 ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଧିକ ଦିନଧରି ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ ହୋଇନଥିବାର ଦୃଢ଼ୀକରଣ ହୋଇଥିଲା । ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନରେ ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ଗାଡ଼ି ମାଲିକମାନେ ବିହିତ ହାରରେ ସଂରକ୍ଷଣ/ ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ଦାଖଲ ନକରି ସେମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ହାସଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏବାବଦରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ବନିମ୍ନ 2,000 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଅନୁଧ୍ୟମ୍ୟ 22.70 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସଂରକ୍ଷଣ ଫିସ୍ ଏଡାଇ ଦେଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା । ବିଭାଗ, ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ପରୀକ୍ଷା କରି ଏଡାଇ ଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ନିରୂପଣ କରିବା ଦରକାର । ଆମେ ଅବଲୋକନ କଲୁ ଯେ ହସ୍ତଲିଖିତ ନିରୂପଣ ପସନ୍ଦକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରର ବାହାନ ସଫ୍ଟୱେଆର ମାଧ୍ୟମରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ଆବଣ୍ଟନ ହେଲେ ଏକରୂପତା ରହିପାରିବ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ/ପସନ୍ଦ ଫିସ୍ ଫାଇ ଏଡାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ସରକାର 90 ଦିନରୁ ଅଧିକ ବିଳମ୍ବରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହେଉଥିବା ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦେୟ ମାତ୍ର 100 ଟଙ୍କାକୁ ଉନ୍ନତୀକୃତ ସଂଶୋଧନ କରି ବଢ଼ାଇବା ବିଷୟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଲ୍ୟ ତୁଳନାରେ ବିଳମ୍ବରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ଜନିତ ନିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ ଆମ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ଦିଗଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

3.2.8.16 ସକ୍ରୀୟ/ଅଧିପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନଥିବା ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ/ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର

ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଆଧାରରେ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ/ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଯୋଜନାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟାନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଏକ ପ୍ରକାର ଫରମାଟରେ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇ ଏହା ନ୍ୟାଶନାଲ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ରହିବା କଥା ଯାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିଚୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ସହ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ/ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଏକ ଚିତ୍ରରେ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ପଢ଼ିହେଉଥିବା ଜୋନ (MRZ) ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଜୋନରେ ରଖାଯାଇଥିବା ସୂଚନା, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ପାଠକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ହାତଧରା ରିଡର/ପ୍ରାନ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାହାଯ୍ୟରେ ପଢ଼ାଯାଇ ପାରିବ । ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ଗାଡ଼ିଝଳନା ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ଓ ଗାଡ଼ିର ଫିଟନେସ୍ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହେବାପରେ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ କରାଯାଇ ଗାଡ଼ିଝଳନା ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିଡିଉମିକୁ ଅପଡେଟ କରାଯାଏ । ଏହା ପରେ ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ବୁଟ (BOOT) ସଞ୍ଚାଳକଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଯାଏ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ବୁଟ୍ ସଞ୍ଚାଳକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ନିଜିକରଣ ପକ୍ଷ (CPS) ସର୍ଭର ତଥ୍ୟାବଳୀକୁ ନିଜିକରଣ (ଚିତ୍ର ଲିଖନ ଓ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ମୁଦ୍ରଣ) କରି କାର୍ତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି । ଚିତ୍ରରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ସୂଚନା, ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିଡିଉମିରେ ଥିବା ମୂଳ ସୂଚନା ସହିତ ତାଳମେଳ କରାଯାଇ ଏକ ପକ୍ଷି ଯଥା କି ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମ (KMS) ରେ ଯାଞ୍ଚାପ୍ରମାଣିକୃତ ହୁଏ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ କି ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମ ରିଡରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇ ତାଟା ପ୍ରମାଣିକୃତ ହୁଏ ଏବଂ କାର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସକ୍ରିୟ ହୋଇଥାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ପକ୍ଷିର ରେଖାଚିତ୍ର ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଯଦି ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଅପଡେଟ ହୋଇ ତଥ୍ୟାବଳୀ ସଞ୍ଚାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଣାଯାଇ 13,370 ଗୋଟି ଗାଡିରକନା କାଲସେନ୍ଦ୍ ଓ 22,411 ଗୋଟି ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା, ଏଗୁଡିକ କି ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମ ମାଧ୍ୟମରେ ସକ୍ରିୟ କିମ୍ବା ଅଧିପ୍ରମାଣୀକୃତ ହୋଇନଥିଲା କିମ୍ବା ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ହୋଇଥିଲା ଯାହାଫଳରେ ଚିସ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟାଗୁଡିକ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ସମ୍ପର୍କିତ ସାରଣୀର ନଥିଲା । ଏହାଫଳରେ ଅଧିପ୍ରମାଣୀକୃତ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରବେଶର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ଏବଂ ତଥ୍ୟାବଳୀର ସଠିକତା ସୁନିଶ୍ଚିତ ନଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ ଉପର ଆଲୋଚନା ମତେ ଚିସ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ପ୍ରମାଣୀକୃତ ହୋଇନଥିବାରୁ ଗ୍ରାହକ କିମ୍ବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିସ୍ତ୍ରରୁ ତଥ୍ୟାବଳୀ ହାତଧରା ରିତର ଦ୍ୱାରା ଖୋଜିପାଇବା କିମ୍ବା ପଢ଼ିବା ଏବଂ ଚିସ୍ତ୍ରରେ ଅପରାଧ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସମ୍ଭବପର ହେଉନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଗୁଡିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ପୁରାତନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଯାଇଅଛି । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ସମସ୍ତ ମାମଲାଗୁଡିକରେ ବୈଧ ତୃଟିହୀନ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଗୁଡିକରେ ସାରଣୀରେ କାର୍ତ୍ତଚିସ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇନଥିଲା । ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ଅକ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲୁ ଯେ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଛାପିବା ପାଇଁ ରିଆଡିଆରୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପୁଣି କରାଯାଉଅଛି ତାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ଯଥା ପିଡିଏଫ୍/କେବଲ ପଠନ ଫରମାଟରେ ଦିଆଯାଉ ଯାହା ଫଳରେ ତଥ୍ୟାବଳୀର ସଠିକତା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଯାହାକି ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

3.2.8.17 ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ସମୟ ସଂଯୋଗୀକରଣର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସର୍ଜନା ନହେବାରୁ ଦୋହରା ଡାଟା

ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ରିଆଡିଧାରୀ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଗ୍ରାମସ୍ୱୟାଂଶ୍ରୁ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ (ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ) ସହ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନ କରି କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଅନଲାଇନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରକୃତ ସମୟ ଆଧାରରେ କାରବାରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାବେ 11 ଡିସେମ୍ବର 2006 ସୁଦ୍ଧା ଶେଷ କରିବାର ଥିଲା । ଏହା ଅଗଷ୍ଟ 2011 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନାହିଁ ।

ନଅଗୋଟି ପଡ଼ୋଶୀ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତଥ୍ୟାବଳୀର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବାକିଥିବା ପ୍ରବେଶ ତଥା କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ପରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ବହୁ ତଥ୍ୟାବଳୀର ଦୋହରା ଅସ୍ଥିତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ରହିଥିଲା । ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

କରାଗଲା ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଥିବା ଦୋହରା ତଥ୍ୟାବଳୀ

ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ନାମ	ଅନ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହ ତୁଳନା	ଦେଖାଯାଇଥିବା ଦୋହରା ଡାଟାର ସଂଖ୍ୟା		
		ମୋଟ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି	କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ପରେ ନୂତନ ଗାଡ଼ିର ସଂଖ୍ୟା	ବାକିଥିବା ପ୍ରବେଶ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା
ନୁଆପଡ଼ା	କଟକ	13	Nil	13
ବାଲେଶ୍ୱର	କଟକ	518	27	491
ବରଗଡ଼	ନୁଆପଡ଼ା	33	02	31
ଭଦ୍ରକ	ବାଲେଶ୍ୱର	1,694	04	1690
ଚଞ୍ଚିଖୋଲ	କଟକ	4,525	53	4472
ଗଞ୍ଜାମ	କଟକ	994	27	967
ଡେଙ୍କାନାଳ	କଟକ	517	10	507
କଟକ	ଡେଙ୍କାନାଳ	517	09	508
ରାୟଗଡ଼ା	ଗଞ୍ଜାମ	304	05	295
ମୋଟ		9,115	137	8,978

ନୁଆ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୋହରା ତଥ୍ୟାବଳୀ ସୂଚକ ଅଛି ଯେ ଅନ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଆପଡିବିହୀନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ଟିକସ ନିକାସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ମୋଡ୍ୟୁଲର ତଥ୍ୟ ସହ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରାନଯାଇ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଆପଡିବିହୀନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ଟିକସ ନିକାସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପଦ୍ଧତି ତୃପ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ସମୟ ଯୋଗାଯୋଗ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଓ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅନୁପସ୍ଥିତି ହେତୁ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦୋହରା ତଥ୍ୟାବଳୀ ରହିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ମୂଳ ପଞ୍ଜିକରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଆପଡି ବିହୀନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବିନା ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ କୌଣସି ଗାଡ଼ିର ତଥ୍ୟକୁ ତାଙ୍କ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ପ୍ରବେଶ ନକରାଇବାକୁ କଡ଼ା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

3.2.8.18 ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ/ପ୍ରକାରର ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକରେ ଗାଡ଼ିଝଲନା ପରୀକ୍ଷା ନହୋଇ ଅନିୟମିତ ଗାଡ଼ିଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀ 1989 ଅନୁସାରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଲାଇସେନ୍ସ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ/ପରୀକ୍ଷା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କ ଫର୍ମ ସମ୍ପର୍କିତ ଯାନରେ ଗାଡ଼ିଝଲନା ପରୀକ୍ଷା ହେବ ଏବଂ ଏହି ଫର୍ମରେ ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ସେହି ଗାଡ଼ିର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା/ପ୍ରକାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ବିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଅଛି । ତଦନୁସାରେ ସାରଥି ସଫ୍ଟୱେଆରରେ ଯେଉଁ ଯାନରେ ଗାଡ଼ିଝଲନା ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା ତାହାର ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା/ଚିହ୍ନର ତଥ୍ୟ ରହିବାର ସୁବିଧା କରାଯାଇଅଛି ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଯେଉଁ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକରେ ଗାଡ଼ିଝଲନା ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା ତାହାର ତଥ୍ୟ ପଞ୍ଜିକରଣରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର

ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଆମ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷିତ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । କଟକ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ‘ସାରଥି’ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟର ବିଶଦ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସହିତ ‘ବାହାନ’ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ 246 ଗୋଟି ପରିବହନ ଶ୍ରେଣୀର ଗାଡ଼ିଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ ମଧ୍ୟରୁ 25 ଗୋଟି ଲାଇସେନ୍ସ ମୋଟର ସାଇକେଲ ଯଥା ଦୁଇ ଚକିଆ ଯାନରେ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇ ଜାରି ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଅନିୟମିତ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୋଟରଯାନ ନିୟମାବଳୀର ମୂଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ବିଭାଗ ଭବିଷ୍ୟତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଆମର ସମୀକ୍ଷା ମତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011) କରିଥିଲେ ।

3.2.8.19 ଦସ୍ତାବିଜକରଣରେ ଅଭାବ

ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ପଞ୍ଜି ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ପଞ୍ଜିର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋଡ୍ୟୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜକରଣ ହୋଇ ବିକଶିତ ହେବା ଦରକାର । ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ବିଭାଗ ପ୍ରମାଣୀକୃତ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ଲେଖି ନଥିଲେ ଏବଂ “ବାହାନ” ଏବଂ “ସାରଥି” ମୋଡ୍ୟୁଲରେ ବିକଶିତ ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇନଥିବା ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଦରକାରୀ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବରଣ, ପଞ୍ଜି ତ୍ରୁଟି ମୁତାବକ ଦସ୍ତାବିଜ, ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ପ୍ରକରଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରମାଣୀକୃତ କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ପଞ୍ଜିର ବିକାଶ, ସଂସ୍ଥାପନ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ତଥ୍ୟାବଳୀ ପରିଝଳନା, ପଞ୍ଜିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ସମସ୍ତ ପଞ୍ଜିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟାଗନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଅତଏବ ଏହାର ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଛି । ଉତ୍ତର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ଦସ୍ତାବିଜକରଣ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ବିଭାଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉନଥିଲା ।

3.2.8.20 ପଦ୍ଧତି ସୁରକ୍ଷା ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନୀତି

ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଚିହ୍ନଟ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଏବଂ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ/ସୁବିଧା ନିରୂପଣ କରିବାରେ, ନେଚ୍ଚର୍କ୍ସ୍ମୁକ୍ତ ସୁଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ପରିବେଶର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଥାଏ । ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ପ୍ରଶାସକ/ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପାହ୍ୟା/ପଦ ଆଧାରରେ ସତର୍କତା ସହ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଦରକାର । ବାହାନ ପ୍ରୟୋଗକରଣରେ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନିରୂପଣ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ କିଛି ସୁବିଧା ଯଥା ଲଜିକାଲ ଏକସେସ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲର ଅଂଶ ରୂପେ ସର୍ଭିସ ଆଇଡି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ଏବଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଅପବ୍ୟବହାର ରୋକିବାକୁ ଶୀର୍ଷ ସ୍ତରରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ/ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ଏକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟରେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷର ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁଲେଖ 3.2.15 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ ।

ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତାତାବେସ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ଏବଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନିୟମିତତା ଦେଖିଥିଲୁ ।

- ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ/ଅବସାନ ପରେ ସମସ୍ତ ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଆଇଡି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଅକାର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
- ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ବଦଳ ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟସୀମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହୋଇନଥିଲା ।
- କାର୍ଯ୍ୟ/ସୁବିଧା ଗୁଡିକ, ଯାହା ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ/ଅଧିକାରୀ ପାହ୍ୟାର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଂଲଗ୍ନ ହେବା କଥା, ଜଣେ ଜଣେ କିରାଣି/ସହାୟକ ବର୍ଗର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଂଲଗ୍ନ/ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଏହି ସୁବିଧା ଅପବ୍ୟବହାରର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ ଗଞ୍ଜାମ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଫର୍ମସଲା କରିବାର କ୍ଷମତା ନଥିବା ଜଣେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ କିରାଣି/ସହାୟକ ନିୟମିତ ଭାବେ ଏହି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ/ଝଲାଇଗର ଫର୍ମସଲା ସର୍ଭିସ ଆଇଡି-704 ରେ କରୁଥିଲେ । ଏହା ଜଣେ କିରାଣୀଙ୍କୁ ଝଲାଇଗ ଫର୍ମସଲା କରିବାକୁ ନିରୂପିତ କରିଥିବା ଯୋଗୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା । ସେହିପରି ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ପଦାଧିକାରୀ ସର୍ଭିସ ଆଇଡି-803 ରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ କରିବା ସ୍ଥଳେ ଜଣେ କନିଷ୍ଠ ପଞ୍ଜିକରଣ କିରାଣି ପଞ୍ଜିକରଣ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ କରୁଥିଲେ । ଏଥିରୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷାମାନ ଯେ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସ୍ତର/ପାହ୍ୟାରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୁବିଧାନୁସାରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚ୍ଛିନ୍ନକରଣର ଅଭାବ ଥିଲା ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଭାବ ଗୁଡିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନୀତି ଥିଲା । ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ଆମଦ୍ୱାରା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ 47 ଗୋଟି ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଆଇଡିକୁ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ମାଟ୍ରିକୁ ଏବଂ କର୍ମିତର/ସଞ୍ଚାଳକଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ନିରୂପିତ / ସାମିତ ହୋଇନଥିଲା । ବିଭାଗ, ଗଞ୍ଜାମ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଏପ୍ରକାର ଏକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପବ୍ୟବହାର ମାମଲାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିଲେ ।

3.2.8.21 ଅନଲାଇନ ସେବା

ସରକାର 7 ଏପ୍ରିଲ 2010 ରୁ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଇ-ଦିଶା ନାମକ ଏକ ପରିକଳ୍ପନା ଅନଲାଇନ ସେବା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ଅନଲାଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସେବା ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ।

- ମୋଟରଯାନ କରର ଇ-ପେମେଣ୍ଟ,
- ଇ-ପରମିଟ୍ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଏବଂ
- ଲାଇସେନ୍ସ ନିୟୁତ୍ତି ପଦ୍ଧତି ।

ରିଆଡିଆରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇ-ସେବା ସଫ୍ଟୱେଆର ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ‘ବାହାନ’ ଓ ‘ସାରଥୀ’ ସଫ୍ଟୱେଆରରେ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସେବାର ଅସଲ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ଯଥାଶୀଘ୍ର ଓ ପ୍ରଭାବୀ ନାଗରିକ କେନ୍ଦ୍ରିକ ସେବା ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାରବାରରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା । ସର୍ବସାଧାରଣ/ ନାଗରିକ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର ପ୍ରଦାନ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟେଟ ବ୍ୟାଙ୍କର ପେମେଣ୍ଟ ଗେଟୱେ ମାଧ୍ୟମରେ ପରିବହନ ବିଭାଗର ପୋର୍ଟାଲରେ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥାଏ । ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ପରିକଳ୍ପନାଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ଏକବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅନଲାଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଅତି ନଗଣ୍ୟ (0.10 ପ୍ରତିଶତରୁ 1.57 ପ୍ରତିଶତ) ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟେଟ ବ୍ୟାଙ୍କ ନେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ ସୁବିଧା ଥିବା ନାଗରିକମାନେ କେବଳ ଅନଲାଇନ ସେବା ଉପଲବ୍ଧ କରିପାରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ କର ପ୍ରଦାନ ପସନ୍ଦ ଯଥା ଡେବିଟ୍ କାର୍ଡ୍ ଓ କମନ ସର୍ଭିସ ସେଣ୍ଟର ଅଧିନରେ ଓଡ଼ିଶା ଅନଲାଇନ ପଦ୍ଧତିରେ କର ପ୍ରଦାନ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସକ୍ରିୟ ହୋଇନଥିଲା । ଅତଏବ ପରିଯୋଜନାର ଅନେକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସିମାନ୍ତ ରୂପେ ହାସଲ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ କର ପ୍ରଦାନ ସୁବିଧାକୁ ବ୍ୟାପକ କରିବାକୁ ଇ-ଦିଶାକୁ କୋଷାଗାର କର ପ୍ରଦାନ ଗେଟୱେ ସହ ସମନ୍ୱିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଚାଲୁରହିଛି, ମାତ୍ର ଜନ ସାଧାରଣ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡୁଥିବାରୁ କମନ ସର୍ଭିସ ସେଣ୍ଟର ମାଧ୍ୟମରେ କର ଦେବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି ।

3.2.8.22 ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ ତୁଳନାରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ପରମିଟ୍ ଓ ଫିଟନେସ୍ ପ୍ରଦାନ

ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଇଲାକାର ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ତରରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ଦିଶା ପଞ୍ଜିରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଏ । ଦିଶାର ଫିଲ୍ଡ ତଥା ଫାଇଲ ଷ୍ଟକ୍‌ଟର ବାହାନ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଏବଂ ଏହା ବାହାନ ସଫ୍ଟୱେୟାର ପ୍ରୟୋଗକରଣ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅତଏବ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଡେବ ପୋର୍ଟାଲ (ଡବ୍ଲୁଡବ୍ଲୁଡବ୍ଲୁ ଓଡ଼ିଶାଗ୍ରାନ୍ତପୋର୍ଟାଲ.ଓଆରଜି) ର ଏକ୍ସେଲ ସିଟରେ ଅପଲୋଡ୍ କରାଯାଏ ଏବଂ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ରୁଟ୍ ପରମିଟ୍, ଫିଟନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ମାଲିକାନା ସଭ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଯାଞ୍ଚ ନିମନ୍ତେ ଡାଉନଲୋଡ୍ ହୁଏ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଫଏସଲା ହୋଇ ନପାରିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ପଠାଯାଏ ।

i) ଦିଶା ତାଟାବେସର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ କାରବାର ସହିତ ଏହାର ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଡେବ ପୋର୍ଟାଲରେ ଅପଲୋଡ୍ ହୋଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଅବିଳମ୍ବେ ପଠାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଗାଡ଼ିର ପରମିଟ୍, ଫିଟନେସ୍ ଓ ସଭ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟର ଅବସ୍ଥା ଯଥା ‘ବାହାନର’ ସାବଧାନତା ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲେ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଦୁଇଗୋଟି ମାମଲାରେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ରାଜ୍ୟ

ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲାବେଳେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ କଟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକୁ ରୁଟ୍ ପରମିଟ୍ ଓ ଫିଟନେସ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଦିଶା ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସହିତ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଫାଇଲ ଷ୍ଟକ୍‌ଟର ଥିବା ବାହାନର ଏକତ୍ରୀକରଣ ନିମନ୍ତେ ଏକ ଅଧ୍ୟୟନ ଆବଶ୍ୟକ ।

ii) ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ତିନିଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର¹² ରେଜିଷ୍ଟର ସହିତ ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ 52 ଗୋଟି ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ବହି ଏବଂ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଫେରସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ବାହାନ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ପ୍ରୟୋଗକରଣରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇନଥିଲା କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ, ଅପରାଧ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଏସଲା ହୋଇ ରଫାଯୋଗ୍ୟ ଫିସ୍ (ସି.ଏଫ୍) ଏବଂ ଅଗ୍ରାମ ରଫାଯୋଗ୍ୟ ଫିସ୍ (ଏ.ସି.ଏଫ୍) ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟ ପଞ୍ଜିତ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏହି ତଥ୍ୟର ଅଣପ୍ରବେଶ/ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରବେଶ ହେତୁ ପଞ୍ଜିତ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ପରମିଟ୍/ ଫିଟନେସ୍/ମାଲିକାନା ସଭ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ମରଣ କିମ୍ବା ସାବଧାନ କରାଇବା ସ୍ଥିତିରେ ନଥିଲା ।

¹² କଟକ, ବୈକାନାଳ ଏବଂ ବାଲେଶ୍ୱର ।

ଅଧିକତ୍ତୁ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ପକ୍ଷତରୁ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଦ୍ଵିତୀୟ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପରାଧ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଜୋରିମାନା ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରିପାରି ନଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର/ଅକ୍ଟୋବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ବାହାନ ପକ୍ଷତରେ ମୋଟରଯାନ ରିପୋର୍ଟ ତଥ୍ୟ ନିୟମିତ ଭାବେ ପ୍ରବେଶ କରାଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷତରେ ନିୟମିତ ଭାବେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଓ ରଫାଯୋଗ୍ୟ ଫିସ୍ ଆଦାୟର ତଥ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଅଛି । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅପରାଧ ସ୍ଥଳରେ ହେଇଥିବା ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଫର୍ମସମ୍ବଳାର ତଥ୍ୟ ବାହାନ ପକ୍ଷତରେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ପ୍ରବେଶ କରାଯିବ ।

3.2.8.23 ଜାତୀୟ ପରମିଟର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ପକ୍ଷତ

ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଜାତୀୟ ପରମିଟ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ପକ୍ଷତରେ ମଞ୍ଜୁରୀ/ ନବୀକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟର ପରାମର୍ଶରେ ବିକଶିତ ହୋଇ 15 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ଠାରୁ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଅଛି ।

ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ନିୟମଦ୍ଵାରା ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ମୋଡରେ ଜାତୀୟ ପରମିଟ ପରିଯୋଜନା 22 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ନୂତନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ପକ୍ଷତରେ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ରହିଥିଲା ।

- ବାଲେଶ୍ଵର ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପର୍କିତ ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ିକୁ ତିନିଗୋଟି ଜାତୀୟ ପରମିଟ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ କେନ୍ଦ୍ରର ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗାଡ଼ିକୁ ପାଞ୍ଚଟି ଜାତୀୟ ପରମିଟ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପିତ ହୋଇଥିଲା ।
- ସମ୍ବଲପୁର ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଧୀନରେ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ପରମିଟ ନିରୂପିତ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ଦୁଇଥର ଦୃଶ୍ୟମାନ ଥିଲା ।

ହସ୍ତଲିଖିତ ସତ୍ୟାପନରୁ ପ୍ରକଟ କଲା ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଡ଼ି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପରମିଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିଲା । ଏହା ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅପ୍ରତ୍ୟୟତାକୁ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେକ୍ଟରରେ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହେଉଅଛି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏହାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯିବ ।

3.2.8.24 ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତଧରା ରିଡର ବ୍ୟବହାର ନହେବା

ହାତଧରା ପ୍ରାକ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏପରି ଏକ ଉପକରଣ ଯାହା ବିଭାଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର ହୋଇ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥତା, ପରମିଟ୍ ଓ ଫିଟନେସ ଏବଂ ଅପରାଧର ବୈଧତା ବିଷୟରେ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତର ଯନ୍ତ୍ର ପତା ଜୋନ୍ (ଏମ୍.ଆର୍.ଜେଡ) ପୁସ୍ତକ ପ୍ରାଧିକାର ବୋର୍ଡ (ଭି.ଏ) ଜରିଆରେ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଏହା ଚଳାଣି/ମୋଟରଯାନ ଯାନ୍ତ୍ର ଚିପୋର୍ଟର ସୁଚନାର ଲିଖନକୁ ସମର୍ଥନ କରି (ଇ.ଏ.) କାର୍ଡ ଜରିଆରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ । ଚୁକ୍ତି ମୁତାବକ ରିଆଡିଧାରୀ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେଣ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣୀକୃତ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେଆରରେ ହାତଧରା ପ୍ରାକ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗାଇ ଦେବାର ଥିଲା ।

ଏହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁଛେଦ 3.2.11 ରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ ।

ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣରେ ନଅଗୋଟି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ହାତଧରା ପ୍ରାକ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗାଣ ନଥିବାରୁ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯଦିତ ହାତଧରା ପ୍ରାକ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା/ ରିଡର ଗୁଡ଼ିକ ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା

ଏବଂ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେଣ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ପ୍ରମାଣୀକୃତ ହୋଇଥିଲା, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କି ଜେନେରେଟିଙ୍ଗ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେଣ୍ଟର ଦ୍ୱାରା ଯାନ୍ତ୍ର ପ୍ରାଧିକାର (ଭି.ଏ) କାର୍ଡ ଯୋଗାଇ ନଥିବାରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ରିଡର ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ହାତଧରା ପ୍ରାକ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା / ରିଡର, ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହାର ନହେବାରୁ ଏହାର ଯୋଗାଣ ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତର ଯାନ୍ତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଜାନୁଆରୀ 2012 ରେ ବିଭାଗ କହିଲେ ଯେ ନ୍ୟାଶନାଲ ଇନଫରମେଟିକ ସେଣ୍ଟରରୁ 300 ଗୋଟି ଭି.ଏ. କାର୍ଡ ମିଳିଛି ଯାହା ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଦରକାର । ସମସ୍ତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଭି.ଏ. କାର୍ଡ ବଣ୍ଟାଯାଇ ସାରିଛି ।

3.2.9 ଉପସଂହାର

କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକରଣ ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନରେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଉପ ଅନୁଛେଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମତେ 2.66 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ହାନି/ ଅନାଦାୟ ସମେତ କେତେକ ଅଭାବ ଆଣିପାରିଥିଲା । ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ଅଧୀନରେ ଆଉଟ୍ ସୋର୍ସିଙ୍ଗ କରାଯାଇ ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ଆଧାରରେ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ ଗାଡିଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ, ପ୍ରଭାବା ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେବା ତଥା ରାଜସ୍ୱ ଗଳନକୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯୋଜନାଟି ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ସ୍ୱାର୍ଚ୍ଚକାର୍ତ୍ତ ପଞ୍ଜିକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର/ ଗାଡିଝଲନା ଲାଇସେନ୍ସ ଆବଣ୍ଟନ/ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ଏହା ଆଂଶିକ ଭାବେ ହାସଲ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ୱ ପ୍ରବେଶ ଓ ପ୍ରକ୍ରମାକୃତ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା, ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ତଥା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରୟୋଗର ଅଭାବ ହେତୁ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ମୋଡ୍ୟୁଲ ଗୁଡ଼ିକର କେତେକ ଉପାଦାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନହେବାରୁ ସଫ୍ଟୱେଆରରେ କେତେକ ଅଭାବ ଦେଖାଦେଇଥିଲା ଯାହାକି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପରିବର୍ତ୍ତେ ହାତ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ ହେବା ଦରକାର କରୁଥିଲା । ବାଣିଜ୍ୟିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଚାରିବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ପଛପରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସର୍ଜନା ଏବଂ ବାସ୍ତବ ସମୟ ସଂଯୋଗକରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନଥିଲା । ଅତଏବ, ବାହାନ/ସାରଥି ସଫ୍ଟୱେଆର ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯଥା ଉନ୍ନତଭର ନାଗରିକ/ ଜନ ସାଧାରଣ ସେବା,

ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ଉନ୍ନତି ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟରେ ଦକ୍ଷ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପଦ୍ଧତି ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ହାସଲ ହୋଇନଥିଲା ।

3.2.10 ସୁପାରିଶ

ସରକାର ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୁପାରିଶମାନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିମନ୍ତେ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ।

- କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ପରିଚ୍ଛଳନା ପଦ୍ଧତିକ ବାସ୍ତବ ସମୟ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଉ ।
- ମ୍ୟାପିଙ୍ଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଫାଇଲ ସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇ ପଦ୍ଧତିରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରାଯାଉ ।
- ତଥ୍ୟାବଳୀର ଅଧିକାରୀ ନିମନ୍ତେ ସିଷ୍ଟମ ମଧ୍ୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ନିବେଶ ଏବଂ ବିଧିମାନ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ଥାପନା ହେଉ ।
- ରିଆଡିଧାରୀଙ୍କୁ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହେଉ ।

3.3 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତବ୍ୟ

ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୋଟରଯାନ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଥା ଆଦାୟ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ଆମେ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀର କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିବିଧ ମାମଲା ମାନଙ୍କରେ ପାଳନ ହୋଇନଥିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାମଲାମାନ ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଲେଖ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଗଲା । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷାରେ ହୋଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଇ ଆସୁଅଛୁ; ମାତ୍ର ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ଅନୁଦେଶ ଜାରି ହୋଇନଥିଲା । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏପ୍ରକାର ଦୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ଏଡାଇବା ଏବଂ ସନ୍ଧାନ କରି ସଂଶୋଧନ କରିବା ସକାଶେ ସରକାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ସମେତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରନ୍ତି ।

3.4 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ କର ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ :

- ଗାଡ଼ି ମାଲିକ ମୋଟରଯାନ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହାରରେ ଦେବେ;
- ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ଅଗ୍ରମ ରୂପେ ଦେବେ;
- ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି ବିନା ପରମିଟରେ ଯାତାୟାତ କରୁଥିବା ବେଳେ ଧରାପଡ଼ିଲେ ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିର ଉଚ୍ଚତମ କର ହାରରେ କର ଆଦାୟ ହେବ;
- ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲେ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ଆଦାୟ ହେବ;
- ଠିକା ଗାଡ଼ି ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକରୁ ଭେଦାତ୍ମକ କର ଆଦାୟ ହେବ; ଏବଂ

- 15 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ସମାପ୍ତି ପରେ ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ କର ପୈଠ ହୋଇନଥିଲେ କରର ଦୁଇଗୁଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ ହେବ ।

ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କେତେକ ମାମଲାରେ ଅନୁପାଳନ ନହେବାରୁ 68.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା 3.4.1 ରୁ 3.4.5 ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

3.4.1 ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ

3.4.1.1 କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975 ଅନୁଯାୟୀ ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ଦେୟ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର, ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ କର ଛାଡ଼ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅବଧି ଶେଷ ହେବାର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିୟମର ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ଅଗ୍ରାମ ରୂପେ ପୈଠ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । 15 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ସମାପ୍ତିର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ପୈଠ ହୋଇ ନଥିଲେ କର/ଅତିରିକ୍ତ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଆକାରରେ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ପରିବହନ କମିଶନରଙ୍କ ଫେବୃଆରୀ 1966 ର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀମାନେ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟର ସମାପ୍ତି ପରେ 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଆଦାୟ କରିବାକୁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ମୋଟରଯାନର ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର, ପରମିଟ ରେଜିଷ୍ଟର, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ପରମିଟ ନଥିପତ୍ର, ଚଳାଚଳ ରହିତ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ‘ବାହାନ’¹³ ତଥ୍ୟାବଳୀର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଏପ୍ରିଲ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନଥାଇ 31,762 ଗୋଟି ମୋଟରଯାନର କର ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ବାହନ ମୋଡୁ୍ୟଲରେ ପରିଚଳନା ସୁଚନା ପତ୍ରି ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଏହିଭଳି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ସହାୟତା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ ହେଉଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଦାବି ନୋଟିସମାନ ଜାରି ହୋଇ ନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ବିଶଦ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମତେ 45.04 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସହ 67.56 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଯାହା ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

¹³ ମୋଟରଯାନ ପଞ୍ଜୀକରଣ, କର ଓ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କିତ କ୍ରିୟାକଳାପ ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ସଫ୍ଟୱେଆର ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)					
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ଅଞ୍ଚଳର ସଂଖ୍ୟା ଯାନର ପ୍ରକାର	ମୋଟରଯାନ ସଂଖ୍ୟା	କର/ ଅତିରିକ୍ତ କରର ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଜୋରିମାନା	ମୋଟ
1.	26 ¹⁴ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି	14,778	16.17	32.33	48.50
2.	26 ¹⁵ ଠିକା ଗାଡ଼ି	5,974	3.21	6.43	9.64
3.	26 ¹⁶ ଅନୁଯାନ ସଂଯୁକ୍ତ କଳଲଙ୍ଗଳ	10,904	2.95	5.89	8.84
4.	24 ¹⁷ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ି	106	0.19	0.39	0.58
ମୋଟ		31,762	22.52	45.04	67.56

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ମାନେ ଏପ୍ରିଲ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ଦାବି ନୋଟିସ ମାନ ଜାରି କରାଯିବ । ଯଦିତ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ସାଦୃଶ୍ୟ ଆପଣେଇବା କରି ଆସୁଅଛୁ, ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିବାକୁ ବିଭାଗ ଅଦ୍ୟାବଧି ଏକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ସ୍ଥିର କରିନାହାନ୍ତି ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ ଓ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

3.4.1.2 କର ସୂଚନାଦାୟ

ଏପ୍ରିଲ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ 17 ଗୋଟି¹⁸ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଯାନଗୁଡ଼ିକର ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର, ପରମିଟ ରେଜିଷ୍ଟର, ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ପରମିଟ ରେଜିଷ୍ଟର, ଚଳାଚଳ ରହିତ ଯାନ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ବାହନ ତଥ୍ୟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅଗଷ୍ଟ 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ପରମିଟ ସର୍ତ୍ତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ତା'ର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଫଳକ କରହାର ଇତ୍ୟାଦିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେତୁ 63 ଗୋଟି ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ିର କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ବାବଦରେ 3.13 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସୂଚନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିସହ 6.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବାରଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ମଇ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯିବ । ଯଦିତ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ଏଭଳି ଆପଣେଇ କରିଆସୁଅଛୁ ବିଭାଗ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିଭଳି ଘଟଣାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏତାଇବା ପାଇଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ନଥିଲେ ।

¹⁴ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ବର୍ଷିଖୋଲ, କଟକ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ, ଜଗତସିଂହପୁର, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁଲକାଣା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

¹⁵ ଉପର 2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ।

¹⁶ ଉପର 2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ।

¹⁷ ଗଜପତି ଓ ଝାରସୁଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ଉପର 2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ।

¹⁸ ଅନୁଗୁଳ, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବର୍ଷିଖୋଲ, କଟକ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁଲକାଣା, ପୁରୀ, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ ଓ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

3.4.2 ବିନା ମାର୍ଗ ପରମିଟରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର କର ଅନାଦାୟ / ସୁଜ୍ଞାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975 ଅଧୀନରେ ପ୍ରତି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ିର ମୋଟରଯାନ କର ଓ ଅତିରିକ୍ତ କର ସେହି ଗାଡ଼ିର (ଦଣ୍ଡାୟମାନ ଯାତ୍ରୀ ସମେତ) ଅନୁମୋଦିତ ଯାତ୍ରୀ ଓ ପରମିଟରେ ସେହି ଗାଡ଼ି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ଦୂରତା ଆଧାରରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଏ । କୌଣସି ଗାଡ଼ି ବିନା ପରମିଟରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଧରାପଡ଼ିଲେ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ (ଭିସିଆର) ଜାରି ହୁଏ । ଏହି ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ତୁରନ୍ତ ଫଏସଲା କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମୟକୁ ସମୟ ପରିପତ୍ତମାନ ଜାରି ହୋଇଅଛି । ଏଥିରେ ଖୁଲାସ ହେଲେ ଦେୟ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ଏପ୍ରିଲ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ 17 ଗୋଟି¹⁹ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମୋଟରଯାନ ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର, ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଗ୍ରହଣ ରେଜିଷ୍ଟର (ଏମପିଆର), ଚଳାଚଳ ରହିତ ରେଜିଷ୍ଟର, ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ବାହନରୁ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟାବଳୀରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 54 ଗୋଟି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଗାଡ଼ି ଏପ୍ରିଲ 2009 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ବିନା ପରମିଟରେ

ଚଳାଚଳ କରୁଥିବାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଅଙ୍ଗ ମୋଟରଯାନର ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଜାରି କରିଥିଲେ ହେଁ କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀ ମାନେ ତୁରନ୍ତ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 6.49 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ/ସୁଜ୍ଞାଦାୟ (ସାତଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅନାଦାୟ ଏବଂ 47 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 5.96 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଜ୍ଞାଦାୟ) ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, 12.97 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏପ୍ରିଲ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଦାବୀ ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯିବ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମ ଦ୍ୱାରା ଏଭଳି ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲେହେଁ ନିଜର ଅନୁଦେଶ ଅନୁପାଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅବ୍ୟାବଧି କୌଣସି ସଂକ୍ରିୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇନାହିଁ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ସରକାର/ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ଷାତ ଥିଲା ।

¹⁹ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, କଟକ, ଢେଙ୍କାନାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁଲିଚାଣା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ।

3.4.3 ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମାର ଅବଜ୍ଞା କରିଥିବା ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ବାବଦରେ କର / ଅତିରିକ୍ତ କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975 ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର ହେବା ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋଟରଯାନ ଉପରେ କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର ହେଉ ନଥିବାର ପୂର୍ବ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ନଥିଲେ ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଯଦି ଚଳାଚଳ ରହିତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋଟରଯାନଟି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖାଯାଏ କିମ୍ବା ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ସ୍ଥାନରେ ନଥାଏ ତେବେ ଏହା ଉକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ବୋଲି ଧରାଯିବ ଓ ସେପରି ସ୍ଥଳେ ଗାଡ଼ି ମାଲିକଙ୍କୁ ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁସାରେ ଚଳାଚଳ ରହିତ ସମସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ନିମନ୍ତେ ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଏବଂ ଦେୟ କରର ଦୁଇଗୁଣ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମଇ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଛଅଗୋଟି²⁰ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଚଳାଚଳ ରହିତ ରେଜିଷ୍ଟର, ମୋଟରଯାନ ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ଓ ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଗ୍ରହଣ ରେଜିଷ୍ଟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ତିସେମ୍ବର 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଚଳାଚଳ ରହିତ ଘୋଷଣାନାମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ 18 ଗୋଟି ମୋଟରଯାନ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ କିମ୍ବା ପ୍ରକାଶିତ ସ୍ଥାନରେ ନଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କର୍ମରତ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧରାପଡ଼ିଥିଲେ । ଏଣୁ ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ଚଳାଚଳ ରହିତ ସମସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ

ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇ ସେଥିପାଇଁ ଉକ୍ତ ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ 7.76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଏବଂ 15.52 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ଥିଲା । ଏଭଳି ମାମଲାମାନ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ହେଁ କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀମାନେ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ସମାକ୍ଷା ସଞ୍ଚାଳିତ ହେବା ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କର ଓ ଜୋରିମାନାକୁ ମିଶାଇ 23.28 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀମାନେ ମଇ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି ହେବ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

²⁰ ବାଲେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ରାଉରକେଲା ।

3.4.4 ଠିକାଗାଡ଼ି ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଭେଦାତ୍ମକ କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କୌଣସି ଅବଧି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ିର ମୋଟରଯାନ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ଦାଖଲ କରାଯାଇଥାଏ ଓ ଗାଡ଼ିଟି ଏପରି ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖେ ଯାହାପାଇଁ ଉଚ୍ଚତର ହାରରେ ମୋଟରଯାନ କର ଅତିରିକ୍ତ କର ଦେୟ ଅଟେ; ତେବେ ଗାଡ଼ିମାଲିକଙ୍କୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ଦିନ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦାତ୍ମକ କର ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । 15 ଦିନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ଶେଷଠାରୁ ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଏହି କର ପୈଠ ନହୁଏ କରଦେୟର ଦୁଇଗୁଣ ପରିମାଣ ଜୋରିମାନା ଦେୟ ତଳବ କରାଯିବ ।

ମଇ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ 21 ଗୋଟି²¹ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୋଟରଯାନ ଗୁଡ଼ିକର ସାଧାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର, ବିଶେଷ ପରମିଟ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ବାହନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2009 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ 106 ଗୋଟି ଯାତ୍ରାବାହୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକୁ ଅସ୍ୱାୟୀ ଭାବରେ ଠିକାଗାଡ଼ି ଭାବରେ ଚଳାଚଳ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହାପାଇଁ ଉଚ୍ଚତର କର ହାରରେ କର ଆଦାୟ ହେବାକୁ ଥିଲା ।

ଯଦିଓ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ବ୍ୟବହାର ଦିନ କିମ୍ବା 15 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦାତ୍ମକ କର ପୈଠ ହୋଇ ନଥିଲା, କର ବସାଣ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏହି କର ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ । ଫଳରେ 3.28 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ କର ସହିତ 6.57 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ମାନେ ମଇ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯିବ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମ ଦ୍ୱାରା ଏଭଳି ମତ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହିଭଳି ମାମଲାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏତାଇବାପାଇଁ ବିଭାଗ ଅଦ୍ୟାବଧି କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହାନ୍ତି ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାକୁ ଥିଲା ।

²¹ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ଚଞ୍ଚିଖୋଲ, କଟକ, ବୃକ୍ଷାଳ, ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନୟାଗଡ଼, ପୁଲକାଣା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

3.4.5 ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ହୋଇଥିବା ମୋଟରଯାନ କର ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ କର ବାବଦରେ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ / ସୂଚାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ମୋଟରଯାନ କର ଅଧିନିୟମ, 1975 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର କର/ ଅତିରିକ୍ତ କର ବିହିତ ହାରରେ ଅଗ୍ରୀମ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେୟ ଦିନର 15 ଦିନ ଅନୁଗ୍ରହ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପୈଠ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିଲେ ଖୁଲାସ ହୋଇଥିଲେ ବିଳମ୍ବର ବ୍ୟାପ୍ତି ଉପରେ ଆଧାର କରି ଦେୟ କରର 25 ରୁ 200 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ ହେବା ଉଚିତ ।

ଏପ୍ରିଲ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ 16 ଗୋଟି²² ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବାହନ ତଥ୍ୟାବଳୀର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 43 ଗୋଟି ମୋଟରଯାନ ପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2002 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅବଧି ନିମନ୍ତେ ମୋଟରଯାନ କର/ଅତିରିକ୍ତ କର ଦେୟ ଦିବସ ମଧ୍ୟରେ

ଦିଆଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଦିନକ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 68 ମାସ 21 ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ଜମିତ ଜୋରିମାନା ହିସାବ କରି ଗାଡ଼ିମାଲିକ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିନଥିଲେ । ଯାହାହେଉ, 30 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1.28 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ ଥିବା ବେଳେ 5.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସୂଚାଦାୟ ହୋଇଥିବା ଆମେ ହିସାବ କରିଥିଲୁ । ଏହା ଫଳରେ 7.08 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏପ୍ରିଲ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟପାଇଁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯିବ । ଆମଦ୍ୱାରା ଏଭଳି ମତ୍ତବ୍ୟ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ରୋକିବା ଲାଗି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅଦ୍ୟାବଧି ଏକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ଅଛି ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃୟାରୀ 2011 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ପରିବହନ କମିଶନର ତଥା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଏବଂ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

²² ବାଲେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, କଟକ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ, କଳାହାଣ୍ଡି, କୋରାପୁଟ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁରୀ, ରାୟଗଡ଼ା, ରାଉରକେଲା ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ।

3.5 ସରକାରୀ ଅଧିସୂଚନା/ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଅନୁପାଳନ ନହେବା

ସରକାରଙ୍କ 2001 ଏବଂ 2003 ରେ ଅନୁସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ :

- ବିହିତ ହାରରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହେବ; ଏବଂ
- ଓଡ଼ିଶାରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଗାଡ଼ି ଏକ କାଳୀନ ମିଶ୍ରିତ ଫିସ୍ ଦେବେ ।

ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଅନୁପାଳନ ନହେବା ହେତୁ କେତେକ ମାମଲାରେ 1.60 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର ଓ ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ 3.5.1 ଏବଂ 3.5.2 ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

3.5.1 ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ

ମୋଟରଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ 24 ଜାନୁଆରୀ 2003 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ 28 ଜାନୁଆରୀ 2003 ଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦରଖାସ୍ତ/ଆପତ୍ତି ନିମନ୍ତେ 100 ଟଙ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ବିଭାଗ, ମାର୍ଚ୍ଚ 2003 ରେ ଏକ ଆଦେଶ ବଳରେ ଅଧିସୂଚନାର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହାରରେ ଫିସ୍ ଆଦାୟକୁ ମୂଲତବି ରଖିଥିଲେ ।

ଏପ୍ରିଲ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏବଂ 25 ଗୋଟି²³ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ ଓ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା 20 ଗୋଟି²⁴ ତନଖି ଫାଟକର ପରମିଟ୍ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1,38,312 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଆଦାୟ

ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ 1.38 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ କଟକସ୍ଥ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଏପ୍ରିଲ ଓ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ କହିଥିଲେ ଯେ ସରକାରଙ୍କ ମାର୍ଚ୍ଚ 2003 ଆଦେଶ ବଳରେ ଫିସ୍ ଆଦାୟକୁ ସୁଗତ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଜୁନ୍ 2010 ରେ କଟକସ୍ଥ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ ଅଧିକାରୀ କହିଲେ ଯେ ଦେୟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରାଯିବ । ଯାହାହେଉ, ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ ରାଜପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶାନୁସାରେ ଏହାକୁ ମୂଲତବି ରଖିବା ଅନିୟମିତ ଥିଲା ଯେହେତୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବା ବିଧିସମ୍ମତ ନୁହେଁ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏଭଳି ମନ୍ତବ୍ୟ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ, କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଆଦେଶକୁ ଅଧ୍ୟାବଧି ବିଖଣ୍ଡନ କରିବାକୁ ଅଛି ।

ଆମେ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

²³ ଅନୁଗୁଳ, ବାଲେଶ୍ୱର, ବରଗଡ଼, ଭଦ୍ରକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ବର୍ଦ୍ଧିଶାଳ, କଟକ, ଚଢ଼ୋଦୀ, ଗଜପତି, ଗଞ୍ଜାମ, ଜଗତସିଂହପୁର, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି, କେନ୍ଦୁଝର, କୋରାପୁଟ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ନୟାଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ପୁଲଘାଣୀ, ପୁରୀ, ରାଉରକେଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ।

²⁴ ବହଳଦା, ବିଲେଇପଦା, ବିରହାଣ୍ଡି, ବିରମିତ୍ରପୁର, ଚକ୍ ଶୁଳିଆପଦା, ଚମ୍ପୁଆ, ଝରୁଆ, ଚିକିଟି ବଳରାମପୁର, ଦଣ୍ଡସରା, ଧାଙ୍ଗର, ଗିରିଶୋଳା, ହରିତାପୁଟ, ଜଳେଶ୍ୱର, ଜାମଶୋଳା, ଲକ୍ଷ୍ମଣନାଥ, ଲୋହାରଗଡ଼ି, ନାଲଦା, ରାଇପର, ସୁକି ଏବଂ ଅପର କୋଳ ।

3.5.2 ପାରମ୍ପରିକ ରାଜିନାମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ବାବଦ ମିଶ୍ରିତ କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଫେବୃଆରୀ 2001 ର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ପାରମ୍ପରିକ ରାଜିନାମା ବଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚଳାଚଳ କରିବାକୁ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶର ପ୍ରତି ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି ବାର୍ଷିକ 3,000 ଟଙ୍କା ମିଶ୍ରିତ କର ଆଦାୟ ହେବ । ଏହି କର ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ 15 ତାରିଖ କିମ୍ବା ତା ପୂର୍ବରୁ ଅଗ୍ରୀମ ଆକାରରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ, ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶଙ୍କ ଜରିଆରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଜମା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଦେୟ ବିଲମ୍ବିତ ହେଲେ ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ମାସ ବା ତାହାର ଅଂଶ ବିଶେଷ ପାଇଁ 100 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଜୋରିମାନା ମିଶ୍ରିତ କର ସହ ଧାର୍ଯ୍ୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ କୋଟା ରେଜିଷ୍ଟର, ପ୍ରତିସ୍ପାଷ୍ଟିତ ପରମିଟ୍ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ କର ପ୍ରଦାନ ରେଜିଷ୍ଟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ତିସେମ୍ବର 2010 ରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଧିମାନ୍ୟ ପରମିଟ୍ ବଳରେ ଆପୋସୀ ରାଜିନାମା ଅନୁସାରେ 433 ଗୋଟି ମାଲବାହୀ ଗାଡ଼ି ବାବଦରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ଗାଡ଼ି ମାଲିକ ମାନଙ୍କର 12.99 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇଥିବା ରେଜିଷ୍ଟର ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଦାୟ ଜମାଦାନ ପ୍ରମାଣ ନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ତିସେମ୍ବର 2010 ରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣ କହିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ମିଶ୍ରିତ କର ପ୍ରଦାନର ସ୍ଥିତି ଜଣାଇବାକୁ ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ପ୍ରାଧିକରଣର ସଚିବଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯିବ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମ ଦ୍ୱାରା ଏଭଳି ମତ୍ତବ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମିଶ୍ରିତ କର ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିବାକୁ କୌଣସି ସଂକ୍ରିୟା ରଖିନଥିଲେ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ-IV: ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

<p>କର ସଂଗ୍ରହରେ ହ୍ରାସ</p>	<p>2010-11 ବର୍ଷରେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହରେ 3.62 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଏହା 33.71 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଯାହାର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଓଡ଼ିଶା ଭୂ-ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମ 1960 ର ଧାରା 8A ଅଧୀନରେ ଜମିର ସଂପର୍କିତରେ ବୃଦ୍ଧି, ବିଭିନ୍ନ ଏଜେନ୍ସିମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ବାବଦରେ ଅଧିକାରୀ ଓ ରାଜଭାଗ ଇତ୍ୟାଦିର ଅଧିକ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସଂଗ୍ରହରେ ହ୍ରାସ (7.60 ପ୍ରତିଶତ) ର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଅତ୍ୟଧିକ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଠିକ୍ ନଥିଲା ଯେହେତୁ 2009-10 ରେ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ ଲକ୍ଷ୍ୟ 495.66 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିବା ସ୍ତଳେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଏହା 450 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା ।</p>
<p>ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ତୁଳନାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ</p>	<p>2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 45,527 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1,013.49 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ସମ୍ବଳିତ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ଓ ଫିସ୍ ଅନାରୋପଣ/ ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ, ଅବରୋଧ ଓ ଅନାଦାୟ/ ସ୍ୱଳ୍ପାଦାୟ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ/ସରକାର 32,982 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 73.84 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ 2,425 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ମାତ୍ର 3.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ମୋଟାମୋଟି ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ବାବଦରେ ସ୍ୱାକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ହାରାହାରି ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ (5.2 ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା 0.11 ପ୍ରତିଶତରୁ ଶତ ପ୍ରତିଶତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।</p>
<p>2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦାନୀ ସମ୍ପାଦନା ପରିଣାମ</p>	<p>ସେହିଭଳି 2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 2,06,592 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1,020.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ସମ୍ବଳିତ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ଅନାରୋପଣ/ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ ସ୍ୱଳ୍ପାଦାୟ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ/ସରକାର 14,490 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 13.78 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱାକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ 4,177 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 6.51 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରିଥିଲେ । ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ବାବଦରେ ହାରାହାରି 47.24 ପ୍ରତିଶତ ଅସୁଲ ହୋଇଥିଲା ଓ ସ୍ୱାକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଆଦାୟ ସ୍ୱଳ୍ପ (4.48 ପ୍ରତିଶତ ରୁ 96.99 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ) ଥିଲା ।</p>
<p>2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦାନୀ ସମ୍ପାଦନା ପରିଣାମ</p>	<p>2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ 129 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକରି 8,205 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 150.51 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ, ଅଣନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ ସ୍ୱଳ୍ପନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅବରୋଧ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ।</p> <p>2010-11 ବର୍ଷରେ ବିଭାଗ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ସମ୍ପର୍କିତ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 5,186 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 29.96 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ</p>

	<p>758 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 2.21 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ବିଭାଗ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ ବାବଦରେ 482 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1.71 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ବାବଦରେ 1,062 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.86 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।</p>
<p>ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିବା ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ</p>	<p>ତହସିଲଦାର, ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଉପ ନିବନ୍ଧକମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ଆମଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚର ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବଛାଯାଇଥିବା 4.91¹ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ ଯେଉଁଠି ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ପାଳନ ହୋଇନଥିବା ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ ।</p> <p>ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ଏପ୍ରକାର ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧନ କରିବାପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଏହି ତୃଟିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତହସିଲଦାର/ ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ/ ଉପନିବନ୍ଧକମାନେ ଏହି ତୃଟି ଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ଥିଲେ ।</p>
<p>ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ</p>	<p>ଆମଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଡାକାଯାଇ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ଦରକାର ଯାହା ଫଳରେ ପଦ୍ଧତିର ଦୁର୍ବଳତା ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦିଆଯିବ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦୂର ହୋଇପାରିବ ।</p> <p>ସରକାରୀ ଜମି ଲିଜ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଫର୍-ଏସଲା/ନିୟମିତାକରଣ ନିମନ୍ତେ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ/ସଂଶୋଧନ କରି ବିଭାଗ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଫଳରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସରକାରଙ୍କ ପାଉଣା ଆଦାୟ ହୋଇପାରିବ ।</p>

4.1.1 କର ପରିଚଳନା

ଭୁ-ରାଜସ୍ୱ ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଭୁ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିନିୟମ 1962, ଓଡ଼ିଶା ଜବରଦଖଲ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ 1972, ଓଡ଼ିଶା ଭୁ-ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମ 1960 ଓ 1983 ରେ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚଳନା ବିଭାଗ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଷଦ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ତହସିଲଦାର ଭଳି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚଳନା କରନ୍ତି ।

ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ଆରୋପଣ ଓ ଆଦାୟ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଅଧିନିୟମ 1899, ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ 1908, ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ରାଜସ୍ୱ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚଳନା ବିଭାଗ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ନିବନ୍ଧନ ମହାନିରୀକ୍ଷକ (ଆଇ.ଜି.ଆର) ଜଣେ ଯୁଗ୍ମ ମହାନିରୀକ୍ଷକ ତିନିଜଣ ଉପ ମହାନିରୀକ୍ଷକ ଓ ଜିଲ୍ଲା ତଥା ଯୁନିଟ୍ ସ୍ତରରେ 30 ଜଣ ଜିଲ୍ଲା ଉପ ନିବନ୍ଧକ (ଡି.ଏସ୍.ଆର) ଏବଂ

¹ ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗକୁ ରାଜସ୍ୱ ପିଠି ନହୋଇ ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ ସମ୍ପର୍କିତ କୌଣସି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସ୍ଥାନ ପାଇନାହିଁ ।

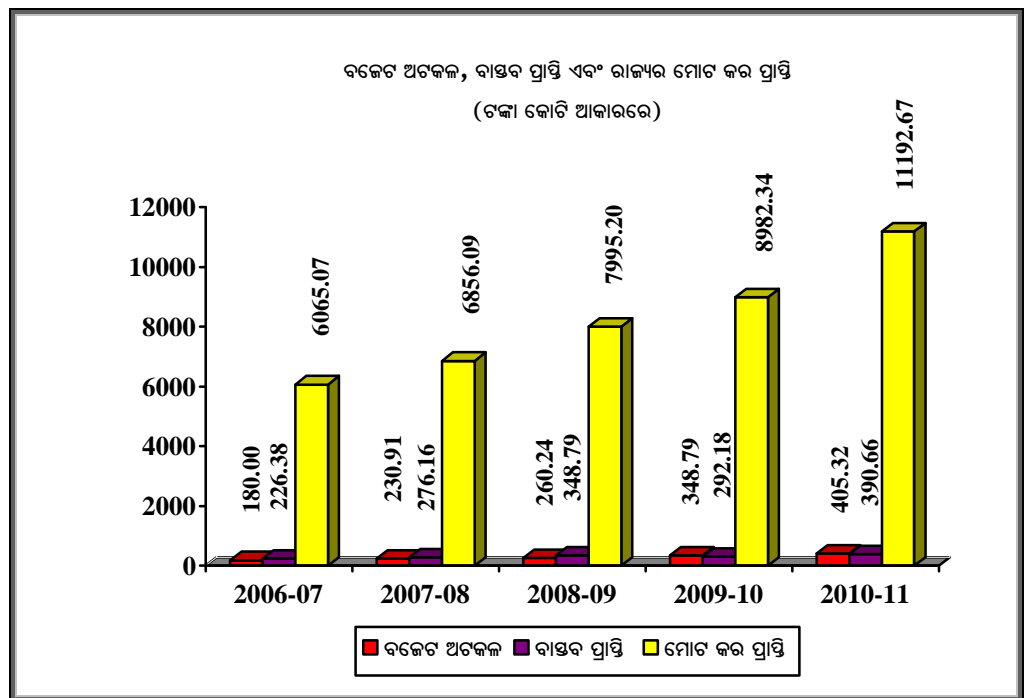
ଉପ ନିବନ୍ଧନ (ଏସ୍.ଆର) କ ସହାୟତାରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚଳନା କରନ୍ତି ।

4.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ଅବଧିରେ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସରୁ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ସହିତ ଉକ୍ତ ଅବଧିରେ ପ୍ରାପ୍ତ ମୋଟ କର ତଥା 2010-11 ବର୍ଷରେ ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତିରୁ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସର ଅଂଶଦାନ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଓ ଖାଡ଼ି ଲେଖାଚିତ୍ରରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

A. ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ

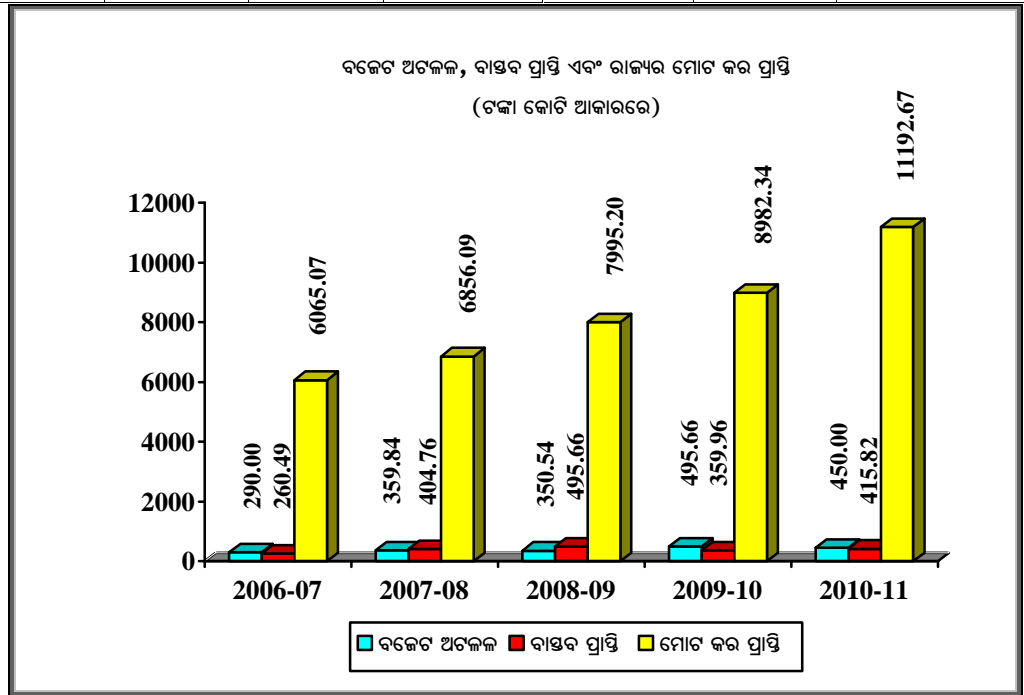
(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ତାରତମ୍ୟ ଆଧିକ୍ୟ (+)/ ସ୍ୱଳ୍ପତା (-)	ତାରତମ୍ୟର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତିରୁ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	180.00	226.38	(+) 46.38	(+) 25.77	6,065.07	3.73
2007-08	230.91	276.16	(+) 45.25	(+) 19.60	6,856.09	4.03
2008-09	260.24	348.79	(+) 88.55	(+) 34.03	7,995.20	4.36
2009-10	348.79	292.18	(-) 56.61	(-) 16.23	8,982.34	3.25
2010-11	405.32	390.66	(-) 14.66	(-) 3.62	11,192.67	3.49

ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ 2006-07 ରୁ 2008-09 ଅବଧି ଓ 2010-11 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ମଧ୍ୟରୁ ଓଡ଼ିଶା ଭୂ-ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମ 1960, ଅଧିନରେ ଧାରା 8A ଅନୁସାରେ ଜମିର କିସମ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥାକୁ ସରକାରୀ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଓ ତଦ୍‌ଜନିତ ଅଧିମୂଲ୍ୟ ତଥା ଅଧିକ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ ଇତ୍ୟାଦି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ, ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ 2009-10 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆଦାୟ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଇନଥିଲେ ।

B. ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟଳଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ତାରତମ୍ୟ ଆଧିକ୍ୟ (+)/ ସ୍ୱଳ୍ପତା (-)	ତାରତମ୍ୟର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ କର ପ୍ରାପ୍ତିରୁ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	290.00	260.49	(-) 29.51	(-) 10.17	6,065.07	4.29
2007-08	359.84	404.76	(+) 44.92	(+) 12.48	6,856.09	5.90
2008-09	350.54	495.66	(+) 145.12	(+) 41.40	7,995.20	6.20
2009-10	495.66	359.96	(-) 135.70	(-) 27.38	8,982.34	4.01
2010-11	450.00	415.82	(-) 34.18	(-) 7.60	11,192.67	3.72

2006-07 ବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ହ୍ରାସର କାରଣ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟଧିକ ଆଦାୟ ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ବେଳେ 2007-08 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହରେ ବ୍ୟାପକ ତାରତମ୍ୟର କୌଣସି କାରଣ ବିଭାଗ ଦର୍ଶାଇନଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷରେ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ହ୍ରାସର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଅଧିକ ଆଦାୟ ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଠିକ୍ ନଥିଲା କାରଣ 2010-11 ବର୍ଷର ଆଦାୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ (450 କୋଟି ଟଙ୍କା) 2009-10 ବର୍ଷର ଆଦାୟ (495.66 କୋଟି ଟଙ୍କା) ତୁଳନାରେ କମ୍ ଥିଲା ।

4.1.3 ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ

2008-09, 2009-10 ଓ 2010-11 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ଜନିତ ବ୍ୟୟ ଓ ମୋଟ ଆଦାୟ ତୁଳନାରେ ଏହାର ପ୍ରତିଶତତା ସହିତ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ବ୍ୟୟର ଶତକଡ଼ା ହାର ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
ବର୍ଷ	ମୋଟ ଆଦାୟ	ଆଦାୟ ଜନିତ ବ୍ୟୟ	ଆଦାୟ ତୁଳନାରେ ବ୍ୟୟର ଶତକଡ଼ା ହାର	ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷରେ ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ଶତକଡ଼ା ହାର
2008-09	495.66	15.23	3.07	2.09
2009-10	359.96	15.91	4.42	2.77
2010-11	415.82	17.09	4.11	2.47

ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ୦ରୁ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ଥିଲା । ସରକାର ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ବ୍ୟୟ ତୁଳନାରେ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

4.1.4 ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ

A ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ

ବିଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ (2005-06 ରୁ 2009-10) ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 45,527 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1, 013.49 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଜଡ଼ିତ ଅନାରୋପଣ/ସୂଚନାରୋପଣ, ଅବରୋଧ ତଥା ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ଓ ଫିସ ବାବଦ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ ଆଦି ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ/ସରକାର 32,982 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 73.84 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ 2,425 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 3.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରିଥିଲେ । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷିତ ସୂଚିତ ସଂଖ୍ୟା	ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ପ୍ରତିଶତ
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	
2005-06	86	2,783	179.67	1,698	1.75	1454	1.50	85.71
2006-07	92	6,193	146.53	598	1.73	540	1.60	92.49
2007-08	82	1,664	397.15	255	0.49	255	0.49	100.00
2008-09	74	17,994	122.51	14,503	34.12	80	0.15	0.44
2009-10	62	16,893	167.63	15,928	35.75	96	0.04	0.11
ମୋଟ	396	45,527	1,013.49	32,982	73.84	2,425	3.78	5.12

ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ ଅସୁଲି ସ୍ଥିତି ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ୦ରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ । ସରକାର ଅସୁଲି ସ୍ଥିତି ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

B. ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ

ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ (2005-06 ରୁ 2009-10) ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 2,06,592 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1,020.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଜଡ଼ିତ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଅନାରୋପଣ/ସୂଚନାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ ସୂଚନାଦାୟ ଜତାଦି ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ/ସରକାର 14,490 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 13.78 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ 4,177 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 6.51 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ କରିଥିଲେ । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷିତ ସୂଚିତ ସଂଖ୍ୟା	ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ପ୍ରତିଶତ
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	
2005-06	103	40,950	77.53	964	0.90	776	0.39	43.33
2006-07	94	42,077	355.24	1,487	1.66	1,195	1.61	96.99
2007-08	89	37,310	42.93	4,117	5.65	1,494	3.44	60.88
2008-09	109	57,147	311.96	7,733	4.23	651	1.01	23.88
2009-10	34	29,108	232.88	189	1.34	61	0.06	4.48
Total	429	2,06,592	1,020.54	14,490	13.78	4,177	6.51	47.24

ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ଥିଲା । ସରକାର ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

4.1.5 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ 129 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକ୍ରମେ 8,205 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 150.51 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ, ଅଣନିର୍ଦ୍ଧାରଣ/ସ୍ୱଳ୍ପନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ହୋଇଥିବାର ସନ୍ଧାନ କରିଥିଲୁ ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଣ୍ଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ			
1.	ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ କରିଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ନିକାୟ ସଂସ୍ଥା/ବେସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକୃତ ଅନାଦାୟ/ସ୍ୱଳ୍ପାଦାୟ	2,061	143.55
2.	ଓଡ଼ିଶା ମାହାଲ ଉଚ୍ଛେଦ (ଓଇଏ) ଅଧିନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବେବନ୍ଦୋବସ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ଫସଲ ଜମି ବିକ୍ରୟ ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	4,285	0.34
3.	ଓଡ଼ିଶା ଭୂ-ସଂସ୍କାର (ଓଏଲଆର) ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ଫସଲ ନହେବା ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ	647	0.71
4.	ସୈରାତ ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକର ଅନିୟମିତ ପଞ୍ଜା ପ୍ରଦାନ / ପଞ୍ଜା ପ୍ରଦାନ ନହେବା	263	1.40
5.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	131	1.20
ମୋଟ		7,387	147.20
ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍			
1.	ବିଚାରାଧୀନ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ମାମଲା ହେତୁ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ	150	0.82
2.	ସାଧାରଣ କ୍ଷମତାପତ୍ର ସମ୍ପର୍କିତ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ	42	0.49
3.	ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ	615	1.44
4.	ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ	4	0.39
5.	ଅନିୟମିତ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଛାଡ଼	7	0.17
ମୋଟ		818	3.31
ସର୍ବ ମୋଟ		8,205	150.51

2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ, ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ବାବଦରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 5,186 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 29.96 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ବାବଦରେ 758 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 2.21 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୃଟି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷରେ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ ବାବଦରେ 482 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 1.71 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ବାବଦରେ 1,062 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 0.86 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅସୁଲ ହୋଇଥିଲା ।

4.91 କୋଟି ଟଙ୍କା ସମ୍ବଳିତ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ ନିମ୍ନ ଅନୁଲେଖ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା ।

4.2 ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ

ଆମେ ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ, ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା କରି ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ/ସୂଚନାଦାୟ ଓ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଓ ଆମେ କରିଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିରହିଅଛି ଏବଂ ଆମ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ସରକାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ପୂର୍ବକ ଆନ୍ତଃସମୀକ୍ଷାକୁ ଜୋରଦାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହାଫଳରେ ଏହିଭଳି ଅକୃତି ଗୁଡ଼ିକ ଏତାଯାଇ ପାରିବ, ସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରିବ ଓ ସଂଶୋଧନ ହୋଇପାରିବ ।

ଭୂ-ରାଜସ୍ୱ

4.3 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ଓ ସରକାରୀ ଆଦେଶ / ଅନୁଦେଶ ପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଭୂ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ (ଓକିଏଲଏସ) ଅଧିନିୟମ, 1962 ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଓ ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ଜମି ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ସମତୁଲ ଅଧିମୂଲ୍ୟ, ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଦେୟ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ ଭୂ-କର ଓ ସେସ୍ ଦେୟପୂର୍ବକ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଓ ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥା/ସଂଗଠନକୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ/ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ସୁତ୍ରେ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସରକାର ବିଭାଗ ପାଇଁ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣରେ ଅଧିମୂଲ୍ୟ ସମେତ ଭୂ-କର ଓ ସେସର 25 ଗୁଣ ହାରରେ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦେୟ । କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ ନହେବାରୁ 4.45 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ/ଅନାଦାୟ/ ସୂଚନାଦାୟ ଘଟିଥିଲା ଯାହା 4.3.1.1 ରୁ 4.3.1.3 ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

2 ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମିଆଦ ପାଇଁ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିବା ସମ୍ପର୍କିତ ରୁକ୍ଷି ।
 3 ଜମିତ ମୂଳ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅନ୍ୟକଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର ବା ସ୍ୱତ୍ୱ ପରିବର୍ତ୍ତନ ।
 4 ଏଥିରେ ବିଭାଗକୁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ନକରି ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ ସମ୍ପର୍କିତ କୌଣସି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ସ୍ଥାନ ପାଇନାହିଁ ।

4.3.1 ସରକାରୀ ଜମିର ପରିଚାଳନା

4.3.1.1 ବିଭାଗକୁ କୌଣସି ରାଜସ୍ୱ ଯେଠି ନକରି ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଭୂ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିନିୟମ, 1962 ଓ 1983 ଓ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ଅକ୍ଟୋବର 1961, ମଇ 1963 ଓ ଫେବୃଆରୀ 1966 ରେ ଜାରି ସରକାରୀ ଆଦେଶନାମା ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ ଜମି ସରକାରୀ ବିଭାଗ, ସ୍ଥାନୀୟ ନିକାୟ, ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ, ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଅଧିମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଅଧିମୂଲ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ (ପୌରାଣିକ ସ୍ଥିତ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଯଥା ଶିକ୍ଷା ଓ ଦାତବ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କୁ 0.25 ପ୍ରତିଶତ) ବାର୍ଷିକ ଖଜଣା ଓ ଖଜଣାର 50 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 1993-94 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ତତ୍ ପରେ 75 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇ ପଟ୍ଟାସୂତ୍ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହା ସହିତ ସରକାରୀ ଦେୟ ଯେଠି କରିବାରେ ଖୁଲାସା କଲେ ଜମି ଦଖଲ ଦିନଠାରୁ ଦେୟ ଯେଠି କରିବା ଦିନ ଯାଏଁ ଶତକଡ଼ା ବାର୍ଷିକ 6 ହାରରେ 27 ନଭେମ୍ବର 1992 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ତତ୍ପରେ ଶତକଡ଼ା 12 ଭାଗ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦେୟ ।

ତିନିଗୋଟି ତହସିଲର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କ୍ରମେ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହେଲା ଯେ (ଜୁନ୍ 2009 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010) ତିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ 1980-81 ରୁ 2000-01 ଅବଧିରେ 13 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ଦଖଲକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଦଖଲକାରୀ ଉକ୍ତ ଜମିର ପଟ୍ଟା ଗ୍ରହଣ ନିମିତ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ ହେଁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଅଦ୍ୟାବଧି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ଫଳରେ 5.35 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ସରକାରୀ ଜମିର ଦଖଲ ବାବଦରେ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି ଦେୟ ଯେଠି ନକରି ଦଖଲକାରୀମାନେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ

2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ଅପ୍ରାପ୍ତକୃତ ଭାବେ ଭୋଗଦଖଲ କରିଆସୁଛନ୍ତି । ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ତହସିଲର ନାମ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦଖଲ ତାରିଖ ଦରଖାସ୍ତ ତାରିଖ/ ସୁପାରିଶ ତାରିଖ/ ସୁପାରିଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ	ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମି ଏକରରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ର ବେଞ୍ଚମାର୍ଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏକର ପିଛା ଦର	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଜମିର ମୂଲ୍ୟ
1.	ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ନ୍ୟାସୀ ସମ୍ପାଦକ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଶିକ୍ଷା ନ୍ୟାସ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	1980-81 ଅକ୍ଟୋବର 1997 ମାର୍ଚ୍ଚ 2006 ତହସିଲଦାର	4.50 0.58	2.61
<p>ଦଖଲକାରୀ ତଳଖଣ୍ଡର ମୌଜା ସ୍ଥିତ ଉପରୋକ୍ତ ସରକାରୀ ଜମିରେ ଏକ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ପଟ୍ଟା ମାଗୁଥିବା ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ସଦର ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଅଗଷ୍ଟ 1999 ର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଜମିରେ ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲର ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୃହ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୃହ ଓ ଖେଳ ପଡିଆ ଆଦି ନିର୍ମାଣ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ମାତ୍ର ଦଖଲକାରୀ 1980-81 ଠାରୁ ଜମିର ଦଖଲରେ ଥିବା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ମାମଲାଟି ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଟ୍ଟା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2006 ରେ ସୁପାରିଶ ହୋଇଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଜମି ଦଖଲରେ ରଖିଥିବା ତିନିଜଣ ଜବର ଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ସମେତ ଅନ୍ୟ କେତେକ ତୃତୀ ଦର୍ଶୀଙ୍କ ଉପ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ମାମଲାଟିର ନଥିପତ୍ର ଫେବୃଆରୀ 2007 ରେ ଫେରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତହସିଲଦାର ଏଯାବତ୍ ଏହାକୁ ଅନୁପାଳନ କରିନାହାନ୍ତି ଓ ମାମଲାଟି ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି । ଫଳରେ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଫାଇଦା ନଥାଇ 2.61 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର (ମାର୍ଚ୍ଚ 2010) 4.50 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି 1980-81 ଠାରୁ ଜବର ଦଖଲରେ ରହିଆସୁଛି ।</p>				
2.	ଭୁବନେଶ୍ୱର ସଭାପତି, ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ତମାଣ୍ଡୋ	1991 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1997 ଜୁଲାଇ 2002 ତହସିଲଦାର	7.50 0.35	2.63

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ତହସିଲର ନାମ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦଖଲ ତାରିଖ ଦରଖାସ୍ତ ତାରିଖ/ ସୁପାରିଶ ତାରିଖ/ ସୁପାରିଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ	ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମି ଏକରରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ର ବେଞ୍ଚମାର୍କ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏକର ପିଛା ଦର	31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଜମିର ମୂଲ୍ୟ
<p>ଦଖଲକାରୀ ବିଜିପୁର ଗ୍ରାମ ସ୍ଥିତ 9.00 ଏକର ସରକାରୀ ଜମିରେ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ଚିକିତ୍ସାଳୟ ଓ ବିଜ୍ଞାନାଗାର ଆଦି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଜମି ପଟ୍ଟା ମଞ୍ଜୁରି ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ପାତ୍ରପତା ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଛୁନୁ 2002 ର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ 1991 ମସିହାରୁ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ନିକଟସ୍ଥ ଭିତ୍ତି ସଂରଚନା କରି ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଛି । ତେବେ 1997 ମସିହାରେ ଏଥିପାଇଁ ଏକ ଜବରଦଖଲ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇ ଅଚଳକର ଓ ଜୋରିମାନା ବାବଦକୁ ଫେବୃଆରୀ 1999 ରେ 6,130 ଟଙ୍କା ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2005 ରେ 8,035 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଜବରଦଖଲ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା କ୍ଷମତାପତ୍ର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମିର ପଟ୍ଟା ମଞ୍ଜୁରି ହୋଇନଥିଲା ଯଦି ତହସିଲଦାର ନଅ ଏକରରୁ 7.50 ଏକର ଜମି ପାଇଁ ପଟ୍ଟା ଦେବାକୁ ଜୁଲାଇ 2002 ରେ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମତି ମିଳିନଥିବାରୁ ପଟ୍ଟା ମଞ୍ଜୁରି ହୋଇନାହିଁ । ଫଳରେ ସରକାରଙ୍କର କୌଣସି ଫାଇଦା ନଥାଇ 1991 ରୁ 2.63 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର (ମାର୍ଚ୍ଚ 2010) 7.50 ଏକର ଜମି ଅପ୍ରାପ୍ତକୃତ ଦଖଲରେ ରହିଆସୁଛି ।</p>				
3.	ପରଜଙ୍ଗ ସମ୍ପାଦକ, ଆଞ୍ଚଳିକ ସମବାୟ ବିପଣନ ସମିତି, କାମାକ୍ଷାନଗର	ଜାନୁଆରୀ 2001 ନଭେମ୍ବର 1998 ସୁପାରିଶ ହୋଇନାହିଁ	1.00 0.11	0.11
<p>ଦଖଲକାରୀ ଗଡ଼ପରଜଙ୍ଗ ମୌଜା ସ୍ଥିତ ଉକ୍ତ ଜମିରେ ଏକ ଗୋଦାମ ଘର ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ପଟ୍ଟା ମଞ୍ଜୁରି ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ପରଜଙ୍ଗ ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଜାନୁଆରୀ 2010 ର ରିପୋର୍ଟ ମତେ ଉକ୍ତ ଜମି ଜାନୁଆରୀ 2001 ମସିହାରୁ ଦଖଲରେ ରହିଆସୁଛି । ସମ୍ବଲପୁରସ୍ଥ ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର ଉତ୍ତର ପ୍ରଭାଗର ପ୍ରଭାଗୀୟ ଉକ୍ତ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପଛା 10 ଲକ୍ଷ ହିସାବରେ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା 11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅଛି । ତହସିଲଦାର ପଟ୍ଟାପ୍ରଦାନ ମାମଲାଟିକୁ ଏଯାବତ ସୁପାରିଶ କିମ୍ବା ରୂପାନ୍ତ କରିନଥିଲେ । ଫଳରେ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଫାଇଦା ନଥାଇ 11 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର (ମାର୍ଚ୍ଚ 2010) ଏକ ଏକର ଜମି ଦବରଦଖଲରେ ରହିଆସୁଛି ।</p>				
Total			13.00	5.35

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଭୂ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ଫର୍ସସଲା କରିବାକୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମାର ବିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ନଥିବାରୁ ତଥା ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜସ୍ୱ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଣ/ବିଲମ୍ବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଏହିସବୁ ସ୍ତରରେ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ହେତୁ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱିତୀୟ ଫର୍ସସଲା ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ।

ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ତହସିଲଦାର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଶିକ୍ଷାନିଧି ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ 1980-81 ରୁ 2009-10 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଦେୟ ଜମା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଉପରୋକ୍ତ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲିଥିଲା ଓ କେତେକ ତୃତୀୟ ସଂଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ମାମଲାଟିକୁ ମୂଳକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଫେରାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେହିପରି ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ମାମଲାଟିକୁ ଫର୍ସସଲା କରି ସରକାରଙ୍କ ଦେୟ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ କାମାକ୍ଷାନଗର ଆଞ୍ଚଳିକ ସମବାୟ ବିପଣନ ସମିତିର ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ପରଜଙ୍ଗ ତହସିଲଦାର ପଦକ୍ଷେପ ନେଉଅଛନ୍ତି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସରକାର କହିଲେ ଯେ କାମାକ୍ଷାନଗର ଆଞ୍ଚଳିକ ସମବାୟ ବିପଣନ ସମିତିର ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଯୋଗାଇ ମାମଲାଟିକୁ ଫର୍ସସଲା କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ସହିତ ସହାୟତା କରିବାକୁ ଢେଙ୍କାନାଳ ଉପସମବାୟ ନିବନ୍ଧନ ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ଢେଙ୍କାନାଳ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଅବ୍ୟାପ୍ୟ (ଜାନୁଆରୀ 2012) ମିଳିନଥିଲା ।

4.3.1.2 ଅଗ୍ରୀମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିବା ସରକାରୀ ଜମି ନିୟମିତୀକରଣ ନହେବା ଫଳରେ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଭୂ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିନିୟମ, 1962 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ, 1983 ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅକ୍ଟୋବର 1961, ମଇ 1963, ଫେବୃଆରୀ 1966 ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ଜମି, ସରକାରୀ ବିଭାଗ, ସ୍ଥାନୀୟ ନିକାୟ, ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ, ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଜମିର ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଅଧିମୂଲ୍ୟ ଓ ଅଧିମୂଲ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ (ପୌରାଞ୍ଚଳ ସ୍ଥିତ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଯଥା ଶିକ୍ଷା ଓ ଦାତବ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ 0.25 ପ୍ରତିଶତ) ବାର୍ଷିକ ଖଜଣା ଓ ଖଜଣାର 50 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ 1993-94 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ତତ୍ପରେ 75 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇ ଲିଜ ସୁତ୍ରେ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ହେବ । ଏହା ସହିତ ସରକାରୀ ଦେୟ ପୈଠ କରିବାରେ ଖୁଲାସ ହୋଇଥିଲେ ଜମିଦଖଲ ଦିନଠାରୁ ଦେୟ ପୈଠ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଷିକ ଶତକଡ଼ା 6 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ନଭେମ୍ବର 1992 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ତତ୍ପରେ 12 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ହେବ । ସରକାରୀ ଜମିପତ୍ତା ପ୍ରଦାନ ଏକ ସମୟ ସାପେକ୍ଷ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହୋଇଥିବାରୁ ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଦେଶନାମା ବଳରେ ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବା ସକାଶେ ବରାଦ କରିଥିବା ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନକୁ ବେଳେ ବେଳେ ଜମିର ଅଗ୍ରୀମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମିତୀକରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରୀ ବିଭାଗକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ 22 ଜାନୁଆରୀ 2005 ର ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଏଥିପାଇଁ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଭିତ୍ତିରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଅଧିମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ଖଜଣା (ଶତକଡ଼ା ଏକ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ) ଏବଂ ସେସ୍ (ଖଜଣାର ଶତକଡ଼ା 75 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ) ର 25 ଗୁଣ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ଏକକାଳିନ ପୈଠ କରିବାକୁ ହୁଏ । ପୁନଶ୍ଚ 11 ଫେବୃଆରୀ 2010 ରୁ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଭୂ-ବନ୍ଦୋବସ୍ତ (ସଂଶୋଧନ) ନିୟମାବଳୀ, 2010 ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ଜମିପତ୍ତା ପ୍ରଦାନ/ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଶତକଡ଼ା 10 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ତିନିଗୋଟି ତହସିଲର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକ୍ରମେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ (ଜୁନ ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2010) ଯେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1987 ଓ ଅକ୍ଟୋବର 2009 ମଧ୍ୟରେ ତିନିଗୋଟି ମାମଲାରେ 15 ଏକର ସରକାରୀ ଜମି ସର୍ବ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ରୀମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ଔପଚାରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପୂରଣ ହୋଇନଥିବାରୁ, କ୍ଷମତାପତ୍ର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ପତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତୀକରଣ ହେବା ପାଇଁ ବିରୋଧାଧୀନ ଥିଲା । ଏହାଫଳରେ ଅଗ୍ରୀମ ଦଖଲ ଦିନଠାରୁ ଅଦ୍ୟାବଧି ଉପଭୋଗ କରିଆସୁଥିବା ସରକାରୀ ଜମି ବାବଦରେ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଦେୟ, ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ, ଭୂ-କର, ସେସ୍ ଓ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ସୁଧ ସମେତ 4.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦେୟ ଆଦାୟ ଓ ପୈଠ ହୋଇନଥିଲା । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)							
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ତହସିଲର ନାମ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦଖଲ ତାରିଖ ଅଗ୍ରାମ ଦଖଲ ତାରିଖ କ୍ଷେତ୍ର ଏକରରେ	ଅଧିମୂଲ୍ୟ/ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଦେୟ (IC)	ଭୂ-କର/ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ (CV)	ସେସ/ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ (CV)	ସୁଧ	ମୋଟ
1.	କେନ୍ଦୁଝର ସଂସ୍ଥାପନ ଅଧିକାରୀ, ଆକାଶବାଣୀ (ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସାର ଭାରତୀ)	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1987 2.00	50.00 5.00 (IC)	11.50 -	7.75 -	145.66	219.91
<p>ଦଖଲକାରୀ ମୁକ୍ତାପୁର ମୌଜା ସ୍ଥିତ ଉପରୋକ୍ତ ଜମିରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ଟେଲିଭିଜନ ପ୍ରସାରଣ କେନ୍ଦ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଞ୍ଜୁରୀ ନିମନ୍ତେ ମଇ 1990 ରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1987 ରେ ଅଗ୍ରାମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଗ୍ରାମ ଦଖଲଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତାକରଣ କରିନଥିଲେ । ସରକାରୀ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରସାରଭାରତୀ ଅସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ମାମଲାଟି ନିୟମିତାକରଣରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା । ଫଳରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଇଥିବା 2.15 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।</p>							
2.	ଆନନ୍ଦପୁର ନିର୍ବାହୀ ଯତ୍ନୀ, ଇ.ଏଚ୍.ଡି ନିର୍ମାଣ ଡିଭିଜନ ଗ୍ରୀଡକୋ (ବର୍ତ୍ତମାନ ଓପିଟିସିଏଲ), ଅନୁଗୁଳ	ଜୁଲାଇ 2008 10.00	102.50 10.25 (ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଦେୟ)	3.80 -	2.85 -	25.80	145.20 ⁵
<p>ଦଖଲକାରୀ ଶାଳପଡ଼ା ମୌଜା ସ୍ଥିତ ଉପରୋକ୍ତ ଜମିରେ 132/33 କେ.ଭି. ଗ୍ରୀଡ୍ ସବ୍‌ଷ୍ଟେସନ ନିର୍ମାଣ ମଞ୍ଜୁରି କରିବା ପାଇଁ ଅକ୍ଟୋବର 2001 ରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଜୁଲାଇ 2008 ର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଜମି ବହୁ ଆଗରୁ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଦଖଲରେ ରହିଆସିଥିଲା । ସରକାରୀ ଦେୟ ତତ୍କାଳ ଆଦାୟ ହେବାପରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଅଗ୍ରାମ ଦଖଲ ଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାମଲାଟି, ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଆଦାୟ ଦେୟ 1.44 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ନହୋଇ, ନିୟମିତାକରଣ ହୋଇନଥିଲା ।</p>							
3.	ବ୍ରହ୍ମପୁର ଉପ ମହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପାଣିପାଗ ବିଭାଗ, ଆଞ୍ଚଳିକ ପାଣିପାଗ କେନ୍ଦ୍ର, କୋଲକାତା	ଅକ୍ଟୋବର 2009 3.00	31.66 3.17 (IC)	7.91 (CV)	5.94 (CV)	-	48.68
<p>ଦଖଲକାରୀ ଆଶ୍ୱିନପୁର ମୌଜା ସ୍ଥିତ ଉପରୋକ୍ତ ଜମିରେ ଏକ ତପଲର ପାଣିପାଗ ରାତାର ଷ୍ଟେସନ ନିର୍ମାଣାର୍ଥେ ସରକାରୀ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2006 ରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଅଗଷ୍ଟ 2009 ର ସରକାରୀ ଆଦେଶ ମତେ ଅଗ୍ରାମ ଦଖଲ ଦିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ମାମଲାଟି ଏଯାବତ୍ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫସଲ ହୋଇ ନଥିଲା । ଫଳରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଇଥିବା 48.68 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପିତ / ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।</p>							
ମୋଟ		15.00	202.58		16.54	171.46	413.79

ଉଲ୍ଲିଖିତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଫସଲ ନହେବା କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଭୂ-ବିକାଶ ଅଧିନିୟମ/ ତଦ୍‌ଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀରେ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ନିୟମିତାକରଣ ପାଇଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ତଥା ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ରାଜସ୍ୱ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଥବା ବିଳମ୍ବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ଫସଲ ଦ୍ୱରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରମଣ ନଥିଲା ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ଆନନ୍ଦପୁର ତହସିଲଦାରଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ରୀଡକୋକୁ ଜମି ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦେବା ସମୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ଆନନ୍ଦପୁର ତହସିଲଦାର ଅଧିମୂଲ୍ୟ, ଖଜଣା ଓ ସେସ୍ ବାବଦକୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2009 ରେ 15.26 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ମାମଲାଟିରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଉଠାଇଥିବା ଆପତ୍ତି ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପାଳନ ହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣବାର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର ସମ୍ମୁଖରେ ମଞ୍ଜୁରୀ ନିମନ୍ତେ ପଠାଇବାପାଇଁ ଦାଖଲ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଏହାପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ହେବ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଗୋଟି ମାମଲାରେ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2011 ସୁଦ୍ଧା ମିଳିନଥିଲା ।

⁵ ପ୍ରକୃତ ଦଖଲ ତାରିଖ ଅଭାବରୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣ ।

4.3.1.3 ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ସୂଚକାଂକେଶ ତଥା ସୁଧ ଅନାଂକେଶ

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ମହାକାଳପଡ଼ା ତହସିଲଦାରଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟଙ୍କ ସ୍ଥିତ 19.59 ଏକର ପରିମିତ ସରକାରୀ ଜମି ଜାନୁଆରୀ 2003 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଗୃହ ବିଭାଗ (ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁଭାଗ) ଦ୍ୱାରା ବରାଦକୁ ବିରକରଣ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତଥା ଋଦ୍ଧିପୁର ଠାରେ ଥିବା ଏକାକୃତ ପରାକ୍ଷଣ ପରିସର (ଆଇ.ଟି.ଆର) ର ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ସୁବିଧା ସକାଶେ ଏକ ରାତାର କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମହାଶାଳୟର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (ଡି.ଆର.ଡି.ଓ) ର ମାହଲ ପରିଚଳକଙ୍କୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ରେ 99 ବର୍ଷ ପାଇଁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଓ ଏଥିପାଇଁ ଡି.ଆର.ଡି.ଓଙ୍କ ସହିତ ଲିଜ କବଲା ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା (ଜାନୁଆରୀ 2007) । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏଥିପାଇଁ 2003-04 ରେ 22.38 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ (ସେସ୍ ବ୍ୟତୀତ ବାର୍ଷିକ 89,546 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଭୁ-କରର 25 ଗୁଣ) ସମେତ ଅଧିମୂଲ୍ୟ ବାବଦ 89.55 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଫଳରେ ଡି.ଆର.ଡି.ଓଙ୍କ ଠାରୁ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଇ 16.79 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ (ବାର୍ଷିକ 67,100 ହାରରେ ସେସ୍ 25 ଗୁଣ) ସମେତ ସୁଧ ବାବଦ 14.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସୂଚକାଂକେଶ/ ସୂଚକାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ନଭେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ସୁଧ ସହ ସେସ୍ ପୁଞ୍ଜିକୃତ ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦାବିର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ମାହଲ ପରିଚଳନା ଯୁନିଟ୍ (ଆରଆଣ୍ଡି) ଋଦ୍ଧିପୁରର ମାହଲ ପରିଚଳକଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇଅଛନ୍ତି । ମହାକାଳପଡ଼ା ତହସିଲଦାର ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ଆମେ ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ସଚିବ, ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଷଦ ଓଡିଶା, କଟକ ଓ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଅବଗତି ନିମନ୍ତେ ଜଣାଇଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଅଦ୍ୟାବଧି (ଜାନୁଆରୀ 2012) ହସ୍ତଗତ ହୋଇନାହିଁ ।

ଝାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍

4.4 ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ ତଥା ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ ନହେବା

ଭାରତୀୟ ଝାମ୍ପ (ଆଇ.ଏସ୍) ଅଧିନିୟମ, 1899 ଓ ନିବନ୍ଧନ ଅଧିନିୟମ, 1908 ଅନୁସାରେ ବିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା, ପଟାଦାନ ଓ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କବଲା ଗୁଡିକରେ ସତ୍ୟ ଓ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ ଝାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ, ଅତିରିକ୍ତ ଝାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ତଥା ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ଆଦାୟ କ୍ରମେ ରେକର୍ଡିଂକରଣ କରାଯାଇ ଥାଏ ।

ଅନୁଛେଦ 4.4.1 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ଅଧିକାରୀ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପାଳନ ନକରିଥିବାରୁ 0.46 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଝାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ୍ ସୂଚକାଦାୟ ହେବାର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ।

4.4.1 ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସର ସୂଚନାଦାୟ

ଭାରତୀୟ ଷାମ୍ପ ଅଧିନିୟମ, 1899 ଅନୁସାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ବିନା କୌଣସି ରାଜିନାମା ନିବନ୍ଧନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ କବଳାଟିକୁ ପରିବନ୍ଧ କରାଯାଇ ନିଅଣ୍ଟ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ ରାଜିନାମା ସମ୍ପାଦିତ ହେବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦଖଲ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ହେଉଥିଲେ ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ସମ୍ପାଦିତ ରାଜିନାମାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କବଳା ହିସାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇ ତଦୁପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଏଭଳି ରାଜିନାମାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କବଳା ହିସାବରେ ସମ୍ପାଦନା କରିବା ସମୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ପୈଠ କରାଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କବଳା ଉପରେ ମୋଟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ ସମଯୋଜନା କରାଯିବ ।

ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କ୍ରମେ (ଫେବୃଆରୀ 2009 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010) ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମ୍ପତ୍ତି ସମୂହ ନିବନ୍ଧକଙ୍କ ଆଦେଶ ମତେ ନୟାଗଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଚିନି ଶିଳ୍ପ ଲିଃ (ଏନସିଏସଆଇଏଲ) ର ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 20 ଜୁନ୍ 2004 ରେ ମେସର୍ସ ଇ.ସି.ପି. ଶିଳ୍ପ, ମୁମ୍ବାଇର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ତଥା ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ସହିତ

କିଛି ଡ୍ୱାରା 5.22 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜରସମାନ ଦେଇ ଚିନି କଲର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ଏକ କ୍ରୟ-ବିକ୍ରୟ ରାଜିନାମା ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ରାଜିନାମା ସମ୍ପାଦିତ ହେବା ସମୟରେ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାବର ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରେତାଙ୍କ ଦଖଲକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ ରାଜିନାମାଟି ହସ୍ତାନ୍ତରଣ କବଳା ହିସାବରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକୃତ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା ଓ ତଦୁପରି ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ବାବଦ 52.20 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (5.22 କୋଟି ଉପରେ ଶତକଡ଼ା ଆଠ ହାରରେ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ 41.76 ଲକ୍ଷ ଓ ଶତକଡ଼ା ଦୁଇ ହାରରେ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ 10.44 ଲକ୍ଷ) ଆଦାୟ ହେବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କବଳାଟି ପରିବନ୍ଧ କରାଯାଇ 10 ଅଗଷ୍ଟ 2004 ରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକୃତ ହେଲା ଓ 20 ଜୁନ୍ 2004 ରେ କ୍ରେତା ପୈଠ କରିଥିବା 25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ବାବଦରେ ଯଥାକ୍ରମେ 2.40 ଲକ୍ଷ ଓ 0.60 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ଏହାକୁ ପରିବନ୍ଧ କରାଯାଇ 24 ନଭେମ୍ବର 2004 ରେ ଏକ ମାର୍ଜିତ ରାଜିନାମା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକୃତ ହେଲା ଓ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ତଥା ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ବାବଦରେ ଯଥାକ୍ରମେ 2.40 ଲକ୍ଷ ଓ 0.60 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଗଲା । ଉଭୟ କବଳାକୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ହେବାଦିନ ମାନଙ୍କରେ ହିଁ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହିପରି ଦେୟ ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଦୁଇଗୋଟି ସୁଯୋଗ ପାଇ ମଧ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ଅଯାଚିତ ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଯଥାବିଧି ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଆଦାୟ ନକରି କବଳା ଦୁଇଟିକୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କରିଥିଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ମଇ 2009 ର କ୍ୟାବିନେଟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଏନ.ସି.ଏସ.ଆଇ.ଏଲ.କୁ (ଏକ ଏକକାଳୀନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭାବେ) 4.98 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରିଆଡି ଦରରେ ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଓ କ୍ରେତା 28 ଡିସେମ୍ବର 2010 ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତ ଦେୟ ପୈଠ କରିଥିଲେ । ଯାହାହେଉ, ଅନ୍ତିମ ବିକ୍ରୟ କବଳାଟି ଏଯାବତ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରିକୃତ ହୋଇନାହିଁ ଓ ତଦୁପରି ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ବାବଦ 28.84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନ କମିଯାଇଥିବା ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏବଂ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ହିସାବ ହୋଇଅଛି) ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଯଥାବିଧି ଷାମ୍ପ ଶୁଳ୍କ ଓ ନିବନ୍ଧନ ଫିସ ଅନାଦାୟ ହେତୁ 17.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଘଟିଥିଲା ଓ 28.84 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଉପନିବନ୍ଧକ ଦସ୍ତାବିଜଟିକୁ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଅଧିନିୟମ 1899 ଧାରା 38(2) ଅଧୀନରେ ପରିବନ୍ଧ କରି ନୟାଗଡ଼ ସୁଗାର କମ୍ପେକ୍ସ ଲିଃ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ନିଅଣ୍ଟ ଷ୍ଟାମ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ନିବନ୍ଧକ ଫିସ୍ 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଯେଠି କରିବାକୁ ସୂଚିତ କରିଅଛନ୍ତି । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବୃତି ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

କର ସଂଗ୍ରହରେ ସାମାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି	2010-11 ବର୍ଷରେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ଅବକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ 9.43 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ନୂଆ ଦୋକାନ ଖୋଲିବା, ଭାରତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଦେଶୀ ମଦାବିଅର ଉଠାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅଧିକ ମହୁଲଫୁଲର ବ୍ୟବହାରକୁ ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚଳନା ହୋଇନଥିଲା	ଅବକାରୀ ବିଭାଗର 30 ଗୋଟି ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡିକ ଅଧୀନରେ ଥିବା ୟୁନିଟ ଗୁଡିକର 2002-03 ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର, ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରଭାଗ ଅବକାରୀ ଗୁପ୍ତସୂଚନା ଓ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡିକର ଯଥାକ୍ରମେ 2001-02, 2002-03 ଏବଂ 1997-98 ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେବାର କାରଣ ରୂପେ ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଫଳତଃ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବିଭାଗର ଦୁର୍ବଳ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ରୂପେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ପ୍ରଚୁର ରାଜସ୍ୱ ଗଳନ ଦିଗରେ ଆଗେଇ ନେଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅକୃତି ପାଇଁ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ଆମେ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିଲା ।
ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପୂର୍ବବର୍ଷ ଗୁଡିକର ମନ୍ତବ୍ୟ ତୁଳନାରେ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ	2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 5,505 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 104.22 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଅନାରୋପଣ/ ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ 2,201 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 26.46 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର 714 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 5.08 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଆଦାୟର ହାରାହାରି ସ୍ଥିତି ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ 19.20 ପ୍ରତିଶତ ଥାଇ ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା 0.23 ପ୍ରତିଶତରୁ 81.59 ପ୍ରତିଶତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।
2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦାନୀ ସଞ୍ଚାଳିତ ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	2010-11 ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ 15 ଗୋଟି ୟୁନିଟର ନଥିପତ୍ର ଆମେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ 440 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 22.90 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ, ଅନାରୋପଣ, ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ । 2010-11 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 138 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 8.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ ବିଭାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷ ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 34 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ବିଭାଗ 17.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।
ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଦର୍ଶାଇଥିବା ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ	ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ପର୍କିତ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚର ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରୁ ବଛାହୋଇଥିବା 1.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ; ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମାବଳୀ/ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିଗୁଡିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପାଳନ ହୋଇନଥିବାର ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ ।

ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟ ଯେ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷଧରି ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ (ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି) ରେ ଏପ୍ରକାର ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିନାହାନ୍ତି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଥିଲେ ହେଁ ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକମାନେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲେ ।

ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ବଳଶାଳୀ କରିବା ସହିତ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ଦରକାର, ଯାହାଫଳରେ ପଦ୍ଧତିରେ ଥିବା ଦୁର୍ବଳତା ଠିକଣା କରାଯାଇ ଦୂର ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଆମଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧାନ ହୋଇଥିବା ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏତାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା, ବିଶେଷ କରି ଆମର ମତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲାରେ, ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ, ଅନାରୋପଣ ଏବଂ ଫିସ୍ ଜତ୍ୟାଦିର ଆଦାୟ ପାଇଁ ବିଭାଗ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

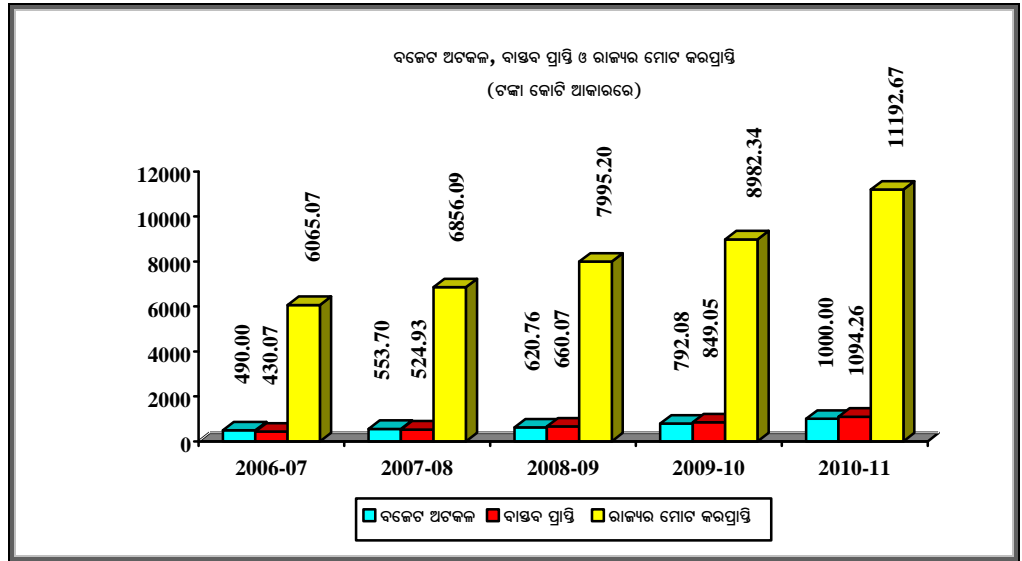
5.1.1 କର ପରିଚଳନା

ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, ଫିସ୍, ଜୋରିମାନା ଜତ୍ୟାଦିର ଆରୋପଣ ଏବଂ ଆଦାୟ, ବିହାର ଓ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ 1915, ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ନିୟମାବଳୀ 1965, ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟବ ଅବକାରୀ ନିୟମାବଳୀ, 1965, ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ଏକାନ୍ତ ବିଶେଷାଧିକାର) ବିଦେଶୀ ମଦ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ, 1989, ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ମିଥାଇଲ ଆଲକୋହଲ) ନିୟମାବଳୀ, 1976, ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟବର ଅବକାରୀ (ମହୁଲ ଫୁଲ ଉପରେ ଫିସ୍ ସ୍ଥିରୀକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1976 ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଅବକାରୀ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟବଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଅବକାରୀ କମିଶନର ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ହିସାବରେ ଅଧିନିୟମାବଳୀର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିଚଳନା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ତିନିଗୋଟି ଡିଭିଜନରେ ତିନିଜଣ ଅବକାରୀ ଉପ କମିଶନର ଏବଂ 30 ଗୋଟି ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ 30 ଜଣ ଅବକାରୀ ଅଧିକ୍ଷକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିନରେ କ୍ଷେତ୍ରିୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

5.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବଜେଟ ଅଟଳଳ ସହିତ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ରାଜସ୍ୱର ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟ କରପ୍ରାପ୍ତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀ ଏବଂ ଲେଖାଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟଳଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ଭିନ୍ନତା ଆଧିକ୍ୟ (+) ହ୍ରାସ (-)	ଭିନ୍ନତାର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ କରପ୍ରାପ୍ତି	ବାସ୍ତବିକ ପ୍ରାପ୍ତି ସହିତ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	490.00	430.07	(-) 59.93	(-) 12.23	6,065.07	7.09
2007-08	553.70	524.93	(-) 28.77	(-) 5.20	6,856.09	7.66
2008-09	620.76	660.07	(+) 39.31	(+) 6.33	7,995.20	8.26
2009-10	792.08	849.05	(+) 56.97	(+) 7.19	8,982.34	9.45
2010-11	1000.00	1094.26	(+) 94.26	(+) 9.43	11,192.67	9.78

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଦର୍ଶାଉଅଛି ଯେ ଅବକାରୀ ରାଜସ୍ୱ 2006-07 ବର୍ଷରେ 430.67 କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ 2010-11 ବର୍ଷରେ 1,094.29 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଅଛି ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରତି ଏହାର ଅଂଶଦାନ 7.66 ପ୍ରତିଶତରୁ 9.78 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ବଦଳୁଥିଲା । ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ପ୍ରାୟ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କ ମତରେ ଅବକାରୀ କର ସଂଗ୍ରହରେ ବୃଦ୍ଧି, ନୂତନ ମଦ ଦୋକାନ ଖୋଲିବା, ବିଦେଶୀ ମଦ/ବିୟର ବିକ୍ରିରେ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ମହୁଲଫୁଲର ଅଧିକ ବ୍ୟବହାର ହେତୁ ହୋଇଅଛି ।

5.1.3 ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ

2008-09, 2009-10 ଏବଂ 2010-11 ବର୍ଷର ମୋଟ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ, ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟୟର ଶତକଡ଼ା ହାର ସହିତ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ହାରାହାରି ଶତକଡ଼ା ହାର ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)				
ବର୍ଷ	ମୋଟ ଆଦାୟ	ଆଦାୟ ପାଇଁ ବ୍ୟୟ	ମୋଟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚର ଶତକଡ଼ା ହାର	2009-10 ବର୍ଷରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ହାରାହାରି ଶତକଡ଼ା ହାର
2008-09	660.07	24.76	3.75	3.27
2009-10	849.05	30.74	3.62	3.66
2010-11	1094.26	36.25	3.31	3.64

2009-10 ଏବଂ 2010-11 ବର୍ଷରେ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ଶତକଡ଼ା ହାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷମାନଙ୍କର ସର୍ବଭାରତୀୟ ସଂଗ୍ରହ ଜନିତ ବ୍ୟୟର ହାରାହାରି ଶତକଡ଼ା ହାର ମଧ୍ୟରେ ସାମିତ ଥିଲା ଯଦି 2008-09 ରେ ଏହା ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା ।

5.1.4 ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ

ବିଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ (2005-06 ରୁ 2009-10) ମଧ୍ୟରେ 5,505 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 104.22 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ/ସୁନ୍ଦାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ ସୁନ୍ଦାଦାୟ ହୋଇଥିବାର ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ 2,201 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା 26.46 କୋଟି ଟଙ୍କାର

ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବିଭାଗ 714 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 5.08 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ବା ଯୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ପ୍ରତିଶତ
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	
2005-06	33	1,603	9.84	712	4.29	443	3.50	81.59
2006-07	32	1,025	25.14	243	0.42	100	0.14	33.33
2007-08	31	531	9.66	232	3.42	118	1.31	38.30
2008-09	31	410	13.29	214	0.80	26	0.09	11.25
2009-10	27	1,936	46.29	800	17.53	27	0.04	0.23
Total	154	5,505	104.22	2,201	26.46	714	5.08	19.20

ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଅସୁଲର ସ୍ଥିତି କମ୍ ଥିଲା । ସରକାର ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅସୁଲରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମୁଚିତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

5.1.5 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ବିଗତ ତିନିବର୍ଷ ଯଥା 2008-09 ରୁ 2010-11 ମଧ୍ୟରେ ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଷଦ ଅଧିନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ 30 ଗୋଟି ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର 2002-03 ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା ହିସାବର ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । କେନ୍ଦ୍ର, ଉତ୍ତର ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରଭାଗର ଅବକାରୀ ଗୁପ୍ତ ସୂଚନା ଏବଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସଂସ୍ଥା ଯଥାକ୍ରମେ 2001-02, 2002-03 ଏବଂ 1997-98 ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା ହିସାବର ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । କର୍ମଚରୀଙ୍କର ଅଭାବ ସମୀକ୍ଷା ନହେବାର କାରଣ ରୂପେ ଆରୋପିତ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜସ୍ୱ ଗଳନ ନହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଏବଂ ବାକିଥିବା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗକୁ ଜୋରଦାର କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରନ୍ତି ।

5.1.6 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

2010-11 ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଓ ଫିସ୍ ସମ୍ପର୍କିତ 15 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ନଥିପତ୍ର ଆମେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ 440 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 22.90 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ, ଅନାରୋପଣ, ରାଜସ୍ୱ ହାନି ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଣ୍ଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ଅବକାରୀ ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥିରାକୃତ ନହେବା/ବିଳମ୍ବରେ ସ୍ଥିରାକୃତ ହେବା ଏବଂ ନବୀକରଣ ନହେବା ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ହାନି	30	3.86
2.	ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ/ପରିବହନ ଫିସ୍/ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍/ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାଦାୟ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ	235	2.18
3.	ଜରସମନର ଅବାସ୍ତବ ଅବଧାରଣ ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ହାନି	127	9.95

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
4.	ଲାଲସେନ୍ଦ୍ ଆମଦାନୀ ଫିସ୍‌ର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ବାବଦରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଫିସ୍ (ଆବେଦନ ଫିସ୍, ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଦେୟ ଲେବଲ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ଫିସ୍) ର ଅନାଦାୟ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ ଅନାରୋପଣ	5	3.46
5.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	43	3.45
ମୋଟ		440	22.90

2010-11 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 138 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 8.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ ବିଭାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷ ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 34 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ବିଭାଗ 17.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଭାବେ 1.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ କେତେକ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

5.2 ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଆମେ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ, ଫିସ୍ ଏବଂ ଦେୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିବାର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା କରିଥିଲୁ ଏବଂ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ, ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନହେବା ହେତୁ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ/ଫିସ୍ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ ଇତ୍ୟାଦି କେତେକ ମାମଲା ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଗଲା । ଏଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଅଟେ ଏବଂ ଆମ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଅଧୀକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ଅକୃତି ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା କେବଳ ଲାଗିରହି ନଥିଲା ବରଂ ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏଡାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଭାଗ ଆନ୍ତଃ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗକୁ ବଳଶାଳୀ କରିବା ସହିତ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ବିକାଶ ଘଟାଇବା ଦରକାର ।

5.3 ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀ/ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁଦେଶ ପାଳନ ନହେବା

ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ, 1915 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ସରକାର ତଥା ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଷଦ ଦ୍ୱାରା ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ଅବକାରୀ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକା, ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁପ୍ରଚ୍ଛେଦନା ଅନୁସାରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଫିସ୍ ଯଥା ତିପୋ ଲାଲସେନ୍ଦ୍ ଫିସ୍, ଉପଯୋଗ ଫିସ୍, ଆମଦାନୀ ଫିସ୍ ଏବଂ ପରିବହନ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ବିହିତ ହାରରେ ଆଦାୟ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ ।

ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକମାନେ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ କାଳରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀସ୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନକରିବା ଫଳରେ 1.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ/ଫିସ୍ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦି ଅନାରୋପଣ/ସୁସ୍ଥାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପ 5.3.1 ରୁ 5.3.5 ମାନଙ୍କରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

5.3.1 ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ ଲିଃରୁ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ବାବଦରେ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାରୋପଣ / ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜସ୍ୱ ପର୍ଷଦ (ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର) କି ଅନୁଦେଶ ଅନୁସାରେ ଦେଶୀ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ମଦ ଲାଇସେନ୍ସର ପରିସର ପୃଥକ ଓ ଭିନ୍ନ ହେବା ଉଚିତ । ମଇ 2001 ଠାରୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମ ଲିଃ ଦେଶୀ ମଦ ବିକ୍ରୟର ପାଇକାରୀ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ବିତରଣର ବିଶେଷ ଅଧିକାର ପାଇଅଛନ୍ତି । ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତିପୋ ନିମନ୍ତେ 2005-06 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ଋରି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ 2006-07 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହାରରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଲାଇସେନ୍ସ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଅଗ୍ରିମ ଆଦାୟ ହେବା କଥା । ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ 2005-06 ଏବଂ 2006-07 ବର୍ଷ ପାଇଁ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର ଏବଂ 2007-08 ବର୍ଷ ଏବଂ ଆଗ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଲାଇସେନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟର, କୋଷାଗାର ଋଲଗଣ ଓ ସରକାରଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିପତ୍ର ଗାର୍ଡ଼ ଫାଇଲର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 2005-06 ବର୍ଷର ଅବକାରୀ ନୀତି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 28 ଫେବୃଆରୀ 2005 ରେ ଅଧିକୃତିତ ହୋଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ 29 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମକୁ ଦେଶୀ ମଦ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ବାବଦରେ ବାର୍ଷିକ ଋରି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହାରରେ 2005-06 ବର୍ଷ ପାଇଁ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ଜମା

କରିବାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରୁପେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଏବିଷୟରେ ଅବଗତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ଜମା କରି ନଥିଲେ । ସରକାରୀ ଦେୟ ଜମା ନହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅବକାରୀ ଅଧିକ୍ଷକ 6 ଏପ୍ରିଲ 2005 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କୁ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅନୁମୋଦନ ନିମନ୍ତେ ପଠାଇଥିଲେ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର ତଥା ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ 2005-06 ରୁ ଆଗକୁ 2009-10 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଦେଶୀମଦ ତିପୋ ଖୋଲିବା/ଋଲୁରଖିବାକୁ ଫର୍ମ DW-5¹ ରେ ଲାଇସେନ୍ସ/ନବୀକରଣ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ କି ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ବିହିତ ହାରରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା । ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମତେ ନିଗମ ଦେଶୀମଦ ତିପୋ ବାବଦକୁ 76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

ବର୍ଷ	ଦେଶୀମଦ ତିପୋର ଅବସ୍ଥିତି	ଦେଶୀମଦ ତିପୋର ସଂଖ୍ୟା	ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍‌ର ହାର (ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ (ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷରେ)
2005-06	ବାଲେଶ୍ୱର, ବ୍ରହ୍ମପୁର, କଟକ ² (ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି) ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା	4	4.00	16.00
2006-07	ବାଲେଶ୍ୱର, କଟକ (ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି) ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା	3	5.00	15.00
2007-08	ବାଲେଶ୍ୱର, କଟକ (ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି) ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା	3	5.00	15.00
2008-09	ବାଲେଶ୍ୱର, କଟକ (ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି) ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା	3	5.00	15.00
2009-10	ବାଲେଶ୍ୱର, କଟକ (ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି) ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା	3	5.00	15.00
ମୋଟ		16		76.00

1 ଦେଶୀମଦ ତିପୋ ଲାଇସେନ୍ସ ପାଇଁ ଜାରି ହୋଇଥିବା ପାତନଶାଳା ଫର୍ମ ସିରିଜର ଫର୍ମ ନଂ 5 ।
 2 ତିପୋ 01.01.2006 ରୁ ଖୋଲା ହେବାପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଥିଲା ।

ଏହାଫଳରେ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକର ଦେଶୀମଦ ତିସୋ ଲାଇସେନ୍ସ ଜାରି/ନବୀକରଣ ବାବଦରେ 76 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା । ଆମେ ଏହି ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଜଣାଇଲେ ଯେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ/ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାନୀୟ ନିଗମଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ମିଳି ନଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ, ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

5.3.2 ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ମଦର ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଓ ବାବଦରେ ଶୁଳ୍କର ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ଏକାନ୍ତ ବିଶେଷାଧିକାର) ବିଦେଶୀ ମଦ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ, 1989 ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ କୌଣସି ମାସରେ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ମଦ ଉଠାଇବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତି ସେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସର 5 ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ ସମପରିମାଣର ଅର୍ଥ ସରକାରୀ ତହବିଲରେ ଜମା କରିବେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସ ମାନଙ୍କର ଲାଇସେନ୍ସ ଫିସ୍ ସହ ଉକ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲେ ନିଅଣ୍ଟ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ବର୍ଷ ଶେଷରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ଜୋରିମାନା ସହ ଆଦାୟ ହେବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ନିୟମାବଳୀ, 1965 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କ ବକେୟା ଦେୟ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ମଦର ଖୁରୁରା ବିକ୍ରି ନିମନ୍ତେ ଲାଇସେନ୍ସ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । 2009-10 ବର୍ଷର ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଭାରତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଦେଶୀମଦ ଓ ବିଅର ଉପରେ ଲକ୍ଷନ ପୁଫ୍ ଲିଟର ପିଛା 140 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଏବଂ ବକ୍ସ ଲିଟର ପିଛା 18 ଟଙ୍କା ହାରରେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଅଛି ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ଲାଇସେନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ଦୋକାନ ସ୍ଥିରୀକରଣ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଖାରବେଳ ନଗର-IIIସ୍ଥ ଆଇ.ଏମ୍.ଏଫ୍.ଏଲ୍. ଦୋକାନର 2009-10 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ନବୀକରଣ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲାପାଳ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପାଇକାରୀ ସମବାୟ ସମିତି ଅଳକା ସପକ୍ଷରେ କରିଥିଲେ । ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ଠାରୁ 20,928 ଲକ୍ଷନ ପୁଫ୍ ଲିଟର ଆଇ.ଏମ୍.ଏଫ୍.ଏଲ୍. ଏବଂ 30,996 ବକ୍ସ ଲିଟର କମ ପରିମାଣର ବିଅର ସେହି ବର୍ଷ ଉଠାଇଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ମଦ ଉଠାଇ ନଥିବାରୁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଏ ବାବଦ ନିଅଣ୍ଟ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ଭରଣା ପ୍ରତି ମାସରେ ସରକାରୀ ତହବିଲରେ ଜମା କରିନଥିଲେ । ଅତଏବ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ 3.49 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ସହ 38.37 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ

ଦାୟୀଥିଲେ । ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଦେୟ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 38.37 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ଯେ 2010-11 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ନବୀକରଣ ବକେୟା ଦେୟ ଆଦାୟ କରାନଯାଇ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 24 ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ ନିୟମାବଳୀ, 1965 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଅବକାରୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ମଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଅଛି । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ମିଳିନଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

5.3.3 ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ଗୁଡ଼ର ଉପଯୋଗରେ ହ୍ରାସ ହେତୁ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଓ ଜୋରିମାନା ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ଏକାନ୍ତ ବିଶେଷାଧିକାର) ନିୟମାବଳୀ, 1970 ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ସମସ୍ତ ଗୁଡ଼ ସେହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଉଠାଇବେ ଏବଂ ଉପଯୋଗ କରିବେ ଏବଂ ସେହି ବର୍ଷ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚିତ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ପୈଠ କରିବେ । ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ଗୁଡ଼ ଉଠାଇବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଉପଯୋଗ ହୋଇନଥିବା ଗୁଡ଼ ପରିମାଣ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ସହ 15 ପ୍ରତିଶତ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଅଧିକତ୍ୱ, ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଓ ଜୋରିମାନା ଦାଖଲ କରିବାରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ ପାତନଶାଳାର ଲାଇସେନ୍ସ ରଦ୍ଦ ହେବ ।

ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଲାଇସେନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ମେସର୍ସ ଆସ୍କା ସମବାୟ ଚିନିକଲ ଲିଃ ଦାଖଲ କରିଥିବା ସୁରାସାର ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଗୁଡ଼ ଦେଶନେଶ ବିବରଣରୁ ଆମେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2007-08 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥିରାକୃତ 33,614.277 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ଗୁଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆସ୍କା ସମବାୟ ଚିନିକଲ ଲିଃ 15,396.119 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଗୁଡ଼

ଉଠାଇ ଉପଯୋଗ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଅବଧିରେ 18,218.158 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଗୁଡ଼ କମ୍ ଉଠାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିପାଇଁ କି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଉପ ଯୋଗ ଫିସ୍ ବାବଦକୁ 18.91 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଜୋରିମାନା ବାବଦକୁ 3.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏହିପରି ମୋଟ 22.44 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପୈଠ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ଯଦିତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନିୟମିତ ରୂପେ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣରୁ କମ୍ ଗୁଡ଼ ଉଠାଣ ଓ ଉପଯୋଗ ବାବଦ ଅବକାରୀ ଫିସ୍ ଦେବାରେ ଖୁଲାପ କରିଥିଲେ ଗଞ୍ଜାମ ଅବକାରୀ ଅଧୀକାରୀ, ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ ଧାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଆଦାୟ କରିନଥିଲେ ଅଥବା ଲାଇସେନ୍ସ ରଦ୍ଦ କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଗଞ୍ଜାମ ଛତ୍ରପୁରସ୍ଥ ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସରକାରୀ ଦେୟ ନିମନ୍ତେ ଉପରୋକ୍ତ ପାତନଶାଳା ଉପରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିଥିଲେ । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

5.3.4 ପାତନଶାଳା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ମହୁଲଫୁଲ ଉପରେ ପରିବହନ ଫିସ୍ ସୁସ୍ଥାପନ

ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ଏକାନ୍ତ ବିଶେଷାଧିକାର) ନିୟମାବଳୀ, 1970 ସହ ପଠିତ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ (ମହୁଲଫୁଲ) ନିୟମାବଳୀ, 1976 ଏବଂ 2008-09 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ମହୁଲଫୁଲ ଉଠାଣ ଓ ଉପ ଯୋଗ ବାବଦରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ କୃଷ୍ଣାଳ ପିଛା 15 ଟଙ୍କା ହାରରେ ପରିବହନ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହେବ ।

ଜାନୁଆରୀ ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ତିନିଗୋଟି³ ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଲାଇସେନ୍ସ ରେଜିଷ୍ଟର, ମହୁଲଫୁଲର ଭଣ୍ଡାର ଏବଂ ଉପଯୋଗ ରେଜିଷ୍ଟର, ପ୍ରଶାସନିକ ରିପୋର୍ଟ ତଥା ଡ୍ରେମାସିକ ପ୍ରଗତି ରିପୋର୍ଟର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯଦିତ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହାରରେ ସମଗ୍ର ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ମହୁଲଫୁଲର

ଉଠାଣ ଉପରେ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା, 58 ଗୋଟି⁴ ପାତନଶାଳାରୁ କେବଳ ମହୁଲଫୁଲର ଉପଯୋଗ ଉପରେ ହିଁ ପରିବହନ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହାଫଳରେ 15.45 ଲକ୍ଷ⁵ ଟଙ୍କାର ପରିବହନ ଫିସ୍ ସୁସ୍ଥାପନ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ରୂପି ଆମେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସମ୍ବଲପୁର ଅବକାରୀ ଅଧୀକାରୀ ଜାନୁଆରୀ 2010 ରେ କହିଲେ ଯେ ବିଷୟଟି ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କ ସ୍ୱକ୍ଷୀକରଣ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରେରିତ ହୋଇଅଛି । ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷାଧିକାର ଧାରକ ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଦେୟ ଆଦାୟ ହୋଇନାହିଁ । ଗଞ୍ଜାମ ଅବକାରୀ ଅଧୀକାରୀ ଜୁନ 2011 ରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ଡିସେମ୍ବର 2010 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ମଧ୍ୟରେ 3.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର କହିଲେ ଯେ ଯଦି କୌଣସି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ସ୍ଥିରୀକୃତ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣର ମହୁଲଫୁଲ ଉଠାଇବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ବାବଦକୁ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ ଏବଂ ପରିବହନ ଫିସ୍ ଏପରି ଏକ ଅବକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଯାହା ନ୍ୟୁନତମ ପ୍ରତ୍ୟାଭୂତ ପରିମାଣ ସହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ସେ କହିଲେ ଯେ ସମୀକ୍ଷା ମତ୍ତବ୍ୟ ଆଧାରରେ ବିଶେଷ ଅଧିକାର ଧାରକମାନଙ୍କ ଉପରେ କମ୍ ପରିମାଣ ମହୁଲଫୁଲର ଉଠାଣ ଉପରେ ପରିବହନ ଫିସ୍ ବାବଦରେ ପୂର୍ବରୁ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ନୋଟିସ ଜାରି ହୋଇଥିଲା । ଏହିଭଳି ଦାବି ନୋଟିସ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ ହୋଇଥିଲା । ଯାହା ଉପରେ ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଳୟ ରହିତାଦେଶ ଜାରି କରିଛନ୍ତ ଏବଂ ରହିତାଦେଶ ବାତିଲ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବହନ ଫିସ୍ ଆଦାୟ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରହିତାଦେଶ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥିତି ସାମିତ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ଅବକାରୀ ଅଧୀକାରୀ ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦାବି ନୋଟିସମାନ ଜାରି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଗଞ୍ଜାମ ଅବକାରୀ ଅଧୀକାରୀ ଏହି ଫିସ୍ ବାବଦରେ 3.14 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

3 ଗଞ୍ଜାମ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର ।
 4 2008-09 : ଝାରସୁଗୁଡ଼ା (12), ସମ୍ବଲପୁର (29) ଏବଂ 2009-10 : ଗଞ୍ଜାମ (17) ।
 5 ଗଞ୍ଜାମ (ଛତ୍ରପୁର)- 4.98 ଲକ୍ଷ, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା - 3.44 ଲକ୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁର - 7.03 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ।

5.3.5 ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଏବଂ ଆମଦାନୀ ଫିସ୍ ଅନାରୋପଣ

2008-09 ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଶିଳ୍ପ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୁଡ଼ର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ଉପଯୋଗ ଫିସ୍ ଓ ଆମଦାନୀ ଫିସ୍ ଯଥାକ୍ରମେ 2007-08 ବାର୍ଷିକ ଶିଳ୍ପନୀତିରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 125 ଟଙ୍କାରୁ 150 ଟଙ୍କା ଏବଂ 70 ଟଙ୍କାରୁ 75 ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରେ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲା ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଗୁଡ଼ର ଉତ୍ସାର ଓ ନିକାଶ ରିପୋର୍ଟ, ପରିବହନ ପାସ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି ନଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଯାଜପୁର କଲିକ୍ଟନଟରର ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ମେସର୍ସ ଜିଦଲ

ଷ୍ଟେନଲେସ୍ ଲିଃ ମଇ 2008 ସୁଦ୍ଧା 1,000 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଗୁଡ଼ ଆମଦାନୀ କରିବାକୁ ଓଡ଼ିଶା ଅବକାରୀ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ମୂଳ ଆପତ୍ତି ନଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଯାହା ଦୁଇଥର ମଇ ଏବଂ ଜୁନ 2008 ରେ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲା) ଆଧାରରେ ଏପ୍ରିଲ ରୁ ଜୁଲାଇ 2008 ମଧ୍ୟରେ 999.170 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଗୁଡ଼ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ 2008-09 ବାର୍ଷିକ ଅବକାରୀ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଉପ ଯୋଗ ଫିସ୍ ଏବଂ ଆମଦାନୀ ଫିସ୍ କୁ ମିଶାଇ 2.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଦାବି ଯାଜପୁର ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତାପିତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଯାଜପୁର ଅବକାରୀ ଅଧିକାରୀ, ଉପରୋକ୍ତ ଦେୟ ବାବଦରେ ଅକ୍ଟୋବର 2009 ରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିଥିଲେ ଓ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ସାତଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦେୟ ଜମା କରିବାକୁ 17 ଜୁନ 2011 ରେ ମନେ ପକାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ମିଳି ନଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅବକାରୀ କମିଶନର ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

କର ଆଦାୟରେ ପ୍ରଚୁର ବୃଦ୍ଧି	2010-11 ବର୍ଷରେ ବନ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସେକ୍ଟରରୁ ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ବନ ପ୍ରାପ୍ତିର 75.20 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ଯାହା ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମର ବକେୟା ଦେୟ ପୈଠ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବାର ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆରୋପିତ ହୋଇଥିଲା ।
ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ତୁଳନାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ	2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 16,448 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 61.91 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଏବଂ ସୁଧ ଅନାରୋପଣ / ସୂଚାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ ସୂଚାଦାୟ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ 12,540 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 31.55 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଲେଖାପରାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ସରକାର/ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ 337 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ମାତ୍ର 2.57 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିପାରିଥିଲେ । ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲା ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି 8.15 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ଯାହା ଅତି କମ୍ ଏବଂ ଏହା 0.08 ରୁ 63.95 ଶତାଂଶ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।
2010-11 ରେ ଆମଦାନୀ ସଞ୍ଚାଳିତ ସମାକ୍ଷାର ପରିଣାମ	2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ ବନପ୍ରାପ୍ତିର 59 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି 2,617 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 8.93 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ, ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗଢ଼ିକାଠର ଅଣନିକାଶ, ରାଜଭାଗ ଅନାଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । 2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବନ ବିଭାଗ 1,218 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 3.79 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚାରୋପଣ, ରାଜଭାଗ ଅନାଦାୟ, ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗଢ଼ିକାଠର ଅଣନିକାଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର 506 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 6.39 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ବର୍ଷରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।
ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିବା ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ	ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ପ୍ରମୁଖ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ, ଆଞ୍ଚଳିକ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ ତଥା ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକରି ଆମେ 0.95 କୋଟି ¹ ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଦର୍ଶାଇଅଛୁ; ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିନିୟମ/ ନିୟମାବଳୀ/ ଆଦେଶ/ ଅନୁଦେଶ ମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁପାଳନ ହୋଇନାହିଁ । ଏହା ଉଦ୍‌ବେଗର ବିଷୟ ଯେ ପୂର୍ବବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଚିତ୍ରିତ ଯେ ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଥିଲେହେଁ ଉପରୋକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଏହି ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ସନ୍ଧାନ କରିନଥିଲେ ।

¹ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ସମ୍ପର୍କିତ ଗୋଟିଏ ଅନୁଛେଦ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ।

ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଭାଗ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୁଦୃଢ଼କରିବା ଆଇନ ସଂହିତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ଆଦେଶ ଏବଂ ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଢ଼ଭାବେ ପାଳନ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିବା ଦରକାର । ଯାହାଫଳରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ଦୁର୍ବଳତା ଗୁଡ଼ିକ ଠିକଣା କରାଯାଇ ଦୂର କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶିତ ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏଡାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତଥା ବନ ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ରାଜଭାଗ ତଥା ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ସୁଧ ଦେୟ ଆଦାୟ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗଡ଼ିକାଠର ନିକାଶ ପାଇଁ ସରକାର ତୁରନ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

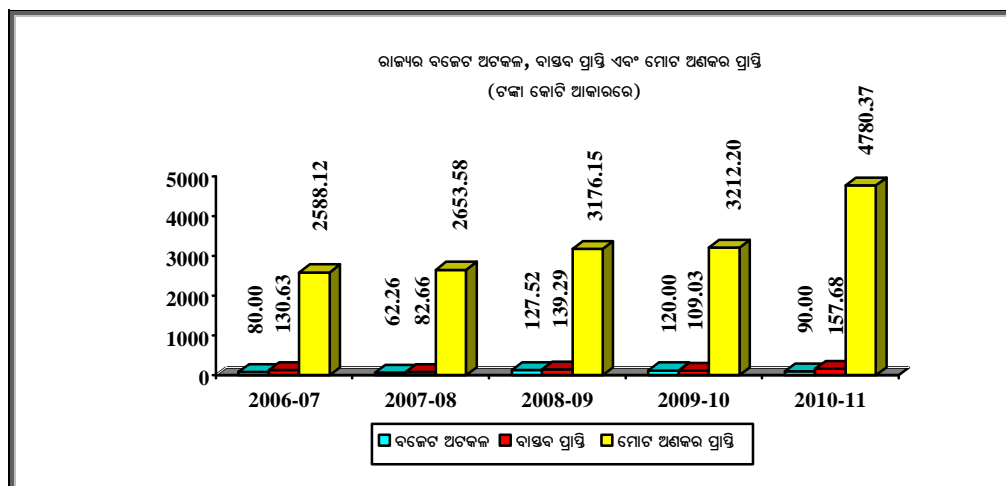
6.1.1 ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚଳନା

ଭାରତୀୟ ବନ ଅଧିନିୟମ, 1927, ଓଡ଼ିଶା ବନ ଠିକା ନିୟମାବଳୀ, 1966, ଓଡ଼ିଶା ବନ ଅଧିନିୟମ, 1972 ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ସଂହିତା, 1979 ସହ ପଠିତ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ସରକାରୀ ଆଦେଶ ତଥା ଅନୁଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବନ୍ୟ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିଭାଗ ପ୍ରାପ୍ତିର ଦାବି ଓ ଆଦାୟ ହୋଇଥାଏ । ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ପ୍ରମୁଖ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମ, ସଂହିତା ଏବଂ ନିୟମାବଳୀଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ବନ ମଣ୍ଡଳ ତଥା ବନ ପ୍ରଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀମାନେ ଯଥା ଆଞ୍ଚଳିକ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ, ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ତରରେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରୀୟ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରପତ୍ର ଶାଖାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ବନ ପ୍ରାପ୍ତି ମୁଖ୍ୟତଃ କେନ୍ଦ୍ରପତ୍ର, ଗଡ଼ିକାଠ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିକ୍ରି ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଏବଂ ପରିବେଶ ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥାଏ ।

6.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ବନପ୍ରାପ୍ତି ତଥା ସେହି ସମୟରେ ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଏବଂ ଲେଖାଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଧିକ୍ୟ (+)/ ସ୍ୱଳ୍ପତା (-)	ପରିବର୍ତ୍ତନର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	80.00	130.63	(+) 50.63	(+) 63.29	2,588.12	5.05
2007-08	62.26	82.66	(+) 20.40	(+) 32.77	2,653.58	3.12
2008-09	127.52	139.29	(+) 11.77	(+) 9.23	3,176.15	4.39
2009-10	120.00	109.03	(-) 10.97	(-) 9.14	3,212.20	3.39
2010-11	90.00	157.68	(+) 67.68	(+) 75.20	4,780.37	3.30

ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଏହା ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ହ୍ରାସକୁ ଦେଖାଯାଇଛି । ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତିରେ ବନ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଂଶଦାନ 2008-09 ବର୍ଷ ଠାରୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ଏବଂ 2010-11 ରେ ଏହା ଅଣକର ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର 3.30 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

2006-07 ଓ 2007-08 ବର୍ଷରେ କେନ୍ଦ୍ରପତ୍ର, ଗଡ଼ିକାଠ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ୟଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଅଧିକ ରାଜଭାଗ ଦେଇ ଯୋଗୁଁ ବଜେଟ ଅଟକଳ ତଥା ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବ୍ୟାପକ ହ୍ରାସକୁ ଦେଖାଯାଇଥିବାର ଆରୋପିତ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ 2008-09 ଓ 2009-10 ବର୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇନଥିଲା । 2009-10 ତୁଳନାରେ 2010-11 ରେ ଆଦାୟରେ ବୃଦ୍ଧି ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା 119.17 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜମା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା ।

ବଜେଟ ଅଟକଳ ଏବଂ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ବାସ୍ତବବାଦୀ ହୋଇନଥିଲା । ଆମେ ସୁପାରିଶ କରୁଅଛୁ ଯେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଆଧାରରେ ପ୍ରଣୟନ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିର ପାଖାପାଖି ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ବନ ବିଭାଗକୁ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ।

6.1.3 ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ

ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଭାବ

2005-06 ରୁ 2009-10 ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 16,448 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 61.91 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ହାନି, ଅନାରୋପଣ/ସୂଚାରୋପଣ, ରାଜଭାଗ ତଥା ସୁଧର ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତାମାନ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ 12,540 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 31.55 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ବନ ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ 337 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 2.57 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷିତ ସ୍ତୁତିତ ସଂଖ୍ୟା	ଆପତ୍ତିର ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିମାଣ		ଅସୁଲିର ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକୃତି ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଅସୁଲି ପରିମାଣର ଶତକଡ଼ା ହାର
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	
2005-06	46	2,806	22.52	2,545	12.94	17	0.01	0.08
2006-07	45	3,946	25.93	3,933	11.24	101	1.99	17.70
2007-08	45	1,895	3.07	1,377	1.05	36	0.01	0.95
2008-09	45	3,314	3.69	1,856	0.86	181	0.55	63.95
2009-10	51	4,487	6.70	2,829	5.46	2	0.01	0.18
ମୋଟ	232	16,448	61.91	12,540	31.55	337	2.57	8.15

ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ଥିଲା, ଯାହାକି ଶତକଡ଼ା 0.08 ରୁ 63.95 ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଆମେ ସୁପାରିଶ କରୁଅଛୁ ଯେ ବନ ବିଭାଗ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ଯଦ୍ୱାରା ଅନୁନ୍ୟ ପକ୍ଷେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକର ପରିମାଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଆଦାୟ ହୋଇପାରିବ ।

6.1.4 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ ବନ ପ୍ରାପ୍ତିର 59 ଗୋଟି ଯୁନିଟର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ 2,617 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 8.93 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ, ରାଜଭାଗ ଅନାଦାୟ, ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗଡ଼ିକାଠର ନିକାଶ ନହେବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ, ଯାହା ନିମ୍ନୋକ୍ତ ବର୍ଗରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ସୁଧ ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚାରୋପଣ	494	3.27
2.	ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗଡ଼ିକାଠର ନିକାଶ ନହେବା	758	0.31
3.	ରାଜଭାଗ ଅନାଦାୟ	20	4.24
4.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	1,345	1.11
ମୋଟ		2,617	8.93

ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ 1,218 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 3.79 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧର ଅନାରୋପଣ/ ସୂଚାରୋପଣ, ରାଜଭାଗର ଅନାଦାୟ/ସୂଚାଦାୟ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ଗଡ଼ିକାଠର ନିକାଶ ନହେବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷରେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ସମ୍ପର୍କିତ 506 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 6.39 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

0.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅଳ୍ପ କେତେଗୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ନିମ୍ନ ଅନୁଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

6.2 ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ

ପ୍ରମୁଖ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ, ଆଞ୍ଚଳିକ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ ଏବଂ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚକରି ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସରକାରୀ ଅଧିନିୟମ ତଥା ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା ବିଭାଗୀୟ ଆଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ ନହେବାରୁ, ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଛାଦନ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନୁଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଯାହା ଆମର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଆମେ ବାରମ୍ବାର ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅନିୟମିତତା ଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ରହିଆସୁଥିଲା ଏବଂ ଆମଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିଲା । ସରକାର ଆଇନ ସଂହିତା ତଥା ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ଅନୁଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ଦୃଢ଼ ଅନୁପାଳନ ପାଇଁ ଅନୁଦେଶ ଜାରି ପାଇଁ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ତଥା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିପାରନ୍ତି ଯଦ୍ୱାରା ଏହି ଅକୃତି ଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏତାଯାଇ ପାରିବ ।

6.3 ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ସରକାରୀ ଆଦେଶ ପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ବନ ଠିକା ନିୟମାବଳୀ 1966 ତଥା ଫେବୃଆରୀ 1977, ଅଗଷ୍ଟ 2005 ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର 2008 ର ବିଭାଗୀୟ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ -

- ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଡ଼ ଉପରେ ବିଲମ୍ବିତ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ ସୁଧ ଧାର୍ଯ୍ୟ; ତଥା
- ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ସମୟାନୁଯାୟୀ ନିକାଶ ।

ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପାଳନ ନହେବାରୁ 0.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା, ଯାହାକି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପ 6.3.1 ରୁ 6.3.2 ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା ।

6.3.1 ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ସୁଧ ଅନାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ବନ ଠିକା ନିୟମାବଳୀ 1966 ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି ଜଣେ ଠିକାଦାର ଦେୟ ତାରିଖ ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତିବର୍ଷର 31 ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବା ବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ରାଜଭାଗ କିଛି ପୈଠ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ବିଳମ୍ବିତ ଅବଧି ପାଇଁ ସେ ଖୁଲାପି ପରିମାଣ ଉପରେ 6.25 ପ୍ରତିଶତ ବାର୍ଷିକ ହାରରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଫେବୃଆରୀ 1977 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ମଧ୍ୟ ଠିକାଦାର ହୋଇଥିବାରୁ ଖୁଲାପ ରାଜଭାଗ ଉପରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ଜୁନଠାରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ନଅଗୋଟି³ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଥୋକ ନିକାଶ ପୁସ୍ତିକା, ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ପୁସ୍ତିକା, ରାଜଭାଗ ବିବରଣୀ ତଥା ଝଲାଣ ନଥି ପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକ୍ରମେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ 1099-2000 ରୁ 2008-09 ମଧ୍ୟରେ ନିକାଶ ହୋଇଥିବା 840 ଗୋଟି ଥୋକ ଉପରେ 4.39 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଫେବୃଆରୀ 2009 ଠାରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାସରୁ 111 ମାସ ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ

ଅଧିକାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଉପରେ ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ 95.18 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଲାଗୁ କରିନଥିଲେ । ଅତୀତରେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ଅନେକ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଆମର ମତ୍ତବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଳମ୍ବିତ ରାଜଭାଗ ଗ୍ରହଣ ଜନିତ ସୁଧ ଲାଗୁ କରିବା କିମ୍ବା ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ତାଙ୍କ ହିସାବରେ କୌଣସି ସୁଧ ଦେୟର ପ୍ରାବଧାନ ରଖିନଥିଲେ କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସୁଧ ଛାଡ଼ର ପ୍ରସ୍ତାବ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ବିଚାରଧାନ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଉପରେ ବିଳମ୍ବିତ ରାଜଭାଗ ପ୍ରଦାନ ଜନିତ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ବିଳମ୍ବିତ ରାଜଭାଗ ପୈଠ ଜନିତ ସୁଧ ଛାଡ଼ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରମୁଖ ମୁଖ୍ୟ ବନ

² ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ଉପରେ ଏକ ଅନୁକ୍ଷେପ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।
³ ଅନୁଗୁଳ, ଆଠମଲ୍ଲିକ, ବାଲେଶ୍ୱର (ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ), କଟକ, ତେଜାନାଳ, କରଞ୍ଜିଆ, କେନ୍ଦୁଝର, କେନ୍ଦୁଝର (ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ)-ଆନନ୍ଦପୁର ଏବଂ ନୟାଗଡ଼ ।

ସଂରକ୍ଷକଙ୍କ ମତ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଅଧିକ ପରୀକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧୀମାନ ଅଛି । ଏହାର ପରିଣାମ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଜଣାଇ ଦିଆଯିବ । ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ 2011 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଏହି ବିଷୟ ପ୍ରମୁଖ ବନ ସଂରକ୍ଷକ ତଥା ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲୁ, ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା ।

6.3.2 ଗତିକାଠ ଓ ଖୁଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ନିକାଶ ନହେବା ଯୋଗୁଁ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ

ଅଗଷ୍ଟ 2005 ରେ ସରକାର ଆଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ଗତିକାଠ ଓ ଖୁଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଜବତ ହେବାର ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ନିଲାମ କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମକୁ ତତ୍ପର ହସ୍ତାନ୍ତର ପୂର୍ବକ ନିକାଶ କରାଯିବ । ଅକ୍ଟୋବର 2008 ରେ ମୁଖ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷକ (ବନ ଉପଯୋଗ) ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ନଥାଇ ନିକାଶରେ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀମାନେ ସେଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

ଏପ୍ରିଲ ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 14⁴ ଗୋଟି ବନଖଣ୍ଡର ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲା ରେଜିଷ୍ଟର, ଜବତକାରୀ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବାଜ୍ୟାୟି ପାଇଁ କ୍ରିୟାନୁଷ୍ଠାନ, ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଚିଠିର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକ୍ରମେ ଜାଣିଲୁ ଯେ 2009-10 ରେ 375 ଗୋଟି ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ବନ ଅପରାଧ ମାମଲାରେ ଜବତ ହୋଇଥିବା 9.82 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର 5,923.115 ଘନଫୁଟ

ଗତିକାଠ ଓ 220 ଗୋଟି ଖୁଣ୍ଟର ନିକାଶ ନହୋଇ ପଡ଼ିରହିଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 116 ଗୋଟି ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ମାମଲାରେ 2.72 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର 1,599.39 ଘନଫୁଟ ଗତିକାଠ ତଥା 116 ଗୋଟି ଖୁଣ୍ଟ ଛଅମାସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିକାଶ କରାଯାଇନଥିଲା । ଗତିକାଠ ନିକାଶର ବିଳମ୍ବ ଉପରେ ଆମର ଅତୀତରେ ଅନେକ ପ୍ରତିବେଦନରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ତଥା ମାନ୍ୟବର ସରକାରୀ ଲେଖା କମିଟି ତାଙ୍କର 2002-03 ବର୍ଷର ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ 13 ଜୁଲାଇ 2007 ର 23 ତମ ରିପୋର୍ଟରେ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀ ମାନେ ଉପରୋକ୍ତ ବିଭାଗୀୟ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ତତ୍ପର ନିକାଶ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ, ଫଳସ୍ୱରୂପ 9.82 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ସରକାର ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଭାଗୀୟ ବନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା ଅନୁସାରେ 2009-10 ବର୍ଷରେ 9.92 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ 392 ଗୋଟି ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ମାମଲାରେ ଜବତ ହୋଇଥିବା 5987.887 ଘନଫୁଟ ଗତିକାଠ ଏବଂ 220 ଗୋଟି ଖୁଣ୍ଟ ଡିସେମ୍ବର 2010 ସୁଦ୍ଧା ନିକାଶ ହୋଇନଥିଲା । ମାର୍ଚ୍ଚ ଜୁନ୍ 2011 ସୁଦ୍ଧା 251 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 5.01 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର 4089.884 ଘନଫୁଟ ଗତିକାଠ ନିକାଶ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ସନ୍ଧାନ ହୋଇନଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଅପରାଧ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବ । ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

⁴ ଅନୁଗୁଳ, ଆଠମଲ୍ଲିକ, ବାଲେଶ୍ୱର (ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ), ବାମରା (ବନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ), ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବୌଦ୍ଧ, କଟକ, ଦେବଗଡ଼, ପୁମ୍ପୁସର (ଉତ୍ତର), ସୁମସର (ଦକ୍ଷିଣ), ଫୁଲବାଣୀ, ରେଡ଼ାଖୋଲ, ରାଇରଙ୍ଗପୁର ଏବଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ।

ଅଧ୍ୟାୟ-VII : ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

<p>କର ସଂଗ୍ରହରେ ଅବିତଳ ବୃଦ୍ଧି</p>	<p>2010-11 ବର୍ଷର ବଜେଟ ଅଟକଳ ତୁଳନାରେ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ସଂଗ୍ରହରେ 30.23 ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ଯାହାର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ଜଣ୍ଡିଆନ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନ୍ସ ଦ୍ୱାରା ଲୁହାପଥର ଓ କ୍ରୋମାଇଟ ଇତ୍ୟାଦିରେ ରାଜଭାଗ ହାର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିବାର ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆରୋପିତ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଏହି ବୃଦ୍ଧି ପୂର୍ବରୁ ଅନୁସୂଚିତ ହେଉଥିବା ପ୍ରତି ଟନ୍ ପିଛା ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରେ ମୂଲ୍ୟାନୁଯାୟୀ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ ହେତୁ ହିଁ ହୋଇଥିଲା ।</p>
<p>ଆମଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ତୁଳନାରେ ଅତିଅଳ୍ପ ଆଦାୟ</p>	<p>ବିଗତ 2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 1,158 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 870.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଜଡ଼ିତ କର ଓ ଫିସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଅନାରୋପଣ/ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିବା ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ 605 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ନିହିତ 70.76 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମାକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ବିଭାଗ/ସରକାର ସ୍ୱୀକାର କରି 114 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ମାତ୍ର 10.43 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ମାମଲା ତୁଳନାରେ ହାରାହାରି ଆଦାୟର ସ୍ଥିତି, 14.74 ପ୍ରତିଶତ ଥାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଳ୍ପ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା 3.55 ପ୍ରତିଶତ ରୁ 64.35 ପ୍ରତିଶତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।</p>
<p>2010-11 ରେ ଆମଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ସମାକ୍ଷାର ପରିଣାମ</p>	<p>2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ 15 ଗୋଟି ୟୁନିଟର ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ଧାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚକରି 226 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 932.32 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଅଟକ ଖଜଣା/ପୁଷ୍ପ ଖଜଣାର ଅନାରୋପଣ/ସ୍ୱଚ୍ଛାରୋପଣ, ସୁଧ ଅନାଦାୟ/ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବିଧ ପ୍ରକାରର ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ।</p> <p>ବିଭାଗ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 163 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 849.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ପୂର୍ବବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କିତ 91 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 11.94 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ବର୍ଷରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।</p>
<p>ଆମଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ</p>	<p>ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚର ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବଛାଯାଇଥିବା 238.71 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଅଛୁ ଯେଉଁଠି ଅଧିନିୟମ ଓ ନିୟମାବଳୀର ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ଆନୁଗତ୍ୟ ନଥିବା ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ ।</p> <p>ଏହା ଉଦ୍‌ବେଗର ବିଷୟ ଯେ ଏପ୍ରକାର ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷଧରି ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ସେଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧନ କରିବାପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଖଣି ଅଧିକାରୀ/ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମାନେ ଏହାକୁ ସମ୍ମାନ କରିନଥିଲେ ।</p>

ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆମଦାନୀ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ରାଜଭାଗ/ ଫିସ୍ ଅନାଦାୟ ଇତ୍ୟାଦିରେ ବିଶେଷ କରି ଅନାଦାୟ ସୁନ୍ଦରୋପଣ ବାବଦରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ୱୀକୃତ ପରିମାଣର ଆଦାୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବିଭାଗ ଏହାର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସଂକ୍ରିୟା ଗୁଡ଼ିକୁ ବଳଶାଳୀ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

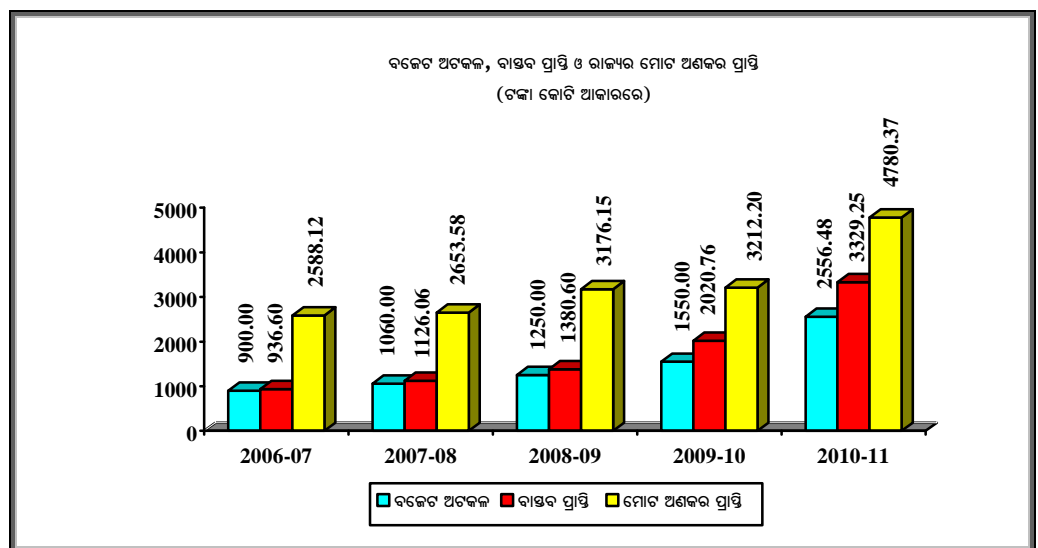
7.1.1 ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପରିଚଳନା

ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ସଂଗ୍ରହ, ଖଣି ଓ ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957, ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ ରିଆଡି ନିୟମାବଳୀ, 1960 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣାତ ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ, 1988 ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମାନିୟମାବଳୀ ସରକାରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର କମିଶନର ତଥା ସଚିବଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଓଡ଼ିଶାର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡି.ଏମ୍) କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ତାଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ଦପ୍ତରରେ ଯୁଗ୍ମ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଜୋନ୍ ଓ ସର୍କଲ ଗୁଡ଼ିକରେ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡି.ଡି.ଏମ୍.) ଏବଂ ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍.ଓ.) ମାନେ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ମୁଖ୍ୟତଃ ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ଓ ଅପସାରଣ ସମୟରେ ଆଦାୟ ହେଉଥିବା ରାଜଭାଗ, ଫିସ୍ ଓ ଜୋରିମାନା ଇତ୍ୟାଦିରୁ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଥାଏ ।

7.1.2 ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

2006-07 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି, ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ସହିତ ନିମ୍ନ ସାରଣୀ ଓ ଲେଖାଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତି	ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଧିକ୍ୟ (+)	ପରିବର୍ତ୍ତନର ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ବାସ୍ତବ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
2006-07	900.00	936.60	(+) 36.60	(+) 4.07	2,588.12	36.19
2007-08	1,060.00	1,126.06	(+) 66.06	(+) 6.23	2,653.58	42.44
2008-09	1,250.00	1,380.60	(+) 130.60	(+) 10.45	3,176.15	43.47
2009-10	1,550.00	2,020.76	(+) 470.76	(+) 30.37	3,212.20	62.91
2010-11	2,556.48	3,329.25	(+) 772.77	(+) 30.23	4,780.37	69.64

ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ଅବିଚଳିତ ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଅଛି ଓ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଏହା ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତିର ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ (ପ୍ରାୟ 70 ପ୍ରତିଶତ) ହୋଇଅଛି । ଇଣ୍ଡିଆନ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନ୍ସ ଲୁହାପଥର ଓ କ୍ରୋମାଇଟର ରାଜଭାଗ ହାର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି ବୋଲି ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ମାତ୍ର ପୂର୍ବରୁ ଅନୁସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ଟନ୍ ଆଧାରରେ ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର ନହୋଇ ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ରାଜଭାଗ ସ୍ଥିର ହେବାରୁ ହିଁ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି ।

7.1.3 ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରଭାବ

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ

ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଯଥା 2005-06 ରୁ 2009-10 ମଧ୍ୟରେ 1,158 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 870.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ, ଅଚଳ ଖଜଣା, ପୃଷ୍ଠ ଖଜଣା ଓ ସୁଧ ଇତ୍ୟାଦିର ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ, ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିବା ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ବିଭାଗ, ଏଥିମଧ୍ୟରୁ 605 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 70.76 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି 114 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ନିହିତ 10.43 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)								
ବର୍ଷ	ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଯୁନିଟ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଆପରି ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ		ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣ ବୁଲନାରେ ଆଦାୟର ପ୍ରତିଶତ
		ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ	
2005-06	15	87	116.84	68	4.60	9	2.96	64.35
2006-07	15	423	55.08	53	14.27	16	3.13	21.93
2007-08	15	104	225.85	80	9.14	45	2.59	28.34
2008-09	15	188	202.52	69	6.94	13	0.48	6.92
2009-10	20	356	269.95	335	35.81	31	1.27	3.55
ମୋଟ	80	1158	870.24	605	70.76	114	10.43	14.74

ବିଭାଗ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର ହୋଇଥିବା ପରିମାଣର ମାତ୍ର 14.75 ପ୍ରତିଶତ ଅସ୍ୱଳ୍ପ କରିଥିଲେ ।

ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ସ୍ୱୀକୃତ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ଜଡ଼ିତ ପରିମାଣର ଆଦାୟକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ଏହାର ରାଜସ୍ୱ ଅସ୍ୱଳ୍ପ ସଂକ୍ରିୟାକୁ ବଳଶାଳୀ କରିବାକୁ ଆମେ ସୁପାରିଶ କରୁଅଛୁ ।

7.1.4 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

ଆମେ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 15 ଗୋଟି ଯୁନିଟ୍ ର ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ 226 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 932.32 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ, ଅଚଳ ଖଜଣା ଓ ପୃଷ୍ଠ ଖଜଣାର ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ସୁଧ ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
1.	ରାଜଭାଗ/ଅଚଳ ଖଜଣା/ପୃଷ୍ଠ ଖଜଣାର ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ	129	57.91
2.	ସୁଧ ଅନାଦାୟ/ସୁଚ୍ଛାଦାୟ	21	0.66
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	76	873.75
ମୋଟ		226	932.32

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ, 2010-11 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 163 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 849.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭାବମାନ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ପୂର୍ବବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କିତ 91 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 11.94 କୋଟି ଟଙ୍କା 2010-11 ବର୍ଷରେ ଅସ୍ତୁଳ ହୋଇଥିଲା ।

238.71 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

7.2 ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ

ଆମେ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଏମ୍) ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଡିଏମ୍) ଏବଂ ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍ଡି) ମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁରକ୍ଷିତ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ କେତେକ ମାମଲାରେ ରାଜଭାଗ ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ବେଆଇନ ଖଣି ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଳେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଏବଂ ଆମ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହି ଅକୃତି ଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏଡାଇବାକୁ ସରକାର ପ୍ରଭାବୀ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରମାମାନ ପ୍ରଚଳନ ନିମନ୍ତେ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ।

7.3 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିସୂଚନା ଓ ଅନୁଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ନହେବା

ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିଆର୍ଡି ନିୟମାବଳୀ, 1960, ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବିକାଶ ନିୟମାବଳୀ, 1988 ଏବଂ ସମୟକୁ ସମୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା ଓ ଅନୁଦେଶ ମାନଙ୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଦାବି ଓ ଅସୁଲିର ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ରହିଅଛି :-

- ପଟ୍ଟାଭ୍ୟନ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରୁ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ବିହିତ ହାରରେ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ;
- ରତ୍ନ-ଅର୍ପ-ମାନକର୍ମ (ରୋମ) ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରେ ଅଣପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ; ଏବଂ
- ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ସୀମା ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ବେଆଇନ ଉତ୍ତୋଳନ ଓ ଏହାର ନିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା'ର ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଯାଳନ ନହେବା ଦ୍ୱାରା 238.71 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସୁସ୍ଥାରୋପଣ ଓ ଦାବି ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇନଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ 7.3.1 ରୁ 7.3.3 ଅନୁକ୍ଳେପ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

¹ କୁସିଙ୍ଗ ପ୍ଲଟ୍ ମଧ୍ୟକୁ ଅଣାଯାଇଥିବା ବାହ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମିଶିଥିବା ବିଷ୍ଣୋରିତ ଧାତୁପଥର ।

7.3.1 ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଳୟ (କୋଇଲା ବିଭାଗ) ତାଙ୍କର ଜୁଲାଇ 16, 1979 ଅଧିସୂଚନାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କୋଇଲାର ଶ୍ରେଣୀ ଓ ବର୍ଗୀକରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ ଓ ଖଣି ମାଲିକ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୋଇଲା ଓ କୋକ୍ ବିକ୍ରିର ପିଟ୍‌ହେଡ୍ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ରନ୍-ଅଫ୍-ମାଇନ୍ (ରୋମ) କୋଇଲା ସବୁ ଆକୃତିର କୋଇଲାକୁ ନେଇ ଗଠିତ ଯାହାକି କୁସିଙ୍ଗ ଓ ସ୍ଟିନିଙ୍ଗ ବିନା ଖଣିରୁ ବାହାରି ଆସେ । ସ୍ଟିନିଙ୍ଗ ବେଳେ ରୋମ କୋଇଲାର ଯେଉଁ ଅଂଶ ସ୍ଟିନିରେ ରହିଯାଏ ତାକୁ ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା କୁହାଯାଏ । ରୋମ କୋଇଲା ଠାରୁ ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା ଉପରେ ଅଧିକ ହାରରେ ରାଜଭାଗ ଦେୟ ଅଟେ ।

ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ଆମେ ତାଳଚେର ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ମାନଙ୍କର ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ବୋର୍ଡେଇ ବିବରଣ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, ମହାନଦୀ କୋଲ ଫିଲ୍ଡ୍ ଲିଃ (ଏମସିଏଲ୍) 100 ମିଲି ମିଟରରୁ କମ୍ ଆକୃତି ସହିତ 100 ମିଲି ମିଟରରୁ ଅଧିକ ଆକୃତିର 54.23 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ

‘ଏଫ୍’ ବର୍ଗ କୋଇଲା ଲିଙ୍ଗରାଜ ଖୋଲା କୋଇଲା ଖଣି ପରିକଳ୍ପନାରୁ ଏପ୍ରିଲ 2009 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ନିକାଶ କରିଥିଲେ । ଅଧିସୂଚନାର² ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ଅନୁସାରେ ରୋମ କୋଇଲାର ଯେଉଁ ଅଂଶ ସ୍ଟିନିଙ୍ଗ ବେଳେ ପରଦାରେ ରହିଗଲା ତାକୁ ଷ୍ଟିମ କୋଲ୍ କୁହାଯାଏ । ଯେହେତୁ ନିକାଶ ହୋଇଥିବା ‘ଏଫ୍’ ବର୍ଗର କୋଇଲା ଦୁଇ ଆକୃତିର ଥିଲା, ଗୋଟିଏ 100 ମିଲି ମିଟରରୁ ଅଧିକ ଓ ଅନ୍ୟଟି 100 ମିଲି ମିଟରରୁ କମ୍; ଯେଉଁ ଅଂଶ 100 ମିଲି ମିଟରରୁ ଅଧିକ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ତାହା ଷ୍ଟିମ କୋଲ୍ ଥିଲା କାରଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ଟିନିଂ ଉପାୟରେ ଏହାକୁ ଅଲଗା କରାଯାଇଥିଲା । 13 ଡିସେମ୍ବର 2007 ରୁ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଚଳିତ ଏମସିଏଲ୍‌ଙ୍କ ରାଜଭାଗ ଋଚ୍ ଅନୁସାରେ ଏବଂ 16 ଅକ୍ଟୋବର 2009 ପରଠାରୁ ସଂଶୋଧିତ ହାରରେ 46.95 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ପୈଠ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଯାହାହେଉ, ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ ଏହାକୁ ହିସାବକୁ ନେଇ ନଥିଲେ ଏବଂ ଏମସିଏଲ୍ ପୈଠ କରିଥିବା 42.28 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ରୋମ କୋଇଲା ପାଇଁ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ଥିଲା । ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ 4.67 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ତଦ୍‌ଜନିତ ସ୍ୱଚ୍ଛଦାବା/ ସ୍ୱଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଜଣାଇଲେ ଯେ ତାଳଚେର ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କୁ ଅକ୍ଟୋବର 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଷ୍ଟିମ କୋଇଲା ଉପରେ 10.85 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଭେଦାତ୍ମକ ରାଜଭାଗ ପୈଠ କରିବାପାଇଁ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011 ରେ ଅନୁସ୍ଥାପନ କାରି କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାଣ ଆଦାୟ ହେବା ପରେ ପରେ ଅନ୍ତିମ ଅନୁପାଳନ ପଠାଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

² ଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, କୋଇଲା ବିଭାଗ ଅଧିସୂଚନା ସଂଖ୍ୟା 28012/8/79-ସି.ଏ. ତାରିଖ 16 ଜୁଲାଇ 1979 ।

7.3.2 ଲୁହାପଥର ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ସମୟକୁ ସମୟ ସଂଶୋଧିତ ହେଉଥିବା ଖଣିଜଦ୍ରବ୍ୟ ରିଆଡି ନିୟମାବଳୀ 1960 ଅନୁସାରେ ପଢ଼ାଭୁକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପରେ ରୋମ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ରାଜଭାଗ ଲାଗୁ ହୁଏ । ଯାହାହେଉ, ରୋମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା ସମୟ ଉଦ୍ଭୋଳିତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ରାଜଭାଗ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ ।

7.3.2.1 ତିସେମ୍ବର 2010 ରେ କୋଇଡା ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଇଲାକାରେ ଥିବା ଜିନ୍ଦଲ ଷ୍ଟିଲ୍ ଓ ଶକ୍ତି ଲିଃର ଟି.ଆର.ବି. ଲୁହାପଥର ଖଣିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥି, ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଓ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ, ପଢ଼ାଭୁକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ

ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ପଢ଼ାଧାରୀ 27.16 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ର ଅଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଲୁହାପଥର ବ୍ୟବହାର କରି 12.34 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ର ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ପଥର ଓ 14.82 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ର ଫାଇନୁ ପାଇଛନ୍ତି । ଅତଏବ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ନିବେଶ ଲୁହାପଥର ପରିମାଣ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ସହିତ ସମାନ ଥିଲା । ଏହା ସୂଚନା ଦେଉଛି ଯେ, ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ପଥର ଲୁହାପଥର ଲକ୍ଷ୍ମ ଥିଲା କାରଣ ଏଥିରେ ରୋମରେ ଥିବା ଭଳି କୌଣସି ବାହ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଲୁହାପଥର ଲକ୍ଷ୍ମ ପାଇଁ ଯେଉଁ ହାରରେ ରାଜଭାଗ ଲାଗୁ ହେବା କଥା ସେହି ହାରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବାକୁ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଯୁନିଟରେ ବ୍ୟବହୃତ 27.26 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପାଇଁ 37.76 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବାର ଥିଲା ମାତ୍ର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 26.75 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । ଫଳରେ 11.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହି ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇବା ପରେ କୋଇଡା ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତିସେମ୍ବର 2010 ରେ ଯୁକ୍ତି କଲେ ଯେ, ଭାରତୀୟ ଖଣି ସଂସ୍ଥା (ଆଇବିଏମ୍) ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଜୋନର ଖଣି ନିୟନ୍ତ୍ରକ, ଖଣିରେ ଉତ୍ପାଦନକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପଢ଼ାଭୁକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚଳୁଥିବା ରୋମ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କାଳରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ହିସାବରେ ରାଜଭାଗ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ଲୁହାପଥରରେ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନଥିବା ହେତୁ ଏହା ରୋମ ଅଧୀନରେ ଆସୁନଥିଲା; ତେଣୁ ଏହା ଅଣପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଲୁହାପଥର ଲକ୍ଷ୍ମ ହିସାବରେ ଅଧିକ ହାରରେ ରାଜଭାଗ ଲାଗୁ ହେବା କଥା । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 2007-08 ବର୍ଷର ପ୍ରତିବେଦନର ଅନୁଛେଦ 7.3.2 ରେ ଏକାଭଳି ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ବିଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ପରିମାଣର ରାଜଭାଗ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2011 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

7.3.2.2 ସେହିପରି ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ ଯୋଡା ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଇଲାକାଭୁକ୍ତ ଇସେଲ୍ ମାଇନିଂ ଓ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିଃ (କାଶିଆ ଲୁହାପଥର ଖଣି) ର ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଅପସାରଣ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କଲାବେଳେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ, 2009-10 ବର୍ଷରେ ପଢ଼ାଧାରୀ 31.95 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ର ଅଣପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଲୁହାପଥର ପଢ଼ାଭୁକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇଥିଲେ ଏବଂ 31.95 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ର ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ, ନିବେଶ ପରିମାଣ ସହ ସମାନ ଥିଲା । ଏଥିରୁ ସୂଚନା ମିଳେ ଯେ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରୋମ ନଥିଲା ଏବଂ ଏଣୁ ଲୁହାପଥର ଲକ୍ଷ୍ମ ହାରରେ 19.04 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବାର ଥିଲା । ରିଟର୍ଣ୍ଣରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ କେବଳ 12.70 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ପୈଠ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଗ୍ରହଣ

କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଯାଞ୍ଚ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି ତ୍ରେମାସିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ଥିଲା, ସେ ଏହାକୁ ନଜର ଦେଇ ନଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା 6.34 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜଭାଗ ଅବନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଆମେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରେ ଯୋଡ଼ା ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କହିଲେ ଯେ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରାଯିବ ।

ଏହି ବିଷୟକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2011 ରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା; ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

7.3.3 ବେଆଇନ ଭାବେ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥରର ମୂଲ୍ୟ ଦାବି ତଥା ଆଦାୟ ନହେବା³

ଏମଏମ୍‌ଡିଆର ଅଧିନିୟମ, 1957 ଅନୁସାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଖଣି ପଟ୍ଟାର ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଖଣି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ପାଦନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ କୌଣସି ଖଣିଜପଦାର୍ଥ ବିଧିବଦ୍ଧ ପ୍ରାଧିକାର ବିନା ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସରକାର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଏହି ଖଣିଜପଦାର୍ଥ ନିକାଶ ହୋଇଥିଲେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ଉଚ୍ଚ ଜମିର ଅପ୍ରାଧିକୃତ ଦଖଲ ସମୟପାଇଁ ଖଜଣା, ରାଜଭାଗ ଓ କର ଆଦାୟ କରିବେ । ଏହା ନ୍ୟାୟିକ³ ମତ ଯେ ଜଣେ ଖଣି ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯେପରିକି ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମ 1986 ଏବଂ ବାୟୁ (ପ୍ରଦୂଷଣ ନିବାରଣ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1974 ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 କୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଉଚିତ । କେବଳ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା, ଖଣି ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁପାଳନରୁ ମୁକ୍ତି ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ଭାରତ ସରକାର ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ (ଏମଓଏଫଇ) ଜାନୁଆରୀ, 1994, ଅକ୍ଟୋବର, 2004 ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ର ଅଧିସୂଚନା ମାନଙ୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ପ୍ରଚଳିତ ଖଣି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ପରିବେଶ ନିକାଶ (ଇସି) ପାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଏମଏମ୍‌ଡି ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣି ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ପରିକଳ୍ପନାର ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ ଖଣି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ପନ୍ନ କରିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିର ମାଲିକ ଖଣି ଯୋଜନାକୁ ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ ଅତି କମରେ ଶେଷଥର ଅନୁମୋଦିତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷିୟା ପଟ୍ଟା ସମାପ୍ତିର 120 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ପଟ୍ଟାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପାଇଁ ଖଣି ପରିକଳ୍ପନା ଆଇବିଏଫର ସ୍ଥାନୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବେ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଉପର ଲିଖିତ ନିୟମ ନିୟମ 58 ଅଧୀନରେ ଜୋରିମାନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ଜୁଲାଇ 2010 ରେ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଖଣି ପଟ୍ଟାଧାରୀ ମାନଙ୍କର ଖଣି ଯୋଜନା, ଉତ୍ପାଦନ ଓ ନିକାଶ ନଥିପତ୍ର, ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, 100.1632 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ପୁରୁଲିପାଣି ଲୁହାପଥର ଖଣି 5 ଏପ୍ରିଲ 1993 ରୁ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ସ୍ୱଜ୍ଞ ଆଇରନ (ପ୍ରା) ଲିଃ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ମଣିଲାଲ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଠାରୁ ଖଣିପଟ୍ଟା ଦଳିଲ ଅନ୍ତରଣ ସୂତ୍ରରେ ମିଳି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲା । ଯଦିଓ ଉପରୋକ୍ତ ଖଣିର ପ୍ରକୃତ ପଟ୍ଟା 7 ଏପ୍ରିଲ 1994 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ଉପରୋକ୍ତ

³ ମେସର୍ସ ଏମ୍.ସି. ମେହେଟା ବନାମ ଭାରତ ସରକାର ମାମଲାରେ ଭାରତର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ସଂଖ୍ୟା ଏ.ଆଇ.ଆର-2004, ଏସ୍.ସି-4016-2004(4) ସ୍ତମ୍ଭ 685 ।

କମ୍ପାନୀ ଏମସି ନିୟମ, 1960 ର ବିବେଚିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ 1998-99 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଷିକ 1.20 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ସହିତ ଖଣି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରଖିଥିଲେ । 2004 ଅକ୍ଟୋବରରେ ଏମଓଇଏଫ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଭାବରେ ଜଣାଇଲେ ଯେ, ଗୋଟିଏ ପ୍ରକଳ୍ପ ଯଦିତ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଆଇବିଏମ/ ମହାଶାଳୟର ଅନୁମୋଦନ ପାଇଥାଏ, ବତାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାର ଇସି ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ପ୍ରକଳ୍ପ ତାହାର ଉତ୍ପାଦନ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାରରେ ବତାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଯାହାହେଉ, ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ, ପଟ୍ଟାଧାରୀ 2004-05 ରୁ 2006-07 ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ମହାଶାଳୟରୁ ଇସି ବିନା ବାର୍ଷିକ 1.20 ମେଟ୍ରିକ ଟନ ହାରରେ 3.60 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଅନୁମୋଦିତ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ତୁଳନାରେ 15.38 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ଏହାଫଳରେ ଜାନୁଆରୀ 1994 ରେ ଭାରତ ସରକାର, ଏମଓଇଏଫ ଜାରି କରିଥିବା ଆଦେଶ ଓ ପୁନଶ୍ଚ ଅକ୍ଟୋବର 2004 ର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାକରଣକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କ୍ଷମତା ଠାରୁ 70.02 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 11.78 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲୁହାପଥର ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ, ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା 1.20 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ରୁ 3.60 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନକୁ ବତାଇବା ନିମନ୍ତେ ଇସି ପାଇଁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏମଓଇଏଫ ଦ୍ୱାରା ଅଗଷ୍ଟ 2007 ରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏପ୍ରିଲ 2007 ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2009 ମଧ୍ୟରେ କେବଳ 8.70 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏମଓଇଏଫଙ୍କର ମଞ୍ଜୁରିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ପଟ୍ଟାଧାରୀ ସେହି ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ 22.05 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଫଳରେ 146.67 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର 13.35 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲୁହାପଥର ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିଲା ।

ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମାନଙ୍କରେ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ସମୟକୁ ସମୟ ହେଉଥିବା ଅପସାରଣ ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁରି ଦେବା ବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିବା 25.13 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନର ଲୁହାପଥର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନଜରକୁ ଆସିନଥିଲା । ଯେହେତୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଦ୍ୱାରା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏମଓଇଏଫଙ୍କର ଜାନୁଆରୀ 1994 ରେ ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ (ଇଆଇଏ) ଅଧିସୂଚନା ସହିତ ଅକ୍ଟୋବର 2004 ର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାକରଣ ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ 2007 ରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଇସିରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲା; ଏହା ବେଆଇନ ଉତ୍ତୋଳନ ଥିଲା ଏବଂ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ 216.69 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ, ଯାହାକି ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା ।

ବର୍ଷ	ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)	ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)	ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଲକ୍ଷ ଆକାରରେ)	ହାରାହାରି ମୂଲ୍ୟ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ ପ୍ରତି)	ପରିମାଣ (ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)
2004-05	2.21	1.20	1.01	507	5.15
2005-06	4.14	1.20	2.94	562	16.50
2006-07	9.03	1.20	7.83	618	48.37
ମୋଟ	15.38	3.60	11.78		70.02
2007-08	10.59	3.60	6.99	907	63.40
2008-09	9.44	3.60	5.84	1317	76.90
2009-10 (ଅଗଷ୍ଟ 2009)	2.02	1.50*	0.52	1219	6.37
ମୋଟ	22.05	8.70	13.35		146.67
ସର୍ବ ମୋଟ	37.43	12.30	25.13		216.69

* E.C. ପ୍ରାପ୍ତି - 150000 - ପାଞ୍ଚମାସ ପାଇଁ ସମାନ୍ତରାଳରେ ହିସାବ କରାଯାଇଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ 216.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନଥିଲା । 2004-05 ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବୈଧାନିକ ନିକାଶ ଗୁଡ଼ିକ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମର ହସ୍ତଗତ ହୋଇ ନଥିବାରୁ ବିଭାଗ ସେହି ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ଓ ନିକାଶ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ବିଧିସମ୍ମତି ଏବଂ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲି ନିମନ୍ତେ ପୁନର୍ବିଲୋକନ କରିପାରନ୍ତି ।

ଅଧିକତ୍ୱ, ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥ ଆଇବିଏମ୍‌ଙ୍କ ସ୍ଥାନୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କ ଠାରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ସଂଗୃହୀତ ସୂଚନାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ଖଣି ପାଇଁ 1993-98 ସମୟସୀମା ନିମନ୍ତେ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ପରେ ଖଣିର ପ୍ରଥମ ପରିକଳ୍ପନା କେବଳ 2004 ରେ 2004-05 ରୁ 2008-09 ସମୟସୀମା ନିମନ୍ତେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଓ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଣୁ ଏହା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ଖଣି 1998-99 ରୁ 2003-04 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ପରିକଳ୍ପନା ବିନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲା । ଆଇବିଏମ୍‌ଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ଏମସିଡି ନିୟମାବଳୀ 1988 ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ନିମନ୍ତେ ମାନ୍ୟବର ଏସଡିଜେଏମ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ବିରୋଧାଭିମୁଖରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2002 ରେ ଏକ ମାମଲା ଦାଏର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଜୁନ୍ ଓ ଅଗଷ୍ଟ 2011 ରେ ଆଣିବା ପରେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର ଅଧିନିୟମ 1957 ର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ କଡାକଡି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏବଂ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖୁଲାପି ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ବେଆଇନ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ବାବଦରେ ସରକାରଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ସରକାର ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଏହାର ଏକକିତା ନକଲ ଆମକୁ ଦେଇଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଚିଠା ଚିପ୍ପଣୀ/ ଅନୁଛେଦରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମୁତାବକ ଆଦାୟ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଠାରୁ ଉଚିତ ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଅଧିକତର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ-VIII : ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

ଆମଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛଳିତ ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ	2010-11 ବର୍ଷରେ ଆମେ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧପ୍ରାପ୍ତି” ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ 25 ଗୋଟି ଯୁନିଟରେ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତିର କର ଓ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ, ଶକ୍ତି ବିଭାଗ, ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ (ରେଣୁ) ଏବଂ ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରି 380 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 855.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର କର/ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ସହ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ । 2020-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 517.37 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 363 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 164.15 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ହାନି, ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ବିଭାଗମାନେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । 2010-11 ବର୍ଷରେ 273 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 9.11 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।
ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଦର୍ଶାଇଥିବା ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ	ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆମେ ସାତଗୋଟି ବିଭାଗର 629.27 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି” ସମ୍ବଳିତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ଶକ୍ତି ବିଭାଗର ବିଭାଗୀୟ କର/ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ମନ୍ତବ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚାଯାଇଥିବା 23.39 କୋଟି ଟଙ୍କାର କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଅଛୁ ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିନିୟମ/ନିୟମାବଳୀର ପାଳନ ହୋଇନଥିବା ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ । ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ଏପ୍ରକାର ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାପରାମ୍ପକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଆମଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଶୋଧନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଏହି ଅକୃତିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲେହେଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଏହାକୁ ସମ୍ବନ୍ଧନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନଥିଲେ ।
ଆମର ନିର୍ଣ୍ଣୟ	ବିଭାଗମାନେ ଏହିଭଳି ତ୍ରୁଟି ଏଡାଇବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମୀକ୍ଷାକୁ ଜୋରଦାର କରିବା ସହିତ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ଉନ୍ନତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଓ ବିଶେଷ କରି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକରେ କର/ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଯଥାଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

8.1 ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ

ଆମେ 2010-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ଶକ୍ତି, ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ (ରେଷ୍ଟ) ଓ ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗମାନଙ୍କର 25 ଗୋଟି ସ୍ଥାନରେ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନଥିପତ୍ର ଏବଂ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥ ଓ ଅନ୍ୟ ଛଅଗୋଟି¹ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ 380 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 855.40 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ, ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ସହ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ, ଯାହାର ବର୍ଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)			
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଗ	ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା	ପରିମାଣ
ଅର୍ଥ ବିଭାଗ			
1.	ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି (ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା)	1	629.27
ଶକ୍ତି ବିଭାଗ			
1.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	332	110.78
2.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ	21	82.53
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	9	24.01
ମୋଟ		362	217.32
ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ (ରେଷ୍ଟ) ବିଭାଗ			
1.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	14	8.72
2.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ	-	-
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	-	-
ମୋଟ		14	8.72
ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ			
1.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାଦାୟ	2	0.08
2.	ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ	1	0.01
3.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନିୟମିତତା	-	-
ମୋଟ		3	0.09
ସର୍ବ ମୋଟ		380	855.40

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସୁଧ ଅଣଉଚ୍ଛାପନ/ସୁଚ୍ଛ ଉଚ୍ଛାପନ ବାବଦରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ 517.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗମାନେ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା 363 ଗୋଟି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ 164.15 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ ତଥା ରାଜସ୍ୱ ହାନି ହୋଇଥିବାର ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ 273 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 9.11 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।

629.27 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି” ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ସହିତ 23.39 କୋଟି ଟଙ୍କା ଜଡ଼ିତ ଅଳ୍ପ କିଛି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ନିମ୍ନ ଅନୁଲେଖ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

¹ ସମବାୟ, ଶକ୍ତି, ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ, ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା, ବୟନ ଓ ହସ୍ତତନ୍ତ ଏବଂ ପରିବହନ ବିଭାଗ ।

8.2 ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ

ମୁଖ୍ୟାଂଶ

- ରଣ ମଞ୍ଚର କରୁଥିବା ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରମଣ ଦୁର୍ବଳ ଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ –8.2.10)
- ବିଭିନ୍ନ ରଣ ଗ୍ରହଣ/ସଂଗଠନକୁ ମଞ୍ଚର ହୋଇଥିବା ରଣ ବାବଦରେ ତିନିଗୋଟି ରଣ ମଞ୍ଚରଦ୍ୱାରା ବିଭାଗ 611.11 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ ।
(ଅନୁଛେଦ –8.2.11 ଏବଂ 8.2.12.1)
- ରଣ ପରିଶୋଧର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଯୋଜନ ହେତୁ 17.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନି ହୋଇଥିଲା ।
(ଅନୁଛେଦ –8.2.12.3)

8.2.1 ଉପକ୍ରମ

‘ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି’ ରାଜ୍ୟର ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ଉତ୍ପାଦନରୁ ଏକ ବୃହତ୍ ଉତ୍ପାଦନ । ସରକାର ତାଙ୍କର ନୀତି ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା, ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ, ସମବାୟ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ରଣ ମଞ୍ଚର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସୁଧ ହାରରେ ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ମଞ୍ଚର କରିଥାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହେଉଥିବା ପରିପତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ କିଛି ପରିଶୋଧ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳୀନ ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତ, ସୁଧ ହାର, ପରିଶୋଧନ ସ୍ଥିତି ସମୟ ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ମୂଳ ଜମା ଓ ସୁଧ କିଛି ପରିଶୋଧର ଢଙ୍ଗ ଓ ପ୍ରକାର ରଣ ମଞ୍ଚର ଆଦେଶରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହେଲେ ବିହିତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁ ହୁଏ । ଅଧିକତ୍ୱ ରଣ ମଞ୍ଚର ନିମନ୍ତେ ବିହିତ ଫରମାଟ, ରଣ ଖାତାପତ୍ରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ରଣ ତଥା ଅଗ୍ରିମର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା, ମୂଳ ଜମା ଓ ତା ଉପରେ ସୁଧର ସମୟୋଚିତ ପରିଶୋଧ, ଆଦାୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣର ସ୍ଥିତି ରଣ ମଞ୍ଚର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ଅର୍ଥ ବିଭାଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବାପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବିସ୍ତୃତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଜାରି ହୋଇଅଛି ।

8.2.2 ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଅନୁମୋଦନ ଓ ସହମତିରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଣ ମଞ୍ଚର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସାଧନୋପାୟ² ଅଗ୍ରିମ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନଙ୍କ ସୁପାରିଶରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଚର ହୋଇଥାଏ । ରଣ ଓ ଅଗ୍ରିମ ମଞ୍ଚର କରିଥିବା ଉଠାଣ ଓ ବିତରଣ ଅଧିକାରୀ/ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିକାରୀ/ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସାମଗ୍ରିକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଏହି ରଣର ବିସ୍ତୃତ ହିସାବ ଏବଂ ଏହାର ପରିଶୋଧ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି ।

8.2.3 ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନିମ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଞ୍ଚାଳନ ହୋଇଥିଲା :

- ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ଓ ପାଉଣା ଆଦାୟ ସ୍ଥିତିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା;

² ସାଧନୋପାୟ ଅଗ୍ରିମ କହିଲେ ସ୍ୱଳ୍ପକାଳୀନ ଅଗ୍ରିମ ବୁଝାଏ ଯାହା ସେହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପରିଶୋଧ ହୁଏ ।

- ରଣ ବାବଦରେ ଦେୟ ସୁଧର ଅନାରୋପଣ/ସୁଚାରୋପଣ ଜନିତ ରାଜସ୍ୱ ହାନିର ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରିବା; ଏବଂ
- ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ଓ ନଥିପତ୍ର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ପ୍ରଭାବ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ।

8.2.4 ସମୀକ୍ଷାର ପରିସର ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି

ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହେଉଥିବା ପରିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ରଣନୀତି ଉପରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ ହେଉନଥିବା ବିଷୟରେ ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନ ର 8.2 ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ ।

2005-06 ବର୍ଷରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅନୁପାଳନର ବ୍ୟାପ୍ତି ନିରୂପଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ “ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି” ବିଷୟକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ନଭେମ୍ବର 2010 ଏବଂ ଜୁନ୍ 2011 ମଧ୍ୟରେ ସଞ୍ଚାଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ରଣ ମଞ୍ଜୁର କରୁଥିବା 20 ଗୋଟି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆଇଡିଆ ପ୍ୟାକେଜ ବ୍ୟବହାର କରି ସ୍ତରିକୃତ ନମୁନା ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ସାତଗୋଟି³ ବିଭାଗକୁ ବାଛିଥିଲୁ । ସମୟୋଚିତ ରଣ ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ ମୂଳ ରଣ ସହ ତାହା ଉପରେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ସୁଧ ଆଦାୟ ପାଇଁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇଥିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥିପତ୍ରର ସମୀକ୍ଷା, ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତକୁ ନେଇ କରାଯାଇଥିଲା ।

8.2.5 ସମୀକ୍ଷା ମାନଦଣ୍ଡ

ରଣନୀତି ଉପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିୟମାବଳୀ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ପରିପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ସମୀକ୍ଷାର ମାନଦଣ୍ଡ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲା ।

- ଓଡ଼ିଶା ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ ଭାଗ-I (ଅଧ୍ୟାୟ -13) ।
- ଓଡ଼ିଶା ବଜେଟ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକା ।
- ଅକ୍ଟୋବର 1975, ଜୁନ୍ 1992, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1993, ଜାନୁଆରୀ 1995, ଅଗଷ୍ଟ 1997, ନଭେମ୍ବର 2000 ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2005 ରେ ସରକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥରକରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁରୀ ତଥା ଆଦାୟର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ।
- ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତ ଓ ବିଶଦ ଅନୁଦେଶ ।
- ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିପତ୍ର ମାନ ।

8.2.6 ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର

ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଏବଂ ବଛାଯାଇଥିବା ଛଅଗୋଟି ବିଭାଗ ଆମକୁ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ଓ ନଥିପତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗର ଆମେ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛୁ । ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ମାନଦଣ୍ଡ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ ଓ ସେହି ବିଭାଗର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ 21 ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଅନ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀରେ ମଧ୍ୟ

³ ସମବାୟ, ଶକ୍ତି, ଅର୍ଥ, ବୃହତ୍ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ, ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା, ବୟନଶିଳ୍ପ ଓ ହସ୍ତତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ପରିବହନ ।

କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ସମୀକ୍ଷାର ପରିଣାମ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାର/ରଣ ମଞ୍ଚର କରୁଥିବା ବିଭାଗମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଅନ୍ତିମ ସମ୍ମିଳନୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୟରେ ମିଳିଥିବା ଉତ୍ତର ଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଏହି ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ।

ସମୀକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

8.2.7 ବଜେଟ ଅଟକଳ ଓ ରାଜସ୍ୱର ଧାରା

ଓଡ଼ିଶା ବଜେଟ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗର ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ଅଧିକାରୀମାନେ, ବଜେଟ ବର୍ଷର ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ବିଭାଗୀୟ ରାଜସ୍ୱ ଅଟକଳ ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ପଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାସ୍ତବ ଆଦାୟ ତଥା ବିଗତ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ବକେୟା ପାଉଣା ଏବଂ ବଜେଟ ବର୍ଷରେ ଏହାର ଆଦାୟ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ବଜେଟ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ।

ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ବଜେଟ ଅଟକଳ ଓ ଆର୍ଥିକ ହିସାବ ଅନୁସାରେ ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଯଥା 2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିର ବଜେଟ ଅଟକଳ, ବାସ୍ତବ ଆଦାୟ ଓ ରାଜ୍ୟର ସମୁଦାୟ ଅଣକର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସହ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)							
ବର୍ଷ	ବଜେଟ ଅଟକଳ	ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି			ଭିନ୍ନତା ଅଧିକ (+), କମି (-)/ ଭିନ୍ନତାର ଶତକଡ଼ା ହାର	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି	ମୋଟ ଅଣକର ପ୍ରାପ୍ତି ତୁଳନାରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିର ଶତକଡ଼ା ହାର
		ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି	ନଗଦ ଅର୍ଥ ଅବଶେଷ ଲଗାଣରୁ ପ୍ରାପ୍ତି	ରଣ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦରେ ପ୍ରାପ୍ତି			
2005-06	10.00	298.02	90.49	207.53	(+) 288.02/ 2880.20	1531.90	19.45
2006-07	60.00	398.43	229.97	168.46	(+) 338.43/ 564.05	2588.12	15.39
2007-08	69.96	570.39	378.37	192.02	(+) 500.43/ 715.31	2653.58	21.50
2008-09	260.00	654.67	516.57	138.10	(+) 394.67/ 151.80	3176.15	20.61
2009-10	211.33	379.23	335.49	43.74	(+) 167.90/ 79.45	3212.20	11.81

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ବଜେଟ ଅଟକଳ ଏବଂ ମୋଟ ପ୍ରାପ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ (79.85 ରୁ 2,880.20 ଶତକଡ଼ା) ତାରତମ୍ୟ ରହିଥିଲା ।

ଆମେ ନଭେମ୍ବର 2010 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ, ବାସ୍ତବବାଦୀ ବଜେଟ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ/ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜୀ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ସରକାରୀ ହିସାବରେ ଲଭ୍ୟ ଦୋଳାୟମାନ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ନଗଦ ଅର୍ଥ ଲଗାଣରେ ବିଷମ ଭାବେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତି, ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାଡ୍ କରପୋରେସନ୍ ଭଳି ରଣ ଗ୍ରହୀତା ମାନଙ୍କର ସୁଧ ପ୍ରଦାନରେ ଖୁଲାସି, ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବଜେଟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ କାରଣରୁ ଏହି ତାରତମ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟର ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜର ରାଜସ୍ୱ ସମ୍ବଳକୁ ମଜବୁତ କରାଯାଉଅଛି । ଯୋଜନା କମିଶନରଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା, ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଆଦାୟର ଧାରା ଏବଂ ଚଳୁ ବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଭିତ୍ତିରେ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟର ପୂର୍ବନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସ୍ୱରୂପ ଥିଲା ଯେ ବଜେଟ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ ବଜେଟ ଅଟକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

8.2.8 ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣ

ସରକାରଙ୍କ ଅଗଷ୍ଟ 1997 ର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନକୁ ଅନୁସାରେ ରଣ ମଞ୍ଚର କରୁଥିବା ବିଭାଗମାନେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ରଣ ଖାତା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବେ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ମୂଳ ରଣ ଓ ସୁଧର ସମଯୋଚିତ ପରିଶୋଧ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବେ ।

ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ହିସାବ ପୁସ୍ତିକା ଅନୁସାରେ ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣର ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)						
ବର୍ଷ	ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବଶେଷ	ମଞ୍ଚର ହୋଇଥିବା ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ	ମୋଟ	ପରିଶୋଧର ପରିମାଣ	ପରିଶୋଧର ଶତକଡ଼ା ହାର	ଅନ୍ତିମ ଅବଶେଷ
2005-06	3619.52	67.20	3686.72	347.59	9.43	3339.13
2006-07	3339.13	271.77	3610.90	285.82	7.92	3325.08
2007-08	3325.08	432.68	3757.76	355.30	9.46	3402.46
2008-09	3402.46	210.97	3613.43	236.21	6.54	3377.22
2009-10	3377.22	112.48	3489.70	356.36	10.21	3133.34
ମୋଟ		1095.10		1851.28		

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହିସାବ ଶୀର୍ଷରେ 3,133.34 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବକେୟା ରଣ ରହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣର ବର୍ଷଭାରା କିମ୍ବା ବିଭାଗଭାରା ବିଶଦ ସ୍ଥିତି ଅର୍ଥ ବିଭାଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକରେ ମୌଳିକ ନଥିପତ୍ର ଯଥା ରଣଖାତା ଇତ୍ୟାଦି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇନଥିବାରୁ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଏହି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

8.2.9 ଅଶୁଦ୍ଧ ସୁଧ

ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ଜୁଲାଇ 2005 ର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନକୁ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ସମୟ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ରଣଖାତା ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ରଣଖାତା ସହ ପରତାଳ କରିବେ । ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମସ୍ତ ରଣ ମଞ୍ଚରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଅପରିଶୋଧ ରଣ ଓ ସୁଧର ସୂଚନା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ରଣ ମଞ୍ଚରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଏକତ୍ରିକୃତ ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣର ସ୍ଥିତି ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ନିକଟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥିଲା, ଯାହା ଆମେ ପୂର୍ବ ଅନୁଲେଖରେ ଦର୍ଶାଇଅଛୁ । ଏଣୁ ବଛାଯାଇଥିବା ରଣ ମଞ୍ଚରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇଥିବା ମୌଳିକ ରଣଖାତାର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ସାତଗୋଟି ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରୁ ଅର୍ଥ ଏବଂ ସମବାୟ ବିଭାଗର ରଣ ଖାତାରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ସୁଧ ସମୟକୁ ସମୟ ଅପତେକ୍ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ପରିବହନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସୁଧମୁକ୍ତ ରଣ ମଞ୍ଚର ହୋଇଥିବାରୁ କୌଣସି ନଥିପତ୍ରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇନଥିଲା । ଡିନିଗୋଟି⁴ ବିଭାଗ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ଅଶୁଦ୍ଧ ସୁଧର ସ୍ଥିତି ଉପଲବ୍ଧ କରି ପାରିନଥିଲେ । ଉନିଗୋଟି ବିଭାଗର ସୂଚନା ଓ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ରିପୋର୍ଟ ରିଟର୍ଣ୍ଣରୁ ଅଶୁଦ୍ଧ ରଣର ସ୍ଥିତି ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

⁴ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା, ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ବିକାଶ ଏବଂ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ।

(ଟଙ୍କା କୋଟି ଆକାରରେ)							
ବିଭାଗର ନାମ	ଅସୁଧା ସୁଧ						
	31.03.2005 ସୁଦ୍ଧା	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	ମୋଟ
ସମବାୟ	5.10	1.24	1.25	1.25	3.44	3.51	15.79
ବୟନଶିଳ୍ପ ଓ ହସ୍ତତନ୍ତ	17.59	1.30	1.04	3.06	1.60	1.87	26.46
ପରିବହନ ⁵	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL
ଅର୍ଥ (ସାଧନୋପାୟ ଅଗ୍ରାମ)	134.37	16.15	16.16	16.20	16.11	16.15	215.14
ମୋଟ	157.06	18.69	18.45	20.51	21.15	21.53	257.39

ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କ ସୁଧ ପାଉଣୀ ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ 100.33 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି ଯାହା ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନଥିପତ୍ରର ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରୁଅଛି ।

ଆମେ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ରୁଡିକରୁ ସୂଚନା ପ୍ରବାହ ବିନା ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅସୁଧା ସୁଧ ସ୍ଥିତି ଜଣାଇବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

⁵ ପରିବହନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ରଣ ସୁଧମୁକ୍ତ ଥିଲା ।

8.2.10 ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି

ଅକ୍ଟୋବର 1975, ଜୁନ୍ 1992, ଅଗଷ୍ଟ 1997 ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2005 ରେ ସରକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ/ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ଅନୁରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଉଥିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପୂର୍ବକ ଅପଡେଟ୍ କରିବେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିବା ପାଇଁ ସମୟୋଚିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗର ସଚିବମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ରାଜ୍ୟ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧର ସ୍ଥିତି ପୁନର୍ବିଲୋଚନା କରିବା ସହିତ ରଖାଯାଉଥିବା ତଥ୍ୟ ଓ ପରିମାଣ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ର ସହ ପରତାଳ କରି ରାଜ୍ୟ ଓ ସୁଧର ଦାବି ଆଦାୟ ଓ ଅବଶେଷର ସ୍ଥିତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ । ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗମାନେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ/ପରିଶୋଧ ଓ ଅବଶେଷ ରାଶର 31 ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ସ୍ଥିତିର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷର ମଇ 31 ସୁଦ୍ଧା ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ଅବଗତ କରାଇବେ । ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟ ଓ ଅଗ୍ରାମ ପରିଶୋଧ ସ୍ଥିତିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବେ । ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନେ ରାଜ୍ୟ ହିସାବକୁ ମିଳାମିଶା କରି, ମିଳାମିଶାର ହିସାବକୁ ଅର୍ଥ ବିଭାଗରେ ଅନୁରକ୍ଷିତ ନଥିପତ୍ର ସହିତ ଯାଞ୍ଚ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବେ । ରଖାଯାଉଥିବା ମିଳାମିଶା ଓ ଅପଡେଟ୍ ନକରି କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁର ହେବନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାସା ହୋଇଥିଲେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଦେୟ ବକେୟା ଭୁରାଜସ୍ୱ ଭଳି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି, 1962 ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ ହେବ ।

ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମେତ ସାତଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାରେ କେତେକ ଅଭାବ ରହିଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

8.2.10.1 ଆନ୍ତଃସମୀକ୍ଷାର ଅନୁପସ୍ଥିତି

ଆନ୍ତଃ ସମୀକ୍ଷା ଆନ୍ତଃ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ । ପରିଚଳନା ବର୍ଗ ଆନ୍ତଃ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପଦ୍ଧତିର ଦକ୍ଷତା ଓ ପ୍ରଭାବର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିଥାନ୍ତି । ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗ ନଥିବାର ଆମେ ମାର୍ଚ୍ଚ ଓ ଏପ୍ରିଲ 2011 ରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ । ଆନ୍ତଃ ସମୀକ୍ଷା ଅଙ୍ଗର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗ ମାନେ ରଖାଯାଉଥିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ଅଭାବ, ସମୟାତିକ୍ରାନ୍ତ ମୂଳ ରାଜ୍ୟ ଓ ସୁଧର ସମୟୋଚିତ ଦାବୀ ଉତ୍ତାପନର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଓ ଯଥାର୍ଥ ସମୟରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ରିପୋର୍ଟ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ଇତ୍ୟାଦିର ସନ୍ଧାନ କରିପାରି ନଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସରକାର ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଅନୁଯାୟୀ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

8.2.10.2 ରଖାଯାଉଥିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନହେବା

ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମେତ ସାତଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସମସ୍ତ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ସେମାନଙ୍କର ରଖାଯାଉଥିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚଗୋଟି⁶ ବିଭାଗ ସେମାନଙ୍କର ରଖାଯାଉଥିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ଅପଡେଟ୍ କରିନଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶର ବିଶଦ ବିବରଣୀ, ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ ପରିମାଣ, ସୁଧ/ଦଣ୍ଡସୁଧର ହାର, ରାଜ୍ୟ

⁶ ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ପରିବହନ (ପରିବହନ), ଶକ୍ତି, ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା, ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ଏବଂ ବୟନ ଓ ହସ୍ତତନ୍ତ ।

ପରିଶୋଧର ସମୟ, ପରିଶୋଧ ସ୍ଥଗନ ସମୟ, ଦେୟ ପରିମାଣ ଓ ଆଦାୟ ଇତ୍ୟାଦିର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଉପରୋକ୍ତ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୂଳ ଜମା ଓ ସୁଧ ବାବଦରେ ଦାବି ଓ ପରିଶୋଧର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଜନ ସମ୍ବଳ ଓ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସହ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ସମନ୍ୱୟ ଅଭାବରୁ ରଣଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଓ ତାଳମେଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । କୋଷାଗାର ମାନଙ୍କରୁ ଉଠାଯାଇଥିବା ଓ ପରିଶୋଧ ହେଉଥିବା ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମର ପୋର୍ଟାଲକୁ ଧରି ଏବଂ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଉପଲବ୍ଧ ପୁରାତନ ତଥ୍ୟକୁ ବିଧିମାନ୍ୟତା ଦେଇ ରଣ, ଅଗ୍ରାମ ତଥା ସୁଧ ପରିଶୋଧ ବାବଦରେ ତଥ୍ୟ ରଖିବାକୁ ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିଡିଭୁମିର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ।

8.2.10.3 ରଣଖାତାର ତ୍ରୁଟିମାସିକ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳିକ ପରତାଳ ସଞ୍ଚାଳନ ନହେବା

ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ଛାଡି ଛଅଗୋଟି ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ସୁରୁଜିଲା ଯେ ବିଭାଗୀୟ ସଚିବମାନେ ରଣ ପରିଶୋଧ ଏବଂ ସୁଧ ବାବଦରେ ରାଜ୍ୟ ଦେୟର ସ୍ଥିତି ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରୁନଥିଲେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ରଣଖାତା ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ର ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ପରତାଳ କରୁନଥିଲେ ଯାହାକି ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ଜୁଲାଇ 2005 ପରିପତ୍ରର ବିରୁଦ୍ଧାବରଣ କରୁଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଆମର ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହ ସମ୍ମତ ହେଲେ ଯେ ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ପରିମାଣରେ ଏବଂ ସୁଧ ଆଦାୟ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରୀକୃତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ଭିଡିଭୁମି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ।

8.2.10.4 ବାର୍ଷିକ ବିବରଣ ଉପସ୍ଥାପନ ନହେବା

ଛଅଗୋଟି ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବୟନ ଓ ହସ୍ତତନ୍ତ ବିଭାଗ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଭାଗ ସେମାନଙ୍କର ଅଶୁଧା ରଣ ଏବଂ ସୁଧ ସ୍ଥିତିର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ମଇ 31 ସୁଦ୍ଧା ଅର୍ଥ ବିଭାଗକୁ ଦେଇ ନଥିଲେ । ବୟନ ଓ ହସ୍ତତନ୍ତ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ଏହି ବିବରଣ ଦେଇଥିଲେ । ଫଳରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ବିଭାଗ ଡ୍ୱାରା/ବର୍ଷ ଡ୍ୱାରା ଅଶୁଧା ରଣ ଓ ସୁଧର ସ୍ଥିତି ଏକତ୍ରୀକୃତ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇନଥିଲେ ଏବଂ ମୂଳ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧ ଉପରେ ନଜର ରଖିପାରି ନଥିଲେ । ଏହିପରି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ଥାନୀତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଆମର ସମୀକ୍ଷା ମନ୍ତବ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଏହା ହସ୍ତଲିଖିତ ପଦ୍ଧତିର ବିଫଳତାରୁ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡିକ ଦର୍ଶାଉଅଛି ଯେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମେତ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ଦୁର୍ବଳ ଥିଲା ।

8.2.11 ସୁଧ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ନହେବା

ସରକାରଙ୍କ ଅଗଷ୍ଟ 1997 ର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ଅନୁଯାୟୀ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେ ରଣ ଓ ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଯଥା ସମୟରେ ଦାବୀ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବେ । ରଣା ଯଥା ସମୟରେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ ନକଲେ ତୁରନ୍ତ ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବ । ଆଦାୟ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଭାର ଜଣେ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପନ୍ନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବ । ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1993 ପରିପତ୍ର ସହ ପଠିତ ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ମୂଳ କିମ୍ବା ସୁଧ ପୈଠ ହେବାରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ ରଣମଞ୍ଜୁର ଆଦେଶରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁ ହେବ ।

ନଭେମ୍ବର 2010 ରୁ ମଇ 2011 ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଥିବା ନଥିବାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ତିନିଗୋଟି ବିଭାଗର ସୁଧ ବାବଦକୁ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ହୋଇ ନଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

ଶକ୍ତି ବିଭାଗ

8.2.11.1 ଦୂରତ ଶକ୍ତି ବିକାଶ ଏବଂ ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ (ଏପିଡିଆରପି) ରେ ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାରୀ କମ୍ପାନୀ (ଡିସ୍କୋ) ମାନଙ୍କ ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ ନହେବା

ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ନଥିବାର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 2003-04 ରୁ 2005-06 ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗ ଋରିଗୋଟି ବିଦ୍ୟୁତ ବ୍ୟବହାରୀ କମ୍ପାନୀ (ଡିସ୍କୋ)⁷ କୁ ବ୍ୟୟ ପଛରେ ସୁଧାର ଆଣି ଉନ୍ନତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଦୂରତ ଶକ୍ତି ବିକାଶ ଏବଂ ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧୀନରେ 64.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦଣ୍ଡଗୋଟି ରଣ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ 50 ପ୍ରତିଶତ ରଣ ପରିମାଣ ବାର୍ଷିକ 12 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ 20 ଗୋଟି ବାର୍ଷିକ କିଛିରେ ପରିଶୋଧ ହେବାର ଥିଲା । କିଛି ପୈଠ ହେବାରେ ଖୁଲାପ ହେଲେ 15.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଆଦାୟ ହେବା କଥା । ବଳକା 50 ପ୍ରତିଶତ ରଣ ପରିମାଣ ଉପରେ କୌଣସି ସୁଧ ଲାଗୁ କରାନଯାଇ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ଛାଡ଼ ହେବାର ଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ରଣ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ଭାବେ ବାର୍ଷିକ 12 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଲାଗୁ କରାଯାଇ କିଛି ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ 15.5 ପ୍ରତିଶତ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁ ହେବା କଥା, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ରଣ ପୁନରାଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ 50 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ରଣର ପ୍ରଥମ ଭାଗ 20 ଗୋଟି ବାର୍ଷିକ କିଛିରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିଲାବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରିଶୋଧ ସ୍ତରୀନ ସମୟ ପରେ 15 ଗୋଟି ବାର୍ଷିକ କିଛିରେ ପରିଶୋଧ ହେବାର ଥିଲା । ଆମେ ହିସାବ କରିଥିବା ଅନୁଯାୟୀ 50.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଉପାର୍ଜନଯୋଗ୍ୟ; ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ 42.83 କୋଟି ଟଙ୍କା 2005-06 ରୁ 2009-10 ବର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଡିସ୍କୋ ମାନଙ୍କ ଉପରେ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ସୁଦ୍ଧା ଏପିଡିଆରପି ରଣର ସୁଧ ବାବଦରେ 9.49 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ହୋଇଥିଲା ଯାହାର ରଣ ଖୁଲାପ / ବର୍ଷ ଖୁଲାପ ଦାବି ହିସାବର ବିଶଦ ବିବରଣ ନଥିବାରୁ ଆମଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟାପିତ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ 74.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସାମଗ୍ରିକ ରଣ ରାଶି ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ମୋଟ 64.19 କୋଟି ଟଙ୍କା ରଣ ପରିମାଣ ସହ ମେଳ ହେଉନଥିଲା ।

⁷ ସେସକୋ (ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଇଏସସି), ନେସକୋ, ସାଉଥକୋ ଏବଂ ଷ୍ଟେସକୋ ।

8.2.11.2 ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ (ଓଏସ୍‌ପିସି) ଉପରେ ସୁଧ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ନହେବା

ରାଜ୍ୟରେ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁର୍ନଗଠନର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ସରକାର ତାଙ୍କର ଏପ୍ରିଲ 1996 ଅଧିସୂଚନାରେ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ବୋର୍ଡ଼ (ଓଏସ୍‌ଇସି) ର ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ଅଙ୍ଗର ଆଣ୍ଡି ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଭାର ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମକୁ ଅନ୍ତରଣ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ 683.50 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣଭାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏହି ରଣରୁ 39.20 କୋଟି ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ପରିଶୋଧ ସ୍ତରଣ ଅବଧି ପରେ 9.08 ସୁଧ ହାରରେ 15 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିଲା; 500 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ଓ ତଦୁପରି ଉପାର୍ଜିତ ସୁଧ ଅପର ଇତ୍ତାବତୀ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ଏବଂ ପୋଟେରୁ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ ସାଧାରଣ ଅଂଶ ରୂପେ ସମ୍ପର୍କିତ ହୋଇ ଅବଶିଷ୍ଟ 144.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରିଶୋଧ ସ୍ତରଣ ଅବଧି ପରେ ବାର୍ଷିକ 13 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ 15 ବର୍ଷରେ ଆଦାୟ ହେବାକୁ ଥିଲା ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର 8.2.9 ଅନୁକ୍ରେମରେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମକୁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା 570.36 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ (ଯେଉଁଥିରେ କି 19.00 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଗୋଟିଏ ରଣ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲା) ଉପରେ ସୁଧର ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ହିସାବ ହେତୁ ସୁଧର ସୁଚ୍ଚାରୋପଣ ହୋଇଥିବାର

ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ । ଅଧିକତ୍ୱ ଆମକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ।

ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ 683.50 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣଭାର ମଧ୍ୟରୁ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ରେ ସୁଧ ସହ 39.20 କୋଟି ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ । ଯଦିତ ଅପର ଇତ୍ତାବତୀ ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରକଳ୍ପ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1999 ରୁ ଏପ୍ରିଲ 2001 ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା, ରଣ ଅନ୍ତରଣ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ 500 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ଓ ତଦୁପରି ଉପାର୍ଜିତ ସୁଧ ସାଧାରଣ ଅଂଶ ରୂପେ ସମ୍ପର୍କିତ ହୋଇନଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 144.30 କୋଟି ରଣ ଉପରେ ଆମ ହିସାବରେ ଏପ୍ରିଲ 1996 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 (14 ବର୍ଷ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 262.63 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଉପାର୍ଜିତ ହେବାର ଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 93.80 କୋଟି ଟଙ୍କା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅବଧି ସମ୍ପର୍କିତ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ୱ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ଉପରୋକ୍ତ ସୁଧ ପରିଶୋଧ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଏହି ସୁଧ ଦେୟ ବାବଦରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କର 2009-10 ବର୍ଷର ବାର୍ଷିକ ହିସାବରେ ଦର୍ଶାଇନଥିଲେ । ରଣ ମଞ୍ଜୁରି ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ବୋର୍ଡ଼ର 2001-02 ରୁ 2010-11 ବର୍ଷରେ ଥିବା ଆଣ୍ଡିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ବୃଦ୍ଧି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବେ ସ୍ତୁତିତ ରହିଥିବାରୁ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧପୂର୍ତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ରଣ ଉପରେ ସୁଧକୁ ହିସାବ କରାଯିବାକୁ ବିଚାର କରାଯାଇ ନଥିବାରୁ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସୁଧ ଦାବି ଅଣଉଚ୍ଛାପନ ବିଷୟ ପୁନର୍ବିଚାର ସାପେକ୍ଷ । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1993 ପରିପତ୍ର ଅନୁସାରେ କୌଣସି ରଣର ସୁଧ ପରିଶୋଧ ଉପରେ ସ୍ତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିବାରୁ 144.30 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଅବଶିଷ୍ଟ ରଣ ଉପରେ ଆମେ ସୁଧ ହିସାବ କରିଥିଲୁ । ଅଧିକତ୍ୱ ସୁଧ ଦାବି ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ମୂଲ୍ୟପୂର୍ତ୍ତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହା ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ବୋର୍ଡ଼କୁ

ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା ରଣ ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ଭ ଏବଂ ତଦୁପରି ସରକାରଙ୍କ ଏପ୍ରିଲ 1996 ରେ ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେବା ଉଚିତ ।

8.2.11.3 ଗ୍ରୀତକୋରୁ ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତରଣ ହୋଇଥିବା ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ନହେବା

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର 8.2.10 ଅନୁକ୍ରେମରେ ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥିବା 915.05 କୋଟି ଟଙ୍କା ରଣର ସୁଧ ବାବଦକୁ 215.53 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନାଦାୟ ଥିବା ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ । ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଆମକୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲୁ ।

ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସଞ୍ଚାରଣ ଓ ବିତରଣ ପଦ୍ଧତିର ପାହ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭାଗ ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କୁ 632.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର 36 ଗୋଟି ରଣ 1996-97 ରୁ 2004-05 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଚୁର କରିଥିଲେ । ଏହି ରଣ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରିଶୋଧ ସ୍ଥଗନ ଅବଧି ପରେ 15 ବର୍ଷରେ ଶତକଡ଼ା ବାର୍ଷିକ 13 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିବାବେଳେ ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ 16.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଦାବି ହେବା କଥା ।

ଅଧିକତ୍ୱ ଡିସଟକୋସ୍ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2000 ରେ ସମ୍ପାଦିତ ସହାୟକ ରଣ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟନ ରୁକ୍ଷି (ଏସଏଲ ଆଣ୍ଡ ପିଆଇଏ) ସହ ପଠିତ ନଭେମ୍ବର 2005 ରେ ହୋଇଥିବା ଯୁଗ୍ମ ତାଳମେଳରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଅଙ୍କ ଅନୁସାରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ସୁଦ୍ଧା ଡିସଟକୋସ୍ ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତରିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅଶୁଣ୍ଠା ରଣ ବାବଦରେ 161.73 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ଏବଂ 78.36 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସରକାରଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ପରିଶୋଧ କରିବା କଥା । ଯାହାହେଉ ସରକାର ମଇ 2006 ରେ ଗ୍ରୀତକୋକୁ ଜଣାଇଲେ ଯେ ଗ୍ରୀତକୋ କିମ୍ବା ଡିସଟକୋସ୍ ମାନେ ମୂଳ ରଣ ଓ ସୁଧ ବାବଦକୁ କୌଣସି ଅର୍ଥ ପରିଶୋଧ କରିନଥିଲେ । ଆମେ କରିଥିବା ପୁନଃ ହିସାବ ଅନୁସାରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 211.79 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଉପାର୍ଜନ ହେବାର ଥିଲା । ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ 133.43 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ସମୀକ୍ଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅବଧି ସମ୍ପର୍କିତ ଥିଲା । ଯାହାହେଉ ରଣ ମଞ୍ଚୁର କରିଥିବା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ପୁନଃ ରଣ ହିସାବ କରିଥିବା ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ କରାଯାଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କ ର 161.73 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ଉପରେ ସୁଧର ତାଳମେଳ କରି ଗ୍ରୀତକୋକୁ ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଗଷ୍ଟ 2006 ରେ କୁହାଯାଇଅଛି ।

ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ (ଏଚ୍ ଆଣ୍ଡ ୟୁଡି) ବିଭାଗ

8.2.11.4 ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ୍ୟଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଃ (ଓଆରଏଚ୍ଡିସି) ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ହୋଇଥିବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ନିକାୟ ମାନଙ୍କୁ ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା ରଣ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମଞ୍ଚୁରିର ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ଭ ଅନୁଯାୟୀ ରଣ ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା ଦିନଠାରୁ ସୁଧ ସମେତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟ ହେବ ।

ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2007 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ମଧ୍ୟରେ 307.25 କୋଟି ଟଙ୍କାର 14

ଗୋଟି ରଣ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ/ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଓ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଃକୁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । ଏହି ରଣ ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଓ ଉନ୍ନୟନ ଲିଃ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିରେ ହୁଡକୋ ଠାରୁ ଆନୀତ ରଣ ପରିଶୋଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଥିଲା ଏବଂ ରଣର ସୁଧ ହାର ଶତକଡା ବାର୍ଷିକ ଆଠ ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଓ ଉନ୍ନୟନ ନିଗମ ଲିଃ ମୂଳ ରଣ କିମ୍ବା ସୁଧ ବାବଦକୁ କୌଣସି ପରିମାଣର ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିନଥିଲେ । ଆମ ହିସାବରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 53.07 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଉପାର୍ଜିତ ହେବାରଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଆମର ମତ୍ତବ୍ୟ ସହ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ।

8.2.11.5 ଏକକାଳିନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରଣ ପରିଶୋଧ ପାଇଁ ଥିବା ସୁଧ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ନହେବା

ଗୃହ ଓ ସହର ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ (ଜଳ ଯୋଗାଣ ଅନୁଭାଗ) ର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ନଭେମ୍ବର 2010 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଜୀବନବାମୀ ନିଗମରୁ ସରକାରଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟିରେ ଆସିଥିବା ରଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଏକକାଳିନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରଣ ପରିଶୋଧ ପାଇଁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ 22 ଗୋଟି ସହରାଞ୍ଚଳ ସ୍ଥାନୀୟ ନିକାୟ ମାନଙ୍କୁ 6.69 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହି ରଣ ବାର୍ଷିକ 9.5 ପ୍ରତିଶତ ସରଳ ସୁଧ ହାରରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିଲା । ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ଏଥି ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଦାବୀ ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ । ଆମ ହିସାବରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଉପରୋକ୍ତ ରଣର 67.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସୁଧ ଦେୟ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011ରେ ଆମର ମତ୍ତବ୍ୟ ସହ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ

8.2.11.6 ଓଡ଼ିଶା ରଣ ବୃତ୍ତି ପାଣ୍ଠିରୁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ଦାବୀ ଉତ୍ତାପନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ରଣ ବୃତ୍ତି ପାଣ୍ଠି, 1976 ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ରଣ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ଦିନର ଏକ ମାସ ପରେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ସଫଳତମ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତିର ଏକ ବର୍ଷ ପରେ (ଯାହା ଆଗ ହୋଇଥିବ) ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ କରଜକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ମୁରଲିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁସାରେ ସଫଳ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ନିର୍ବିଶେଷରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କରଜକାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦାତା ସୁଧ ସହ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବେ । ସରକାରଙ୍କ ଦେୟ ଯଥା ସମୟରେ ପରିଶୋଧ ହୋଇ ନଥିଲେ ଏହା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି, 1962 ଅନୁଯାୟୀ ବାର୍ଷିକ 10 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ରଣଖାତା ଓ ରଣମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ 1997-98 ରୁ 2003-04 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 67 ଜଣ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ 20.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରଣ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । ଯଦିବି ଛାତ୍ରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବାରେ ଖୁଲାପ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ସହ ରଣ ମଞ୍ଜୁର

ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ରୁଚ୍ଛି ମୁତାବକ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ସେମାନଙ୍କ ରଣ ଉପରେ ସୁଧ ହିସାବ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ରଣ ଓ ତତ୍ସହିତ ସୁଧ ପରିଶୋଧ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ । ବିଶଦ ନଥିପତ୍ରର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ଉପରୋକ୍ତ କରଜକାରୀଙ୍କ ଅଶୁଖା ଦେୟ ବାବଦରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଦେଇ ପାରିନଥିଲେ । ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅବଧୂର ସୁଧ ଦେୟ 8.47 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ମୋଟ 9.45 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହିସାବ କରିଥିଲୁ ଯାହାର ଦାବି କରଜକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଉତ୍ତାପିତ ହୋଇନଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଆମଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ ସୁଧ ଆଦାୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ ।

8.2.11.7 ଅଶୁଖା ସୁଧ ଆଦାୟରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ଅକ୍ଟୋବର 1975, ଜୁନ୍ 1992, ଅଗଷ୍ଟ 1997 ଏବଂ ଜୁଲାଇ 2005 ର ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପରିପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ/ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗମାନେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ରଣଖାତା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରି ଅପଡେଟ୍ କରିବେ ଏବଂ ରଣ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ଦାବା ନୋଟିସ ଜାରି କରିବେ । କରଜକାରୀ ଯଥା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ଅସଫଳ ହୋଇଥିଲେ ରଣ ଓ ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଓଡିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି, 1962 ଅନୁସାରେ ଯଥାବିଧି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯିବ ।

ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ସମେତ ବଛାଯାଇଥିବା ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ମଇ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ତିନିଗୋଟି⁸ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ଅଧିନରେ 53 ଗୋଟି କରଜକାରୀ ସଙ୍ଗଠନ ମଞ୍ଚୁର ହୋଇଥିବା 392.26 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ବାବଦରେ 66.54 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷା

ଅବଧୂ ମଧ୍ୟରେ ଜମା କରିବାରେ ଖୁଲାପ କରିଥିଲେ । ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସମବାୟ ବିଭାଗ 4.41 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏକ ମାତ୍ର ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ 52 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 62.13 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି ହେବାକୁ ଥିଲା । ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନେ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଉକ୍ତ ରଣ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଓଡିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି, 1962 ଅନୁସାରେ କୌଣସି ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଏହା ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କର ସୁଧ ଦେୟ ଆଦାୟ କରିବାରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ଏକ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପଦ୍ଧତିର ସର୍ଜନା ହିଁ ଯଥା ସମୟରେ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ନୋଟିସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ଏବଂ ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବା ନିମିତ୍ତ ମାମଲା ଗୁଡିକ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବ ।

⁸ ସମବାୟ (1), ଶକ୍ତି (3), ଗୃହ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ (49) ।

8.2.12.1 ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କ ରଣ ଉପରେ ସୁଧର ସୁସ୍ଥାରୋପଣ

ଶକ୍ତି ବିଭାଗର ଜାନୁଆରୀ 2003 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ ଖୁଲିତ ବ୍ୟାଙ୍କ ରଣ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କୁ 70 ପ୍ରତିଶତ ରଣ ଆକାରରେ ଏବଂ 30 ପ୍ରତିଶତ ଅନୁଦାନ ଆକାରରେ ପାରିତ ହେବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ କଥିତ ଅଧିସୂଚନାରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ଯେ 2001-02 ବର୍ଷର 42.21 ପ୍ରତିଶତ ବିତରଣ ଜନିତ କ୍ଷତିକୁ ବେଞ୍ଚମାର୍କ ଧରାଯାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2002-03 ରୁ 2005-06 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ବିତରଣ ଜନିତ କ୍ଷତିକୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ କମାଇ ଦିଆଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ ଭାରତ ସରକାର ଜୁନ୍ 2004 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦାରିଣ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ସରକାରୀ ନଗଦ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ପରିମାଣ ଯଥା ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କୁ 30 ପ୍ରତିଶତ ଅନୁଦାନ କେବଳ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରଧାନ ଘଟଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଯଥା ବାର୍ଷିକ ସଞ୍ଚାରଣ ଓ ବିତରଣ ଜନିତ କ୍ଷତିର ହ୍ରାସ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ଶକ୍ତି ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବିଭାଗ 2000-01 ରୁ 2004-05 ମଧ୍ୟରେ 67 ଗୋଟି ମାମଲାରେ 406.82 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରଣ ଋରିଗୋଟି⁹ ଡିସଟକୋ ମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ପୂର୍ନଗଠନ ନିମନ୍ତେ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହି ରଣ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ପରିଶୋଧ ସ୍ତରନ ଅବଧି ପରେ 10 ଗୋଟି ସମାନ କିଣ୍ଡରେ ପରିଶୋଧ ହେବାର ଥିଲା । ଏହି ରଣର ସୁଧ ହାର ଶତକଡ଼ା ବାର୍ଷିକ 13 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ଏବଂ ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହେଲେ 16.5

ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଡିସଟକୋ ମାନେ ବାର୍ଷିକ ସଞ୍ଚାରଣ ଓ ବିତରଣ ଜନିତ କ୍ଷତି ହ୍ରାସର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପୂରଣ କରିପାରିନଥିଲେ ଯାହା 2010-11 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରେକର୍ଡ ହୋଇଥିବା 37.94 ପ୍ରତିଶତ କ୍ଷତି ସ୍ତରରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା । ଅତଏବ ଡିସଟକୋ ମାନେ କୌଣସି ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ଯଥା ରଣର କୌଣସି ପରିମାଣ ଅନୁଦାନ ଆକାରରେ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସରକାର ସମସ୍ତ 406.82 କୋଟି ଟଙ୍କା ରଣ ଆକାରରେ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ପରିମାଣ ଅନୁଦାନ ଆକାରରେ ସମ୍ପର୍କିତ ହୋଇନଥିଲା । ସମସ୍ତ ପରିମାଣକୁ ରଣ ବିଠରକରି ଆମେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ସୁଧ ବାବଦକୁ 444.39 କୋଟି ଟଙ୍କା ପୂର୍ନହିସାବ କରିଥିଲୁ ଯାହା ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ମତ୍ତବ୍ୟକୁ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରି ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ରଣ ମଞ୍ଜୁରି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2006 ସୁଦ୍ଧା ସୁଧ ହିସାବ ହୋଇ 157.17 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ତିସେମ୍ବର 2006 ରେ ଉଚ୍ଛାପନ ହୋଇଅଛି । ଅତଏବ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 287.20 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସୁସ୍ଥଦାବି ହୋଇଥିଲା ।

8.2.12.2 ସୁସ୍ଥ ସୁଧ ଦାବି

ଅଗଷ୍ଟ 1997 ରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନକପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ରଣଖାତା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ରଣ ଓ ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ସମୟାନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବେ ଏବଂ ମଞ୍ଜୁରି ଆଦେଶରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଭିତ୍ତିରେ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ କରିବେ ।

ସମବାୟ ବିଭାଗ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ବରଗତ ସମବାୟ ଚିନିକଳ ଲିଃର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ 1999-00 ବର୍ଷ ଶେଷରେ ବିଭାଗ

⁹ ସେଝୋ, ନେଝୋ, ସାଉଥକୋ ଏବଂ ଟ୍ରେଝୋ ।

3.57 କୋଟି ଟଙ୍କା ଖଲାସ କରିଥିଲେ । ଆମ ହିସାବ ମୁତାବକ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ସୁଧ ବାବଦକୁ 5.93 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ନହୋଇ ମାତ୍ର 5.87 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହେବା ଫଳରେ 5.36 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସ୍ୱଳ୍ପ ସୁଧ ଦାବି ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଜୁନ୍ 2011 ରେ ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଆମର ମତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ।

8.2.12.3 ପରିଶୋଧର ଅଶୁଦ୍ଧ ସମାୟୋଜନ ହେତୁ ସୁଧ ହାନି

ଅର୍ଥ ବିଭାଗଙ୍କ ଅକ୍ଟୋବର 1975 ପରିପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ସାଧନୋପାୟ ଅଗ୍ରାମ ସ୍ୱଳ୍ପକାଳ ନିମନ୍ତେ ମଞ୍ଜୁର ହେବ ଏବଂ ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବ ସେହି ବର୍ଷରେ ହିଁ ପରିଶୋଧ ହେବ । ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ ଏହି ଅଗ୍ରାମ ସୁଧ ସହ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି 1962 ଅନୁସାରେ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଯେ ଯଦି ଅନ୍ୟଥା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ ତେବେ କରଜକାରୀ ପରିଶୋଧ କରିଥିବା ପରିମାଣ ପ୍ରଥମେ ସୁଧ ବାବଦକୁ ଭରଣା କରାଯିବ ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2005 ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନରେ 8.2.12 ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଦୁଇଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟନ ଏଜେନ୍ଦ୍ରି ଏପ୍ରିଲ 1999 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2000 ରେ ସାଧନୋପାୟ ଅଗ୍ରାମ ପରିଶୋଧ କରିଥିବା 20 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଳ ଜମାରେ ଅନିୟମିତ ଭାବେ ସମାୟୋଜନ ହୋଇଥିବାରୁ 2.74 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନି ହୋଇଥିବା ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲୁ । ଅଧିକତ୍ତୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ନଥିପତ୍ରର ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜ ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 1980 ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2002 ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା 10 ଗୋଟି¹⁰ ସଙ୍ଗଠନକୁ 69.04

କୋଟି ଟଙ୍କାର ସାଧନୋପାୟ ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । 10 ଜୁନ୍ 1992 ସୁଦ୍ଧା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରାମ ଉପରେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟାଙ୍କ ସୁଧ ହାର ଠାରୁ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ହାରରେ ସୁଧ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ସ୍ତଳେ ବାର୍ଷିକ 15 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁହେବା କଥା । ତତ୍ପରେ ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲେ ତିନି ପ୍ରତିଶତ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ଲାଗୁ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ସଙ୍ଗଠନମାନେ ମାର୍ଚ୍ଚ 1981 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2004 ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ରାମ ବାବଦକୁ 63.72 କୋଟି ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ ଯଦିଓ ଉକ୍ତ ଅଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜୁର ଓ ବିତରଣ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପରିଶୋଧ ହେବା କଥା । ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଇ ପୈଠ ହୋଇଥିବା 59.89 କୋଟି ଟଙ୍କା ମୂଳ ବାବଦକୁ ଓ ମାତ୍ର 3.83 କୋଟି ଟଙ୍କା ସୁଧ ବାବଦକୁ ସମାୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା । ପରିଶୋଧ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଅଶୁଦ୍ଧ ସୁଧ ଓ ମୂଳ ଜମା ଯଥାକ୍ରମେ 44.94 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 20.97 କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବା ସ୍ତଳେ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବେ 29.52 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 9.15 କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ଅବଧାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନଥିପତ୍ରରେ ଉପାୟାୟିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ସୁଧ ହାନି ଘଟିଥିଲା । ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଉପରୋକ୍ତ 44.94 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନିକୁ ସନ୍ଧାନ କରି ପାରିନଥିଲେ, ଯାହାମଧ୍ୟରେ ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ (2005-06 ରୁ 2009-10) ସମ୍ପର୍କିତ 17.37 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲା ।

¹⁰ ଓସକାର୍ତ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍କ, ଜତକଲ ସିମେଣ୍ଟ, ଆଇଡିସି, ଓଏସଏଫସି, ଓଏସପିସି, ଟିଡିସିସି, କୋଣାର୍କ ଟିଭି, ଓଏସ୍ ଆରଟିସି, ସିଏସ୍ଆଇ, ନୟାଗଡ ଏବଂ କାଲିକୋ ସିନ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡ଼ିକର ଦୁର୍ବଳ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିକୁ ବିରୁଦ୍ଧ କରି ସେମାନେ ପରିଶୋଧ କରିଥିବା ଅର୍ଥକୁ ପ୍ରଥମେ ସୁଧ ବାବଦକୁ ସମାଯୋଜନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ସୁଧ ସମାଯୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ମୂଳ ଜମାର ସମାଯୋଜନ ବିଧି ସଂହିତାସ୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିରୁଦ୍ଧାତରଣ କରୁଥିଲା ।

8.2.12.4 ଅସୁବୁଦ୍ଧ ହିସାବ ହେତୁ ସୁଧ ହାନି

ସରକାରଙ୍କ ଅଗଷ୍ଟ 1997 ର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନକପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ରଣ ମଞ୍ଜୁରକାରୀ ବିଭାଗମାନେ ବିହିତ ଫରମାଟରେ ରଣଖାତା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ରଣ ଓ ସୁଧ ଆଦାୟ ନିମନ୍ତେ ସମୟକୁ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବେ ଏବଂ ମଞ୍ଜୁରି ଆଦେଶରେ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ କରିବେ ।

ଶକ୍ତି ବିଭାଗଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଡିରିଟ ଶକ୍ତି ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ (ଏପିଡିପି) ଅଧୀନରେ ବୁଲ୍ଲୀ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରର ଯୁନିଟ-III ଏବଂ IV ର ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ଆଧୁନିକୀକରଣ ଏବଂ ମାନବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମକୁ ଜୁନ୍ 2001 ରେ 19 କୋଟି ଟଙ୍କାର

ରଣ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇ 20 ଜୁଲାଇ 2001 ରେ ବିତରଣ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ରଣ ବାର୍ଷିକ 13.5 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାର ବହନ କରୁଥିଲା ଏବଂ ପରିଶୋଧ ଖୁଲାପିରେ ବାର୍ଷିକ 16.5 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁ ହେବାକୁ ଥିଲା । ରଣର ପ୍ରଥମ 50 ପ୍ରତିଶତ କୌଣସି ପରିଶୋଧ ସ୍ଥଗନ ଅବଧି ନଥାଇ ସୁଧ ସହ 20 ଗୋଟି ସମାନ କିଛିରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିଲା । ରଣର ଦ୍ୱିତୀୟ 50 ପ୍ରତିଶତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରିଶୋଧ ସ୍ଥଗନ ଅବଧି ପରେ ସୁଧ ସହ 15 ଗୋଟି ସମାନ କିଛିରେ ପରିଶୋଧ ହେବାକୁ ଥିଲା । 31 ଡିସେମ୍ବର 2005 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ରଣ ଓ ସୁଧ ବାବଦକୁ 30.41 କୋଟି ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ । କମ୍ପାନୀ ରଣର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଓ ସୁଧ ଯଥା ସମୟରେ ପରିଶୋଧ କରିନଥିଲେ । ଅତଏବ ରଣ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଦେଶର ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ 6.97 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦଣ୍ଡସୁଧ ଆଦାୟ ହୋଇ ରଣର ଏହି ଭାଗରେ ସମାଯୋଜନ ହେବା କଥା । କିନ୍ତୁ ବିଭାଗ ସାଧାରଣ ହାରରେ 5.70 କୋଟି ଟଙ୍କା ସୁଧ ବାବଦରେ ସମାଯୋଜନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ 1.27 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ତୃତୀୟ ଭାବରେ ଓ ସେହି ତାରିଖରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ରଣର ମୂଳ ବାବଦକୁ ସମାଯୋଜନ ହୋଇଥିଲା । ଯଦି ଦଣ୍ଡସୁଧ ହାରରେ ସୁଧ ସମାଯୋଜନ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ କରଜକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ରଣର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ମୂଳ ଜମା ବାବଦକୁ 1.27 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଶୁଦ୍ଧ ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ସାଧାରଣ ସୁଧ ହାରରେ ହିସାବ କଲେ 1 ଜାନୁଆରୀ 2006 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବାବଦରେ 72.80 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଉପାର୍ଜନ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଅତଏବ 0.73 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନି ହୋଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ସୁଧର ତୃତୀୟ ସମାଯୋଜନ ଫଳରେ ଉପରୋକ୍ତ 1.27 କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଳ ଜମା ତଥା ତାହା ଉପରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଛାଡ଼ ହୋଇଯିବାର ଅବକାଶ ରହିଅଛି ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡସୁଧର ହିସାବ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ରଣ ନିମନ୍ତେ କେବଳ ଖୁଲାପ ପରିମାଣର ଖୁଲାପ ସମୟ ପାଇଁ ହେବା ସ୍ଥଳେ ସମଗ୍ର ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇଅଛି । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ କରଜକାରୀ ମୂଳ ଜମା ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧରେ ଖୁଲାପ କରିଥିଲେ । ଅତଏବ ସରକାରଙ୍କ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1993 ରେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପରିପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡସୁଧ ଲାଗୁ ହେବା କଥା ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଆମେ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ରଣ ପରିଶୋଧର ଖୁଲାପ ଅବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଣ୍ଡସୁଧ ହିସାବ କରିଅଛୁ ।

8.2.13 ଉପସଂହାର

ଓଡ଼ିଶା ସାଧାରଣ ଆର୍ଥିକ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ରଣନୀତି ଉପରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ବିଭିନ୍ନ ପରିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟମନ ହେବାରେ ଅନେକ ଅଭାବ ରହିଥିବାରୁ ଦାବି ନଉଠାଇବା/କମ୍ ଉଠାଇବା ଏବଂ 629.27 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ହାନି ହୋଇଥିବାର ଆମେ ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଉପ ଅନୁକ୍ରେମ ମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଅଛି । ମୂଳ ନଥିପତ୍ର ଯଥା ରଣଖାତା ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇନଥିଲା । ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗମାନେ ରଣ ଓ ସୁଧ ପରିଶୋଧର ସ୍ଥିତି ପୁନର୍ବିଲୋକନ କରୁନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ନଥିପତ୍ର ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ପ୍ରତିସତ୍ୟାପନ କରୁ ନଥିଲେ । ରଣ ଓ ସୁଧର ସ୍ଥିତି ବିକ୍ଷୟକ ବାର୍ଷିକ ବିବରଣ ଅର୍ଥ ବିଭାଗରେ ଦାଖଲ ହୋଇ ନଥିଲା ଯାହା ଫଳରେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗର ରଣ ଓ ଅଗ୍ରାମ ସ୍ଥିତି ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିପାରି ନଥିଲେ । ଅତଏବ ଅଶୁଦ୍ଧା ରଣ ଓ ସୁଧ ଦେୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଉ ନଥିଲା ଓ ସରକାରଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ଯଥାବିଧି ଦାବି ଉଚ୍ଛାପନ କିମ୍ବା ସଂଶୋଧକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯଥା ସମୟରେ ହେଉ ନଥିଲା ।

8.2.14 ସୁପାରିଶ

ରାଜ୍ୟର ଅଣଟିକସ ରାଜସ୍ୱରେ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଂଶଦାନ ପ୍ରଚାର ହୋଇଥିବାରୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଦେୟ ଆଦାୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତି ଜନିତ ଅଭାବରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଦରକାର । ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରଭାବରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ ସରକାର ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ।

- ଅଶୁଦ୍ଧା ରଣ ଓ ସୁଧ ପ୍ରାପ୍ତିର ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଏହାର ଆଦାୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଏକ ସଂକ୍ରିୟାର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉ;
- ଦରକାରୀ ନଥିପତ୍ର, ବିଶେଷ କରି ରଣଖାତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଓ ଅପଡେଟ୍ କରାଯାଉ;
- ସରକାରଙ୍କ ସମସ୍ତ ଅଶୁଦ୍ଧା ସୁଧ ଦେୟ ପ୍ରାପ୍ତି ଉପରେ ଦାବି ନୋଟିସ ଜାରି ହେଉ;
- ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାକୁ ସହଜ କରିବା ନିମନ୍ତେ ରଣ ମଞ୍ଚୁରକାରୀ ବିଭାଗ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ନିକଟରେ ବାର୍ଷିକ ବିବରଣ ଦାଖଲ କରିବା ଉପରେ ଜୋର ଦିଆଯାଉ; ଏବଂ
- ସୁଧ ଦେୟ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଉପାୟମାନ ଆରମ୍ଭ ହେଉ ।

8.3 ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ମତବ୍ୟ

ଆମେ ଶକ୍ତି ବିଭାଗଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନଥିପତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲୁ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସ୍ୱଳ୍ପାରୋପଣ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲୁ ଯାହା ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ରେମ ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା । ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷାର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହି ତୃଟି ଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ହେଁ କେବଳ ଲାଗିରହି ନଥିଲା ବରଂ ଏଗୁଡ଼ିକ ସମୀକ୍ଷା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧାନ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏହି ତୃଟି ଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏଡାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରଭାବୀ ଆନ୍ତଃନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂକ୍ରିୟା ନିମନ୍ତେ ଅନୁଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ସରକାର ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି ।

8.4 ଅଧିନିୟମ / ନିୟମାବଳୀ, ଅଧିସୂଚନା ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁପାଳନ ନହେବା

ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ ସମୟକୁ ସମୟ ଜାରି ଅଧିସୂଚନା ଓ ସ୍ୱିଚ୍ଚକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ :-

- କ୍ଷମତାପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଶିଳ୍ପନୀତି ସଂକଳ୍ପ ଅଧୀନରେ ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ଭାବରେ ଛାଡ଼ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲେ ସହାୟକ¹¹/ନିଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହୃତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ବାବଦ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବିହିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ଜମା କରାଯିବ; ଏବଂ
- ବିଳମ୍ବରେ ପୈଠ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଉପରେ ସୁଧ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁକ୍ରମ 8.4.1 ରୁ 8.5 ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁପାଳନ ନହେବା ଫଳରେ 23.39 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ/ଅନାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

8.4.1 ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ସହାୟକ ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ/ସୁଚ୍ଛାରୋପଣ

ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1961 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ 6 ନଭେମ୍ବର 1999 ର ସ୍ୱିଚ୍ଚକରଣ ଏବଂ 1 ଜାନୁଆରୀ 2006 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁସାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ସହାୟକ ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ଇଉନିଟ୍ ପିଛା 20 ପଇସା ହାରରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ ହେବ ଏବଂ ସରକାରୀ ତହବିଲରେ ବିହିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଜମା କରାଯିବ । ଏଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଥିଲେ ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଲାଗୁ କରାଯିବ ।

8.4.1 ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ସକଳ-II ଜୟପୁରଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର 2010 ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମର ଏକ ଶିଳ୍ପ ୟୁନିଟ୍ ଇଭ୍ ଅର୍ମାଲ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ର ଏପ୍ରିଲ 2004 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ 18780.162 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରି

16691.167 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଗ୍ରହଣକୁ ରପ୍ତାନୀ କରି ଅବଶିଷ୍ଟ 2088.995 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଏହାର ପ୍ରକଳ୍ପ କଲୋନୀ/ସହରାଞ୍ଚଳ ଏବଂ ସହାୟକ ଉପଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ତାଙ୍କର ପ୍ରମାଣିକୃତ ବାର୍ଷିକ ହିସାବରେ ସହାୟକ ଉପଯୋଗ ବାବଦରେ 1927.570 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ମାସିକ ବିବରଣୀରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା 2088.995 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ କମ୍ ଥିଲା । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖୁଲୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରମାଣିକୃତ ବାର୍ଷିକ ହିସାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ 1927.50 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବାବଦରେ 38.55 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେବା ସ୍ଥଳେ 1847.753 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ସହାୟକ ଉପଯୋଗ ବାବଦରେ 36.96 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରିଥିଲେ । ଯାହା ଏହା ଫଳରେ ସୁଧକୁ ଛାଡ଼ି 1.60 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ସୁଚ୍ଛାଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ମାମଲାଟି ଦର୍ଶାଇଲା ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ମୁଖ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ମଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉପଯୋଗ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନତା ବୟସାଧିକ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ତାର ଏବଂ ପୁରୁଣା ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇନଥିବା ନିର୍ଭୁଲ ଭାବେ ଅଂଶୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ଶକ୍ତି ମିଟରର

¹¹ ପାଞ୍ଚର ପୁଞ୍ଜରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ।

ଅସାମର୍ଥ୍ୟରୁ ହିଁ ହୋଇଅଛି । ଅଧିକତଃ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଏଭଳି ହାନି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ ନିଗମ ମିଟର ରିଡିଂ ଅନୁସାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରିବା କଥା ଏବଂ ସେମାନେ ତାହା କରୁଥିଲେ । ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେହେତୁ ପ୍ରମାଣିକୃତ ବାର୍ଷିକ ହିସାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ସହାୟକ ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରାଯାଏ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ମଇ 2011 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିଥିଲୁ; ଯାହାର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

8.4.2 ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ / ଅନାଦାୟ

ଓଡ଼ିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1961 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ସହ ପଠିତ ସରକାରଙ୍କ 1 ଜାନୁଆରୀ 2006 ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ର ଥିବା ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଶିଳ୍ପନୀତି ସଂକଳ୍ପ ଅଧୀନରେ ଛାଡ଼ିପାସ୍ତ ହୋଇନଥିଲେ ନିଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ୟୁନିଟ୍ ପିଛା 20 ପଇସା ହାରରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବିହିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପୈଠ କରିବେ । ଏଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଥିଲେ ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରେ ସୁଧ ଲାଗୁ କରାଯିବ ।

8.4.2.1 (a) ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ସର୍କଲ-II ଜୟପୁରଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ସମ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଶ୍ୟାମ ଡି.ଆର.ଆଇ. ପାଞ୍ଚାଳ ଲିଃ ମଇ 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ମଧ୍ୟରେ ଏହାର 30 ମେଗାଓ୍ୱାଟ ଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରରୁ 12.75 କୋଟି ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ; ମାତ୍ର ଏବାବଦରେ ଆମଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ସୁଦ୍ଧା ହିସାବ ହୋଇଥିବା 12.51 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ

ସହିତ 2.68 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରିନଥିଲେ । ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ଯଦି ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦ ପୈଠର ବିଶଦ ବିବରଣ ଉଲ୍ଲେଖ ନଥାଇ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ରୂପିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ଉପରୋକ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ ବିଷୟ ସନ୍ଧାନ କରି ପାରିନଥିଲେ । ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ସର୍କଲ-II ଜୟପୁର ଅଗଷ୍ଟ 2009 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାଟି ଉପରେ ନଭେମ୍ବର 2008 ସୁଦ୍ଧା 67.09 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସମେତ 5.62 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଅଛି ଯାହା ଆଦାୟ ହୋଇନାହିଁ । ଅଧିକତଃ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ଉପଲକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉପ ଯୋଗ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟରୁ ଆମେ ମଇ 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ଅବଧି ନିମନ୍ତେ 2.03 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସମେତ 10.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦେୟ ହିସାବ କରିଥିଲୁ । ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀ ଫେବୃଆରୀ 2009, ଅଗଷ୍ଟ 2009 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାରଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାଟି ଶିଳ୍ପନୀତି ସଂକଳ୍ପ 2001 ଅଧୀନରେ ଛାଡ଼ି ପାଇବା ଆଶାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରୁନଥିଲେ ଏବଂ ଏଥି ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାର ଶିଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିକଟରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଛାଡ଼ି ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତଟି ଜୁଲାଇ 2011 ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଶା ଶିଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ସୁପାରିଶ ହୋଇନଥିଲା ।

8.4.2.1(b) 18 ଏପ୍ରିଲ 2008 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିଠିରୁ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ମେସର୍ସ ଭାସ୍କର ଷ୍ଟିଲ ଫେରୋ ଆଲଏଜ୍ ଲିଃ ନାମକ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥା ଜାନୁଆରୀ 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଡିଜେଲ ଜେନେରେଟର (ଡିଜି) ଏବଂ ଟର୍ବୋ ଜେନେରେଟର (ଟିଜି) ରୁ 4.61 କୋଟି ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ମାସିକ

ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଆମ ଦ୍ୱାରା ହିସାବ ହୋଇଥିବା ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ସୁଦ୍ଧା 8.88 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସହ 1.01 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ପୈଠ କରିନଥିଲେ । ଆମେ ଏହା ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଗଷ୍ଟ 2009 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଜୁଲାଇ 2006 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2008 ମଧ୍ୟରେ ଡିଜେଲ ଜେନେରେଟରରୁ ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2009 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟର୍ବୋ ଜେନେରେଟରରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ବାବଦରେ 33.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସମେତ 1.57 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ଉପରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଆଦାୟ ହୋଇ ନଥିଲା । ଯାହାହେଉ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ଦ୍ୱାରା ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଓ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ବାବଦରେ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ଉପଲବ୍ଧ ସୂଚନା ଆଧାରରେ ଆମେ ହିସାବ କଲୁ ଯେ ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2010 ମଧ୍ୟରେ 65.29 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ସମେତ 3.11 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦେୟ ଥିଲା । ଏହି ଦେୟ ବାବଦରେ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ମାତ୍ର 3.50 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ମଧ୍ୟରେ 9.25 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜମା କରିଥିଲେ । ଅତଏବ ଶିଳ୍ପଟି ନିକଟରୁ 2.98 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦେୟ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା । ଫେବୃଆରୀ 2009, ଅଗଷ୍ଟ 2009 ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2011 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କହିଲେ ଯେ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ଶିଳ୍ପନୀତି ସଂକଳ୍ପ ଅଧୀନରେ ଛାଡ଼ ପାଇବା ଆଶାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରୁନଥିଲେ । ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଛାଡ଼ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଦରଖାସ୍ତ୍ରଟି ଶିଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜୁଲାଇ 2011 ସୁଦ୍ଧା ସୁପାରିଶ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା (a) ଓ (b) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କର ସମଯୋଚିତ ଆଦାୟ ଏବଂ ଏହାର ସରକାରୀ ତହବିଲରେ ଜମା ବିଷୟରେ ଆମର ଫେବୃଆରୀ 2009 ମନ୍ତବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦ ମାସିକ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଅଧିକନ୍ତୁ ଏହିଭଳି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିବା ପରେ ବିଭାଗ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ଦେୟ ଆଦାୟ ବିଧି 1962 ଅଧୀନରେ ବକେୟା ଭୁରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ କରିବା ଭଳି ସାର୍ଟିଫିକେଟ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଆରମ୍ଭ କରିପାରିଥାନ୍ତେ ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) କୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ରେ ଜଣାଇଥିଲୁ ଏବଂ ସେ ମଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ଶିଳ୍ପ ସଂକଳ୍ପ ନୀତି ଅଧୀନରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଳି ଛାଡ଼ ପାଇବା ଆଶାରେ ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳିକ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା କରୁନାହାନ୍ତି । ଯାହାହେଉ, ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ଶିଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅଦ୍ୟାବଧି ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଛାଡ଼ ହେବା ଆବେଦନପତ୍ର ସୁପାରିଶ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ଫେବୃଆରୀ 2009 ରେ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଉଭୟ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥା ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ 7.19 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ମାର୍ଚ୍ଚ 2009 ରେ ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶିଷ୍ଟ 6.45 କୋଟି ଟଙ୍କା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଉଭୟ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥା ଠାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 13.51 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେବାକୁ ଥିଲା ।

ଆମେ ବିଷୟଟିକୁ ସରକାରଙ୍କୁ ମଇ 2011 ରେ ଜଣାଇଥିଲୁ; ଯାହାର ଉତ୍ତର ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

8.4.2.2 ସେହିପରି ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ସର୍କଲ-I, କେନ୍ଦୁଝରଙ୍କ ନଥିପତ୍ରର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଅନୁଗୁଳସ୍ଥ ମେସର୍ସ ଜିନ୍ଦଲ ସ୍ୱଞ୍ଜ ଲିଡ଼, ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଡିସେମ୍ବର 2005 ରେ 12.5 ମେଗାଓ୍ୱାଟ (11 କେଭି କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ) ଏକ ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲେ । ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାଟି ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ସୁଦ୍ଧା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହାର ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ମାସକୁ ମାସ ଏହା ମଗାଇ ନଥିଲେ । ଅଧିକନ୍ତୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ, ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାଙ୍କର 2001 ର ଶିଳ୍ପ ସଂକଳ୍ପ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଛାଡ଼ ପାଇବା ଦାବି ନଭେମ୍ବର 2007 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନାମାଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ସେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦେଇନଥିଲେ । ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାଟିରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟରୁ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ଯେ 13 ଡିସେମ୍ବର 2005 ରୁ

20 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍ଥାପିତ ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରରୁ 171.02 ମେଗାଓଫ୍ଟ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ଉପରେ 3.42 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦେୟ ଥିଲା । ଅଧିକ୍ଷଣ ଯତ୍ନା ତିସେମ୍ବର 2007 ରେ 13 ତିସେମ୍ବର 2005 ରୁ 3 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ଅବଧି ନିମନ୍ତେ 64.266 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ବାବଦକୁ 1.28 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ସମୀକ୍ଷା ହେବା ମାସ ଜୁଲାଇ 2010 ସୁଦ୍ଧା ଆଦାୟ ହୋଇ ନଥିଲା, ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ 4 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2007 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା 106.754 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା ହିସାବ ହୋଇଥିବା 1.11 କୋଟି¹² ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଓ 2.14 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଦେୟ ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା । ଅତଏବ ସୁଧ ସହ ମୋଟ 4.53 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ ରହିଥିଲା ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିନଥିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷ ସଂସ୍ଥା ଉପରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଆମେ ଦେଖିଲୁ ଯେ ଶିକ୍ଷ ସଂସ୍ଥାପି ପ୍ରତ୍ୟେକ 500 କେଡିଏ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ ଋଗିଗୋଟି ତିଜେଲ ଜେନେରେଟର ସେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲେ । ଏହି ତିଜେଲ ଜେନେରେଟର ଗୁଡିକ 12 ଜାନୁଆରୀ 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ 49,36,674 ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 9.67 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଶିକ୍ଷସଂସ୍ଥାପି ମାତ୍ର 5.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (5 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା 19 ଜୁନ୍ 2009 ଏବଂ 0.10 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୁଲାଇ 2010 ରେ) ଜମା କରିଥିଲେ । ଅବଶିଷ୍ଟ 4.77 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ ହେଁ ଏଥିପାଇଁ ଦାବି ଉତ୍ତାପନ ହୋଇନଥିଲା । ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦ ସୁଧ ଦେୟ ଆମେ ସ୍ଥିର କରିପାରିନଥିଲୁ ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଜୁଲାଇ 2011 ରେ ସରକାର କହିଲେ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା ସୁଧ ସମେତ 5.61 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ମଇ 2011 ରେ ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲା । ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ମିଳିବାକୁ ଥିଲା ।

8.5 ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ / ଅନାଦାୟ

ଓଡିଶା ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ 1961 ଏବଂ ତଦଧୀନ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡିକର ନିଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ୟୁନିଟ୍ ପିଛା 20 ପଇସା ହାରରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ବିହିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପୈଠ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏଥିରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୋଇଥିଲେ ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ।

ଆମେ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହା ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରତିବେଦନର ଉପ ଅନୁଲେଖ 8.3.2 ରେ ମେସର୍ସ ଆରଡି ଷ୍ଟିଲ୍ ଲିଃଙ୍କ ଉପରେ 3.36 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିବାର ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ଅଧିକ୍ଷଣ ଯତ୍ନା (ପ୍ରକଳ୍ପ) ତଥା ବିଦ୍ୟୁତ ନିରୀକ୍ଷକ (ଉତ୍ପାଦନ) ସର୍କିଲ-I,

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ନଥିପତ୍ର ନମୁନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଜୁଲାଇ 2010 ରେ ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷ ସଂସ୍ଥା ନିଜସ୍ୱ ବିଦ୍ୟୁତ କେନ୍ଦ୍ରରୁ 169.06 ମେଗା ୟୁନିଟ୍ ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରି ଏପ୍ରିଲ 2009 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ମଧ୍ୟରେ ନିଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହାରରେ ଉପଯୋଗ କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷନୀତି ସଂକଳ୍ପ 2001 ଅଧୀନରେ କ୍ଷମତାପତ୍ର

¹² ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ 13 ତିସେମ୍ବର 2005 ରୁ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମା ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ବାବଦରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁଧ 89.48 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହିସାବ ହୋଇଅଛି । ଏପ୍ରିଲ 2008 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୀକ୍ଷାକୁ ଉପଲକ୍ଷ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଜମା ହୋଇନଥିବା ବାବଦରେ 21.68 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦେୟ ହିସାବ ହୋଇଅଛି ।

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଛାଡ଼ ପାଇବାର ଆଶା କରି 3.38 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଜମା କରିନଥିଲେ । ଶିଳ୍ପ ସଂପ୍ଳାତିର ଛାଡ଼ ପାଇବାର ଦରଖାସ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜାନୁଆରୀ 2007 ରେ ନାକଚ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଏବଂ ଶିଳ୍ପସଂପ୍ଳାତି ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ ଦେୟ ନଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଭାଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ କୌଣସି ଦାବି ଉତ୍ତାପନ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2010 ସୁଦ୍ଧା 19 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଦେୟ ସହ 3.57 କୋଟି ଟଙ୍କାର ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଳ୍କ ଅନାରୋପଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ସରକାର ଜୁଲାଇ 2011 ରେ କହିଲେ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2011 ସୁଦ୍ଧା ହିସାବ ହୋଇଥିବା ବକେୟା ସମେତ 23.27 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ମଇ 2011 ରେ ଉତ୍ତାପନ ହୋଇଥିଲା । ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଆଦାୟର ବିଶଦ ବିବରଣ ଜାନୁଆରୀ 2012 ସୁଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଥିଲା ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତାରିଖ

(ସୌଭାଗ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ଧଳ)
ମହାଲେଖାକାର (ବାଣିଜ୍ୟିକ, ନିର୍ମାଣ ଓ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି)
ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରତିସ୍ୱାକ୍ଷରିତ

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ
ତାରିଖ

(ବିନୋଦ ରାୟ)
ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ମହା ସମୀକ୍ଷକ

© ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକ
2012

